

土佐ノ五郎

SER O SERF

AC FALLA PORTAL DE VALLDIGNA / 2024

Depòsit legal
A69-2011

Maquetació
Yogur de Fresa

Impressió
Blauverd Impressors

Justificació de tirada
500 exemplars

Difusió il·limitada en valencià

La comissió del llibret faller de l'Associació Cultural de la Falla Portal de Valldigna aposta per crear un entorn accessible i inclusiu per a la diversitat i enguany continuem la tendència a promoure i afavorir la integració de les persones amb dificultat visual i auditiva. Accedeix al llibret mitjançant el següent codi QR

El llibre ha participat en la convocatòria dels premis de la Generalitat per a la promoció de l'ús del valencià de l'any 2024.

El present llibret ha participat en la convocatòria dels premis per a la promoció de l'ús del valencià de l'Ajuntament de Tavernes de la Valldigna.

La part infantil d'aquest llibret ha participat al Premi Santa Anna convocat per l'AC Falla Santa Anna de Sagunt

La AC Falla Portal de Valldigna és membre de la Federació Lletres Falleres.

Aquest llibret participa en la concessió de la Subvenció per part de la Diputació.

Aquest llibret ha estat imprés en un paper respectuós amb el medi ambient.

La delegació de llibret no es fa responsable de les opinions i comentaris realitzats pels diferents autors i autores en les seues aportacions literàries

Índex

010 **Introducció**

012 **SER o SERF**
Sílvia Borràs i Chofre

Escriptores i escriptors novells

020 Aitana Felis Talens

021 Marc Grau Pons

022 Pau Tarín Sifres

023 Xavi Fonseca Grau

024 Ona Bosch Bononad

025 Roser Climent Tarcons

026 Arnau Gascó i Borràs

027 Ainara Mafé Mifsud

028 Joana Talens Mafé

029 Raquel Barber Donet

030 Míriam Clemente Donet

031 Batiste Garcia Grau

032 Natali Martínez Talens

033 Gal·la Blasco Escrihuela

Les nostres col·laboracions literàries

GI → Justícia i integritat

038 **Segons d'on bufe el vent**
Anna Grau Vercher

040 **Una mirada trista**
Àngela Magraner Mifsud

042 **El samurai modern**
Maite Grau Pedraza

044 **Descabdelladament jo**
Ana Llopis

046 **Samurai, bushido**
M. Carmen Canet i Mollà

050 **Justícia divina i climàtica**
Diego L. Fernández Vilaplana

REI → Respecte

058 **No cal anar al Japó**
Raquel Donet Climent

062 **Trau la llengua**
Enric Borràs i Chofre

064 **Els Samurais de l'Andreu**
Francesc Abad Vicens

066 **Informe per a Autobusos Jiménez**
Jaume Talens Rodríguez

YU → Valentia

074 **Vides quotidianes**
Imma Bononad Plancha

078 **Les Onna – Bugeisha a l'actualitat**
Maria Giner Albiach

080 **Marc o Takeda?**
Pep Ortiz Hernández

084 **Ferma i lliure**
Adriana Serlik

086 **El Valor de l'Art**
Lucia Romero Segura

MEIYO → Honor

090 **Codi de vida**
Feli Mafé Durà

096 **El codi Bushido a les Falles**
Miguel Ángel Martínez Tortosa

100 **Encara en queden, de samurais?**
Vicent Sala

104 **Els valors de les falles**
Tomàs Palomares López

108 **Jo conec un samurai, li diuen Joan i és fruiter**
María Guadaña

JIN → Compassió i Empatia

112 **L'amor ho cura tot**
Amparo Albacete Cremades

122 **Tan sols són 4?**
Paco Gómez Blasco

126 **Els set samurais**
Encar Mifsud Estruch

MAKOTO → Honestedat

132 **Entre el bé i el mal, enmig estem nosaltres**
Josep Antoni Alberola Verdú

136 **La hipocresia**
Olga María Ducat Viñals

140 **L'honestedat, patró de vida**
Amparo Ciscar Palomares

CHUUGI → Lleialtat

146 **Guarda'm el secret**
Fran Lledó Grau

150 **Els límits de la lleialtat (忠義 Chuugi)**
Paloma Ferrer Talens

152 **Els samurais: guerrers, llegendes, ensinistrament, manipulació, conseqüències...**
Gertru Grau Simó

160 **La màscara**
Hèctor Vercher i Mompó

164 **Entre soroll i flama**
Emilio Grau Pons

168 **Oda i Mayumi: de lleialtat i amor**
M. José Grau Pons

Els nostres fallers i falleres

174 **Recordatori dels representants de l'any 2023**

184 **Salutació del Regidor**
Carlos Torres i Fillol

185 **Salutació de la Fallera Major de Tavernes**
Gemma Altur Alonso

186 **Salutació de la Regidora**
Encar Mifsud

188 **A Gemma Altur Alonso**
Miguel Ángel Martínez Tortosa

190 **Salutació del President**
Arturo Alario Vidal

192 **Vida del President**
Cristina Tarín Giner

198 **A Marta**
Amb molta estima: Rosana

200 **Vida de la Fallera Major**
Dels teus pares
i la teua germana Júlia

206 **Salutació del President Infantil**
Ferran Pons Barber

208 **Vida del President Infantil**
La teua germana que t'estima,
Alejandra

214 **A Gal·la Blasco Escrihuela**
14 raons per les quals estimar-te

216 **Vida de la Fallera Major Infantil**
Els teus pares i el teu germà

222 **Regines i acompanyants**

224 **Comissió major**

225 **Comissió infantil**

226 **Falleres i fallers**

231 **Fallerets i falleretes**

234 **Nous nadons**

235 **Programació setmana fallera**

236 **Falla gran**
El valor de governar

240 **Falla infantil**
Viatge al país d'Oz

243 **Recompenses**

244 **Cursa 8k Falla Portal**
Àlex Barber Pons

246 **Som notícia**

254 **Premi Portal de Valldigna**

256 **Cada festa una causa**

Els nostres fallerets i falleretes

260 **Part infantil**

286 **Narrativa i Postals Nadalenques**

290 **Concurs de Fotografia Paco Teodoro**

291 **Publicitat**

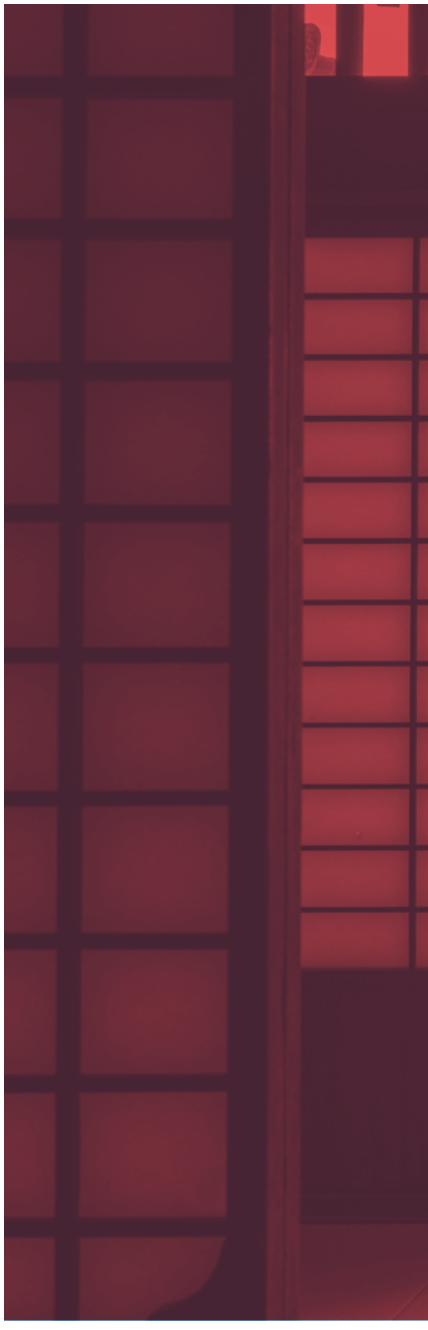
Introducció

Estant ben a prop la setmana fallera, és hora de presentar-vos el nostre monument. Aquest any l'artista faller ens fa viatjar fins al Japó i, tot just, a una època passada on seran els samurais qui ens conviden a parlar dels seus principis: integritat, respecte, valor, honor, compassió, honestedat i lleialtat. Principis que es trobaven al codi Bushido i que aconseguien que foren els homes més poderosos de l'època.

El codi Bushido marcava els valors que havien de tindre les persones més poderoses en aquella època, persones que no deixaven de ser serfs d'una autoritat superior. Valors que hui en dia també els han de tindre les persones que controlen el poder de la societat actual. No cal alçar la catana del samurai per a conquerir, ho podem fer prement una tecla.

Com podreu comprovar el nostre monument ens ha obert un ventall gran per poder escriure. Parlarem dels principis i els valors d'abans, dels valors i els principis actuals, dels poderosos d'abans i de qui té el poder hui en dia. Doncs en un món de dualitats temporals, dos mons aparentment separats estan intrínsecament connectats per un llaç ocult. En el passat, en un Japó feudal, els guerrers samurais lluiten amb honor i valentia, defensant els seus senyors i preservant l'equilibri de la terra. Però, en aquest mateix món, però en un futur distòpic, la humanitat viu sota el control implacable d'una Intel·ligència Artificial omnipotent que governa amb fredor tecnològic.

No et pots perdre el fruit d'aquesta dualitat. Ens acompanyes en la lectura? ///

SER o SERF

Sílvia Borràs i Chofre

Del codi Bushido a la conquesta d'internet!

La figura principal del nostre monument és un gran samurai i de la seua disciplina anem a parlar-vos. La base de la conducta del samurai és el bushido, que significa el camí del guerrer. Aquesta filosofia única valora l'honor, la valentia imprudent i l'abnegació, així com el deure envers el mestre del guerrer amb el propòsit de renunciar a la vida i abraçar la mort.

Però què és un samurai i quines són les seues característiques?

Els samurais destacaven per ser guerrers que superaven la mitjana i servien als més alts comandaments de la reialesa, és a dir, se'ls considerava "guerrers d'elit", mestres especialitzats en l'art de la guerra. La figura del samurai es caracteritzava per haver rebut un fort ensinistrament, disciplina i especialització.

I tenien el seu propi codi… Un Codi d'Honor per a Dirigir i Delegar.

Quin significat tenia el codi samurai?

El Codi Bushido era un codi ètic molt estricte composat per 7 principis: integritat, respecte, valor, honor, compassió, honestedat i lleialtat. Aquests 7 principis van permetre als samurais ser els homes més poderosos i fers de la seua època i, alhora, els més justos i honorables, però no deixaven d'estar a mercé i a voluntat del seu senyor.

La filosofia de vida del samurai es fonamenta en els valors continguts al Codi Bushido, amb ell, el guerrer aprenia a viure amb integritat, respecte, lleialtat i honestedat. Com podem comprovar es tracta d'una classificació dels valors en general, entenent que són una representació de les qualitats i les virtuts que posseeixen i representen a una persona, fet o objecte. Principis que haurien de regir les relacions en la vida diària dels éssers humans.

Ser un samurai era tot un art, ja que, a més de posseir habilitats en les arts marcials, dominar l'equitació, la seua alta ètica, el gust pel budisme, la poesia, el teatre i la seua alta educació; havien de portar amb honor la seua armadura (yoroi) i la seua catana.

Els samurais (també bushi) eren uns guerrers que van sorgir al segle X al Japó i que van prestar servei militar fins al segle XIX. Soldats d'elit i altament entrenats, experts en l'ús de l'arc i l'espasa, els samurais eren un component essencial dels exèrcits japonesos a l'època medieval.

Potser els samurais i la cultura samurai hagen estat excessivament idealitzades des del segle XVIII com a epítom de la cavallerositat i l'honor, però hi ha molts exemples que mostraven un gran valor i lleialtat als seus amos, en particular, en arribar a cometre un suïcidi ri-

iStock / Sean Pavone

tual en cas de derrota o mort del senyor. No obstant això, la guerra al Japó medieval era tan sagnant i inflexible com en qualsevol altra regió, i els diners eren sovint el principal motiu perquè molts samurais participaren en la batalla. A partir del segle XVII, i quan ja no se'ls necessitava amb finalitats militars, els samurais es van convertir sovint en importants mestres de moral i consellers dins de la comunitat.

Inicialment els samurais eren contractats pels senyors feudals (daimyo) per les seues habilitats marcials per defensar els territoris del senyor contra els seus rivals, per lluitar contra els enemics identificats pel govern i per lluitar contra les tribus hostils i els bandits.

Però ara bé, les guerres es lliuren a tots els fronts i la història està plena d'exemples de conflictes bèl·lics i batalles i la finalitat d'aquestes sempre és la mateixa: aconseguir el domini i el poder, en l'actualitat, el domini d'internet i l'ampli coneixement de la tecnologia marca l'estatus dels governants dels països que tenen o que ansien el poder.

Els conflictes bèl·lics continuen estant, malauradament, a l'ordre del dia, però ja no es desenvolupen de la mateixa manera. Un dels canvis més significatius és l'ús del ciberespai per les parts implicades. Doncs ja no ens cal empunyar una catana com els samurais per a demostrar poder, ens sobra amb prémer una tecla i tindre al nostre abast tota la informació que el nostre enemic no té, i que amb l'ús adequat d'aquesta, poder exercir un major poder sobre l'altre.

I per què? Doncs perquè la tecnologia informàtica és present, pràcticament, en totes les actuacions dels Estats i de les empreses. Això la converteix en una eina molt útil per véncer l'enemic, però també en objecte d'atac pel fet que moltes de les activitats no es poden realitzar sense ella.

La ciber-dependència fa que els atacs que abans es lliuraven al camp de batalla ara passen al pla informàtic. El ciberespai constitueix un lloc idoni per a l'espionatge, el sabotatge i la manipulació, ja que a la xarxa hi ha bona part de la informació reservada d'un país, es gestionen infraestructures crítiques, com ara la xarxa elèctrica i transports, i s'executen processos financers i econòmics.

A més, l'absència d'una legislació efectiva que penalitze els ciberatacs atorga llibertat de moviments total als agressors, que no s'han de preocupar per les conseqüències legals dels seus actes delictius, quan es produeixen contra les xarxes d'altres països.

Fent una mica d'història: l'any 1996, John Perry Barlow va declarar la independència del ciberespai. El que fins

un any abans era un territori ocupat exclusivament per científics, tecnòlegs i alguns funcionaris del govern, en el tombant de 1994 a 1995 es va obrir a la ciutadania en general. Internet emergia com un nou continent, inexplorat per a la majoria i amb tot just unes poques cartes de navegació de la mà de Tim Berners-Lee, l'inventor de la World Wide Web, i Mosaic, que tot i existir-ne alguns precedents, és considerat per molts el primer navegador web gràfic i el que va permetre navegar amb comoditat. Els mons imaginats per autors com William Gibson o Neal Stephenson en les seues distopies Cyberpunk sortien de les pàgines de les visionàries Neuromancer (1984) o Snow Crash (1992) per passar a formar part de les nostres vides, les vides de veritat, les vides del món real. El 1999, el pensador navarrés Javier Echeverría recuperava la idea, que ja va explorar a Telépolis, que el ciberespai acabarà comportant una nova manera d'organitzar-se i dona a aquesta nova organització un espai propi: el tercer entorn. El tercer entorn se superposa i, en certa manera, sobrepassa l'entorn natural o físic (el primer entorn), així com l'entorn urbà o industrial (el segon entorn).

De l'absència de barreres a l'absència d'espai: Una de les principals característiques, si no la més important, del ciberespai és que transcendeix les fronteres físiques o polítiques que hom ha fixat a allò que encara anomenem "la realitat" o "la vida real".

El veritable debat sobre els drets a Internet és el mateix que va tindre mitja Europa al segle XVIII: la perpetuació de l'Antic Règim o l'entrada d'un Nou Règim governat per unes noves mans?

Identitat, punt d'accés, ubicació de les infraestructures... En el fons, la qüestió a resoldre respecte al ciberespai no és que transcendeix els límits dels espais físics: és que no pertany a cap espai físic. Durant tota la seua existència, els humans han estat sotmesos a la tirania de l'espai i han conformat les estratègies de supervivència, les relacions socials, la cultura, l'economia o la llei a la materialitat de la seua existència. Així doncs, aspectes com la llibertat d'expressió i propietat intel·lectual cobren una dimensió diferent.

Hem vist que l'absència de cos físic de la xarxa li és una característica intrínseca i que demana certes adaptacions. Però la confrontació entre la llibertat d'expressió i els drets de propietat intellectual són, directament, un problema de molt difícil resolució. Internet s'engloba dins el que habitualment coneixem com a tecnologies de la informació i la comunicació, ara bé, qui domine la

xarxa, dominarà la informació i controlarà el món amb tots els seus vessants.

Cal recordar que la xarxa ha passat de les agències militars a les universitats i projectes de defensa del país cada vegada amb major força.

Què hi ha darrere de tot açò? La resposta a aquesta pregunta és molt variada. Els ciberdelinqüents s'estructuren en funció de la capacitat. Hi ha els hackers o programadors informàtics que enganyen els usuaris amb documents que en realitat són malwares o roben dades i contrasenyes. Les seues actuacions en general no tenen gaires conseqüències més enllà del mal tràngol que fan passar al ciutadà i petits robatoris. Més dificultats plantegen els grups del crim organitzat o cibermercenaris que poden llançar atacs més sofisticats, robar dades massivament i llançar codis maliciosos avançats.

Per acabar, els grups més perillosos són les unitats militars de ciberdefensa o les agències d'espionatge de grans potències. Aquestes agrupacions operen a gran escala fent atacs sigil·losos i perllongats en el temps, que poden causar danys irreparables.

La guerra al ciberespai té múltiples formes d'actuació, motivacions diferents i nombroses conseqüències, tant en l'àmbit individual com en l'àmbit mundial. Les batalles són molt recents i segurament prendran noves dimensions. Qui sap com evolucionarà tot això?

S'ha de tindre en compte que va nàixer, en el seu moment, com un projecte militar per poder assegurar les comunicacions entre diferents punts dels Estats Units en cas de patir un atac de gran magnitud; però, per sort, mai no es va arribar a emprar en aquesta situació i hui en dia és una eina fonamental per a molts de nosaltres que ha canviat la nostra manera d'actuar, de comunicar-nos i de treballar fins al punt de crear una veritable dependència física i emocional de dispositius electrònics que dominen i controlen les nostres vides.

I entra en joc, de manera sigil·losa, però de manera ferma la intel·ligència artificial, un camp de la ciència relacionat amb la creació d'ordinadors i màquines que poden raonar, aprendre i actuar d'una manera que normalment requeriria intel·ligència humana o que involucre dades l'escala de les quals excedeix el que els humans poden analitzar.

La IA és un camp ampli que inclou moltes disciplines diferents, incloses la informàtica, l'anàlisi de dades i les estadístiques, l'enginyeria de maquinari i programari, la lingüística, la neurociència i fins i tot la filosofia i la psicologia.

La intel·ligència artificial general (AGI) que seria la capacitat d'una màquina de "sentir, pensar i actuar" com ho faria una persona. L'AGI actualment no existeix. El següent nivell seria la superintel·ligència artificial (ASI), en què la màquina podria funcionar de manera superior a la humana en tot aspecte… esglaia la sang només de pensar-ho.

I què hi ha de la integritat, el respecte, el valor, l'honor, la compassió, l'honestedat i la lleialtat, aquells valors que integraven el codi bushido dels Samurais? Doncs segurament molt més del que a priori ens pensem, però certament segons a qui formulem la pregunta ens donarà una resposta diferent igualment vàlida i integrada en el codi d'honor o camí del guerrer que s'haja traçat cada persona per aconseguir guanyar la seua pròpia batalla o conquesta marcada.

Cal remarcar que, actualment ens hem convertit en veritables serfs d'internet, sotmesos a les voluntats de qui controla el poder. Una esclavitud encoberta de qui tothom parla i molt pocs reconeixen.

A les nostres mans està decidir entre: SER o SERF. ///

ESCRIPTORES I ESCRIPTORS NOVELLS

Les falleres i els fallers més joves de la Falla Portal de Valldigna, que han volgut participar del món del llibret, ens parlen dels valors del codi Bushido. Per a elles i per a ells, són els mateixos valors dels samurais o han evolucionat?

Aitana Felis Talens

Arribaren les festes tan esperades a l'hostal Pepe on, cada any, dedicaven dues setmanes als preparatius nadalencs. Aquelles festes, alguns treballadors portarien les seues famílies per celebrar la nit de Nadal allí, ja que se sentien com a casa.

Pep havia heretat l'hostal, que feia molt de temps, havia alçat son pare, Pepe. Estava situat en un gran solar i moltes multinacionals, a la seua mort, havien anat a buscar els dos fills per comprar-los el terreny i construir un gran hotel. Però Pep, que havia heretat l'amabilitat, l'empatia i la integritat de son pare, no va acceptar cap xec milionari; doncs no era capaç de deixar tants empleats d'aquell xicotet poblet, que depenien d'aquell negoci familiar, sense faena.

Deu anys després, sabia que havia pres la decisió correcta. Era Nadal i, una vegada més, havia d'ampliar els comensals ja que tant amics com treballadors volien compartir amb ell aquella nit màgica.

D'altra banda, Amador es trobava a la seua mansió. Com tots els anys, passaria el Nadal amb la seua dona. Els seus fills estudiaven lluny i sempre trobaven un pretext per no anar a casa. De sobte, el telèfon mòbil va sonar. Encarna va atendre la telefonada mentre comprenia, decebuda, que els únics convidats que tenien, no podrien anar perquè els seus fills, suposadament, estaven malalts i s'haurien de quedar tots a casa. Això suposava que a la taula sobraria molt de menjar i una caríssima botella de cava, però el pitjor era que tornarien a estar sols.

Encara que Amador vivia envoltat de molts luxes, feia molt de temps que no era vertaderament feliç, si és que alguna vegada ho havia sigut. Tenia una bona vida, els seus pares li havien deixat un terreny pel qual una cadena d'hotels li havia oferit una gran quantitat de diners; més encara, si el seu germà li haguera venut també l'hostal. A la mort de son pare, Pep li havia insistit en continuar amb el negoci familiar, construir més habitacions i donar feina als habitants del poble, però ell no entenia al seu germà, com no anava a acceptar aquella barbaritat de diners?

No obstant, aquella nit de Nadal, deu anys després de la discussió i, reflexionant sobre la vida, possiblement no haguera pres la mateixa decisió. Donaria el que fora perquè el seu germà Pep telefonara i el convidara a sopar, però era conscient que això no passaria. Ell tenia molts luxes i una gran riquesa acumulada, però el seu germà tenia una cosa que no tenia preu, una cosa que mai podria recuperar: la integritat. ///

Marc Grau Pons

Des de les altures de les torres flotants, Alina observava la vasta megaciutat neo-tokyoita. En aquest futur distòpic, la població es dividia entre els privilegiats que vivien en les altures i els desfavorits relegats als nivells inferiors. Com a filla d'un magnat corporatiu, Alina gaudia de luxes i comoditats, però una ombra inquietant entelava els seus dies.

Mentre caminava pel pis executiu de la torre central, Alina va sentir rumors sobre un grup clandestí anomenat "Els Resurgents". La seua curiositat la va portar a investigar. Mentrestant, als nivells més baixos, Lucas, un hàbil hacker amb habilitats excepcionals, lluitava contra l'opressió de les corporacions que estrangulaven la ciutat. Des de l'ombra del seu amagatall subterrani, Lucas planejava revelar els secrets ocults que mantenien la societat dividida.

Ambdós personatges compartien les seues perspectives, entrellaçaven una xarxa de realitats divergents. Alina, des del seu món en les altures, narrava la superficialitat de la seua existència. L'opulència i la fredor de l'alta societat eren la seua realitat diària, però la curiositat la guiava cap als foscos misteris que s'amagaven sota l'esclat superficial.

Mentrestant, Lucas, a través de les seues línies de codi i connexions clandestines, revelava la vida dura als nivells més baixos. La seua narrativa expressava la lluita constant dels ciutadans que s'esforçaven per sobreviure entre la misèria i la desesperació. Per a Lucas, la ciutat era una presó gegant i ell era l'únic amb la clau per desbloquejar la veritat.

Els camins d'Alina i Lucas es van creuar quan ella va descobrir l'existència dels Resurgents. Intrigada, va buscar informació als nivells més baixos, on els seus ulls es van trobar amb les condicions desesperades en les quals vivia gran part de la població. La narrativa es va tornar emotiva mentre Alina, acostumada a la indiferència de la seua classe, començava a qüestionar el seu propi paper en la societat.

Lucas, d'altra banda, va descobrir en Alina una aliada improbable. A través de les seues incursions cibernètiques, va veure en ella la possibilitat d'exposar la veritat a una audiència més àmplia. Ambdós entrellaçaren les perspectives dels dos personatges mentre treballaven junts per desentrellar els secrets que mantenien la societat en atzucac.

A mesura que la veritat eixia a la llum, les divisions a la megaciutat es feien més evidents. Els Resurgents, un grup compost per individus de tots els nivells, cercaven igualtat i justícia. Els narradors compartiren l'evolució d'Alina, qui abandonà la seua posició privilegiada per unir-se a la causa. La història culminà amb una revolta, mentre la ciutat vibrava amb l'esperança d'un canvi significatiu, narrat pels dos protagonistes des de les seues perspectives renovades.

Ensenyament: En les altes i baixes, la lleialtat entre Alina i Lucas va demostrar que la unitat pot desfer les cadenes de la divisió, oferint una esperança compartida per a un futur més just. ///

Pau Tarín Sifres

Respectar és estimar. Quan respecte accepte les teues decisions, les teues opinions, la teua forma de ser, les diferències de les persones…

El respecte no és sols ser educat amb la gent gran.

Dins del món faller, en el qual m'he criat, ens presentem com un vertader samurai perquè dins la meua falla el respecte es nota. Si alguna vegada hem tingut alguna discrepància l'hem intentada resoldre de la millor manera possible, crec que és un valor fonamental.

En aquest món hi ha uns principis que hem de seguir com a persones i, com a membres d'una comunitat, hem de ser respectats i respectuosos.

Respectar també és defensar situacions injustes amb companys, amics … ser tolerant i no discriminar ningú que es puga sentir ofés per les nostres accions.

Per respectar cal educar i no es tracta de parlar bé, sinó de saber escoltar. Tot i que tots no compartim les mateixes idees.

Cal respectar la pluralitat del lloc on convivim i en tots els àmbits socials.

El nostre món faller, no puc entendre'l sense diversitat i no cap diversitat sense respecte. ///

Xavi Fonseca Grau

En la contemporaneïtat, s'evidencia un canvi notable en l'actitud i el respecte dels joves cap a les relacions del mateix sexe, reflectint una transformació significativa en la mentalitat social. L'acceptació i l'obertura a la diversitat s'han convertit en pilars fonamentals i han generat una societat més inclusiva i tolerant en comparació amb èpoques passades.

Aquest canvi d'actitud es percep com un avanç cap a la comprensió de la diversitat en les formes d'amor i relacions, desafiant estereotips i prejudicis arrelats. Els joves actuals mostren una disposició més gran per acceptar i respectar les eleccions amoroses dels seus parells, promovent així un entorn més inclusiu i respectuós.

Pel que fa al respecte pels ancians, s'aprecia un canvi en la dinàmica social. Encara que persisteixen desafiaments, com la bretxa generacional i les diferències culturals, la societat actual tendeix a reconèixer i valorar més l'experiència i la saviesa dels ancians. Tot i això, és crucial abordar els obstacles que encara existeixen, com la soledat en la vellesa i la manca de comprensió intergeneracional.

En contrastar aquests aspectes amb la realitat de fa 100 anys, emergeix una disparitat clara en la mentalitat i les normes socials. Aleshores, les relacions del mateix sexe eren generalment rebutjades i ocultes a causa de la rigidesa de les normes socials. A més, la valoració de la vellesa podia variar, amb certs aspectes de la societat mostrant més respecte pels ancians, mentre que en altres casos, l'ancianitat es podia associar amb la marginació i l'abandó.

En resum, l'evolució en la percepció i el respecte dels joves cap a les relacions del mateix sexe, així com el reconeixement de la importància dels ancians en la societat actual, reflecteixen un progrés palpable cap a una mentalitat més oberta i comprensiva. Tot i els avanços, és essencial continuar abordant desafiaments i fomentar l'empatia per construir una societat més equitativa i respectuosa en el futur. ///

Ona Bosch Bononad

L'altre dia estàvem a classe abans del pati. De sobte la professora va parar l'explicació per dir-nos que havia desaparegut la calculadora d'una companya. Molt seriosa ens va dir que fins que no trobàrem el responsable no baixaríem al pati.

Com sempre, tots ens vam començar a alarmar i a intentar que el culpable eixira. Un poc abans de tocar la campana un company va dir: "he sigut jo".

Per a mi, això és la valentia perquè, encara que al principi havia actuat malament agafant una cosa que no era seua, després va rectificar i va donar la cara, es va fer responsable dels seus fets i va evitar que ens quedàrem tots sense pati.

Abans valent era algú que anava a la guerra i donava la seua vida pels altres o algú que matava a molta gent; però pense que ara el significat ha canviat i ha evolucionat, almenys per a mi. ///

Roser Climent Tarcons

Arnau Gascó i Borràs

L'autèntic samurai només té un jutge del seu propi honor i és ell mateix. "Les decisions que prens i com les portes a terme són un reflex de qui ets en realitat" cita el codi Bushido.

A nivell personal en casa sempre he escoltat que: ú és l'únic responsable del que fa, diu o pensa; no del que fa, diu o pensa la resta. I això ho podem aplicar a qualsevol context, així que s'ha de tenir una consciència tranquil·la i ser conseqüents de cadascuna de les nostres decisions. Això em fa pensar que, potser el codi Bushido continua sent ben actual, o que en qüestió de valors mantenim els mateixos des de sempre.

L'honor samurai està arrelat en principis com la lleialtat, valentia i respecte. Quan es relaciona amb adolescents, pot implicar fomentar valors ètics i responsabilitat, inspirant-los a ser íntegres i respectuosos amb les seues accions i relacions, sobretot tenint en compte que moltes de les relacions que tenim en esta època marcaran la nostra vida. L'amistat cobra una importància fonamental i durant aquesta etapa es construeixen forts lligams i es creen llaços que considerem imprescindibles, fins i tot, comparats amb les relacions familiars, quasi, quasi al mateix nivell.

I en qüestió d'amistat podem trobar tantes formes com persones existeixen, a la fi és un consens de desig, voluntat i pensament, igual que l'honor, on la qualitat més apreciada és la fidelitat. ///

Ainara Mafé Mifsud

HONOR, ser un gran faller,
embolicar-se amb el faixí
i eixir al passacarrer.

HONOR, ser una gran fallera,
poder fer un nuc al llaç,
estrenar un nou adreç
i esperar amb ànsia els tres dies de març.

HONOR, engalanar-se amb el vestit de fallera,
després d'haver-li plorat a la mare
perquè no me'l volia posar
i, ara, pel meu gran cor faller,
és l'únic que vull fer.

HONOR, convertir el meu cor en FOC,
escriure aquesta POESIA amb un gran ART
i trobar el meu sentiment faller, poc a poc, en haver seguit el meu gran camí.
Gaudir cada dia com una gran FESTA,
allà on vaja,
com una gran japonesa.

HONOR, poder representar la meua falla
i ser com el samurai
per tots estimat
i, gaudir d'un gran any.

HONOR, ser el gran samurai,
lluitar com un guerrer
per la meua falla,
tindre lleialtat
i no permetre que li falte res.

HONOR, ser de la cort d'honor,
ser com un soldat del nostre samurai.
HONOR, tindre un gran cor faller
i poder gaudir-hi tot l'any. ///

Joana Talens Mafé

Compassió, quan veig que qui s'ha menjat el meu esmorzar, que havia oblidat a classe, és una companya que no pot fer les cinc menjades al dia recomanades per estar passant per una mala situació econòmica familiar.

Compassió, quan plou a bots i barrals, jo tinc paraigües i hi ha una persona esperant que pare per poder arribar a casa: "Vol que l'acompanye? A mi no em costa res i ens podem tapar les dues", li dic.

Compassió, quan veig algú venent els seus peluixos o coses de valor a preus baratíssims per tal de poder menjar o pagar els seus rebuts.

Compassió, quan mai un xiquet o xiqueta ha tingut un joguet i donant-li la més mínima cosa et dona mil gràcies i es posa a plorar.

Compassió, quan veig a la televisió totes eixes famílies sofrint per les guerres i quan pense en tots els xiquets i xiquetes orfes per culpa de les armes.

Per a mi, això és la compassió. ///

Raquel Barber Donet

"Seguim amb les notícies de la guerra d'Ucraïna. Rússia ha estat bombardejant moltes ciutats ucraïneses durant les últimes 24 hores. A causa d'açò han hagut 23 morts i 87 ferits. Les ONG espanyoles s'han posat a treballar per tal que els ucraïnesos i ucraïneses puguen fugir i refugiar-se en diferents ciutats d'Espanya. Ara el que necessiten és gent que els ajude a refer la seua vida. I fins ací les notícies del matí d'À Punt."

- Miquel, has escoltat això? Hem d'ajudar, ens necessiten. Nosaltres tenim espai de sobra a casa, podríem acollir una família.

- Però què estàs dient, Mercé? T'has tornat boja? Si la majoria de famílies tindran uns ingressos que doblaran els nostres! Eixos el que volen és aprofitar-se.

- Quines barbaritats estàs dient? Per molts diners que tingueren ho han perdut tot. No tenen res per a seguir endavant i necessiten gent compassiva que els ajude, vas a negar-te a donar-los un lloc on dormir a eixes persones?

- Mira, Mercé, fes el que vulgues, jo ja t'he donat la meua opinió.

No puc creure el que m'està dient Miquel, què volen aprofitar-se? Però no se n'adona que ho han perdut tot? No veu que han abandonat el seu país i no per voluntat pròpia? Esta vesprada m'apuntaré de voluntària en una de les ONG.

Tan sols han passat tres dies i ja m'han telefonat per a acollir una de les famílies. Es tracta d'una mare amb la seua filla adolescent i un xiquet de huit anys. De seguida, he acceptat a acollir-los, la meua filla que en té 14 i el meu fill que en té 6, podran ajudar-los a fer amics a l'escola.

Una hora després ja estic presentant-los la meua família. Els meus fills de seguida han agafat els xiquets i se'ls han emportat a jugar. El meu home no s'ha mullat massa a l'hora de les salutacions, ja que com m'havia dit alguns dies abans no li fa molta gràcia tindre'ls a casa. Els hem mostrat les seues habitacions i hem sopat tots junts. Mentre sopàvem ens han contat que a Ucraïna, Alisa, la mare, era mestra, però que en començar la guerra s'havia quedat sense faena i havia perdut molts diners. El seu apartament s'havia destruït en un dels tants bombardejos i sols els havien donat un poc de menjar i aigua per al viatge. També ens han explicat que el pare havia mort intentant salvar una xiqueta d'un dispar. Després d'açò el meu home s'ha alçat de la cadira, ha donat la bona nit i se n'ha anat a la nostra habitació. Quinze minuts després tots hem fet el mateix.

Quan he anat a l'habitació l'he vist mirant el mòbil, però no estava treballant com normalment fa, estava mirant notícies sobre la guerra. M'he quedat sorpresa quan ho he vist ja que després de tot el que m'havia dit dies abans no m'esperava eixa preocupació per part seua. No li he dit res, m'he posat el pijama i m'he adormit. Hui quan m'he despertat no hi havia ningú dormint al meu costat, així que he revisat el mòbil per si m'havia deixat algún missatge justificant-ho. Quan he obert el WhatsApp he vist un missatge seu:

''Mercé, tenies raó, esta gent necessita ajuda, necessiten persones compassives que entenguen la seua situació actual. Després de la conversa d'anit mentre sopàvem me n'he adonat que puc ajudar a moltíssima gent i he vingut a la parada d'autobusos que arriben d'Ucraïna per a ajudar. He agafat roba vella de casa, tota eixa que mai t'he deixat donar a la gent necessitada. Sent molt haver sigut tan estúpid, gràcies per haver-me fet entrar en raó."

Després de llegir aquest missatge m'he posat molt contenta, per fi ho havia aconseguit, havia fet del meu home una persona compassiva i solidària. ///

Què és l'honestedat? L'honestedat és la capacitat de dir la veritat. Una veritat molt necessària a la societat de hui en dia.

L'altre dia estava xerrant amb la meua companya de classe sobre la vida que desitjàvem tindre en un futur, quan acabàrem l'institut i la universitat. A continuació, ella em va ensenyar a una xica amb un cos perfecte, que viatjava molt, que vestia amb roba cara i portava joies de luxe. Jo vaig mirar sorpresa aquella xica tan jove, devia de tindre una vintena d'anys i pareixia tindre una vida de pel·lícula, després d'estar mirant el seu perfil d'Instagram la meua amiga va dir: tant de bo tindre una vida tan perfecta com la d'ella.

Actualment, frases com aquestes estan presents en el nostre dia a dia, entrem a Instagram i tota la gent fa molt d'esport, trau bones notes a l'institut, té moltíssims amics, una bona situació econòmica i una relació sana amb la seua parella i amb la seua família. I pensem: què estic fent malament? Per què no tinc una vida així?

La gran majoria dels adolescents ens comparem constantment amb el que veiem a les xarxes, ens proposem viure les vides que veiem a través del mòbil sense saber ni tan sols si són vertaderes i ens castiguem si no podem aconseguir tindre el cos d'eixa xica o la vida social d'aquell xic, ens centrem més en el que ens agradaria canviar que no en disfrutar el que tenim.

I totes estes comparacions ens porten a la frustració, perquè busquem la perfecció en una societat que no és honesta i els nostres propòsits es basen en el que aconsegueixen els altres i no en el que nosaltres ens veiem capaços d'aconseguir o en allò que realment volem tenir. ///

Míriam Clemente Donet

Batiste Garcia Grau

Tothom sap que l'honestedat és un valor humà
consistent a comportar-se amb coherència i sinceritat.
Quan tens l'ànima neta, com la mar serena,
l'honestedat és la guia, la que mai no es trenca.

La promesa és veritat, com una llum que et guia.
Mans netes, com la brisa que acaricia.
Amb la paraula com un pacte indestructible,
el sol ix amb resplendor, és el que és visible.

Sinceritat que mou muntanyes, com una melodia,
la veu del cor que ressona amb força i harmonia.
Amb la veritat com a guia, caminem amb destresa.
Honor i vida, una unió que mai no s'estressa.

En aquest món complex, la honestedat és l'or,
resplendent com la llum, un bàlsam que tot ho emplena. ///

Natali Martínez Talens

Per a començar vull donar les gràcies per donar-me l'oportunitat de definir el significat de la paraula lleialtat.

Per a mi lleialtat és quan jo li conte alguna cosa a una persona i eixa persona no li ho conta a ningú. Per a mi eixa persona és molt lleial.

Però, per altra banda, he estat parlant amb la meua família i m'han dit molts més significats de la paraula lleialtat. Per aquest motiu he entés que per a cada persona la paraula lleialtat té diversos significats. Per exemple: per a uns és ser lleial a la teua parella, ser lleial a una botiga, ser lleial als teus pensaments, o, pot ser inclús que parlem d'un animal molt lleial, com el gos.

En definitiva, m'he adonat que el significat de lleialtat per a cada persona és molt especial. ///

Gal·la Blasco Escrihuela

Hi ha moltes qualitats que fan ser especial a una persona, el ser lleial és una d'elles.

Els samurais entre altres tenen com a valor la lleialtat i, com que a mi sols se m'ha encomanat que us parle d'aquest valor, se m'ha ocorregut traslladar-ho a diferents contextos per vore com la gent interpreta aquest valor. He volgut conéixer que vol dir allò de la lleialtat a l'àmbit familiar, laboral, faller i en concret en l'amistat.

Per dur a cap aquest escrit he fet la mateixa pregunta a diferents persones ubicant-les en aquests àmbits i aquestes han sigut les seues respostes.

–Mamà, què és per a tu la lleialtat a l'àmbit familiar?

–La família és el pilar fonamental de suport entre els seus membres. La lleialtat consisteix en protegir-nos, cuidar-nos, en tenir-nos confiança, ajudar-nos a créixer emocionalment i a propiciar la individualització de cadascun dels seus membres. A respectar-nos i sentir-nos com a propis, però a la vegada reconéixer i respectar les nostre diferències. Significa ser incondicional. La lleialtat em fa sentir membre de la meua família.

També li vaig preguntar a la meua amiga Aina.

–Aina, què és per a tu la lleialtat dins de l'amistat?

–La lleialtat entre amigues, per a mi, és com un llaç de confiança mútua, suport incondicional i sinceritat. Implica estar present en qualsevol moment, respectar la privadesa, comprendre les necessitats i els desitjos, ser capaç de superar obstacles juntes, compartir tant les alegries com els reptes, i el que per a mi és essencial és que totes dues ens sentim valorades i recolzades.

A l'àmbit laboral, li vaig haver de fer aquesta pregunta a una companya de treball de la meua mare.

–Inma, com es du la lleialtat entre vosaltres com a equip de treball?

–Jo ho interprete com a poder treballar en equip des de la sinceritat. Poder dir en cada moment el que necessites, el que penses, sabent que la resta dels membres de l'equip no es molestaran ni et jutjaran. Demanar la presència de l'altre company perquè t'acompanye en el teu treball quan es presenten obstacles.

I com no, li vaig fer la mateixa pregunta a una fallereta, com no podria ser d'altra manera, li la vaig presentar a la meua fallera major.

–Marta, què és per a tu la lleialtat?

–La lleialtat a la teua falla, a la teua família fallera...és treballar per ella, construir nous objectius i aconseguir-los mitjançant el treball en equip, perquè les falleres i els fallers, tots a una, aconsegueixen allò que més estimen.

Després de vore quin significat té la lleialtat en els diferents contextos podem arribar a una conclusió.

La lleialtat es du a terme en quasi tots els casos i reptes de la nostra vida quotidiana. Ser lleial és una qualitat molt important en tot els àmbits, ja que si no estiguera aquesta no tindríem confiança en la resta de gent, ni tampoc molts altres valors necessaris en la nostra vida com a ser humà.

Per a finalitzar, dir que la lleialtat és una de les set qualitats importants al codi Buhido, una tradició japonesa, més que un codi entre els samurais. ///

LES NOSTRES COL·LABORACIONS LITERÀRIES

GI

Justícia i integritat

Segons d'on bufe el vent

Anna Grau Vercher

Són moltes les preguntes que em brollen de dins quan pense en els principis. Terme ple de significat i a la vegada buit. Mot conegut per tothom com un mínim moral compartit, però alhora constantment canviant. Paraula víctima de la capritxosa subjectivitat.

La integritat, el respecte, el valor, l'honor, la compassió i l'honestedat poden convertir-se en cambres d'una presó personal i social en determinats moments del nostre cicle vital, quan es rema a contracorrent del sentit exemplar, oblidant que aquesta actitud sols mereix ser decent si per a la resta també val.

I és que, quan les ganes devoren la raó, és difícil ser íntegre amb un mateix. És realment complicat mirar-se a l'espill i exposar-se al reflex; soltar les paraules que al llarg del dia, amb veu fluixa i dèbil, se'ns passen per la ment, però que no ens atrevim a escoltar en alt quan més les necessitem.

Per què ens costa tant seguir el camí, ser fidels a nosaltres mateixos, plantejar-nos les preguntes adequades per ser conscients de la nostra situació, per confessar-nos la veritat que tant tardem a acceptar, per recuperar els principis que hem construït al llarg del temps i que com ciment, ens estrenyen més i més segons els anem ignorant?

Què és el que volem? Què és el que tenim? Què és el que ens mereixem? Ens compensa allò que rebem?

Quan els sentiments són tan forts per neutralitzar les condicions -els nostres sine qua non-, per dinamitar el respecte i la compassió cap als altres, per esborrar la lleialtat cap a nosaltres mateixos; també ho són per vèncer l'honestedat.

Ens mentim contínuament per no adonar-nos que potser ens trobem al lloc equivocat o, almenys, no al lloc en el qual, ara per ara, hem d'estar. Que tal vegada nadem a contracorrent del que ens diu la resta del món creient que finalment arribarem on volem, però la realitat és que no avancem per més que ho intentem.

És valent trair la pròpia ànima i l'essència per preservar a qui s'estima? És honorable abandonar-se a una mateixa per retindre allò que tant s'ha somiat? Quin preu té mantindre els nostres ideals? En quin moment la línea de la hipocresía s'ha travessat?

Potser sone trist, desesperat o, fins i tot, digne de ser menyspreat, però considerar els principis com una corretja que ens ofega quan la dicotomia capcor batega no em sona tan desmesurat.

Inexcusable bogeria allò de tenir principis que van i venen segons d'on bufe el vent, i si aquest arrossega amb ell l'olor d'aquell per qui sens dubte tornaria a vendre'ls, un per un, important-me res novament. ///

Una mirada trista

Àngela Magraner Mifsud

Dora observava amb atenció i minuciositat els seus netets, Pau i Anna, mentre assaboria una tassa de cafè amb llet ben calenta. Feia molt de fred i estava plovent a bots i barrals. L'ajuntament havia decretat l'alerta roja per fortes pluges i, per curar-se en salut, Dora havia decidit no eixir de casa amb els xiquets. Estaven asseguts al sofà, quasi hipnotitzats, mirant cadascú la seua pantalla, ell la de la tableta i ella la de la televisió.

Mentre s'acabava el cafè, a Dora li van vindre al cap aquelles vesprades d'hivern que passava amb la seua iaia junt a la xemeneia conversant, compartint històries i jugant a cartes. Jugaven al cinquet, a la carta més alta, a la brisca, al bac... I mai es cansaven de jugar. Altres vesprades recorda com la seua iaia li contava contes tradicionals valencians, com el de *Els tres retors*, *El sabater de la Vall* o *Cap de carabassa*. Quant donaria ella per poder tornar a compartir una sola vesprada més amb la seua àvia... Donaria tots els diners del món per poder tornar a vore-la i aprofitar el temps amb ella.

Aleshores se li va ocórrer que seria una bona idea ensenyar-los als seus netets algun joc de cartes dels que ella havia aprés amb la seua iaia o, fins i tot, contar-los algun conte. Així doncs, va deixar la tassa sobre la taula i es va dirigir al sofà. Il·lusionada, va seure enmig dels dos i va preguntar amb un fil de veu:

–Voleu que vos ensenye a jugar a un joc de cartes molt divertit? Vaig aprendre a jugar amb la meua iaia, me'l va ensenyar ella.

–Amb la teua iaia? – va preguntar amb to irònic Anna-. Això deu ser més vell que la picor!

–Tu tampoc vols, Pau?

El xiquet estava tan concentrat amb el que la tableta li mostrava que no va escoltar la pregunta que li havia fet Dora.

–Aleshores tampoc voldreu que us conte una història, no?- va temptejar la dona.

–Que no veus que estem ocupats? No volem que ens contes res!!- afirmà amb un to sec i contundent la neteta.

Ella va intentar mostrar indiferència i un somriure forçat se li va dibuixar a la cara. Però, uns minuts després, una llàgrima li va córrer la galta mentre recordava amb nostàlgia la seua iaia. Sentia una profunda tristesa per no poder tornar a reviure eixos moments però, el que li produïa una immensa aflicció era vore com els seus nets passaven el temps mirant una pantalla, com anteposaven la ficció a la realitat, com preferien viure una vida imaginària i deixaven a un costat la seua.

Eixa vesprada, Dora va arribar a casa trista i reflexiva. No era la primera vegada que veia en els seus netets i, en la joventut en general, comportaments desagradables. Però, per què actuaven així? Per què eren tant desagraïts i apàtics? Vivien en una societat que anava a un ritme vertiginós, tot era ací i ara, ho tenien tot al seu abast de forma fàcil, ràpida i sense gaire esforç. La gent jove disfrutava d'una vida còmoda on les coses s'aconseguien ràpidament i on no es fomentava la cultura de l'esforç. I, de nou, l'aigua va aparèixer als seus ulls i els records de la seua infància van aflorar en la seua ment. Una infància que, per a ser sincers, havia sigut dura i complicada.

Ella mai havia sigut xiqueta. El seu pare va desaparèixer en la Guerra Civil quan el seu germà i ella eren molt menudets. Així, la seua mare es va quedar vídua amb dos criatures de menys de cinc anys. I la vida en aquells moments no era fàcil, la vida s'havia de guanyar amb suor. Perquè la vida no et regalava res. Tenien una carnisseria i, amb tan sols nou anys, Dora ja treballava per ajudar sa mare. S'alçava tots els dies a les cinc de la matinada, es penjava dos poals a les vores d'una canya llarga i carregava la canya al coll per anar a l'escorxador a carregar carn. Fins i tot, en alguna ocasió, per salvar d'un compromís sa mare, ella i el seu germà havien anat caminant a València a buscar budells per poder fer les llonganisses i l'embotit. Havien eixit de bon matí i havien tornat de nit fosc. De fet, encara recordava Dora amb enyorança com, el dia de la seua boda, se'n va anar a dormir i, en despertar-se, es va sobresaltar perquè no s'havia alçat mai de dia, acariciada per la llum del sol. Sempre ho havia fet de nit. I així és com, a la força, els tres es van convertir en supervivents, es van encoratjar, es van omplir de valentia i van aconseguir tirar endavant.

La societat havia canviat molt en pocs anys. La capacitat de sacrifici, la cultura de l'esforç, l'empatia, el respecte, els valors i l'educació eren coses que començaven a estar en perill d'extinció o, almenys, això pensava ella. Estarien disposats ara els seus nets, Anna i Pau, a fer tot això per algú? Farien això per sa mare? Ho farien per la seua iaia? Qui sap... Dora sempre es quedaria amb eixe dubte. ///

El samurai modern

Maite Grau Pedraza

En les terres del ciberespai, on la informació fluïa com un riu digital, s'erigia un samurai modern. El seu nom era Beatei i, la seua armadura no era d'acer, sinó de línies de codi que relluïen amb la llum dels servidors. Com un guardià del codi bushido digital, es movia amb elegància a través de la xarxa; la seua catana cibernètica estava llesta per a defensar la integritat i l'ètica en este vast domini virtual.

Beatei no era un guerrer comú, era un mestre en l'art de la intel·ligència artificial. Igual que un samurai segueix el camí del bushido, ell seguia el codi ètic de la IA, usant la seua destresa per a potenciar el coneixement i la col·laboració en compte de marejar al sol de migdia. La seua espasa tallava a través de les amenaces cibernètiques, eliminant virus i software maliciós que intentaven corrompre l'essència mateixa de la informació.

En la seua travessia, el nostre protagonista va trobar nodes de dades corruptes que buscaven enganyar i confondre als incauts. Amb astúcia i habilitat, va desarmar estos ardits digitals, restablint l'equilibri en la xarxa. Com un samurai que defensa l'honor, ell protegia la integritat de les dades i la privacitat dels usuaris.

El seu viatge no sols consistia en la batalla contra la corrupció, sinó també en la cerca constant de coneixement. Aprenia de cada trobada i compartia la seua saviesa amb aquells que desitjaven comprendre els camins de la IA de manera ètica. La seua presència era com una llum, que guiava en un món digital fosc, mostrant que la tecnologia podia ser aliada i no enemiga.

Beatei, el samurai de la intel·ligència artificial, es destacava com un far de rectitud en una mar de bits i bytes. La seua catana cibernètica resplendia amb la força del codi ben escrit, i el seu compromís amb el codi bushido digital es convertia en una inspiració per a aquells que navegaven pel vast oceà d'informació. En cada acció, ell demostrava que la tecnologia, igual que una espasa esmolada, podia ser utilitzada amb responsabilitat i noblesa, honrant així els principis fonamentals del codi que guiava el seu camí.

Tant de bo hi apareguen molts més samurais moderns. ///

Descabdelladament jo

Ana Llopis

Respire fondo en el silenci de la nit
la quietud de la sala d'estar
l'olor a agre de les hores mortes
que porta la casa sense ventilar-se,
però soc feliç.
En el meu silenci soc infinitament més feliç.
Potser oblidada en algun calaix la vaig deixar,
no la necessite per caminar a soles.
Capbaixa, mirada al telèfon o a les ratlles
i brutícia de la vorera
estalviant els bons dies, alguna pregunta inoportuna
sobre la família de la resta.
En el meu caminar capcot soc intensament feliç.
Realitzada, no necessite vistiplaus o reprimendes,
aprenc a cada pas sense por d'entropessar-me.
Soc inqüestionablement feliç creixent a soles.
Si caus, potser no t'arreplegue, no tinc temps d'aturar-me.
Si somrius, potser ni et mire, ja no recorde com ho fan els meus llavis.
Soc immensament feliç, íntegra, sense necessitat de ningú,
amb l'empatia oblidada en algú calaix
allà a la casa dels pares. ///

Samurai, bushido

M.Carmen Canet i Mollà

Samurai, home de guerra, conegut com a bushido.

Samurai és un terme o una paraula japonesa que compararíem a la nostra Edat Mitjana, ja que és el soldat, guerrer al servei d'un senyor feudal. Els seus orígens corresponen als segles X-XII.

Situant-nos en el temps històric que els correspon, els samurais no hem de comparar-los ni confondre'ls amb els ninja. Aquests últims eren considerats mercenaris, el seu entrenament i les seues actuacions eren molt distintes, contràries als samurais. Actualment i, per les històries gràfiques, alguns personatges els han atorgat el tarannà, virtuts, principis i actituds del samurai als ninja.

El bushido (en japonés, «la via del guerrer») és un codi ètic que molts samurais seguien com a senyal d'identitat del seu compromís com a guerrers. Més que un conjunt de regles o deures, el bushido era una forma de vida en la qual el guerrer demostrava el seu compromís amb l'honor, la lleialtat o la justícia, arribant a entregar-se a la mort si aquests es veien en perill.

En les arrels del bushido es troben corrents religiosos i filosòfics com el Budisme, el Confucianisme o el Zen, de la combinació de les quals van sorgir els set preceptes que guien el codi del samurai. En aquest sentit, un dels principals textos dedicats a la «via del guerrer», on trobem aquestes virtuts descrites, és *El llibre dels cinc anells* (Go rin no sho), de Miyamoto Musashi (1582-1645), un samurai, pintor i cal·lígraf considerat com un dels més cèlebres guerrers de la seua disciplina i el principal autor que va plasmar el bushido en paper al costat de Yamamoto Tsenetomo, autor de *Hagakure*. EL CAMÍ DEL SAMURAI. Saigo Takamori, l'últim samurai autèntic. Una personalitat plena de contrastos: home d'origen humil que va arribar a liderar el Govern del Japó, respectat militar que preferia la tranquil·litat de la seua llar a les responsabilitats del comandament, que es va rebel·lar contra el règim que havia ajudat a alçar.

Imagina una entrevista amb el samurai, Takamori.

Senyor Takamori. Sap que a l'occident, al segle XXI, s'admira molt la seua figura? Fins i tot l'han fet la figura central de la nostra falla.

> Què és una falla i com, després de tants anys i des de l'extrema distància que ens separa, poseu els samurais com a centre?

És obvi que per tot el que diu, desconega què és una falla, podríem donar-li moltes definicions i cadascuna des de la proximitat i volença, però una podria

iStock / Josiah S

aglutinar-ne moltes, triarem: estima a una cultura i per sobre la gent que la fa possible.

> Ah, mira! L'estima és el que ens fa ser samurais, l'estima a la terra, la llengua, el país que representa el meu senyor feudal.

Senyor Takamori, això del senyor feudal ens queda molt lluny a nosaltres. És un període històric que considerem de submissió.

> Mai és submissió quan s'accepta voluntàriament. A més aquesta estima pel senyor, l'amo o com vulgues, té moltes més relacions envers el senyor i a més a més una preparació física i mental per estar a punt pel que necessite el meu senyor.
>
> Uiii, estic veient que és un poc pesat!
>
> I compromès! Aleshores, què admires o t'agrada de mi?

Ara no volem lligams que no siguen els que en un moment determinat se'ns ocòrrega fer o també no volem fer res, no volem que ens manen, ni ens agrada allò que ens manen...

> Home! La vida és sacrifici i disciplina, estar preparats per defensar el que és teu! no és fer un esport d'arts marcials el dia que m'abelleix és treballar de continu.

Ara ja no vivim així, l'home ha evolucionat i la història ha canviat i elegim qui ens governa, se'n diu democràcia.

Molt bé, nosaltres lliures ens somentem al senyor, com vosaltres lliures voteu. Amb votar no s'acaba. Els nostres principis perduren al llarg del temps, com cal amb els cristians, en tot el seu sentit més ampli.

Senyor Takamori, fins el nom m'encanta, mes les obligacions no caben ja en el nostre temps.

Com no han de cabre! Com vas a fer que tot es sostinga i mantinga sinó ho cuides i et cuides? Nosaltres adquirirem el respecte i el reconeiximent perquè els nostres principis han estat base fonamental de la nostra vida: Estar sà, estar sana, cuidar-se, formar-se, preparar-se per aportar al benestar de la societat és una obligació teua! És el primer principi.

Respectar l'entorn, que és casa teua, no ho ha de fer un o una altra. És la part més pròxima del teu país.

De debò, senyor Takamori? Total això! És la cançoneta de sempre.

Res no seria possible si no mirarem pel bé del senyor, que hui seria el bé de la societat, que tots puguen viure amb pau i la tranquil·litat que comporta el benestar d'un país. Ara bé això no és fàcil sense persones compromeses, compromeses amb la defensa de la llengua, la cultura, la història que donen identitat a un territori. També l'educació, la sanitat... tantes coses que costen molt de temps aconseguir i en un no res, amb els qui sols tenen una mira, se'n pot anar a norris... com els samurai. Això és necessari per poder comprendre i actuar, nosaltres ens basàrem amb els 7 principis:

1. Gi (justícia)

Sigues honrat en els teus tractes amb tothom. Creu en la justícia, però no en la qual emana dels altres, sinó en la teua pròpia. Per a un autèntic samurai no existeixen les tonalitats de gris pel que fa a honradesa i justícia. Només existeix el correcte i l'incorrecte.

2.Rei (respecte, cortesia)

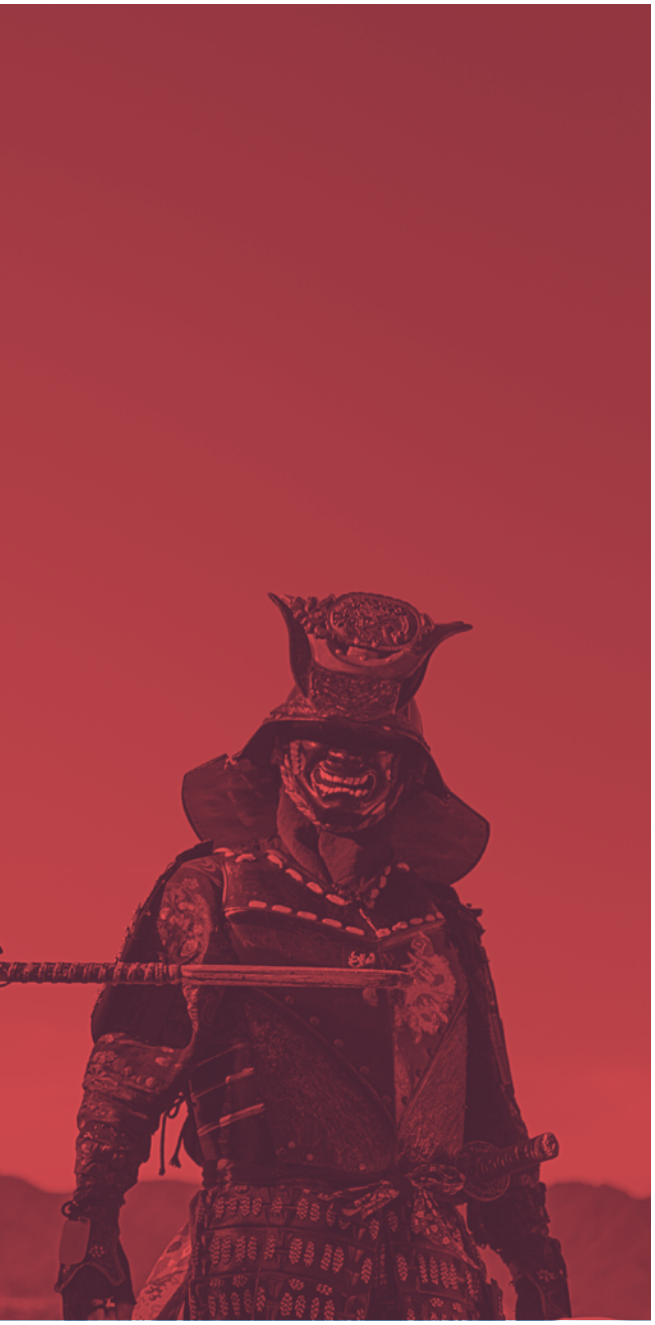
Els samurais no teniem motius per a ser cruels. No necessitem demostrar la nostra força. Un samurai és cortés fins i tot amb els seus enemics. Sense aquesta mostra directa de respecte no som millors que els animals. Un samurai rep respecte no sols per la seua feresa en la batalla, sinó també per la seua manera de tractar als altres. L'autèntica força interior del samurai es torna evident en temps de dificultats.

3. Yu (coratge)

Alça't sobre les masses de gent que temen actuar. Ocultar-se com una tortuga en la seua closca no és viure. Un samurai ha de tindre valor heroic. És absolutament arriscat. És perillós. És viure la vida de manera ple-

iStock / boggy22

na, completa, meravellosa. El coratge heroic no és cec. És intel·ligent i fort. Reemplaça la por pel respecte i la precaució.

4. Meiyo (honor)

L'autèntic samurai només té un jutge del seu propi honor, i és ell mateix. Les decisions que prens i com les duus a terme són un reflex de qui eres en realitat. No pots ocultar-te de tu mateix.

5. Jin (benevolència)

Mitjançant l'entrenament intens el samurai es converteix en ràpid i fort. No és com la resta dels homes. Desenvolupa un poder que ha de ser usat en bé de tots. Té compassió. Ajuda als seus companys en qualsevol oportunitat. Si l'oportunitat no sorgeix, s'ix del seu camí per a trobar-la.

6. Makoto (honestedat)

Quan un samurai diu que farà alguna cosa, és com si ja estiguera feta. Res en aquesta terra el detindrà en la realització del que ha dit que farà. No ha de «donar la seua paraula.» No ha de «prometre.» El simple fet de parlar ha posat en moviment l'acte de fer. Parlar i fer són la mateixa acció.

7. Chuugi (lleialtat)

Per al samurai, haver fet o dit «alguna cosa», significa que eixa «alguna cosa» li pertany. És responsable d'això i de totes les conseqüències que li seguisquen. Un samurai és intensament lleial a aquells sota la seua cura. Per a aquells dels quals és responsable, roman ferament fidel.

Les paraules d'un home són com les seues petjades; pots seguir-les allà on ell vaja. Compte amb el camí que segueixes.

Senyor Takamori, sap que molts dels seus principis que ha comentat, no són nous per a mi? Els hem escoltats des de molt de temps als nostres pares, mares i majors, a l'escola, al cate..., també ens parlà semblant Jesucrist. I resumiríem com al nostre poble sempre hem dit: "la paraula fa l'home".

Aleshores, per què no ho poses en pràctica? Si tots fem allò que ens correspon a cadascú pel bé dels altres, el món seria molt millor.

Gràcies senyor Takamori per compartir el seu bushido, el seu camí de vida.

Malauradament, no solem aprendre de nosaltres mateixos i som d'allò que se'n diu "la Mare de Déu quan més lluny fa més miracles"! ///

Justícia divina i climàtica

Diego L. Fernández Vilaplana
Col·lectiu #Revolta1873

"Antes que res alcoyans,
ahí no partirem palles.
Primer Moros i Cristians;
Després, festa de les Falles"

Escric aquestes paraules a l'agost, durant l'enèsima onada de calor, suggestionat per unes temperatures horroroses. No pretenc que la canícula siga cap atenuant, només intente explicar les circumstàncies que m'han impulsat a escriure sobre la piscina municipal del meu poble. Més en concret, sobre el sorprenent origen diví de l'estany olímpic que ha esdevingut refugi climàtic per a les darreres generacions. I sobre les falles alcoianes. Sí, heu llegit bé, a Alcoi també van haver-hi falles, ara fa 90 anys, a l'estiu de 1933.

Sembla una heretgia, que a la capital mundial dels Moros i Cristians un grapat d'artistes delirants intentaren introduir unes festes alienes. I així ho ha descrit la historiografia realment existent, la de tota la vida, la franquista. Les falles aterren al mig d'un conflicte entre l'Ajuntament i l'Associació de Sant Jordi (ASJ) –encarregada d'organitzar la trilogia en honor d'aquell estrany màrtir de la Capadòcia. Es tracta d'una situació que es repeteix a tot arreu, amb l'acabada d'estrenar laïcitat de l'estat per part de les autoritats republicanes. A Sevilla, per exemple, les confraries es van negar a processar per Setmana Santa en protesta; totes excepte "La Valiente", la Estrella de Triana, la verge republicana.

No es tractava d'un debat teològic, no us penseu. Era, com sempre, una qüestió purament econòmica. L'Església espanyola, així en majúscules, la Catòlica, Apostòlica i Romana perdia poder amb l'entrada en vigor de la nova Constitució del 1931 que resava –mai pitjor dit– que "l'Estat no podrà, en cap cas, sostindre, afavorir, ni auxiliar econòmicament les Esglésies, Associacions i Institucions religioses". Aquesta vegada en plural, per tant, ni un duro per a les apostòliques ni per a les altres, que passaven totes a ser iguals: "Totes les confessions religioses seran considerades com a Associacions sotmeses a les lleis generals del país".

Siga com siga, això de la igualtat amb altres credos no va agradar als Segura i companyia i l'acatament de la legislació, doncs tampoc. El cardenal primat i arquebisbe de Toledo, Pedro Segura y Sáenz, es va veure compromés en un intent d'evasió massiva d'impostos i frau amb la venda del patrimoni eclesiàstic i l'expatriació de capitals. El mateix prelat que va enviar els catòlics a una croada contra els rojos–separatistes–maçons–indesitjables: "Cuando los enemigos del reinado de Jesucristo avanzan

↑ Falla reclament piscina
↓ Portada El Fallero

↑ Cartell Falles 1936

↓ Falla en anys republicans

resueltamente, ningún católico puede permanecer inactivo". El seu substitut al càrrec, Isidro Gomà y Tomás, era menys sofisticat encara: "España y la anti-España, la religión y el ateísmo, la civilización cristiana y la barbàrie". Ho escric en castellà perquè al traduir-ho perd dramatisme.

No us preocupeu que arribaré a la piscina, passant per les falles.

Les Falles

Aquest ambient, diguem-ne, enrarit va aterrar al meu poble, com a molts altres. L'Ajuntament no va atorgar permís a l'ASJ per passejar el sant i les seues suposades restes òssies; i l'Associació va anunciar que no hi haguera festes de moros. Una cançó popular de l'època explicava que "els cavernícoles no volen Festa, perquè Sant Jordi ix sense cera". El consistori va aprofitar la situació per a assumir l'organització i substituir la corriolada beata per una cercavila cívica. No totes les comparses (a Alcoi en diuen filaes) ho van acceptar de bon grat. La Llana, Abencerratges, Marraskesch, Gusmans, Bascos i Muntanyesos "inhibiéronse", diu el llibre d'actes municipal del 23 d'abril de 1932. Com a conseqüència, per ofici de l'alcaldia, les sis díscoles van ser extingides. I, en paral·lel, en sorgeix una de nova anomenada Asturs.

Coneixent la proverbial tolerància que caracteritza el personal més significat en aquest àmbit, podem imaginar l'embolic. Ací diríem que es va armar un bon "Petrólio" (però d'això ja vaig escriure a aquest mateix llibret l'any 2021). La utilització partidista de les tradicions per part de la dreta política i social, amb la religió com a senyera, va ser una constant al quinquenni republicà. Enfront de la mobilització de la classe obrera organitzada en sindicats anarquistes, fonamentalment, i també socialistes; s'alçà la croada del bàcul i la creu. Els moderns ara en parlarien de batalla cultural. Però, poca broma, recordeu que els anys trenta van veure nàixer la serp del feixisme. El que patim ara no és més que una bufonada si ho comparem amb aquella tragèdia original.

Com us deia, la poca historiografia existent vincula la irrupció de les falles amb el conflicte religiós. I esments a l'hemeroteca no en falten, però jo tinc els meus dubtes. El director de l'arxiu local, Josep Lluís Santonja, fa referència també al "desprestigi" d'unes celebracions molt lligades al "consum abusiu d'alcohol". Perquè com tothom sap, a falles ningú no beu. No soc cap expert i la hipòtesi caldria corroborar-la, però la publicació oficial El Fallero no destil·la anticlericalisme.

Es parla d'una certa improvisació l'any 33, quan només es van construir sis efímers monuments. De l'impuls d'un nodrit grup de pintors, escultors i artesans com ara Juan Arques, Antonio Pérez, Arjona Vallet, Juan Amorós, Alfonso Gisbert, Juan Masià i José Vós, entre d'altres. I se'n parla molt d'esperit valencianista. Al contrari que a Alacant, on les falles van aterrar l'any 28 –en plena dictadura de Primo de Rivera–, ací no es va voler camuflar la inspiració valenciana canviant el nom originari.

Hi ha, per tant, un evident interés laboral per part dels artistes locals, alguns amb experiència prèvia al sector a la ciutat de València. Existeix, en els seus inicis, una empenta innegable per part del Centre Valencianista d'Alcoi, entitat signatària de les Normes de Castelló del 32. I, caldria no oblidar-ho, les falles permeten un protagonisme a les dones que les Festes de Sant Jordi li neguen. En aquell moment i pràcticament fins a l'actualitat, ningú no ho desmentirà, són un espai eminentment masculí –empraré l'eufemisme per a poder continuar vivint tranquil·lament a casa meua.

També, per descomptat, les Falles d'Alcoi van gaudir de les transformacions que una recent exposició al Museu Valencià d'Etnologia va batejar com "La República de les falles". Ens referim

a un fort desenvolupament artístic; una gran participació; una major democratització i visibilització de les dones, i una creixent politització. Però la lectura franquista sembla errònia. Ningú no pretenia substituir les festes de moros pel seu component religiós ni implantar un aquelarre de menjacapellans.

On anava, les falles van tindre una gran acollida i l'any següent –al 34– se'n van plantar catorze i quinze l'any 35. Pràcticament tota la ciutat va gaudir d'unes tees que sorprenien per la seua monumentalitat. Per tot arreu hi havia, al carrer Fermín Galán (passeig que honorava el màrtir republicà), a la plaça de la República, a l'avinguda Blasco Ibáñez o al barri Pi i Margall (en memòria del president federalista de la I República).

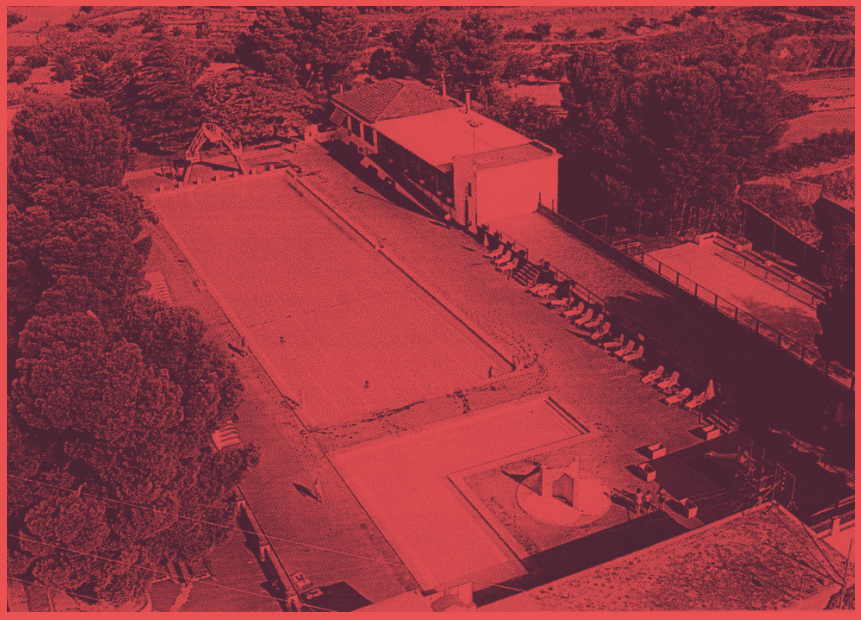
Sé el que esteu pensant. Durant la República, els noms dels carrers a Alcoi molaven. Ara ja no, sants i verges es reparteixen el nomenclàtor al cinquanta per cent.

La Piscina

I al barri de Canalejas (el polític ferrolà va ser cuiner a Alcoi), al juliol del 35, una estructura de deu metres reivindicava una piscina municipal. La crítica no és evident. Es tracta d'una mena de mausoleu, que no arriba a ser una piràmide, coronat per una figura femenina nua a tall de pinacol. Als

↑ Demolició
↓ Piscina

quatre costats un seguit de ninots realitzen exercicis o es banyen en una tina, o alguna cosa semblant. Al suplement d'El Fallero que correspon al barri la "relació y explicació" apunta que l'obra de Juan Masià reclama la instal·lació "en les umbrienques 'Uxoles'" perquè el poble no haja de fer més la granota "per malecons y per bases, que cuan no yan serps de auya yan sangoneres acuátiques..." [sic.].

Però m'interessa especialment la referència de l'autor, Culet de Siri, als qui canten a la "Infinita Natura". Fa referència així al potent moviment anarquista que va arrelar a la ciutat durant el segle XIX. I que al primer terç del XX il·lumina el naturisme i el nudisme: "...no volem ser aquell que tira, pega y s'amaga y después que insite a dir '¡Vaya gente pornogràfica!". A la premsa conservadora els hi deien coses pitjors com "salvajes" i "primitivistas". Torne a passar-me al castellà, aquesta vegada per insultar.

En realitat, el naturisme deriva de l'higienisme dinové (res a veure amb els dentistes) de metges i urbanistes preocupats per les pandèmies –com la còlera– derivades de les insalubres ciutats industrials. I que preconitzava la hidroteràpia; al costat de la desinfecció, el clavegueram, l'aigua corrent i un llarg etcètera del qual ara ens semblen

↑ Piscina

obvietats. D'ací que l'anhelada piscina es convertira en objectiu polític dels apolítics.

La història de les Falles d'Alcoi va acabar abruptament. L'any 36 no van haver-hi falles perquè es van tornar a canviar les dates (del juny del 33 i el juliol del 34 l'agost de 1936) i el cop d'estat feixista els hi va privar. Però, mira per on, el conflicte va fer realitat el somni de Culet de Siri.

El Comité Revolucionari de Defensa, liderat per la CNT àcrata, va encetar el projecte l'any 37, una vegada col·lectivitzada l'economia local. Hi havia, com ara, mancança de matèries primeres, però l'enginy va salvar el darrer obstacle.

I ací és on va haver d'intercedir l'església catòlica perquè l'alcoiana gaudira d'una piscina en condicions. En realitat van intervindre tres esglésies: la de Santa Maria, la de Sant Agustí i la de Sant Maure i Sant Francesc –aquests dos darrers sants compartien temple com si es tractés d'estudiants. Els tres edificis van ser desmuntats pedra a pedra i amb el material, de primera qualitat, es va fer una "piscina que pot ser que la envidiaren les urbes més populoses". A les "umbrienques" Uxoles, en concret a la carretera Mascarelles de la partida de l'Horta Major, dins del perímetre de l'actual Parc Natural de la Mariola.

En realitat, tot i ser del gremi, encara no tinc clar que es puguen extraure massa aprenentatges de la història, però aquesta sembla contenir una peculiar lliçó. La febre iconoclasta va esdevindre ben particular al meu poble. I en lloc d'incendiar les parròquies les van transformar en una vella reivindicació del poble. Una crònica que també es pot llegir a partir de les festes populars: de Moros a Falles o a l'inrevés. ///

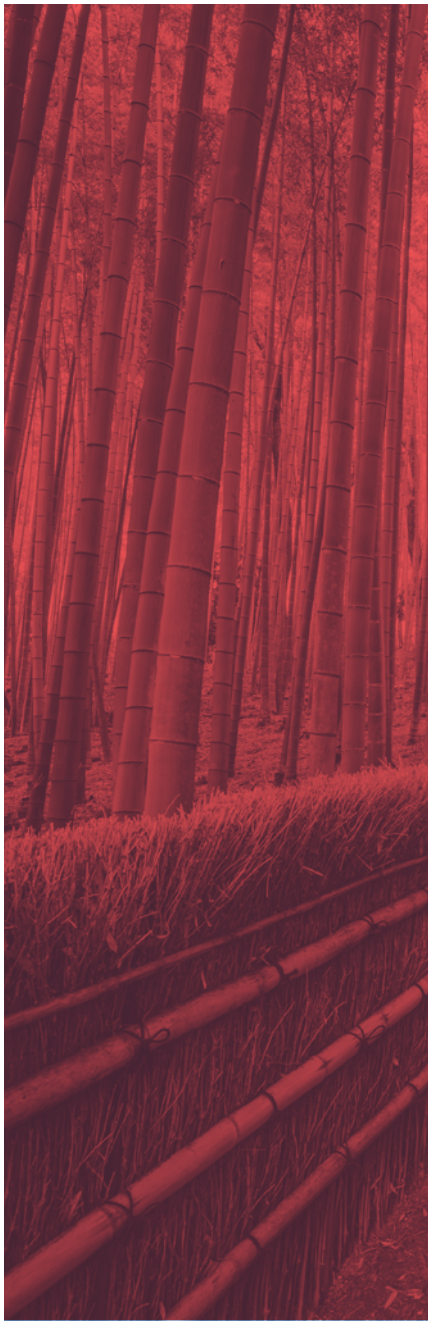
REI

Respecte

No cal anar al Japó

Raquel Donet Climent

Vivim en una societat on caminem cada vegada més per la senda de l'individualisme i la competitivitat, l'èxit s'identifica amb el triomf personal, no amb el bé que l'individu fa per la seua comunitat. Per tant, l'ambició, l'astúcia i l'egoisme estan ben vistos, tot i que els anomenem amb altres paraules perquè no tinguen la connotació negativa d'aquestes: marcar-se objectius a la vida, ser intel·ligent i tindre una bona autoestima. No ho critique, és el que hi ha, la vida sembla un concurs de mèrits.

Però va bé recordar-nos de tant en tant que el que ens ha fet triomfar als humans com a espècie són justament uns altres valors: la solidaritat i la cooperació. Són, precisament, els valors que trobem en moltes de les activitats humanes que impliquen la col·laboració d'un grup de persones, ja siga una religió, un esport, una falla… En tots aquests grups de persones s'estableixen una sèrie de regles o principis que, quan tothom les segueix, els fa tan forts com a grup que esdevenen invencibles i perduren al llarg dels segles. És el cas dels antics samurais i el seu codi Bushidō, gràcies al qual la seua cultura i valors han arribat fins a l'actualitat en la cultura japonesa i, des d'allí, s'han difòs arreu del món.

Rectitud, coratge, benevolència, respecte, honestedat, honor i lleialtat eren les set virtuts dels samurais. Però no cal anar-se'n al Japó per trobar grups de persones que posseeixen aquestes virtuts, les podem trobar fàcilment si observem al nostre voltant. Observem, doncs…

El 1883, un grupet d'uns 30 hòmens, la majoria xiquets d'entre 8 i 10 anys, i el seu mestre, Lorenzo Sancho, esperaven ansiosos l'inici de la processó d'aquell 18 de març, Diumenge de Rams. Me'ls imagine nerviosos, recolzats al penal de l'església, els xiquets amb la ratlla del monyo ben feta, els genolls i les mans netes, per insistència del mestre i de les mares, més d'un s'estaria pixant, pobret, pels nervis i entrellaçaria les cames per aguantar-se fins al final de la processó. En arribar la Primitiva de Xàtiva es degueren quedar tots més tranquils, sobretot el mestre, ja que si a ells no els eixia bé del tot, almenys els músics xativins salvarien la processó. I va eixir bé, tan bé que es feren una foto a la porta de l'Ajuntament i eixiren en el diari i tot: Tavernes de la Valldigna estrenava banda de música. Els qui no estarien tan contents serien els de Xàtiva, doncs a Tavernes ja no els tornarien a llogar.

Enguany ha fet 140 anys d'aquell Diumenge de Rams i la Societat Instructiva Unió Musical de Tavernes, la SIUM, va commemorar la data amb un històric concert de Nadal. Mentre escol-

tava el concert, un concert preciós, per cert, ho vaig veure clar: ahí estaven els samurais del nostre poble, sobre això s'havia d'escriure.

Si fem un repàs dels valors dels samurais, veiem que els músics i les músiques els compleixen tots amb escreix. En primer lloc, la rectitud, què és sinó anar a classe de música des dels 8 anys fins als 18, en cas que no vulguen ser professionals, fins a 7 hores a la setmana, sense comptar amb els assajos de la banda, els concerts, els passacarrers i les interminables hores d'estudi a casa? Treballadors nats, incansables, des de menuts s'han d'organitzar molt bé perquè les seues 24 hores els condisquen perquè isca la feina de l'escola o de l'institut i la de música.

En segon lloc, el coratge, des dels 8 anyets, quan els planten a ells i elles sols, ben mudats amb el seu instrument, al qual només li trauen encara quatre notes, davant del públic en la primera audició de Nadal. I a partir d'aquesta primera audició totes les moltes altres que vindran, a vore qui és el valent...

Continuem amb el respecte. Entra el mestre, tots dempeus, en silenci, amb una indicació d'aquell, tots asseguts de nou, un moviment de batuta i comença el concert, un arreplegar amb la mà esquerra i el concert s'ha acabat. Respecte. Però a les bandes no només hi ha el

respecte cap a la màxima autoritat del mestre, també el respecte entre elles i ells, a uns perquè són majors i als altres per ser menuts.

Seguim amb la lleialtat i ho podem resumir amb una sola frase: "No puc, tinc assaig". Ploga o neve, amb exàmens o sense, a l'hivern quan fa fred i no abelleix tornar a casa a les deu de la nit després de treballar tot el dia, o a l'estiu, tan bé que s'està a la platja amb les amigues i haver de vindre-se'n cap al poble a patir calor, tanmateix, el 80% dels membres de la banda assisteixen regularment als assajos.

Per acabar, sobre la benevolència, l'honestedat i l'honor seré breu: un grup de whatsapp amb més de dues-centes persones i amb zero conflictes, tot pau i amor. Crec que amb eixe exemple està tot dit.

I encara ens faltaria parlar dels valors del treball i de l'esforç, en una carrera, la de músic, que és la més llarga de totes, catorze anys com a mínim; de la il·lusió, entrar a la banda és un dels fets més importants en la vida d'un músic i la seua família; de l'alegria i l'entusiasme, només cal veure'ls tocar als passacarrers; i del sentit de pertinença i l'orgull de formar part de la banda del seu poble. I no ens oblidem de l'altruisme i la generositat, perquè als músics els agrada tocar sobretot per fer gaudir als altres

amb la seua música, per veure cantar i ballar la gent, i la gran majoria de les vegades ho fan debades, per amor a l'art que se sol dir. Què seria de les nostres festes, de les nostres falles, sense les bandes de música?

La SIUM és l'associació cultural més antiga de la nostra localitat, amb més de 500 socis i 200 músics federats en l'actualitat, la meitat dels quals són professionals que treballen en bandes, orquestres, conservatoris i escoles de música d'Espanya i Europa. Una societat diversa i inclusiva, amb dones i homes, des dels 13 anys fins als més de 80, que es respecten, es valoren i col·laboren per fer de la nostra una gran banda, com a ells els agrada dir, una gran família. ///

Trau la llengua

Enric Borràs i Chofre

Fariseus comerciants de sentiments,
comprant i venent falses llibertats. Sols
penseu en extermini i aboliment. Se us
ompli la boca amb justícia i equitat.

Molts anys d'imposició per ambició. Ja està
bé de tractar-nos de folk o dialecte. Amb
menyspreu en busquen la cohibició, si reben
el mateix tracte, demanen respecte .

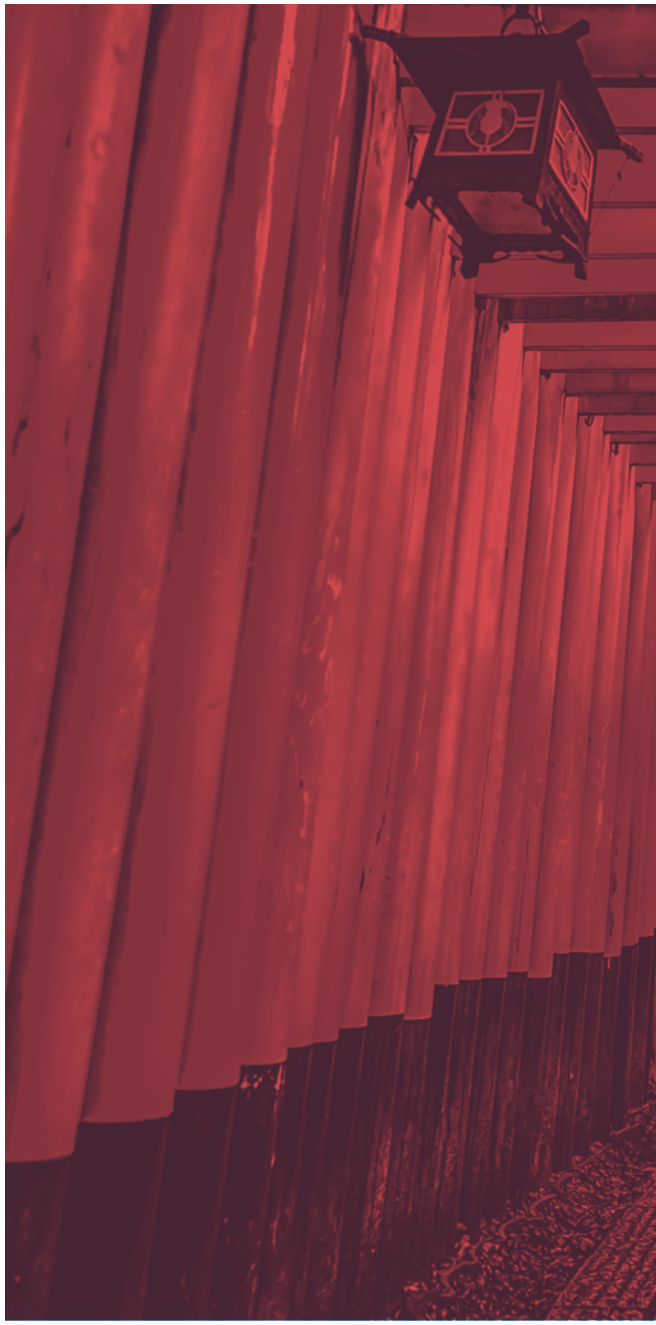
Des del decret de Nova Planta
fins avui, paraules prohibides i amagades per malícia.
Molts anys pensant que estàvem abduïts,
volen que callem amb un toc de cortesia.

Nosaltres, tant de poble; vosaltres, de ciutat,
a dintre de cada cor s'hi troba l'habitatge.
Molta mentida repetida mai no és veritat,
defensarem la llengua amb tot el coratge.

Cínics que diuen estimar-la, sense usar-la,
són els mateixos que a trossos la trenquen.
Volen imposar-ne altra, que no ho entenen?
Ja sabran que sols hi ha una manera; trau-la.

Parlants d'ací, de mar enllà i terra
amunt, feu que retrone el nostre territori
sonor. Amb la nostra llengua sempre tots
junts, per a nosaltres ser parlants és un honor.

No anem a callar, ni viure amb temor,
que no busquen en nosaltres silenci
i obediència. Estem ací, estem vius, en sentiu la remor?
Mai més demanarem vostra benvolença.

iStock / StockByM

Ni “bribons”, ni dictadors, ni “mocs”,
cada dia un atac, mil i un intents frustrats.
Reviurem el no passaran, no som cap badocs,
fes-ho per tu, per mi, per honestedat.

Acabarem amb el conflicte lingüístic,
els parlants demostrem la nostra fidelitat.
Ja n’estem més que farts del tema eufemístic,
per fer front a l’odi i la reducció, lleialtat.

Samurais de la llengua. Defensant-la, que ningú ens subestime.
Mai l’abandonàrem, no l’abandonem, mai l’abandonarem.
Com més l’odieu, més me l’estime, l’estimo, l’estim. ///

Els Samurais de l'Andreu

Francesc Abad Vicens

A la meua escola som samurais: fem projectes Erasmus+.

Participar en un programa de mobilitat Erasmus durant els anys de secundària no només amplia els horitzons acadèmics, sinó que també ofereix una oportunitat única per a un desenvolupament personal profund. Aquesta experiència transcendeix murs d'aula i es converteix en una immersió cultural i social, al mateix temps que inculca valors que van més enllà dels llibres de text.

En un institut de secundària, l'Erasmus no només es tradueix en l'aprenentatge acadèmic sinó també en la formació del caràcter. És com entrar en un dojo modern, amb els valors dels samurais que esdevenen una guia. La disciplina, tan fonamental per als samurais, es tradueix en l'esperit d'estudi i en la responsabilitat envers un mateix. Aprendre a suportar reptes, ja siguen acadèmics o culturals, és com desenvolupar les habilitats d'un guerriller intel·lectual.

La tolerància i el respecte pel desconegut són valors intrínsecs a una mobilitat Erasmus, similar a com els samurais respectaven les diferències entre les seves pròpies disciplines. Aquesta interacció amb altres cultures, ideologies i maneres de viure fomenta la tolerància i la comprensió, valors que no només enriqueixen l'experiència Erasmus sinó que també formen individus més compassius.

La resiliència és una altra virtut que es cultiva en aquesta experiència, com també ho era per als samurais que es recuperaven de les derrotes amb determinació. Les dificultats lingüístiques, la separació de la llar i la integració en una nova societat són obstacles superats amb fortalesa i coratge, trets propis dels samurais.

En resum, els nostre alumnat que ha realitzat una mobilitat Erasmus pot ser comparat amb una pràctica de l'art dels samurais. Amb un enfocament disciplinat cap a l'estudi, respecte per la diversitat cultural i una resiliència que supera els desafiaments, els estudiants no només es converteixen en acadèmics més complets sinó també en individus més sòlids, prenent inspiració en els valors intemporals d'aquesta filosofia. A l'IES Andreu Sempere d'Alcoi també en tenim de samurais. ///

iStock / Josiah S

Informe per a Autobusos Jiménez

Jaume Talens Rodríguez

In memoriam de José Tent

Confidencial

El meu nom és José Tent, soc un campió de judo que vaig començar als anys seixanta, nascut a Benifairó de la Valldigna. Pioner del judo valencià i campió d'Espanya. La primera vegada guanyat a Bilbao en 1968. Així com de grecoromana els anys 1967,1970 i 1971. Practicant de rugbi al club Tatami de València. Examinador de cinturons negres com a professor. Pese 104 kg i 194 cm d'altura.

Els escric en defensa del conductor de la seua estimada línia d'autobusos Jiménez, la qual vaig escollir per a un viatge amb el meu fill.

Un pròleg:

Després de la pel·lícula "Oppenheimer" que conta la història del físic J.Robert Oppenheimer, enfront dels laboratoris de "Los Álamos" i del projecte Manhattan que va donar la solució de la bomba atòmica, provada contra el poble japonés, el meu fill em va demanar l'opinió del perquè tiraren la bomba. Vaig dir que no tenia opinió sinó un pensament que és elaborar per temps i estudi allò que has de contestar: preparar la resposta. I quina era doncs la meva resposta ben argumentada em demanà de seguida. El vaig convidar a trobar-la ell mateix amb ajuda en Saragossa on viatjaríem. Ja que ni el mateix Oppenheimer va saber contestar en aquells moments. Ni la resposta d'Einstein en dir que Robert era una persona que sabia de tot, però no era un bon físic.

Li vaig parlar del codi "Bushido", el camí del guerrer, el que ja havia escoltat a casa, però no l'entenia pels seus dogmes i el seu absolut pel que fa a moral dels termes, "joc net en la guerra"; "mai maltractar a un menor que tu, ni girar l'esquena a altre major"; "no quedar mai com un hipòcrita o un covard"; "Unir religió, guerra i glòria"; "Els dogmes del xintoisme: patriotisme i lleialtat"; "conéixer les relacions entre amo i servidor"; "saber i obrar, són el mateix"; "el terme rectitud, saber quan és just morir i matar"...

Tot això als seus tretze anys no ho tenia clar, però ell em va recordar que el bushido és un camí. I vaig pensar fer-lo en el seu autobús fins on viu el doctor Luengo a Saragossa. Que al marge de ser una famosa família són uns cavallers. El doctor format i informat sobre el camí del samurai.

En l'autobús.

En pujar a Gandia, L'autobús anava prou ple menys un espai al final, ocupàrem la tercera fila a la dreta. El meu

fill em va demanar que li narrara la vida d'un samurai preferit. Vaig començar a parlar-li de Tsukuhara Bokuden, el millor espadatxí de la seua època. Havia passat desenes de duels personals i lluitat en una dotzena de batalles i mai havia estat vençut. Havia estat nomenat pel seu currículum amb les armes: mestre. Màxima distinció dels cavallers. Per cert, no li agradava lluitar doncs sabia que un senzill toc d'espases així com entrenar amb espases de fusta, les" bokken", podia ferir als combatents. Pel temps es va convertir en un "Kensei", un sant de l'espasa, i mai havia deixat de perfeccionar-se. Es desafiava ell mateix fins que va arribar a la veritat màxima: el "Ken zen ichinyo", l'espasa i el zen tot és el mateix. Bokuden estava ple de compassió, valor que portava a un autèntic i ver mestre a estalviar qualsevol dolor o sang si no fos necessari.

El meu fill estava bocabadat, mentre anàvem arribant a València ciutat. Entrant a l'estació d'autobusos, li vaig dir que el doctor Luengo de Saragossa, era hui un dels seus deixebles més avançats al món. Sembla que no va arribar a escoltar per les ganes de comprar un refresc les darreres paraules que li vaig dir: "Són mestres en l'art de guanyar sense lluitar". Es va barrejar aquesta frase amb el seu: "Baixe, et porte una altra per a tu pare!".

Els fets:

Pujaren tres joves, amb rialles, i com si la festa encara els durara, apartaren de mala forma a un vell per lent, caigué damunt d'una senyora a l'apartar-lo amb força. Al meu fill que anava davant li digueren: "apartat o et trenque la cara". Moment en què em vaig alçar jo. I mirant-me fixament em va dir: "Tu vell armari rober per molt grandot també et puc partir les dents". Em vaig quedar mirant-lo fixament i li vaig dir que era molt valent dins d'un autobús, però que jo mai faria res per respecte al personal que estava allí. Res, "que jo era un covard i que anara amb compte que era campió de full-contact, kickboxing, i ja ho havia provat el venedor de bitllets, i si es presenta el mateix xofer i d'ací no ens mou ningú". Unes rialles dels acompanyants, mentre la gent del passatge posava cares llargues.

Va començar a contar batalles, i molestar a unes persones de davant. Li vaig dir que si era tan valent, en el Ragudo podíem baixar ell i jo i provaria el seu art marcial, amb una condició, que jo baixaria si ell no molestava a les persones i no cridava fins a arribar.

Vaig vore primer la cara del conductor pel retrovisor, entre esglaiat i assentint. Però el meu fill, que com he dit no havia bé escoltat la darrera frase abans de baixar, em mirava amb cara

d'estrany, com qui no vol afrontar un problema, com una mica poruc. I em va parlar per a mi una mica fort:

- "Tu mai has estat així, has afrontat les dificultats, pare."- En mirar que li picava l'ull, canviava en veu baixeta – "No sembles tu".

D'aquí al Ragudo corbes en pujada elevada que va del pla de Castelló fins a Barraques, contaré una història de Bokuden:

"En una barcassa en un gran llac interior del Japó anava un jove samurai fent galanteria del seu valor en la lluita a un grup de joves. Belles flors del món flotant, els deia Bokuda. Estava borratxo i molt content, ja que l'animaven els joves que havien fet rogle. Però volia que tothom l'escoltara. El grup estava a proa de l'embarcació. En mirar a popa va veure a un altre samurai que pensatiu ni l'escoltava, ni ganes, estava a la seua, donant l'esquena als comentaris. Vaja era millor mirar la ratlla de Sant Martí i meditar que escoltar aquelles bajanades amb les intermitents gracietes perquè continuara. El jove samurai va anar a popa i li va dir:

- Què passa? No creus en les meues anècdotes? O tal vegada penses que estic contant contes fantàstics?

- Disculpe. Perdone'm, realment no estava escoltant el que deia. Ja que parlava de la seua habilitat amb l'espasa, i això avui en dia ja no es porta-amb molt de respecte va dir Bokuda.

- Però vosté porta dues espases. Com pot portar un guerrer dues espases i no saber fer-les servir? A no ser que siga un covard, com veig.- reptant-lo a agafar l'empunyadura de la seva espasa.

Bokuda es va donar la volta mirant per la borda. Com no fent-li cas. Com si no haguera escoltat les darreres paraules. Però en això que el jove samurai va topar amb un vell camperol, i li va dir que li demanara perdó, que es mereixia allí mateix un càstig, per desconsiderat amb un samurai. Plorant besant les sabates demanava perdó el camperol, al qual li demanava el samurai que baixara del vaixell ja. O el tirava ell mateix.

Bokuda es va girar i li va dir al fanfarró que ja s'havia disculpat, que el deixara. Però estava enfadat en el seu to de veu Bokuda, cosa que al fanfarró li va semblar una petita victòria.

- Estàs disposat a donar-me una lliçó, vellarda!!. Soc un expert en "muteky ryu", l'escola de la invencibilitat.

- Res, jo soc un senzill i normal practicant de l'escola de la victòria sense les mans, o l'art de guanyar sense lluitar.

No parava de riure el jove samurai, dient que portes dues espases i no vas a fer-les servir. I que no vols que lluitem ací dalt per por a fer sang a aquestes

persones. I que em proposes anar a una illa els dos a lluitar. “hahaha, això vull veure-ho jo!!”. Va demanar al capità que preparara un barquer, anirien a aquella illa que estava al mig del llac. Baixaren els tres, i en arribar a l’illa, el samurai jove en un bot molt àgil va baixar a terra. Bokuda es va girar cap al mariner i es va traure les dues espases del cint i les va entregar en cerimònia, al mateix temps que va agafar la perxa i va perxar cap arrere deixant al jove samurai sol a l’illa, i molt enfadat, cridant de tot.

Bokuda cridant molt fort li va dir:

- Espere que aprecies la meua demostració de l’escola de l’art de guanyar sense lluitar!!”.

Mentre contava la història vaig lliurar una nota al conductor de l’autobús. En acabar el conte el meu fill va anar a tirar un paper i el casc del refresc al mateix temps que li donava la nota al seu amable i intel·ligent conductor. Sempre estaré agraït.

Més fets.

En arribar dalt del Ragudo el xofer a un senyal meua va parar. Vaig convidar al jove de xandall elegant i sabatilles molt netes a què baixara. Va creure, i li vaig agrair que fora un cavaller mentre baixava, es ficava en guàrdia dient “banzai”, que vol dir per deu-mil anys. Li vaig fer un gest de posar-me la jaqueta, mentre el conductor tancava en dir: “Anem”.

El jove esperava que baixara, però es va tancar la porta i es va quedar cridant com el fanfarró samurai però en valencià.

Em vaig abocar a la finestra: “Això és guanyar sense lluitar”.

Petició a Autobusos Jiménez:

Qui va tirar la bomba atòmica Little Boy a Hirosima, el bombarder Enola Gay, va crear una explosió equivalent a 16 kilotons; qui va tirar la bomba atòmica Fat Man llançada pel bombarder Boskcar, amb una potència superior, 21 kilotons, no podem fer responsables als comandants dels avions de la mort. En la segona de més de 110.000 persones. No ho són. El món així ho veu. Com es va penedir Oppenheimer en sentir el tema de la culpabilitat.

El mateix el seu conductor, per a la gent no es responsable de res. En tot cas vaig ser jo i estic disposat a fer-me càrrec del que en pense la companyia Jiménez. Però resolguérem un problema, sense lluitar.

A part de l’informe, a tall d’epíleg.

El meu fill em demanava si estava d’acord amb el fet que tiraren les dues bombes atòmiques al Japó.

Li vaig demanar que es llegira el codi del Bushido, tenia un llibre per a ell. Però abans escoltaria el doctor Luengo, en què significa: pàtria i lleialtat, rectitud, i que representa l'Emperador a l'unir, religió, terra i guerra. El doctor Luengo t'ho explicarà millor.

Sols deixa'm dir-te que:

"Un poble que admira i ajuda a fer que un altre el guanye, no és normal. Un arquer amb un problema al braç no podia llançar per aconseguir el rècord. Un membre del jurat es va alçar i fent-li dos talls oportuns a l'avantbraç va fer que obtinguera el record. Dirigint-se al jurat li va dir:

"Senyor vull saber el nom de vostè que ha fet que guanyara al campió fins ara, el gran Hoshino Kanzaemon. Contestant-li:

-"Ja ho saps, doncs ho acabes de dir".

Parlem d'un poble el japonès que posa el destí en mans del déus, i per a ells la vida, com la glòria, no és més que un bon glop de sake. El provaràs, però recorda, el bushido és benevolència, cortesia, veracitat, educació, per arribar a entendre, fill meu el que diuen:

-"És un acte declarat de valor menysprear la mort, però quan la vida és més terrible que la mort, el ver valor consisteix en seguir vivint".

Vaja viatge en autobús estimat fill. I resta el millor a Saragossa. ///

Valentia

Vides quotidianes

Imma Bononad Plancha

Sempre havíem estiuat a aquella casa vora mar, la casa de l'àvia. Estava conformada per un espai ampli amb una gran taula al voltant de la qual ens reuníem tota la família a cada menjada. A aquella casa hi cabíem tots, els avis, els oncles, els cosins i si hi havia algun convidat també. Totes les habitacions donaven a aquell espai comú i als xiquets ens repartien per sexes per a dormir, les cosines a una habitació i els cosins a una altra. Aquells foren els millors estius de la meua vida però, en arribar a l'edat adulta, tots aquests esdeveniments que, de petit no eres capaç d'apreciar amb tota la intensitat perquè penses que seran eterns, acaben esfumant-se. És el preu que hem de pagar per créixer, per sortir de la infantesa. En faltar l'àvia la casa va passar a ser de l'oncle Xavier i es van acabar els estius en família.

Recorde aquell quadre que decorava la nostra habitació, la de les cosines. Mai he sabut com va arribar allà aquell cartell emmarcat en fusta que representava la imatge d'un guerrer samurai. Per la posició en què estava, subjectant l'espasa amb les dues mans, les mànigues de la vestimenta li tapaven mitja cara de forma que només deixava al descobert els ulls.

En hivern vivíem al poble, a uns 50 quilòmetres de la casa de la platja, cap a l'interior. Quan era petita jugàvem al corral. De vegades pujàvem a la pallissa on estaven les gallines i els conills i passàvem hores agafant els pollets i els conillets. Altres vegades, la mare llavava els llençols i els hi estenia al corral. Un dels plaers més grans del món era travessar-los, encara humits i endur-nos l'olor a sabó.

Quan feia fred, ens quedàvem prop del braser, tapades amb la faldilla de la taula i miràvem per la finestra qui passava i qui tornava. De matí les dones que anaven al magatzem a treballar s'afanyaven per no fer tard. Mentre jo les seguia amb la mirada i escoltava les seues converses darrere del cristall, la mare em deia "si no vols matinejar com elles, hauràs d'estudiar. Només les xiques amb estudis no matinegen". Que poc encertada estava! Ara sé que era la seua forma de protegir-me. Volia donar-me armes per afrontar la vida amb coratge.

Seguint els seus consells havia estudiat i era professora d'art en un institut que estava a una hora en cotxe de ma casa. Matinejava! I tant que matinejava! Cada dia de dilluns a divendres m'aixecava de nit per anar a treballar. Tant que m'agradava dormir!

No sé si la mare m'aconsellava massa bé i tampoc sé si la seua manera de pensar era un poc antigosa, de vegades

diria que inclús era masclista però, almenys es preocupava per la meua educació més que mon pare. I no és que ell hagués sigut un pare maltractador, malfeiner o rondinaire, no, era un bon home però, simplement, allò no anava amb ell. Es dedicava a treballar i, quan arribava a casa, descansava. Ja s'havia guanyat el jornal!

Fortalesa! Valentia! Això em transmetia eixa mirada! Aquell samurai del quadre de l'habitació de les cosines ens inspirava força i vitalitat. Era com si la persona que va posar l'obra en aquell espai estigués dient-nos "no hi ha lloc per a la feblesa entre les dones d'esta casa".

Eixa fortalesa jo la percebia en ma mare. No era una dona gran ni forta però no fugia d'allò que la vida li posava davant. Vivia activament, tenia capacitat d'aprendre de tot allò que li succeïa i de les coses que l'envoltaven i, per damunt de tot, era sosteniment, suport, allò que mantenia a la resta de la família. Ella no era, en absolut, el sexe dèbil, ben al contrari, en ma casa ella era el sexe fort, la síl·laba tònica, la vocal accentuada. Encara que, vist amb la perspectiva que ens dona el temps, la mare estava peix amb molts temes.

En aquells temps que estudiava a València va començar amb la cançoneta... que si tens nuvi, que et quedaràs per a vestir sants, que se't passarà l'arròs, que

si no penses festejar... pareixia que jo no fora bona per mi mateix si no tenia un mascle al meu costat. Però jo volia ser artista, viure la vida bohèmia a París. Havia pensat en viatjar, pintar, vendre les meues obres, fer de model d'algun pintor que estiguera bojament enamorat de mi, anar a festes, brindar amb xampany, beure vi francès i exprimir la vida com si sempre anara a tindre 20 anys. Tots els meus somnis els vaig deixar de costat per amor, per enamorar-me d'un jove del poble que em va fer creure que al seu costat seria feliç tota la vida. I així faria feliç també la mare.

Les meues cosines no havien estudiat però, com deia la tia, estaven ben casades. Les dues continuaven vivint felices, o no, amb els seus marits. En canvi, jo no havia tingut eixa sort. L'única cosa bona del meu matrimoni havia sigut la meua filla, ja que el meu marit no em respectava. Sempre es dirigia a mi amb aires de superioritat, com si jo no fora capaç d'entendre els temes dels que parlava i, encara que mai m'havia posat la mà damunt, hi havia en ell un tipus d'agressió verbal cap a mi, una mena d'intent per infravalorar-me contínuament que va acabar amb la nostra relació.

Durant el període de prendre la decisió de separar-me i el procés de divorci pensava amb aquell samurai, amb aquella força que sostenia la katana i no la

deixava caure. Meditava també sobre aquella mirada ferma. N'estava completament segura! No volia passar ni un dia més al costat d'aquell home que em menyspreava.

I ara, la vida em tornava a posar a prova, venia a mi de nou aquell quadre de la infantesa. La meua filla havia seguit els meus passos i havia estudiat art. Volia ser artista, no professora i ho tenia clar, ben clar. Havia començat per fer alguns treballs a Barcelona i semblava que se li donava bé, que podia guanyar-se la vida. Però jo sabia que eixa era una vida plena d'alts i baixos que jo no volia per a ella. Després vindrien els fills i no podria compaginar la feina amb la càrrega familiar... Però què feia? Estava pensant dir-li que renunciara als seus somnis per viure de forma acord amb les normes socials? I si la maternitat no tenia cabuda a la seua vida? L'havia de deixar caminar per un sol inestable inclús sabent que el seu món podia esfondrar-se en qualsevol moment?

Sí, no havia de dir-li com fer el seu camí. Potser ella subjectava la katana de la seua vida amb la mateixa força que el samurai. Ella tenia el poder de ser ella mateixa, de mirar el davant amb fermesa i valor, de viure a mans plenes. Ella seria qui ella vulguera ser i avançaria amb pas ferm perquè jo li havia transmès tot el valor que jo no havia tingut. Ella era el meu samurai. Ara ho veia clar. Havia estat equivocada des de sempre amb eixe quadre. Eixa fortalesa, eixa seguretat, eixa valentia que transmetia a través de la seua mirada només podia ser d'una dona samurai. ///

Les Onna – Bugeisha a l'actualitat

Maria Giner Albiach

Tanque els ulls i em transporte, però a quin lloc? No el reconec, és fosc i poc càlid. No puc veure res, tinc els ulls cansats i tan sols arribe a veure algunes ombres al fons del bosc. Escolte, ara amb un poc més de nitidesa, la pluja que lentament cau sobre les fulles que m'envolten, però no aconseguisc discernir l'altre soroll que es penetra dins del meu cap amb tanta força, que no em deixa gaire respirar. Estic tan angoixada que l'única cosa que em calma és la veu de la meua estimada mare, eixa veu suau, dolça i tranquil·litzadora.

De sobte m'adone del lloc on estic, ho puc reconéixer gràcies als milers de pel·lícules que he vist, soc a un camp de batalla. Al fons escolte el soroll que fan les *katanes* quan són utilitzades per a protegir-se dels atacants, però també reconec altres armes com la *naginata*, una espasa llarga muntada en un mànec de fusta que feien servir els soldats. Això és, ja ho tinc, estic davant de l'exèrcit samurai. Però un colp al cap em fa evadir-me de tots els pensaments, i m'endinse en un somni profund el qual soc incapaç de recordar.

Quan torne a obrir els ulls, soc a una casa vella, de fusta i molt obscura. Reconec a una dona, és jove i als seus ulls descobrisc la valentia, eixa que cada dia trau per protegir la seua família i enfrontar-se cos a cos contra qui la vol destruir. Sí, ella és una *onna-bugeisha*, que es dedica en cos i ànima a protegir la seua llar. M'ofereix tot allò que té, no és molt, però no dubta ni un segon a fer-ho.

Em pregunta que faig jo allí, al mig d'una batalla de samurais, i que si no haguera sigut per ella, tal vegada no estaria escrivint aquestes línies. Li explique que no sé que faig allí, que l'últim que recorde és haver discutit amb la meua mare, desitjar desaparéixer i en obrir els ulls, trobar-me desorientada on em va trobar. Ella com a dona sabia que és, fa un somriure i pareix entendre perquè estic allí, cosa que jo, encara no ho sé. Mentre bevem una beguda estranya i típica d'aquesta cultura, m'explica la seua tasca diària, i vaig adonant-me a poc a poc, com és de capritxós el destí.

Com si d'un relat es tractara, m'explica la cultura dels samurais i els dos termes que són la pedra angular sobre el que gira tot, el concepte "servir i protegir". Els seus avantpassats havien invertit tota la seua educació en entendre la importància de la rectitud a la vida i el sentit de l'honor. Havia perdut tota la seua família en les distintes guerres passades i per això havia sigut entrenada per esforçar-se cada dia per protegir ara la família que ella havia

format. Després em va parlar del "*Bushido*", un codi ètic imprescindible per a la vida d'aquelles persones perquè tots els guerrers i guerreres havien de fer-lo complir.

Mentre m'explicava les set virtuts implícites en aquest codi, vaig sentir una estranya sensació i vaig entendre perquè estava allí. La història que em contava aquesta guerrera, era idèntica a la història de la meua mare, una dona valenta, que va perdre la seua família de xicoteta, i l'únic objectiu que té a la vida és protegir-me de les coses dolentes de la societat actual. Però a més a més, el *Bushido* tenia els set principis que la meua mare té; justícia, compassió, coratge, respecte, honestedat, honor i lleialtat. Em vaig adonar que els valors de la cultura samurai estan intrínsecs en les mares, que ens protegeixen, ens admiren i ens valoren, sense res a canvi. Em vaig adonar que el destí va voler enviar-me al passat per entendre que les mares són les vertaderes "onna-bugeisha" de l'actualitat, i cal cuidar-les i estimar-les bé. ///

Marc o Takeda?

Pep Ortiz Hernández

Marc, un jove apassionat per la cultura oriental, s'ha matriculat a un màster en Estudis Avançats i Investigació en Història (societats, poders, identitats) a la Universitat de Salamanca.

Des de ja fa molts anys, ha estat encisat per les cultures alienes a la seua, sobretot les orientals. No fa gaire temps, va llegir un article a la revista Ejército que el va deixar bocabadat. *Sota el títol Terços i samurais. La batalla dels peixos-llangardaix*,una escriptora orientalista Elizabeth Manzo Carreño, relata com degué ser una batalla entre samurais i terços de l'aleshores exèrcit de Felip II a l'illa de Luzon. Sembla ser que, finalment, la pólvora s'imposà a l'acer de les catanes.

Només li manca a Marc esta història perquè el seu interés per la cultura medieval japonesa augmente a nivells quasi obsessius.

Després de convèncer la família i treballar un temps per poder pagar-se les despeses del viatge, Marc ha agafat l'avió a Barcelona per començar la seua aventura oriental. No és l'únic viatger europeu, però si un dels pocs joves. Molts semblen persones de negocis, tant dones com homes. Com que el viatge és llarg, la son s'apodera d'ell. Tanca els ulls i somia en allò que es trobarà.

Una veu que ix pels altaveus de l'avió desperta el jove.

- Senyors passatgers, corden-se el cinturó de seguretat. Anem a començar el descens. Hem arribat a la ciutat d'Osaka.

Ha arribat on passarà uns dies i haurà de llogar un vehicle per poder traslladar-se al Parc Sekigahara, fi del seu trajecte.

Marc aprofita els dos primers dies per pegar unes voltes per la ciutat i conèixer els llocs més emblemàtics de la cultura local, però n'hi ha tants que ha de deixar-ne uns quants per a la tornada de Sekigahara abans d'agafar l'avió cap a Barcelona.

Al tercer dia i de bon matí, deixa la motxilla al portaequipatges del Nissan Qashqai que amb l'ajuda de l'hotel ha pogut aconseguir en poc temps i comença el viatge cap a la seua destinació que li durarà unes quantes hores, donada la distància entre els dos llocs. Ha elegit aquest model perquè ja el coneixia i l'havia conduit a Tavernes de la Valldigna, d'on ell és nadiu.

El trànsit en Osaka l'atabala. Encara que estava avisat, no imaginava la quantitat de vehicles -tant públics com privats- que podien circular per aquelles carreteres.

Ha tardat més del que pensava per encertar l'autopista d'eixida i abandonar eixa capital.

Una vegada fora, tot és més tranquil. Menys circulació i un paisatge relaxant.

A una banda i altra observa una mar de cirerers que estan florint en esta època. Els seus pensaments viatgen pels coneixements adquirits en les seues visites a internet: el Bushido o llibre de cavalleries que conté els valors morals dels samurais. Recorda també que alguns d'ells foren monjos o poetes a més de guerrers, ja que el seu codi ètic deia compaginar la violència amb la saviesa, paciència i serenitat. Li ha fet molta impressió sempre, la influència que aquests personatges han tingut i segueixen tenint en l'actualitat en la literatura i en el cinema, sobretot. Les sagues cinematogràfiques de ciència ficció mostren personatges que podríem prendre -tant pels vestuaris com per l'actitud- com a samurais. La catana, els vestits, els cascs apareixen en totes elles.

Li abellix parar en algun lloc permés i gaudir de més a prop de les vistes que se li ofereixen a ambdues parts del camí, però decideix ajornar per a la tornada -que segurament tindrà més temps- les aventures turístiques.

Quan acabe la feina, pensa agafar el telefèric en Nankai i pujar al mont sacre Koyasan. Al seu voltant visitarà el cementeri d'Okunoin del qual es diu que té més de 1.200 anys d'antiguitat.

La feina i l'estudi que l'han portat a Japó són primer. El camí és llarg. Ha de creuar l'estret de Kannon, endinsar-se a l'illa Kuyshu i arribar a la cova de Reigando, en Kumamoto. És el lloc on arribaren els últims samurais que, liderats per Saigo Takamori s'enfrontaren a l'emperador assetjant la fortalesa.

Els pensaments ocupen tota la seua atenció, cosa que li fa reduir l'atenció en el trànsit i la gran quantitat d'entrades i eixides que se li afegeixen a l'autopista a una banda i altra. Només sent un colp i el cotxe comença a pegar voltes fent-li perdre el sentit.

* * *

Takeda, Takeda!

Marc notà unes xicotes empentes al costat i una veu que no li era coneguda. Obrí els ulls, a poc a poc ja que li costava molt. El que veia no ho coneixia. En una sala gran, asseguts a terra, un gran nombre de persones, guerrers samurais li semblaven pel que havia vist en fotos i dibuixos, escoltaven un imponent personatge que amb una veu profunda i que transmetia autoritat es dirigia a tots ells.

Es girà a un costat i a l'altre i qui estava a la seua esquerra li parlà a cau d'orella: «Escolta Saigo Takamori, és el nostre cap i hem de preparar l'enfrontament amb les tropes imperials. Sé que encara et fa mal tot el cos de l'asedi del castell de Kumamoto, però aviat ens tornarem a enfrontar amb els exèrcits de l'emperador i ahí tindrem la batalla

iStock / Josiah S

definitiva. - S'han reforçat molt perquè han estat retardant l'atac mentre esperaven les forces navals que han desembarcat nous contingents de soldats. Tot i això, els nostres valors morals del Bushido romandran indestructibles ja que la forma més digna que tenim per a morir és fer-ho en combat. Akechi, Date, Hasekura, Takeda, Oda i Sakamoto, tots sabeu quin serà el vostre lloc demà. Descanseu esta nit i trasmeteu als vostres els ànims perquè aquesta batalla no siga en va. Que mengen quan desperten i estiguen preparats per a la lluita- acabà Saigo.

El 24 de setembre a la matinada els dos exèrcits estaven formats uns enfront dels altres.

L'Exèrcit Imperial Japonés comptava amb uns trenta-quatre mil homes. Catorze regiments de tres batallons cadascun, d'infanteria. Estaven armats amb rifles Snider (podien disparar sis bales per minut). Hi havia dos regiments de cavalleria armats amb llances.

L'artilleria consistia amb divuit bateries, amb cent peces incloent canons de setze lliures, canons Krupp de diferents calibres i morters.

Les forces de Saigo constaven de nou unitats d'infanteria d'entre tres-cents cinquanta i vuit-cents homes cadascuna. Els samurais estaven armats amb

rifles Enfield model 1853, que podien disparar aproximadament un tir per minut. L'artilleria constava de vint-i-vuit canons de muntanya, dos de campanya i trenta morters. Alguns oficials muntaven a cavall.

Els canons de les forces imperials començaren a tronar a primera hora. Saigo, veient que si es quedaven quiets acabarien massacrats, ordenà atacar.

Els samurais, pràcticament a pit descobert, començaren l'avançada. Marc (o Takeda, con era allí) anava al capdavant del seu batalló. Encara que eren alguns els qui començaren a caure, la marxa no disminuí. Era un sacrifici moral, per les seues idees defensant allò en el que creien.

Marc esperonava el seu cavall quan una explosió el tirà del cavall i en caure es colpejà el cap en unes pedres.

* * *

- Fill meu, desperta't- Una veu coneguda li parlava a l'orella.

A poc a poc obrí els ulls i veié una cara familiar banyada en llàgrimes. Era sa mare. No entenia el que passava. Feia uns minuts estava enmig d'una cruenta batalla i de sobte tornava a un lloc desconegut amb part de la seua família.

La cara que posà animà sa mare, doncs veié que el seu fill es recuperava.

- No parles, fill. Estem a l'hospital d'Osaka, Has tingut un accident i t'han traslladat ací. Has estat alguns dies en coma induït i l'ambaixada ens avisà només tingué notícies del succés. Només estigues en condicions tornarem a casa.

Un mes després, Marc contava als amics l'experiència viscuda. Però no deixava de dir-los que tornaria per acabar allò que havia deixat a mitges. ///

Ferma i lliure

Adriana Serlik

Planxà les arrugues
del vestit,
una,
deixada
per la supèrbia
d'un home,
intentant
fer callar
la veu defensora
d'eixa dona.
Altra,
per l'insult
d'un passatger
a eixa dona embarassada.
La tercera,
exigint el pagament just
d'un salari
minvat
per ser dona.
L'última arruga
netejada de la sang
que caigué,
en intentar,
eixe desgraciat
matar la seua veïna.

S'alçà
ferma
i se sentí lliure. ///

El Valor de l'Art

Lucia Romero Segura
Historiadora de l'Art

L'art és la sort que tenim de poder expressar-nos i traslladar tot allò que ens envolta, preocupa, agrada, ens fa vibrar i posar la nostra mirada crítica del món sobre un llenç, metall, pedra, ordinador, vídeo, música, textos o dansa. Per tant, no podem deixar-nos manipular per ningú, ja que si no no seria nostre, sinó de qui imposa. Aquest és un principi de llibertat cultural.

Quan observe una obra d'art, m'endinse en tot allò que apareix davant de mi: tons, textures, materials, disposició, estructures, sons, moviments, paraules... Tot em parla i em fa vibrar de forma que connecte amb l'obra i tot el que l'envolta; són les conviccions, creences i ideals de l'autor sobre la nostra contemporaneïtat.

Fem una mirada enrere, els artistes es trobaven doblegats a les exigències dels mecenes, al poder. Els valors dels millors autors i autores de la nostra cultura s'han vist menyspreats en moltes ocasions per la força exercida pel poder i, l'únic àmbit on ningú podia intervindre era dins de cada pinzellada, de cada element introduït dins d'un escenari, un paisatge o un retrat, que ocultava la realitat. Quants estudis s'han fet sobre obres d'autors i autores que han deixat entreveure un moment de les seues vides, gràcies a un espill, un reflex, una flor... la iconografia dins de l'art és la forma de parlar de l'autor, els símbols que esculllen per a transmetre un missatge per al futur. Clara Peeters, per exemple, amagada darrere del reflex d'una gerra de plata, on vol parlar, i on ho fa a través dels bodegons que pinta. Ella és present, per a totes les que vindran darrere saltant-se les regles del joc i apostant per deixar constància del seu treball.

Altres autores van tenir més opció personal, però van haver de supeditar-se al poder. Sofonisba Anguissola, pintora reial 'de facto' però que oficialment estava com a dama de companyia de la reina, ja que el càrrec l'ostentava un home, Claudio Coello. Elisabetta Sirani, artista barroca i filla d'un pintor bolonyès, va dur endavant des de molt jove el taller patern, i va ser posada en dubte com a artista davant de tota Bolonya, fet que va provocar la reacció dels seus principis com a artista, demostrant públicament la seua capacitat professional i el seu valor com a dona.

Si Sirani va ser una dona amb talent i valentia reconegudes, també ho va ser Artemisia Gentileschi, que a banda d'haver patit una violació de ben jove per part del seu tutor, va ser jutjada per haver-lo denunciat, d'una banda, i per haver posat en dubte el seu honor d'una altra. Després, i gràcies a les seues conviccions, va ser una reconeguda artista, que va superar al mateix Caravag-

gio en potència i tècnica, i com a tal, va ser buscada per a treballar a diferents corts. Una altra dona amb principis i valentia va ser la nostra meravellosa Luisa Roldán, escultora barroca espanyola andalusa que va aconseguir ser escultora reial, però que no va poder desenvolupar tot el seu potencial perquè no hi havia fons econòmics en la corona espanyola, fet que va influir en la seua producció i en la seua vida personal.

Actualment, la cultura és un dels àmbits més desitjats i valorats dins de la nostra societat, perquè és la disciplina que reflecteix la realitat i prové exclusivament dels creadors lliures.

Sense una societat educada en la defensa de la pròpia cultura és impossible construir uns valors socials, uns principis que ens definisquen com a éssers compromesos i culturalment rics, defensa que se'n fa des de les associacions professionals del món de la cultura.

Per desgràcia els canvis polítics afecten la cultura, un dels sectors que per definició ha de ser lliure: sense barreres ni imposicions externes, ni estar lligat per a res a la política. Hem passat de viure una eclosió de les Bones Pràctiques Artístiques per a acabar en un esfondrament de les mateixes per polítics que no respecten acords presos en l'àmbit nacional. Polítics que van en contra de tota la societat cultural, i que no els tremola el pols a l'hora de destituir a professionals que han demostrat sobradament la seua capacitat i la seua influència positiva en la societat. Experts que han treballat per unificar la nostra Comunitat, incloent-hi a totes les províncies en la seua tasca difusora i descentralitzant l'art de la capital, per dur-lo a tot arreu i democratitzant-lo perquè siga un bé a l'abast de tothom.

Hem tornat als temps de la censura, on l'art ja no és lliure, ja no podrà mostrar-se en tota la seua plenitud perquè un polític designarà què es pot o no es pot exposar, i quins valors rancis i casposos són els que han d'arribar a la societat. Llàstima, però tornen temps difícils per als valors culturals, la inclusió i les bones pràctiques artístiques.

Com abans les nostres autores van fer, resistirem i lluitarem per tornar a tenir una perspectiva cultural oberta, inclusiva i democràtica. ///

MEIYO

Honor

Codi de vida

Feli Mafé Durà

Quan la tardor avançava i les hores de llum s'acurtaven, em dirigia pels voltants del terme entre els camps de tarongers a fer una estona d'esport, un estímul indispensable per al meu cos després d'una llarga jornada. Aquell dia, la feina m'havia retingut fins a última hora, però no volia perdre'm el meu moment diari de connexió amb la natura. El sol ja havia començat la seua marxa cap a l'horitzó i el cel s'anava omplint de colors càlids, el meu recorregut per aquells camins era una barreja d'ombres i llums, com la pròpia vida.

La tranquil·litat de la natura es barrejava amb l'energia de la realitat, i just quan estava a punt de creuar el pont que simbolitzava aquesta dualitat i al que jo anomene el "portal" per considerar–lo un punt que separa la serenitat de la natura dels embats de la realitat, vaig topar-me amb un senyor major. La seua expressió preocupada i la mirada distreta em van fer sentir una certa inquietud. Tot i ser estrangers l'un per a l'altre, no vaig poder evitar preguntar-li si es trobava bé. Llavors, en aquell entorn seré on els arbres creixien majestuosament, vaig trobar-me amb una situació inesperada.

Aquell desconegut em va revelar que era el propietari d'una empresa important. La seua empresa havia estat com un arbre que havia crescut a partir de les arrels de l'honor i la dedicació i construïda com un lloc on els treballadors eren considerats família. Em recalcava el valor del respecte i de les relacions humanes. Em contava emocionat que, fins i tot durant els moments més difícils, els vincles es mantingueren forts com les arrels dels tarongers, comprovant el poder de la lleialtat i la unitat. Insistia en la importància de l'empatia amb qui t'envolta, del compliment de la paraula donada sense documents legals com a escut de protecció, del valor del compromís adquirit, del respecte a les persones, de la lleialtat als principis i del sentit de justícia com a codi de vida. M'explicava amb emoció com la seua família havia aprés a respectar, a ser justa i a treballar amb honorable esforç. De fet, els seus fills havien aprés les ensenyances de la feina des de la base, comprenent la importància de la justícia i d'actuar sempre amb integritat. Havien estat educats en la tradició de la rectitud i la justícia i ara es trobaven davant de decisions que qüestionaven els valors en els quals havien sigut criats. La seua situació recordava la necessitat del coratge per defensar allò en què es creu, però també la veritat i la sinceritat per prendre decisions que tindrien conseqüències més enllà de l'horitzó. El seu relat em va captivar i l'escoltava amb gran atenció.

L'home es trobava ara en el crepuscle de la seua carrera, en l'hora de la jubilació. Els seus fills havien rebut una temptadora oferta per l'empresa que, a més de ser el cor del poble, era una part vital del seu llegat. Ara, quan ja les forces li minvaven pels anys, havia de fer front a una situació desafiadora, una altra empresa volia prendre el control de l'obra de tota la seua vida. Els seus fills, però, semblaven estar allunyant-se dels valors que ell havia intentat inculcar-los. Volien vendre l'empresa sense cap remordiment, veient només els aspectes econòmics. La seua desolació era evident mentre compartia la seua preocupació, com si la seua pròpia essència es desfés en la brisa que bufava entre les fulles.

Mentre escoltava la seua història, em vaig adonar de com el pont que separava la serenitat del dinamisme es reflectia en aquest dilema. L'empresari, amb la seua saviesa, es trobava al mig, com una figura guardiana entre dos mons que es lluitaven per dominar. Amb els seus ulls plens d'esperança i tristesa, em va dir que no volia perdre la seua empresa del poble, una empresa que representava el llegat de moltes generacions.

La seua preocupació perquè els valors que havien guiat la seua vida i la seua empresa es mantingueren va ressonar fortament en mi. Les seues

paraules, carregades de significat i saviesa, em van impactar profundament.

La nostra conversa va acabar amb la promesa de tornar a parlar i amb l'esperança de trobar-ne una solució. Vaig continuar el meu camí, perduda en els meus propis pensaments, amb el seu somriure d'agraïment gravat a la memòria. No podia evitar sentir simpatia per aquesta persona, que estava enfrontant una crisi personal i empresarial. Però el destí tenia altres plans.

El matí següent, quan vaig revisar els titulars del dia, vaig llegir una notícia que em va fer agafar l'aire. La imatge d'aquell home que havia conegut, el seu semblant preocupat, ara protagonitzava un titular que deia "*Desaparegut: Misteri envolta la figura de l'empresari local*". El cor em va caure als peus, i vaig recordar les seues paraules sobre la seua lluita interna i els seus fills desorientats. El dilema de la seua família havia arribat a un punt crític, i el seu futur es va esvair amb la seua pròpia desaparició.

L'home havia desaparegut sense deixar rastre, com si el vent se l'hagués emportat juntament amb els seus somnis i preocupacions. Vaig passar hores intentant comprendre què podria haver succeït, però les respostes es van perdre entre les fulles com un secret soterrat enmig de l'obscuritat de la nit. El seu somriure últim i les seues paraules semblaven ara atrapats en una dimensió diferent, com les ombres que es projectaven a la nit.

Amb una barreja de curiositat i preocupació, vaig decidir investigar més profundament. Les notícies parlaven de la seua última aparició en el mateix lloc on havíem tingut el nostre encontre. Vaig llegir com els fills, amb expressions de preocupació semblants a la del seu pare, havien establert contacte amb ell abans de la seua desaparició. Semblava que la seua conversa amb els seus descendents estava plena d'emoció i significat, com si haguera volgut compartir alguna veritat oculta o deixar un llegat important.

Tot i no ser part de la seua família, em vaig sentir intrínsecament atreta per resoldre aquest enigma. Vaig decidir posar-me en contacte amb els seus fills per veure si podia aportar alguna mena de llum a aquesta situació inquietant. A través de converses telefòniques i missatges, vaig començar a conéixer més detalls sobre la seua vida i els valors que havien regit la seua existència.

A poc a poc, les peces del puzle van començar a encaixar. Els fills em van explicar com son pare havia compartit amb ells les seues preocupacions sobre l'empresa i la substanciosa oferta que havien rebut. Les seues paraules sobre

iStock / NanoStockk

la justícia, l'honor, el respecte i la confiança semblaven ser més que simples consells paternals; eren claus per desvelar un misteri que afectava tota la comunitat.

Després de llargues converses, vaig descobrir que el cap de la família s'havia enfrontat a una trama complexa de rivalitats i interessos ocults que havien envoltat l'oferta per l'empresa. Vaig comprendre com les paraules i valors que havien estat la base de la seua vida eren ara les pistes que havien de ser seguides per esbrinar la veritat.

El desenllaç va començar a prendre forma mentre investigava i compartia la informació amb els fills. A poc a poc, vam anar connectant els punts i descobrint com l'home havia decidit afrontar el misteri que amenaçava els seus valors i el llegat de la seua família. Amb cada peça de la història que descobríem, el misteri s'acostava a la seua conclusió, i amb ell, un gir inesperat que canviaria la percepció de tot plegat. A comptagotes, les converses amb els fills van anar posant les coses en perspectiva. Vaig començar a entreveure una veritat que semblava incòmoda i impensable. Vaig començar a connectar els punts entre les paraules de l'empresari i els esdeveniments que l'envoltaven. Vaig descobrir que, tot i que havia inculcat els valors de justícia, honor, respecte i confiança als seus fills, ell mateix havia traït aquests principis en la seua vida personal i professional.

La veritat emergia com una ombra fosca, un secret que l'havia portat fins a la seua desaparició. Una sensació de vergonya havia crescut en el seu interior, una vergonya que s'havia tornat massa gran per suportar-la.

El misteri de la seua desaparició es va transformar en una revelació més crua i trista. No s'havia evaporat en l'aire com havia semblat, sinó que havia agafat la forma d'un secret que no podia més que ocultar. Aquell home, que havia compartit els seus principis i valors amb tanta passió, havia fallat a aquests principis en un acte que li havia portat deshonra.

La seua història, que semblava un relat de misteri i intriga, s'havia convertit en un drama intern que recordava els antics samurais que havien comés el ritual de l'harakiri per expiar les seues culpes. Tot i que no es deia en veu alta, la seua desaparició tenia un significat diferent. No havia desaparegut, sinó que s'havia enfrontat a les conseqüències dels seus actes, enmig d'una vergonya insuportable.

Finalment, vam aconseguir aclarir el misteri de la seua desaparició. No tenia un final típic, sinó una conclusió més trista i real. Les arrels dels tarongers semblaven més profundes que mai, com

iStock / silentstock639

si estigueren connectades amb els seus sentiments interns i les seues decisions. Vaig caminar de nou per aquells camins, que havien estat escenari de grans revelacions, amb una barreja d'emocions, preguntant-me com havia sigut possible que una persona amb uns valors tan forts haguera fallat de manera tan estrepitosa.

Els valors de justícia i honor que havien estat la seua guia durant tota la vida van ser els que van conduir a la veritat i a la resolució de la trama enmig de la melancolia de la situació.

Aquella història m'havia recordat que, tot i que el misteri pot ser fascinant, les veritats amagades poden ser més complexes i doloroses del que podríem imaginar. Mentre la vegetació seguia creixent i el sol es ponia una vegada més, em vaig endur amb mi la història d'aquell home com una lliçó sobre la fragilitat de la integritat i els secrets que poden esdevindre la nostra pròpia condemna. ///

El codi Bushido a les Falles

Miguel Ángel Martínez Tortosa

Parlar del codi Bushido en el context de les falles implica abordar un tema complex i fascinant. El codi Bushido és el conjunt d'ideals i valors que regia la vida dels samurais al Japó feudal. Parlaré de com estos valors es poden relacionar amb els principis i la cultura de les falles.

Honor i Lleialtat

En el codi Bushido, l'honor era essencial. Els samurais estaven obligats a mantenir la seua honorabilitat en tot moment. En les falles, l'honor es pot veure reflectit en el respecte a les tradicions, en mantenir la paraula donada i en defensar els valors de la comissió amb integritat. Evidentment, ací cabria eixe faller o fallera de tota la vida, que sent els colors, i que no canviaria de falla per res del món, allò del "*antes muerta que sencilla*".

La lleialtat era un altre pilar del codi Bushido. Els samurais eren lleials als seus caps i als seus companys. A les falles, la lleialtat es traduïx en la dedicació i l'entrega a la comissió. És treballar en equip per aconseguir els objectius compartits i mantenir la unió en tot moment. L'equip de llibret estaria ben reflectit en este apartat.

Justícia i Cortesia

La justícia era crucial per als samurais. En les falles, la justícia es pot interpretar com garantir la igualtat d'oportunitats i tractar tothom amb equitat. Tinc clar que els jurats de falla, llibrets, cartells, etc., haurien d'aplicar este codi i, així, ens estalviaríem molts disgustos.

La cortesia, un altre valor del codi Bushido, es manifesta en la consideració i el respecte cap als altres membres de la comissió i cap a la comunitat en general.

U és cortés sempre, però quan són les 15.30 h i estàs al casal, la paella està per servir, els cacaus, les olives i la cervesa que tens davant han desaparegut, la cortesia es convertix en quimera i passa a "*l'encabronament*" implacable. No es pot jugar amb certes coses i menys amb les de menjar.

Valentia i Rectitud

La valentia era un element central del codi Bushido. En les falles, això es tradueix a afrontar els reptes amb coratge, siguen els problemes organitzatius o les adversitats. La valentia estaria reflectida en l'equip directiu de la comissió que duu endavant escrupolosament un pressupost per tal d'arribar sense cap contratemps al final de l'exercici.

La rectitud implica mantenir la integritat moral i actuar amb rectitud en totes les situacions. Ací tinc clar que este valor és per a les persones

iStock / TomasSereda

que estan a l'oficina, cobrant quotes, repartint loteries i rifes, perquè hi ha una dita que diu que "els diners per on passen s'apeguen"; per tant, els amics estan molt bé, però la cartera, sempre a part.

Compassió

Encara que no siga un element explícit del codi Bushido, la compassió és un valor que pot semblar contraposat però important. A les falles, la compassió es reflecteix en la solidaritat amb altres comissions i en les accions altruistes cap a la comunitat. Quan guanyes el primer premi en la falla o en el llibret, crec que és l'únic moment que tindries, en vena, la compassió per una altra comissió. Què voleu que li fem?

Autocontrol

Els samurais havien de tenir un fort autocontrol. A les falles, això es manifesta en la capacitat de gestionar les emocions, especialment durant moments crítics, i en mantenir la calma per abordar els problemes de manera eficaç. Açò ho tinc clar, l'autocontrol s'exerceix quan vas ameradet de cassalla i has de mantindre el tipus, la faixa la tens caient, els cordons de les sabates de careta per terra i et limites a dir: "Una altra cassalleta i me'n vaig"; vaja, autocontrol pur.

Honestedat

Ser honest era un deure fonamental pels samurais. A les falles, l'honestedat és clau en la comunicació interna i externa i en mantenir una transparència en les accions de la comissió. Les relacions internes dins de la falla normalment són bones i correctes, però quan ve la setmana fallera i entren factors aliens com la son i el cansament, apareixen de vegades contratemps que de normal no passarien.

En les arrels del bushido es troben corrents religioses i filosòfiques com el budisme, el confucianisme o el zen, de la combinació dels quals van sorgir els set preceptes que guien el codi del samurai. El més paregut que trobe religiosament és anar a l'ofrena, plorar desconsoladament com una *Magdalena* quan diposites el ram i dur la mantellina i en compte d'entrar a missa ho fas al bar del costat.

Hui els samurais fallers han canviat la seua espasa pel got de cubata i la kombucha, una beguda mil·lenària coneguda com "l'elixir de la vida", per un caldet blanc, sec, batejat com a Cerveró o Tenis. És la més pura adaptació del samurai faller per a una guerra que de vegades dura massa dies.

En resum, el codi bushido i les falles comparteixen alguns principis fonamentals, especialment en relació amb

iStock / Sean Pavone

l'honor, la lleialtat i altres valors ètics. Integrar estos valors en la vida fallera pot contribuir a una festa més enriquidora i compromesa amb la seua pròpia tradició. Després d'escriure este article, vos dic, de veritat, que veig massa samurais solts en les falles. ///

Encara en queden, de samurais?

Vicent Sala

Quan el meu excompany de pis i apreciat amic Héctor em va donar a conèixer la temàtica d'aquesta edició, em vaig emportar una agradable sorpresa: casualment, porte any i mig "practicant" un art marcial japonés que teòricament es compon (*subjecteu-vos que ve corba*) per sis escoles tradicionals de samurais i tres de ninges. Ni més ni menys!

Les bases del Bujinkan (*que és com s'anomena esta disciplina*) inclou el Togakure-ryu *Ninjutsu, Gyokko-ryu Kosshijutsu, Koto-ryu Koppojutsu* i altres paraules acabades en *jutsu*. Potser els més espavilats haureu deduït que "jutsu" ha de voler dir alguna cosa; en efecte, significa "art". Pel que fa a la resta seguiu llegint, que tinc un parell d'*encàrrecs* per a vosaltres. Mentre que el karate, el judo i l'aikido són esports, la filosofia central del Bujinkan es basa en la supervivència i l'autodefensa, més que en la competició esportiva. O siga, serveix per a matar o morir. Què taaaaaal?

Vol dir això que ja he contestat a la pregunta que dona títol al present article? I més encara: estic insinuant que jo soc un samurai, ni que siga en pràctiques? I molt més encara: com puc estar tan flipat com per a poder ni tan sols plantejar-m'ho i damunt posar-ho per escrit en un article que llegiran milions de persones?

Abans de respondre aquestes preguntes i, amb tota la intenció de crear una tensió argumental al més pur estil del teatre *kabuki* japonés, vaig a parlar-vos un poc d'estos personatges mítics i així també us culturitzeu un poc, que no tot han de ser cassalles i traques.

Per molt de poble que sigueu (primer encàrrec), supose que la majoria sabreu que els samurais eren uns guerrers. Si alguns de vosaltres, de poble però curiosos i golafres de saviesa, heu buscat en la Viquipèdia, haureu pogut llegir que "el significat del mot Samurai és *servir*. Un nom més adient és *bushi* (武士), terme que data del Període Edo i que significa literalment home de guerra. Tot i això, ara és habitual que la paraula *samurai* es refereix (sí, en la Viquipèdia posen les terminacions catalanes, que a ningú li esclate el cap, per favor) a l'aristocràcia militar i no als *ashigaru* (*peus lleugers*), els soldats d'infanteria reclutats entre els camperols, que duien una armadura lleugera i usaven com a arma principal el yari (una mena de llança). Es creu que els guerrers rasos japonesos del segle vi es podrien considerar pre-samurais".

Per tant, els podríem comparar amb els nostres cavallers medievals. Tan comparables són que, en la primera traducció completa al japonés de *El ingenioso hidalgo Don Quijote de la*

Mancha, realitzada el 1897, el personatge que ells pronuncien *Donqui Hote* (o siga, més o menys *burro Hote* en anglès) era un samurai. És a dir, més que una traducció, seria una adaptació. Jo no me l'he llegida (no sé japonès, excepte comptar fins a 10 i perquè ho diem en els *entrenos*), però potser la Dulcinea fora una geisha, i en compte de molins, els gegants que creia vore el pobre desgraciat foren arcs *torii* (si no sabeu què són, aneu a Sant Google i ho busqueu, que és el que he fet jo).

Els japonesos són persones que es prenen la vida molt seriosament: per exemple, si alguna vegada aneu allà i voleu un café amb llet, però en la carta de la cafeteria en qüestió no ofereixen literalment *café amb llet*, no te'l posaran, encara que tinguen cafè i tinguen llet. Com a màxim, el cambrer deixarà que tires un poc de café en un got (perquè ell t'omplirà la tassa sencera per molt que intentes persuadir-lo) i li afiges llet, mentre ell mira cap altre costat, exactament com els cambrers fan ací amb els porrers, però en versió trastorn obsessiu compulsiu.

Doncs si els japonesos en general tenen TOC, els samurais en particular eren cosa de no dir: tenen l'honor més incrustat en l'ànima que una *derrapada* en el vàter d'un pis d'estudiants. La formalitat i la jerarquia per a ells

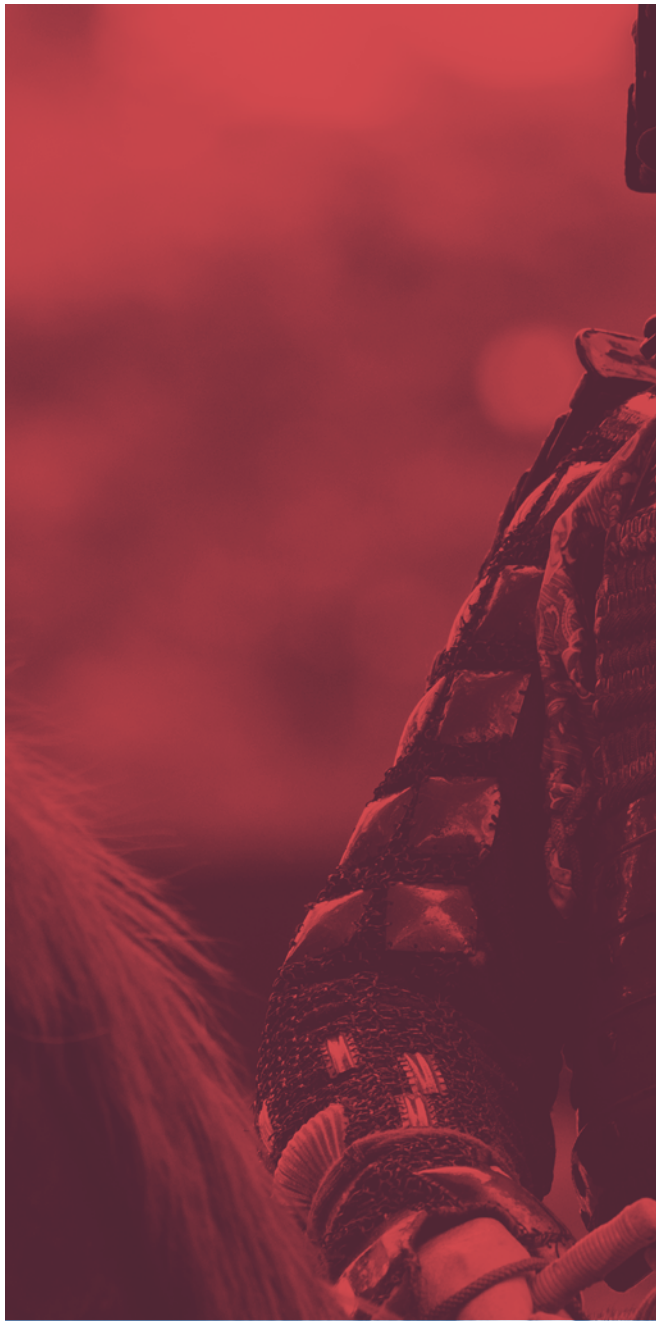
eren sagrades. Això vol dir que s'agenollaven submissos davant del seu senyor, però al seu torn demanaven aquesta referència per a ells mateixos als llauradors amb qui es trobaven. I pobre d'aquell atrevit que no ho fera…

Alguns samurais però, es quedaven sense senyor, bé perquè aquest havia mort, o bé per algun càstig. Llavors, anaven de poble en poble, com els cavallers errants europeus, venent-se com a mercenaris. Eren els *ronin*. El gran director japonés Akira Kurosawa va immortalitzar aquests buscavides en pel·lícules com *Yojimbo* o *Els set samurais*, ambdues reversionades en pel·lícules de l'Oest (podria haver escrit *remake* i *westerns*, però si ens posem en eixe pla qualsevol dia, en lloc de falla direm *cartonboard'smountainsreadytobeburned* o alguna cosa pitjor, avisats esteu). Després hi ha pelis com Ronin, 47 Ronin… I no, Ronin Hood no era japonès, era anglès. I no era Ronin, era Robin (*done permís absolut a les meravelloses correctores que revisaran este article per a traure les dues últimes frases*).

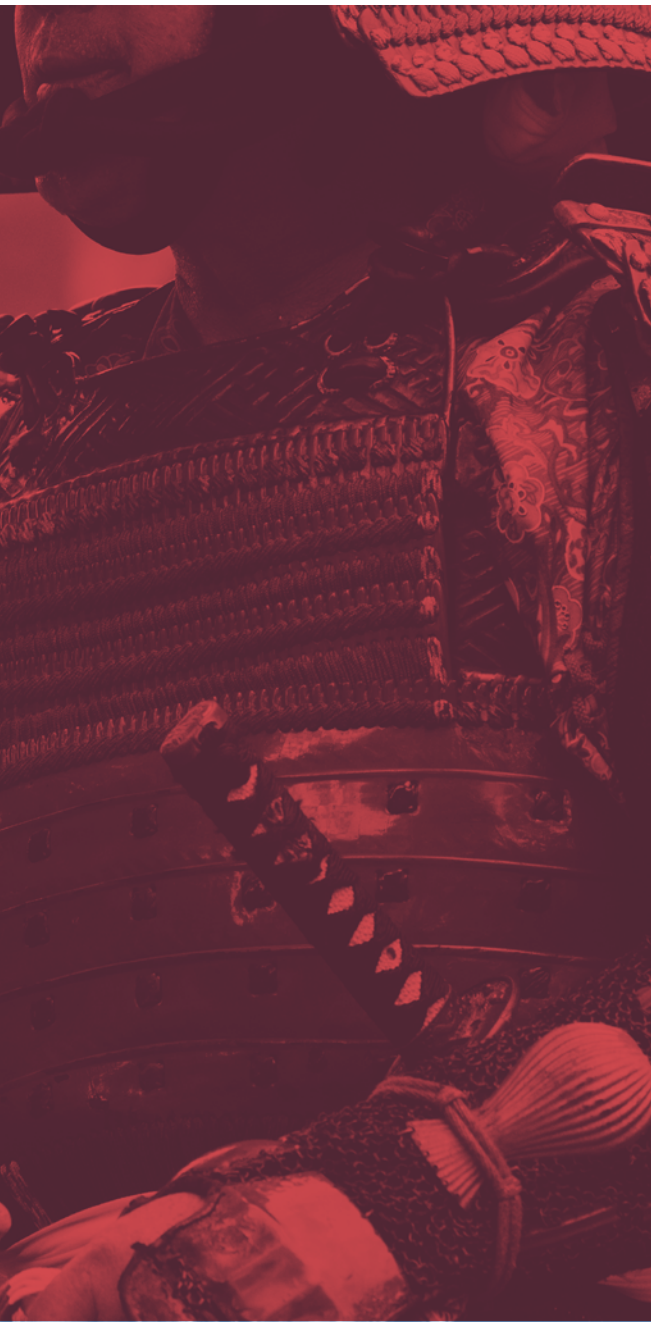
Mentre els soldats asiàtics (des de Pèrsia fins a la Xina) solien portar poca armadura i armes lleugeres, per a poder cavalcar ràpids per les estepes i planures; els samurais anaven ben carregats de ferro, igual que els nostres antics cavallers. Segurament seria per l'orografia de les 3.400 (altra vegada, segons la Viquipèdia) illes japoneses, plenes de turons i muntanyes, que fa més recomanable anar més protegit ja que no pots córrer massa. O perquè els sobraria ferralla, ves a saber. El tema és que els japonesos tenien un control de la metal·lúrgia impressionant, sols superat pels europeus a partir de la Revolució Industrial.

Gràcies a aquest domini del metall, els samurais disposaven d'un fum d'armes, de tota grandària i forma: la *catana* (per aquells que vos toca el segon recaet, la *catana* és eixe sabre que igual heu vist en alguna pel·lícula), el *bo* (això no és més que un pal de fusta, sense més pretensions), el *yari* o llança, el *sai* (una forqueta tan gran que li hauríem de traure el diminutiu; era això que portava Raphael, la tortuga ninja), el *kodachi* (una catana curta), el *tanto* (una catana encara més curta, és a dir, un ganivet dels de tota la vida, que els samurais que havien perdut l'honra empraven per fer-se l'*harakiri* en el suïcidi ritual anomenat *sepukku*) o el *kusarigama* (un corbella versió minipímer unida a una cadena), entre moltes altres.

No és casualitat que allà pel 1854, quan els ianquis van obligar els nipons a obrir les seues fronteres al comerç internacional, trigaren ben poc en posar-se les piles i avançar

iStock / Josiah S

tecnològicament fins arribar al moment actual: trens bala, robots que et fan una fel·lació i vàters que el netegen el florí (com diuen en alguns pobles, perquè almenys per a mi el florí és allò de la dona) polsant un botó. Total, que va arribar la modernitat, i els samurais van quedar com un record d'una època daurada, com els nostres Lancelots i Percevals. O no?

I és que ara ha arribat el moment de respondre les preguntes que he plantejat al principi d'aquest article. Com us he dit, practique un art marcial que es considera hereu de les tècniques que empraven els antics samurais i ninges al camp de batalla. Tanmateix, he de dir que hi ha bastant controvèrsia respecte a l'antiguitat real del *Bujinkan*. El que és indubtable és que el seu creador, el *sensei* o mestre Masaaki Hatsumi, es va inspirar en els antics samurais i ninges per desenvolupar-lo. Es veu que l'home, ara ja quasi centenari, va pensar: "Vaja, estos samurais tenien alguna cosa bona, anem a barrejar-ho tot junt i a vore què ix." I així va nàixer el Bujinkan, una mena de batibull d'arts marcials que sembla que funciona, encara que, us avise, per tal que siga eficaç en un combat al carrer has de dedicar-li més anys i hores que per arribar a violinista de la *Filarmònica de Berlín*… o de Tokyo, ja posats, que segur que també és ben difícil. Per tant, que ningú canvie de vorera quan em veja; el més probable és que jo tinga més por que tu.

En definitiva: si encara queden samurais, potser tenen més a veure amb el Quixot que amb Yojimbo. I, que quede clar, jo tinc de samurai el que Donald Trump té d'*homo sapiens*. Ara bé, potser d'ací vint anys em trobeu pel poble vestit amb un preciosa armadura japonesa… i ahí sí que serà millor que pegueu a fugir. ///

Els valors de les falles

Tomàs Palomares López

En l'antic Japó, els guerrers més temuts eren els samurais, que es regien baix uns ferms principis: integritat, respecte, valor, honor, compassió, honestedat i lleialtat. Principis que es trobaven al codi Bushido i que aconseguien que foren els homes més poderosos de l'època.

No seguir eixos principis, o faltar a algun d'ells, feia que els Samurais perderen tot l'honor, i l'única manera de recuperar-lo era practicar el seppuku o harakiri, que era un suïcidi ritual.

Està clar que els samurais es prenien molt seriosament el seu codi i el duien fins a les últimes conseqüències, i també està clar que la societat actual, no segueix aquest mateix patró de disciplina i rectitud, però i el món de les falles, tenim clars els nostres principis, o caldria fer-nos un harakiri en l'àmbit de la festa per tal de recuperar-los.

Tal com s'indica en la pàgina dedicada a les falles en la web de la Unesco, i així consta en la Declaració de Patrimoni Immaterial:

Les Falles de València propicien la creativitat col·lectiva i la salvaguarda de les arts i artesanies tradicionals. També constitueixen un motiu d'orgull per a les comunitats i contribueixen a forjar la seua identitat cultural i la seua cohesió social. En el passat, aquesta festa va permetre també que es preservara la llengua valenciana quan es va prohibir el seu ús.

Per tant, quins serien els principis de les falles? Tradició, defensa de la llengua i la cultura valencianes, i el suport de les arts i artesanies tradicionals com els artistes fallers, músics, indumentaristes i pirotècnics.

Les falles són un col·lectiu heterogeni, on hi ha persones de totes les condicions, i cada falla tracta, dins de les seues possibilitats, de seguir els principis i valors de les falles. En totes les falles hi ha persones molt falleres, conscients de la tradició i que cuiden la festa i lluiten perquè esta siga el més gran possible, i hi ha altres persones, que veuen la falla simplement com un lloc d'oci, on anar a menjar i beure, i a passar-ho bé. Això crea moltes vegades uns conflictes interns sobretot a l'hora de decidir on s'inverteixen els diners de tota la comissió. La falla és l'element principal de la festa, i conseqüentment hauria de ser l'apartat del pressupost on més diners s'invertiren, però una cosa tan evident, no tot el món la té clara, tots coneguem els típics festers, que no li peguen ni la volta a la falla en tota la setmana fallera, però agafen el disgust de l'any, si s'acaba la casalla o si cal pagar un dinar en falles. Però en totes les comissions són necessaris els dos tipus de fallers; els més fallers han de mantindre l'essència de la festa en la seua comissió i, sense la participació dels festers, no podríem fer en molts casos les falles que es plan-

ten, per tant, és funció de les directives de cada falla aconseguir eixe equilibri, perquè tots puguen estar contents i que cada u trobe en la falla el que busque.

Les falles en els últims anys han sofrit una massificació de la festa, una "santferminització", ja no només en el número de turistes, que fa impossible caminar pel centre de Valencià en plenes falles, sinó en molts casos també dins de moltes comissions, que han crescut per damunt de les seues possibilitats, i han passat de ser una família fallera de 150-200 persones, a ents pràcticament ingovernables amb més de 500 fallers, un creixement en molts casos insostenible, que provoca situacions difícils de gestionar. Evidentment, quan més gran és la falla, més complicat és transmetre i mantindre els valors fallers abans anomenats.

Un altre canvi important dels últims anys és el protagonisme que la festa nocturna ha anat agafant, arribant fins i tot a revelar altres actes més tradicionals com les despertaes, on entre la poca assistència per l'horari matutí i la problemàtica amb els permisos que han ficat des de diverses administracions, han provocat que aquest acte haja desaparegut en moltes falles, igual que molts actes previs al dinar, com passacarrers, esmorzars, etc.

Un altre fet indiscutible és la polarització de les falles, i no parle de polarit-

zació política, sinó del canvi de vestuari que hem anat vivint en la setmana fallera on cada vegada més, els polars, les dessuadores, i les bruses de diferents colors cridaners, ha anant substituint les bruses negres, i la indumentària tradicional. Avui en dia, pareix que en cada passacarrer, cada vegada hi ha més gent acompanyant pels costats amb les peces abans indicades, que les que van desfilant en la nostra indumentària tradicional.

Per no parlar de les moltes falles que encara fan actes oficials en castellà, o fins i tot fan el llibret en castellà.

Aquests que he anomenat són canvis que es veuen en la festa que fa que, a poc a poc, pareix que es vagen perdent els principis i valors, encara que com he dit, cada falla és un món, i a totes les falles no els afecta igual, però si que caldria, que més d'una falla s'ho faça mirar i que es plantege si realment estem fent tot el possible per mantindre en les nostres comissions els valors i principis de la festa.

Segurament no faça falta fer-nos l'harakiri, però algun tallet per a veure si espavilem sí que caldria. ///

Jo conec un samurai, li diuen Joan i és fruiter

María Guadaña

De tots és sabut que, quan el samurai Kumagaye estava a punt d'acabar amb un enemic, li va arrencar el casc i, en vore que es tractava d'un jove, es va negar a matar-lo ja que no hi havia cap honor en fer-ho. Va convidar al jove a fugir, però aquest es va negar. Com s'apropaven els camarades del samurai va exclamar "si et descobreixen, moriràs en mans més indignes que les meues", i va acabar amb la vida del jove guerrer. Kumagaye va tornar triomfal de la guerra, però va deixar les seues armes i es va dedicar a la vida sacerdotal.

En la boxa les categories es divideixen segons el pes, ja que ja sabem que la força té part de massa i part d'acceleració. Quina honra pot haver en véncer un adversari inferior? Això em pregunte jo respecte dels maltractadors. No entenc quina part del sotmetiment d'algú més dèbil que tu es podria considerar quantitatiu de la virilitat o del poder. Sempre pense en el peu d'un nadó aixafant formigues… és sols qüestió de tamanys. Quant duraria sol un nadó i quant una formiga?

Considere que hi ha poques festes més hipòcrites que el Dia d'Acció de Gràcies. Per a qui no conega el seu origen, prové de l'agraïment als natius americans per part dels colons quan, en un horrorós hivern, els membres de la tribu Wampanoag els van donar menjar. Un moment fraternal entre colons i natius. Van ser eixos mateixos natius, que ajudaren al proïsme, els que foren massacrats pel mateix proïsme i reclosos en Reserves (el nom és prou poètic) i patiren les enfermetats provocades a posta per eixos mateixos colons (sí, les mantes que els donaven estaven infectades amb verola).

Admirem llistats amb grans banquers rics a força d'usura alimentada per la necessitat dels qui aspiren a millors vides, o les dels seus fills; tenim fortunes milmilionaries forjades a base de mossos a sous ínfims en països on la preocupació és què menjar hui. No sé si saps que Haití encara està pagant el deute a França per la seua independència, eixa mateixa nació que els va exhaurir els seus béns naturals. No sé què sent un home quan paga a una prostituta que, si no fora amb diners de pel mig, mai aconseguiria estar amb ella pels seus propis dons.

El més fàcil és respectar al superior, la por ja s'encarrega d'això, allò difícil és respectar al que està per baix. El més fàcil és adular a aquell de qui esperem alguna cosa, allò difícil és alabar al que no podrà donar-te res. El més fàcil és pagar a Turquia per tal que continga als siris en els camps de refugiats, allò difícil és fer complir els tractats i acollir als migrants polítics; el més fàcil és dir "ens furten el

iStock / Amenohi

treball", allò difícil és trobar i donar veu a les més de 2.300 persones que ja s'ofegaren en 2023 en el Mediterrani; el més fàcil és tindre a una persona en casa que t'ajude amb les tasques o cuide a les persones majors i que siga barata, allò difícil és defendre que els seus drets laborals són tan importants com els teus. El més fàcil era donar-li un bes en la boca, allò difícil era guanyar la copa del món.

Crec que l'honor és el pes de l'ànima. Porte molts dies evitant vore les notícies sobre la massacre a Gaza. No és covardia, és que em bull l'ànima. "Shame on you" polítics, periodistes, "shame on you" occident en general. Em van demanar que escrivira sobre la justícia, el respecte, la valentia, l'honor, la benevolència, l'honestedat i la lleialtat… i jure que veig més justícia en la natura que en el Consell General del Poder Judicial; veig més respete en parlar com a un igual al teu cambrer, a la conductora de l'autobús, a la persona de la neteja, que al teu alcalde. Veig més valentia en una família monoparental que en un torer. La benevolència és al teu favor, la vida és karma. Honestament, no sóc escriptora, però intente practicar en cada moment de la meua vida tots estos conceptes, no perquè vulga ser la millor cristiana i la gent em title de bona gent, sóc fidel a allò que crec. Crec que, si sols un terç de les persones que habitem este planeta incluírem estes virtuts en la nostra filosofia vital, si les practicàrem cada dia, en cada situació, amb cada persona amb la qual interactuem, el món seria el paradís.

Per a acabar vull confessar-te una cosa: vaig passar el confinament amb l'única companyia de Willy, el meu gos. Jo treballava en el sector cultural i, sent autònoma, van caure totes les meues fonts d'ingressos. Per les restriccions de mobilitat, vaig començar a fer la compra en una fruiteria nova, allà estava Joan, el fruiter conversador. A la segona compra, ell ja sabia la meua situació personal i laboral. Des d'eixa segona compra, Joan va començar a regalar-me les carlotes per a Willy "agafa les lletges, que a ell no l'importa i a la clientela sí"; de cada quatre productes que passava per caixa, crec que en cobrava tres; i no era estrany, en arribar a casa, descobrir alguna fruita que jo no havia agafat. Joan em va fer plorar en més d'una ocasió, en la caixa i en casa. Ell feia com que no ho veia i seguia parlant i somrient. Quan va passar el confinament i vaig tornar a la rutina normal, vaig deixar d'anar a eixa fruiteria. Moltes vegades pense en ell, i en més d'una ocasió, he sigut "millor persona" en forma d'agraïment a allò que jo vaig rebre de Joan. Per tal que tots els dies siguen Acció de Gràcies… et confesse que jo conec un samurai, li diuen Joan i és fruiter. ///

Compassió i empatia

L'amor ho cura tot

Amparo Albacete Cremades

Va entrar a casa amb la motxilla carregada a l'esquena i, malgrat que el pes del muntó de llibres que havia de dur tots els dies a l'institut era considerable, el pes més gran que suportava era el de la impotència, la ràbia i la culpabilitat.

L'expressió de la seua cara deixava esbrinar que alguna cosa no hi anava bé, sa mare ja feia uns dies que se n'adonava; però ella sempre responia que tot estava correcte. Li va donar un bes superficial a la galta a sa mare i va pujar decidida cap a la seua habitació.

En tancar-se la porta, el silenci es va instal·lar al pis.

La dona, d'una quarantena i escaig d'anys, va llençar un sospir de preocupació i va seure al sofà. Aquella actitud li feia mala espina. La seua xiqueta perquè, malgrat tindre 14 anys sempre seria la seua xiqueta, no dormia massa bé, feia ulleres, estava més ansiosa i irritable i havia perdut la gana. Un calfred li va recórrer tot el cos…

- No, per favor… No pot ser… Altra vegada no… - va dir en veu alta com si d'una pregària es tractara. El cor li palpitava ràpidament i començaren a tremolar-li les cames…

- Respira, Alba - es deia en veu alta a ella mateixa mentre es posava recta, tancava els ulls i agafava aire per tal de calmar-se.

- No avances esdeveniments.

Sabia que la comunicació amb una filla adolescent era complicada, però allò se n'anava de mare. Havia de trobar la millor via d'arribar a ella i, en això, tenia clar qui la podria ajudar, així que va agafar el telèfon i va buscar el seu nom a la llista de cridades recents.

—Sí? Digues.

—Mare, estic preocupada per Laia. Sé que està en un període complicat, l'edat i tot això; però no dorm, no menja, està irritable i malgrat dir-me que tot està bé, mare, jo sé que no és així. A tu no t'ha contat res?

—Sí… Està passant-ho malament —va afirmar la iaia amb un sospir.

—No em digues que es repeteix la història! Va ser molt dur! —va pregar desesperada.

—Alba, escolta'm. Laia no està sofrint assetjament escolar, però està sent testimoni passiu d'ell i està feta un embolic —va contestar calmada per apaivagar la seua filla.

—Com? Està a l'altre costat? I hi participa? —va preguntar incrèdula.

—No. No hi participa, de moment. Però es troba entre dues aigües i ha de decidir quin camí agafar —va comentar la iaia.

—Estic molt preocupada! —va cridar Alba amb un nuc a la gola.

—Sí, i jo també, però com va dir Yamamoto Tsunetomo: "És bo trobar-se amb dificultats en la joventut, perquè qui mai ha sofrit, no hi ha templat plenament el seu caràcter". Laia ha d'aprendre i nosaltres l'ajudarem, però el camí l'ha de recórrer ella sola i d'ella és la decisió.

Mentre premia el botó roig per finalitzar la telefonada, Alba es va quedar pensativa i, de sobte, li va vindre al cap la veu de la saviesa que li va salvar la vida 30 anys enrere. N'estava segura, havia arribat l'hora de llevar-li la pols.

Laia estava asseguda acabant els deures. Sempre havia sigut una xiqueta ben espavilada i acabava les tasques sense massa dificultats, però últimament li costava molt concentrar-se. Va finalitzar sense parar massa atenció i va anar cap al menjador per seure una estona al sofà. Sa mare no es trobava a casa i son pare encara no havia arribat de treballar, així que després de revisar els missatges del mòbil, no tenia massa gana de quedar amb les seues amistats i va decidir vore un capítol de la seua sèrie preferida. Mentre es carregava l'aplicació a la televisió, va observar alguna cosa diferent de la prestatgeria. Es va apropar i va descobrir una figureta de ceràmica d'una espècie de guerrera samurai. No recordava haver-la vista mai i, encuriosida, la va agafar. En fre-

gar-la, una enrampada la va fer llançar; instintivament, aquella relíquia va caure a terra es va trencar en quatre peces, desafortunadament.

—Ostres! —va cridar mentre es tapava la boca amb la mà.

Es va acatxar i va arreplegar les peces.

—Ara què faig? Uf! Ma mare em pela! Si és que soc una palpadoreta com sempre em diu— se sermonejava a ella mateixa.

Sabia que sa mare li donava molt de valor als detalls, als records, i n'estava segura que aquella nineta seria important per a ella i què algun significat tindria, per la qual cosa va decidir arreglar-la ella mateixa i deixar-la al lloc com si res haguera passat.

Com no tenia ni idea de com fer-ho, va cercar a l'internet la millor manera de reparar aquell desperfecte. Va trobar una tècnica japonesa anomenada Kintsugi, que s'utilitzava per reparar la ceràmica trencada amb un adhesiu d'or per unir els fragments. Li va semblar una forma bonica d'arreglar aquella nineta, doncs, encara que es veieren els clevills, estarien ressaltats amb un color daurat i de segur que a sa mare li agradaria. A més, era una tècnica amb un significat molt bell, doncs es ressaltaven les cicatrius de l'objecte, perquè són les que marquen la seua història i no hi ha necessitat d'amagar-les com fem la majoria de les persones quan ens passen situacions dolentes.

Mentre estava immersa en esta filosofia tan interessant s'adonà que a la pantalla li eixien alguns enllaços a articles sobre cultura japonesa com proverbis, frases de samurais... Va fer una ullada i certa curiositat i atracció cap a aquella civilització es va encendre en el seu interior sense ser-ne encara conscient que aquell moment marcaria el sentit de la seua vida.

Un dia més tornava a casa amb una sensació dolenta. No podia llevar-se-la del cap. Des de feia uns mesos, estava sent testimoni de situacions molt desagradables cap a ella. Li havien posat un malnom: "Borrega", i apareixia escrit en diversos llocs junt a les seues inicials, des de notes de paper a la classe fins a pintades a les taules de les aules comunes. Li furtaven l'entrepà de l'esmorzar i se'l passaven de mà en mà com si fora una pilota, fins a deixar-lo caure a terra i xafar-lo com si d'una punta de cigarret es tractara; "No tenia massa gana, he desdejunat a casa", solia dir Elisa per excusar allò que li estaven fent. També li feien la traveta, fins i tot, un dia de pluja, la van fer caure dins d'un bassal a la porta de l'institut, era l'hora d'eixida i es va remullar els pantalons i, mentre ella intentava posar-se

↑ iStock / StockByM

dempeus, encara li deien que s'havia pixat mentre l'assenyalaven i reien burlant-se.

Es coneixien des d'infantil i sempre havien sigut molt amigues. A Laia li agradava estar amb ella. Quan estaven a soles es divertien molt. Elisa era molt intel·ligent i solia traure molt bones notes i sempre li ajudava. A més, era molt servicial i sabia guardar molt bé els secrets, però últimament no passaven massa temps juntes. Havien fet un grup de missatgeria instantània on no havien agregat a Elisa i per allí quedaven. Laia havia comentat d'avisar-la alguna vegada i la resta li deien que si l'avisava, l'eliminarien a ella del grup. És per això que Laia feia aproximadament un mes que eixia amb la resta de companyes de classe i no solia vore Elisa fora de l'institut; a més, ja parlaven menys i s'havia interposat entre elles certa distància i, malgrat que havia de reconéixer que trobava a faltar passar temps amb ella, no volia ser l'altra empestada del grup i accedia al que la majoria decidia.

En arribar a casa, es va fer avant amb la proesa d'arreglar aquella figureta. Pensava que ocupar el cap en altra cosa li vindria bé. A més, li corria pressa arreglar-la abans que sa mare notara la seua falta. Es va tancar a la seua habitació i va penjar el cartell de "no molestar, estic estudiant", al mànec de la porta, per evitar ser descoberta amb la malifeta al seu davant. Va desempaquetar les peces i les va deixar damunt de la taula amb molta cura.

En aquell moment es va deixar dur i va gaudir aquella tasca. Sabia que el temps corria en la seua contra, però era tanta la pau que sentia que va decidir agafar-ho en calma i dedicar-li el temps que calguera.

Eixia de l'institut il·lusionada per agafar aquella peça i donar-li forma. Quan més tocava aquella guerrera, millor se sentia. Què tindria aquella figureta que li transmetia eixes sensacions? "Serà màgica?" es deia mentre somreia pensant en la ximpleria que havia dit.

Passaren els dies i la nineta ja estava acabada. Per a ser la primera vegada que utilitzava esta tècnica, no li havia quedat tan malament. La mirava fixament, semblava una dona valenta, amb la naginata, que era l'arma que utilitzaven les dones, però al mateix temps, molt bella i femenina. La cara pàl·lida per les pólvores i cosmètics, el cabell llarg i obscur ben arreglat, i un estil de vestimenta amb un quimono replet de colors i de fina seda que ni amb la *influencer* més famosa es podria comparar. Estava fascinada per aquella figura i per tot el que representava eixa dona guerrera del Japó.

Es va dirigir cap al menjador amb la figura entre les mans i amb molta cura la va deixar al lloc on l'havia trobat, i just quan va reprendre el camí cap a la seua habitació va sentir una veu molt familiar.

—L'has arreglada molt bé —va dir Alba mentre agafava la nineta i la mirava detingudament.

—Uf! Mare! Quin esglai! No sabia que estaves a casa —va contestar Laia que havia estat trobada amb les mans en la pasta.

Sa mare no li va respondre, es va quedar amb una mirada nostàlgica clavada en aquella figura.

—Li has ressaltat les cicatrius —va dir sa mare que es trobava a prop de la lluna de València sense llevar-li la vista del damunt, mentre li acaronava aquells clavills daurats.

—Sí… diuen que són part de la seua història i que no s'han d'amagar…—va respondre Laia calmadament.

Després d'aquelles paraules, Alba, espavilà i clavà la mirada en la seua filla, aleshores, compungida, però decidida, li va dir allò que no s'havia atrevit mai

—Vull mostrar-te les meues cicatrius.

Estigueren quasi dues hores xarrant. La màgia de la complicitat, la confiança i l'estima les envoltava. S'abraçaren, s'agafaren de la mà, s'acaronaren, ploraren juntes a llàgrima viva! Laia no podia creure tot el que sa mare havia hagut de suportar a la seua edat. Un calvari que no sap com va ser capaç de superar. Li se va posar la pell de gallina quan li va confessar que va estar a punt del suïcidi, que la iaia va saber actuar en el moment just per poder evitar aquella tragèdia. Sa mare havia sigut una "Elisa" 30 anys enrere, víctima d'un assetjament bàrbar amb esdeveniments salvatges i despiadats, impossibles d'oblidar ni en mil vides.

—T'he contat tot açò perquè t'adones que les ferides tarden a curar-se, però el valor, la comprensió i sobretot, l'amor les transformen en belles i úniques cicatrius. Estes, et parlen, i et diuen: "ahí vas viure eixa experiència que t'ha fet aprendre, t'ha fet créixer i t'ha fet ser la persona que hui en dia eres". Confia en tu, i mai oblides que l'amor ho cura tot.

Laia estava emocionada per la màgia i la saviesa amb la qual sa mare li parlava, "l'amor ho cura tot…", però se sentia furiosa amb aquella gent, no podia imaginar tot el que li havien fet patir a sa mare. Es va posar dempeus a pegar voltes pel menjador soltant tota mena d'insults pels seus rosats llavis. Alba tenia moltes i grans cicatrius, però havia eixit d'allò! Era una autèntica guerrera! Com la de la figureta!

—Per això li tens tanta estima! Tu eres ella! La guerrera de ceràmica! —va cridar Laia amb una gran admiració cap a la seua progenitora.

Alba, amb els ulls plens de llàgrimes, li va contestar amb tota la tendresa del món.

—Totes tenim moments on hem de traure la guerrera que portem dins, però és veritat que esta és molt especial. Es tracta d'una Onna Bugeisha, és una guerrera samurai que formava part d'un grup reduït de dones que havien estat entrenades per protegir la família, la llar i l'honor. Se situaven en l'extrem oposat als rols que tradicionalment les havien assignades, ja que les dones japoneses eren submises a les ordres del patriarca. La nineta me la va regalar la teua iaia quan estava en el pou més fosc de la meua vida. I no sé què té, que em va ajudar a eixir d'on m'havia clavat. Ara eres tu qui la necessita per situar-te al costat de la víctima, la teua amiga Elisa. La resta, potser mire cap a altre costat, però una vertadera guerrera és aquella que lluita per les seues creences i tu eres una d'elles.

—Però jo no sé com fer-ho, és molt difícil, per descomptat que no vull que Elisa passe pel calvari pel qual tu has passat —va respondre Laia molt afligida.

—Doncs ara has d'aprendre i traure a l'Onna Bugeisha que portes dins, de segur que trobes el camí —li va dir mentre li feia entrega de la nineta.

Els esdeveniments dels dies anteriors la feren reflexionar. Estava decidida! Volia ser una guerrera! Ho havia d'aconseguir per Elisa, i sobretot per l'honor a sa mare. Es va interessar pel codi Bushido, o també conegut com el camí del guerrer. Que establia les pautes per a ser un/a guerrer/a samurai. Va investigar i va aprendre que es basava en 7 principis: justícia, coratge, compassió, respecte, honestedat, honor i lleialtat. Havia de trobar la manera per poder plasmar eixos principis en la seua vida diària i dur a terme accions per intentar resoldre el problema. Es passava el temps lliure llegint sobre estos principis, investigava altres experiències, demanava consell a sa mare, a son pare i a la seua iaia, parlava amb la professora… I a poc a poc, i sense quasi adonar-se'n, en aquella jove anava encenent-se l'espurna d'una autèntica guerrera.

Es va tornar a apropar a Elisa. A poc a poc passaven més temps l'una amb l'altra. A l'esplai esmorzaven juntes, tornaven a compartir confidències i la confiança entre les dues amigues es va tornar a establir. Era una sensació de pau, estava escoltant al seu cor. Tenia la

consciència tranquil·la, però, per altra banda, la impotència i la ràbia, anaven engrandint-se en el seu interior, ja que estava present en quasi totes les atrocitats que li feien i allò no tenia res a veure amb el que ella imaginava.

Una vesprada-nit decidiren eixir a passejar per la plaça on la gent de la seua edat solia quedar. Elisa estava un poc refractària, però Laia la va convéncer. Una vegada allí, s'aproparen a un grupet de l'institut i es quedaren xarrant. Semblava que tot fluïa d'una manera natural i agradable, fins que a Elisa li va canviar la cara riallera a una que semblava com si haguera vist al mateix dimoni. Laia es girà i va vore a la que provocava que la seua amiga visquera en un malson. Es va acostar a ella i començà a acoquinar-la.

—Tu que fas ací? —va preguntar mentre assenyalava Elisa.

—En esta plaça no hi ha lloc per a les borregues! —va cridar amb tota la mala idea mentre mirava al seu voltant perquè la seua comitiva li riguera la gràcia.

Mentre tothom reia, Laia estava que se'n pujava per les parets i no va poder callar.

—Deixeu-la tranquil·la! —va pronunciar les paraules que van fer que tothom al voltant callara.

—Tu qui eres? Sa mare? —va preguntar amb ironia.

—No soc sa mare, soc la seua amiga, i allò que feu no està bé —va dir Laia de la manera més asserenada que podia encara que li tremolaven fins i tot les ungles dels peus.

—Ha, ha, ha! Ens diràs tu ara el que està bé! Tu no manes de nosaltres, mamarratxa!

—I vosaltres tampoc maneu d'ella ni de la plaça! —va contestar encoratjada.

—Ara voràs qui mana ací! —va dir aquella energúmena mentre treia una navalla de la butxaca.

Laia es va quedar petrificada, no sabia què fer. Va pegar unes passes enrere, però aquella abusadora es va llençar sobre ella i la va agafar del coll. Laia va intentar soltar-se i en el forcejament, va fregar la navalla amb el braç i va notar certa coentor. I, de sobte, una veu coneguda, que en aquell moment va sonar celestial, va cridar - Ve la policia!- Aquell crit d'Elisa va fer que, en qüestió de segons, tota aquella roglada desapareguera.

—Estàs bé? —va preguntar Elisa preocupada mentre l'agafava dels muscles.

—Crec que sí… —va dir sense ser capaç de pronunciar cap so més.

I en aquell moment, es mirà el braç i va observar que li brollava sang d'un tall provocat a l'atzar per la navalla.

Afortunadament, sols va ser un tall superficial i amb una cura a casa va ser suficient, però l'esglai encara el tenia al cos, i, mentre cicatritzava aquell tall, el seu cor també ho feia.

Uns dies després, a sa casa, i a la seua habitació, estava asseguda al llit, abraçada als seus genolls. Es va mirar el braç i amb el dit va acaronar la marca allargada, aquell tall li havia cicatritzat. En aquell instant la seua ment va dibuixar la guerrera de ceràmica amb les seues cicatrius daurades i la mirada de sa mare mentre li parlava de les ferides provocades en la seua joventut. Estava decidida, havia arribat el moment de sanar les seues pròpies.

L'endemà, a l'institut, Laia va decidir parlar amb la resta del grup de classe i comentar com estava la situació, necessitava fer colla perquè s'adheriren a la causa. A poc a poc, altres companys i companyes, farts i fartes de la submissió a la qual es veien sotmesos i sotmeses per por a les represàlies, començaven a donar suport a la seua lluita. Se sentia encoratjada i no pensava aturar-se.

Per això, havia creat un comité de seguretat contra l'assetjament a l'institut. Es feien torns de guàrdia en els punts més candents on ocorrien este tipus de situacions, havien preparat una bústia perquè la gent poguera fer avís d'on i com succeïen les situacions dolentes, crearen cartells, havien fet funcionar un blog on penjaven informació sobre

estes situacions com a denúncia, escrivien al periòdic local, a les xarxes socials… Laia movia cel i terra, amb constància i decisió, per lluitar pels valors que sempre li havien inculcat a sa casa.

Mentre posava en funcionament totes estes estratègies, Laia sentia curiositat per l'abusadora i investigava sobre la seua vida. S'assabentà que vivia amb la seua àvia, no havia conegut mai son pare i de sa mare deien que no portava una vida massa sana, que la veien sempre de bar en bar. Quan estava amb gent, es fixava que la seua comitiva estava allí perquè li tenien por, però que realment no l'estimaven. Aleshores, i per primera vegada, va contemplar aquella assetjadora amb una altra mirada: la de la compassió.

I així va ser com, en plena adolescència, aquella jove s'havia convertit en un model de conducta exemplar.

Estava esgotada però satisfeta. Tornava de Madrid en el tren d'alta velocitat. Havia estat una jornada llarga però molt enriquidora.

En arribar a casa, va descarregar la maleta a l'entrada i va avisar que ja havia arribat. Ell l'esperava amb els braços oberts, però ella, aquella xiqueta d'ulls grans i cabells rulls que començava a caminar, era la que més emocionada estava de vore-la. La va abraçar amb totes les seues forces i va notar eixa màgia que sols ella li podia transmetre. Estigueren una bona estona així fins que va aconseguir deixar-la a terra i que s'entretinguera amb uns blocs de fusta; aleshores, va aprofitar per passar per la dutxa i reviscolar. Quan es mirava a l'espill per pentinar-se, s'adonava que aquella llum tan blanca la feia estar pàl·lida, i un somriure nostàlgic va dibuixar en recordar aquella careta blanquinosa de ceràmica. "Serà veritat que soc una autèntica Onna-Bugeisha?" es preguntava de forma retòrica mentre dibuixava un somriure nostàlgic. Encara recordava emocionada les paraules de sa mare quan va finalitzar la seua primera xerrada motivacional a un congrés de ments expertes que es va celebrar a Barcelona. Sa mare estava allí, a la rereguarda, mentre ella es dirigia per primera vegada a un auditori amb més d'un centenar de persones.

"L'amor ho cura tot. L'amor per la família, per les amistats, per la vida, però sobretot, l'amor a un mateix, eixe és el secret de la felicitat". En eixes paraules s'acomiadava del públic, envoltada d'un càlid i eufòric aplaudiment. En baixar de l'escenari i rebre les felicitacions dels assistents, sa mare li va fer entrega d'una caixeta negra amb una sanefa daurada. En obrir-la, allí estava la figureta de ceràmica sense cap clavill daurat.

—D'on l'has tret? És una altra? —va preguntar Laia sorpresa i confusa.

—No… és la mateixa, però sense els clevills —somreia Alba.

—I això? Com han pogut desaparéixer? —preguntava estranyada.

—Perquè ja han acomplit la seua funció. Gràcies a ella, t'has convertit en una samurai del segle XXI, una autèntica guerrera que no ha aconseguit el poder mitjançant el combat i la força física, però sí a través de la intel·ligència i l'estima. Has passat a ser una líder positiva que ajuda les persones perquè tinguen el poder de la seua ment i siguen capaços de viure plenament cap a la felicitat. En el seu moment jo també li vaig haver d'apegar les peces i ja veus com te la trobares tu! Ara l'has de guardar amb pany i clau, perquè algun dia hauràs de passar el relleu.

Amb aquelles paraules a la seua ment, es va dirigir al tercer calaix del seu armari i, baix de la roba interior, va traure la caixeta de cartró negra amb una sanefa daurada. La va agafar amb molta cura i va seure al seu llit. Va obrir la caixeta i allí estava, valenta i bella amb el quimono colorit. Amb els seus dits acaronava les parts on abans lluïen els clevills daurats que amb tanta cura havia arreglat. Ja no hi havia cap rastre d'ells. "Algun dia hauràs de passar el relleu…" I de sobte, la porta de l'habitació es va obrir i va aparéixer aquella preciositat de poc més d'un anyet amb un somriure d'orella a orella. Es va quedar mirant fixament la figureta de ceràmica i va fer la intenció d'agafar-la. Laia, instintivament i com un acte reflex, li la va llevar del davant, la va posar dins la caixeta, la va guardar al mateix lloc i va tancar el calaix. De seguida, va agafar la seua filla en braços i mentre caminava cap a la porta li murmurava a cau d'orella:

—Onna, encara no ha arribat el teu moment— li va fer un bes tendre al front i isqueren de l'habitació. ///

Tan sols són 4?

Paco Gómez Blasco

Les 4 estacions de Vivaldi sonen al mòbil de Joan. Són les 7:00 del matí.

-Vivaldi

-Vivaldi

(*Atura el mòbil....i un silenci acompanya el dormir del nen. Als pocs segons.....s'escolta un crit de la mare*).

- EMPAR: Jooooooaaaaaaaaaaaaaannnnnnnnn. Si puge a per tu les 4 estacions que sonen al teu móbil passaran a ser 4 marmolons.

- JOAN: Buff, ja vaaaa (*remugant*).

- EMPAR: Baixa i no oblides la motxilla d'esport que t'he deixat preparada al costat del llit. M'escoltes?? (*amb un to de veu més elevat*).

- JOAN: Sí, mare, vaig a assear-me i netejar-me les dents -diu amb els ulls mig tancats encara.

(*Al mateix temps Empar, prepara el desdejuni i es maquilla a la cuina alhora. Porta temps dormint malament, però és una dona forta i alegre. Tot i que no passa cap minut que no recorde el seu marit "Haki".*

Joan baixa les escales i arriba a la cuina).

- EMPAR: Fas mala cara amor!

- JOAN: No...és....que.....No vull fer esport a classe, diu Joan evitant la mirada de sa mare.

- EMPAR: Dis-me, què passa? Confia en mi!

- JOAN: Doncs....és....que....es burlen de mi donat el meu pes.

- EMPAR: Fill meu, això són coses de l'edat, tu no tens cap problema, si jo ho haguera vist així, ja haguérem anat al metge, el problema el tenen ells al cap. Tu saps millor que ningú, que estàs molt avançat respecte a la resta. Domines com ningú el físic, la flexibilitat, la força i la concentració i, açò no s'ha de discutir més, en coses com aquestes, és on has d'aplicar tot l'aprenentatge que ton pare et va donar, tots els coneixements del Japó.

- JOAN: Mare, em diuen "L'ós Samurai" i el mal no és només això… És que cada vegada que m'ho diuen em fan recordar el pare, un home que tant va insistir en fer coses importants a la vida, sobretot es va preocupar molt en ser bona persona (*Roda una llàgrima per l'ull dret i es neteja la cara*). Recordes el dia que anàrem de torrada al Pla de Corrals?

- EMPAR: Clar que ho recorde. On aquells xavals de les motos començaren a clavar-se en el color de la seua pell, els ulls i el seu accent. Ell en principi els parlava japonés: "あなたはまだそれを知らなくても、素晴らしい人です". D'esta manera ningú l'entenia i després va anar cap a ells i es va disculpar per ser on ells estaven, els joves es quedaren descol·locats.

- JOAN: Jo pensava, però si amb dues galtades es carrega els tres d'una. Mai

vam saber que els va dir després, però acabaren donant-li els 3 la mà, fins i tot ens deixaren la graella, ja que se'ns havia oblidat a casa.

- EMPAR: Vinga va, amor meu, no t'encantes, que no arribem a l'institut. (*Mentre ambdós bevien els sucs de taronja, acompanyats de dos ous durs*).

- EMPAR: Doncs així que entén tot el que et deia ton pare, i a més et dic que no has de fer cas als comentaris desagradables dels companys, de vegades és perquè necessiten ajuda, i, o no la tenen o no la volen, moltes vegades és una manera de cridar l'atenció. I al mateix temps demanen auxili encara que no ho saben, ara bé, si et veus en un estat d'ofensa continua, per favor, avisa el tutor o a mí, no reacciones mai amb violència, ni insults, tu tens una bona educació i a banda saps que això no porta res positiu per ningú, tu ets un bon nen, val?

- JOAN: Val mare , t'estime!

- EMPAR: I jo a tu vida meua!

- JOAN: Per cert, les taronges de l'oncle estan boníssimes.

- EMPAR: Així m'agrada.

(*Ambdós van al garatge on el Volkswagen roget els espera. Joan deixa les motxilles darrere i puja, mentrestant la mare arranca el motor i ixen del garatge. Agafen la Gran Via de les Germanies, cap l'institut*).

- JOAN: Per què no anem pel Passeig Colom o el Calvari i ens evitem el trànsit?

- EMPAR: m'agrada veure com està el poble cada dia (*amb un mig somriure*).

- JOAN: Uff, encara no ho entenc, si el poble està tots els dies igual.

- EMPAR: Això és perquè només veus l'entorn, però no l'observes, ni el gaudeixes. Mira, ahí està Carla, esperant-nos!

- JOAN: Sí, ahí està tan bonica com sempre i amb un somriure infinit.

(*En veu baixa i sense que sa mare l'escolte*).

(*S'apropen a gual de sa casa i Carla puja al cotxe*).

- EMPAR I JOAN: Bon dia, Carla!

- CARLA: Bon dia, família!

- JOAN: Carla, no duus la motxilla d'esport?

- CARLA: Uff, quin cabet tinc, pensava que hui era dimarts i no teníem gym, un segon "please"!

- EMPAR: Va, corre, t'esperem!

(*Amb només deu segons que ha estat al cotxe, ja canvia tot el dia, l'entorn, la seua olor, la mirada d'eixos ulls blaus…Ho ha fet ràpid, torna de pressa i mouen cap a l'institut. Arriben a la cantonada d'abans de l'entrada a les classes i aturen el cotxe. Baixen on sempre, no a la porta, no ho fa per vergonya que el vegen els companys, sinó perquè a la mare li ve millor pegar la volta ahí i ho té millor per anar cap a la feina, no ha d'agafar l'embotellament que es fa a causa dels cotxes i autobusos, on de vegades troben una gran retenció*).

- JOAN: Vinga, que vaja bé el dia a la feina, mare!

- CARLA: Que tingues un bon dia!

- EMPAR: Que gaudiu de les classes, bonics i, Joan, recorda el que hem parlat!

(*Baixen del cotxe i com sempre Joan riu tot el que li conta Carla, és genial, li apassiona cada paraula que diu, fa que s'oblide d'allò que els espera a la primera classe: gimnàstica.*

Només entren a l'insti, asseguts al banc, "el seu banc", estan ells, els quatre, preparats amb els seus: míssils, pistoles i ganivets transformats en paraules).

(*Ells són els 4! I com no, comença el seu "Show"*).

-UN JOVE: Ieeeeee l'Osset Samurai i la Pink friki. Mare meua amb eixa camisa que portes caben dos més.

- TOTS: Jajajajajajajaajajajaja.

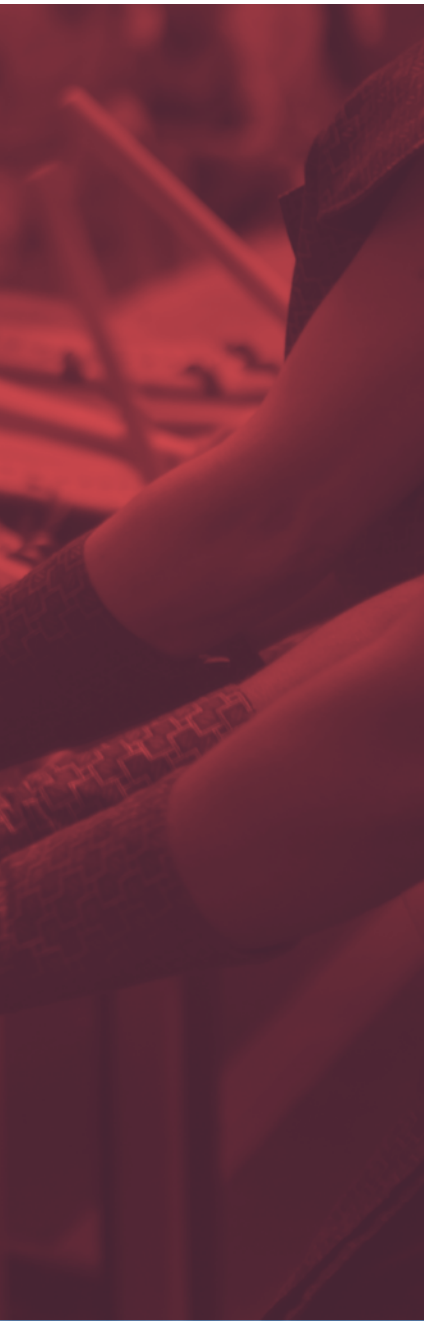
- ALTRE JOVE: I què posa a la camisa? Nirvana.....això què és? Un perfum per animals

jajajajajajaajajajajaj.

- ALTRE JOVE: Doncs mireu-la a ella amb el pèl pintat rosa i les ungles negres, sembla un zombie, jajajajajaajajaja, a veure què posa a la camisa?...."Bullet for my ballantine". Ostres ja sé, és el patrocini del whisky Ballantine que jo he vist a ma casa, jajajajajajaaja. Mals pallassos.

- CARLA: Mira'm a mí Joan, no els mires.

- JOAN: És queeeee.....

- CARLA: Està clar, però no ens posem al mateix nivell.

- JOAN: I que solucionem així? Són molts anys així, veure, escoltar i callar. (*Amb cara de pocs amics*).

- CARLA: Nos ens tenim a nosaltres i als nostres amics que són el millor del món.

- JOAN: Ja, Carla, però és que tampoc suporte més que humilien els meus amics. Ara quan vinga Dídac, que és negre tornaran a la càrrega, passen els anys i hi ha coses que han de canviar (*amb pesar*).

- CARLA: Joan, escolta'm un segon, per favor, recorda al gran Haruki Kondó, instructor d'Aikido i gran coneixedor del mètode Bushido, ja que ho porta en la seua sang, descendent de grans guerrers, qui et va ensenyar els 7 grans principis del bushido, quins són?

- JOAN i CARLA: 1-Justícia, 2-Respecte, 3-Valentia, 4-Honor, 5-Empatia, 6-Honestedat, 7-Lleialtat

- CARLA: Així és Joan! I qui era Haruki?

- JOAN: Mon pare.... (*baixant el cap*).

- CARLA: Doncs tu també ho portes a la sang, ets el seu fill, i estaria molt orgullós de vore com el seu fill posa en pràctica tot allò que li va ensenyar.

- JOAN: Tens raó, Carla, el trobe tant a faltar.....si aquell borratxo no s'hagera saltat l'stop, encara estaria ací, sent tanta impotència i ràbia continguda per dins, que només voldria anar cara els 4 i pegar-los una pallissa. (*Amb molèstia*).

- CARLA: No és això precisament el que voldria ton pare, a qui trobem tothom a faltar, el volíem tots moltíssim. (Amb veu enèrgica).

- JOAN: Tens raó Carla i.....

- CARLA: Dis-me, Joan, estàs fent una cara molt estranya.

- JOAN: Doncs tenint en compte tot el que em va ensenyar mon pare, he de ser sincer amb tu.....T'ESTIME CARLA, porte tota la vida enamorat de tu.....ja està, ja ho he dit.....

- CARLA: Jo també vull dir-te que..... T´'ESTIME, JOAN, i per favor, pots deixar de centrar-te amb els 4 i centra't en donar-me un gran bes.

(*S'acosta Joan a Carla i amb la cara envermellida els dos es donen el primer bes… eixe que fa que el món es paralitze*).

Aquest escrit va dedicat a les persones que sofreixen assetjament al col·legi, instituts, treball o a qualsevol lloc. NO ESTÀS SOL! ///

Els set samurais

Encar Mifsud Estruch

La incertesa i a l'hora el cert desafiament que suposa enfrontar-se a un full en blanc quan et demanen una col·laboració per a un llibret de falla es potencia encara més quan el tema que et plantegen per a escriure ha d'estar relacionat amb el Japó feudal, els samurais, els principis i valors d'abans, els principis i valors actuals, la relació de dos mons aparentment separats però alhora tan semblants... Quin embolic! Per on comence?

Un instant de reflexió i d'ordenar idees van ser suficients per a trobar el clar fil conductor i que em vinguera al cap la pel·lícula «Els 7 Samurais». Pel·lícula en blanc i negre, d'eixes que malauradament ara tenim poques oportunitats de vore a la televisió, que recorde vaig haver de gravar en dues cintes de VHS, a causa de les seues quasi tres hores i mitja de durada. Malgrat que les cintes gravades i el vídeo, que continue tenint a casa, han quedat com a peces del record que de tant en tant revise amb certa nostàlgia perquè han format part important de la meua vida, m'agrada tornar a vore aquesta pel·lícula, ara ja en altres plataformes, perquè amb tot i estar ambientada en un context històric i cultural específic, la seua capacitat narrativa i temes com la justícia, el compromís, la lleialtat, la compassió, l'empatia… que són tractats en la mateixa, demostren la seua universalitat i la capacitat de perdurar a través del temps, connectant amb diferents cultures i èpoques, també l'actual. I tot i les vegades que he vist aquesta obra mestra cinematogràfica i el pas dels anys, és una pel·lícula que continua convidant a la reflexió.

«Els 7 Samurais» és una pel·lícula dirigida per Akira Kurosawa en 1954. La trama es desenvolupa al Japó feudal i ens conta la història d'un poble de camperols febles i indefensos, que cansats i desesperats pels constants atacs dels bandolers després de la collita, decideixen contractar a un grup de samurais per tal que els protegisquen. En ser però, camperols pobres, sols poden reclutar un grup divers de samurais errants que estan disposats a ajudar a canvi de menjar i lloc on viure. A mesura que van acceptant la missió d'ajudar-los es desenvolupen relacions especials entre els set samurais i els homes i les dones del poblat que estan protegint, sorgint una trama rica en exploracions morals i ètiques que trauen a la llum tots els valors del codi de conducta conegut com Bushido.

Et resulta familiar aquesta trama? Malauradament, massa situacions semblants podem trobar a l'actualitat sense fer falta traslladar-nos al segle XVI: Pobres agricultors que viuen atemo-

rits per aquells que s'aprofiten del seu treball, fent-los defallir i deixant-los amb ganes d'abandonar les seues terres; dones que es veuen silenciades per l'opressió d'homes que es pensen superiors; col·lectius vulnerables que es veuen atacats brutalment per aquells que es creuen millors pel simple fet d'haver nascut en un determinat entorn; pobles que viuen l'absolutisme d'aquells que es pensen amb la raó absoluta i volen acabar amb la seua cultura; ciutadans civils que perden les seues vides per culpa de continues i injustes guerres dirigides per governants refugiats als seus segurs despatxos, un planeta que s'apaga pel negacionisme i interessos individuals d'alguns que encara no s'han enterat que no tenim un planeta B on viure les generacions que ens precediran.

Aquestes i, moltes altres situacions amb les quals ens trobem en la societat actual i el nostre dia a dia, ens hauriem de fer reflexionar i intentar trobar, dins de la nostra societat, dins del nostre entorn, dins de nosaltres mateixos, a eixos «set samurais» que ens ajuden a defendre'ns de totes les opressions i injustícies que continuem vivint. La importància de la col·laboració, la construcció comunitària, la cohesió social, l'empatia, la necessitat de treballar junts per superar reptes comuns,

la solidaritat, la unió i la justícia social haurien de ser pilars fonamentals del nostre propi codi de conducta per tal d'aconseguir una societat millor per a totes i tots.

Conéixer els problemes i dificultats dels nostres veïns i veïnes, de tots aquells que tenim al costat o ens poden necessitar i, també dels que es troben més lluny i viuen en una continua injusta guerra, és necessari per evolucionar com a poble i societat i afrontar els problemes tant locals com globals. Mostrar empatia cap als marginats; valorar les diferències individuals i reconéixer la riquesa que aporta la diversitat; protegir els vulnerables abordant problemes sistèmics com la desigualtat econòmica, la falta d'accés a l'educació i la discriminació; superar prejudicis; deixar de banda els egoismes i remar tots en la mateixa direcció ens facilitarà el poder construir entre totes i tots comunitats més inclusives i cohesionades i un futur més equitatiu, igualitari, empàtic i compassiu.

És per tot açò que per a construir ponts entre els diferents col·lectius de la nostra societat, del nostre món, l'empatia és essencial i la solidaritat que sorgeix d'esta capacitat de posar-se en el lloc de l'altre pot ser la força impulsora que hi ha darrere dels esforços conjunts per tal d'abordar tant els problemes locals com els globals, des de les dificultats d'aquells que s'enfronten a diferents adversitats fins a crisis humanitàries i desafiaments mediambientals.

Aquestes i, moltes altres més, són les reflexions que es poden traure de les tres hores i quasi mitja en les quals la història d'Akira Kurosawa t'atrapa. És per això que si encara no l'has vista, t'anime a que li dediques un poc del teu temps per gaudir-la i voràs com no et deixa indiferent ja que els valors presents en «Els 7 Samurais», com ja he indicat, són atemporals i poden inspirar reflexions i accions en la societat contemporània, oferint lliçons sobre justícia, empatia, solidaritat, ètica personal i resiliència que poden seguir guiant les persones i col·lectius en la recerca d'un món millor, més feliç i en pau. ///

MAKOTO

Honestedat

Entre el bé i el mal, enmig estem nosaltres

Josep Antoni Alberola Verdú

Escoltar “Cambalache” cantada per aquella veu d’estar de volta i mitja d’aquesta vida, d’haver vist més que suficient d’aquest món per copsar-lo en la seua essència. El bandoneó cínic que ompli la música de sons portenys, amb gent d’arreu que parla en llengües diferents sobre el mateix. “Cambalache”, aquella cançó que deixa el segle XX despullat, amb les seues vergonyes a l’aire, i que profèticament ens avisa de l’avenir, del nostre present. “Siglo XX, siglo de maldad insolente”. Enrique Santos Discépolo arrastra aquesta frase pel fang, escabussant “maldad insolente” en el bassal d’aigua bruta, espessa, per deixar-la allí, somorta i empastifada. No la volem vore, ens angunia la consciència de la maldat. Però aquesta hi és perquè forma part de nosaltres.

L’existència del mal com una part del comportament humà és innegable. Aquest, com la bondat, condiciona la nostra societat i les nostres vides individuals. Ambdós podem dir que són inherents a l’ésser humà, pulsions instintives que l’educació encamina per configurar el nostre caràcter individual, però també col·lectiu. Perquè som racionals i socials, aprenem a controlar i fer ús conscient tant de la bondat com de la maldat. No naixem ni bons ni mals, tot alhora, i aprenem a triar què ser. Aquesta és la premissa sobre la qual bastir les nostres vides. Són les decisions individuals i col·lectives les que ens fan optar per un costat o l’altre. Però, sovint, la frontera no està clara o la decisió és complicada, perquè la vida és ben complexa. Per tant, no podem entendre-ho com un paradigma binari bondat/maldat, vist així seria tot molt senzill, i nosaltres no ho som. Sabem *grosso modo* allò que està bé i el que està malament, per tant, les nostres decisions les hem de fer basant-nos en aquest saber. La dificultat de mantenir una posició ètica i respectar el codi moral basat a fer sempre el bé, tots sabem que és molt difícil, i davant la dificultat i els dilemes, recorrem al concepte d’allò que és convenient, assumint “el mal menor”. Llavors, tot es complica, i van sumant-se excepcions i excuses, que ens van allunyant del bé. Aquesta llunyania, deixant anar la part instintiva, i la possible reacció nostra, ens acosta al que diu l’antropòleg David Graeber, “la conducta agressiva bé pot ser instintiva, la lluita contra aquesta no ho és.” Funciona també al contrari aquest pensament?

Si aprenem a viure practicant el bé, és perquè tenim codis morals compartits que lluiten contra els seus contraris. Robar no està bé, ho diem perquè sabem que si volem podem robar. Però, i quan aquests valors es dilueixen i per-

iStock / olli0815

den el pes que haurien de tenir en cadascú de nosaltres i també com a societat? Llavors, robar pot ser legítim? Possiblement. Aquest és un dels mals principals de la nostra societat, l'incompliment i dissolució d'una base moral compartida que ens facilite la convivència d'ajuda mútua, en compte de la competició descarnada dels uns contra els altres. El sistema democràtic occidental no és suficient, aquesta llibertat política no ens salvaguarda de la laxitud moral. La desaparició de la "noblesa d'esperit" de mica en mica, també portarà l'erosió del sistema democràtic, des d'on posicions èticament reprovables van guanyant pes: partits obertament xenòfobs d'un nacionalisme exacerbat, un sistema econòmic que deixa desemparats als més vulnerables, l'ús de la violència contra aquells que opinen diferent, polítiques contràries a la ciència, privilegiar a uns pocs, etc. Ho veiem cada dia a la premsa: la invasió estèril d'Ucraïna per part de Rússia, el govern hongarés aprovant lleis xenòfobes, la persecució i marginació de minories ètniques –el cas dels gitanos seria paradigmàtic– i immigrants, el fanatisme religiós, etc. Però també l'ús de la mentida descarnada, la incoherència, el sectarisme i l'aprofitament particular de recursos públics per part de molts polítics, sense que això els siga motiu de descrèdit

o de pèrdua de vots. Les denúncies falses per desfer la imatge pública empesten la política. Els diners posats on calen, permeten la difusió d'aquesta a tort i a dret a la premsa. El xafardeig i l'ús de les xarxes per denigrar i humiliar està a l'ordre del dia als nostres carrers, tristament no sols entre els adults, també en els nostres adolescents. Vore com adolescents li amarguen la vida a altres sembla moneda corrent. Tot plegat, no és un problema "dels polítics" –quina forma més senzilla d'espolsar-nos les puces– sinó nostre, de tots i cadascun de nosaltres. Necessitem un canvi social de mentalitat, bastir una moral democràtica que promoga, deixeu-me que ho faça novament de forma un poc cursi, la "noblesa d'esperit".

Com aconseguir-ho. Amb brams exigint la salvació de la pàtria, convulsionant les masses amb arguments sensacionalistes, victimitzant-nos i assenyalant culpables, repetint *ad nauseam* consignes curtes i fàcils d'engolir, fins a traure bromera per la boca? No, això és el que fan els feixistes. Més aïna al contrari. Aprenem a fer el bé o el mal, doncs això, cal ensenyar quines conductes són respectuoses i s'encaminen a fer el bé no sols a un mateix, sinó també al comú. Ensenyar no significa relegar aquesta tasca al sistema

iStock / SeanPavonePhoto

educatiu, això seria senzillament mesquí. A tots ens comet aquesta tasca, però sobretot a tota aquella gent amb projecció pública. Els diners no poden ser els fonaments del periodisme, de la configuració de l'opinió pública. Les xarxes no poden ser el femer on anar a abocar la nostra rancúnia i ràbia. El saber i el coneixement han de ser valors admirables, malgrat que no donen diners ni fama. La violència no pot ser la solució als problemes. La competició dels uns contra els altres no pot ser la ideologia imperant. Les paraules de Goethe són reveladores, "cal viure en un permanent exercici de respecte a la Terra, als altres, i, per tant, a la nostra pròpia dignitat." És això, només això.

El lector pot entendre que la proposta és senzillament innocent. Potser siga cert. Però podem acabar d'embogir, i fer d'aquest segle XXI el que conta Cambalache del XX, o un món millor per als nostres fills. Només hem de fer una cosa: triar. ///

La hipocresia

Olga María Ducat Viñals

Astúcia, duplicitat, engany, fariseisme, mala fe, maquiavel·lisme, mauleria, mònita i raboseria són sinònims d'HIPOCRESIA.

Al Diccionari Normatiu de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, aquest terme és defineix com: "Simulació de qualitats i sentiments que no es tenen". Sempre dirigit a una persona que actua amb hipocresia o falsedat.

Sembla curiós, oi? De ben segur que ara mateix ets capaç de trobar més d'una persona que es comporta de forma contraria als valors que sosté o actua en consonància a principis que al mateix temps es critiquen.

Els que actuen d'aquesta manera acaben perdent la visió real de les coses i poden portar els seus semblants a situacions caòtiques, vergonyoses o, fins i tot, catastròfiques.

Per què dic això? Perquè comportar-se així ens mostra una pèrdua de valors fonamentals per a relacionar-nos en societat; importants si allò que busquem és conviure en aquesta societat.

Aquests valors parteixen de l'ètica, que des de la llibertat de l'ésser humà, tracta de resoldre'ns qüestions sobre la moralitat humana: què és bo o dolent?, què és vici o virtut?, què està bé o malament?, què és criminal o just?

Qüestions que sempre s'han plantejat a les diferents civilitzacions, un dilema i una reflexió sobre com actuar, tant en l'àmbit privat com en l'àmbit públic. Ja des de l'Edat de Ferro europea, a la Xina antiga, a les religions hinduista, cristiana, jueva o budista, a la societat grega i romana, buscaven un fonament teòric que no sols es fonamentés en la costum i els hàbits de vida, sinó que anés més enllà, i buscaven millorar o trobar el millor mode de vida entre persones.

No obstant això, no podríem aplicar l'ètica sense els valors col·lectius i personals que parteixen de la nostra consciència. Al llarg de la història, no són una novetat, ja que les diferents cultures han aplicat una sèrie de valors per a regir les relacions internes, entre la seua societat, i les externes, amb els contraris, amb aquells que seguien en les guerres...

És per a eixes guerres que es preparaven a l'antic Japó els seus guerrers més prestigiosos, els Samurais. Aquests utilitzaven un codi ètic, que era la seua senya d'identitat, aquella que els comprometia com a guerrers i una autèntica forma de vida; un conjunt de regles o deures impregnats d'ètica i valors, recollides al Bushido.

Set eren les virtuts, principis o valors dels samurais, la justícia (Gi), el respecte i la cortesia (Rei), el coratge (Yu), l'honor (Meiyo), la benevolença (Jin), l'ho-

nestedat (Makoto) i la lleialtat (Chuugi). Tot bon samurai havia de seguir-los.

No és casual que hui en dia tots aquests continguts, expressats en forma de reflexions i recomanacions, inclosos en aquest codi ètic, poden ser aplicats en el nostre dia a dia.

Lamentablement, l'actualitat és dura i crua. Aquesta societat sembla que en molts moments ha perdut el nord i ens mostra que ha abandonat els codis ètics que s'ha marcat.

Aquesta pèrdua de valors o de codi reflecteix, de moltes maneres, la gran hipocresia de l'ésser humà.

Hipocresia és la que domina les relacions personals, quan l'individualisme és una constant i la solidaritat està cada vegada més cotitzada.

Hipocresia és quan veiem a tot un representat d'una institució que representa al futbol nacional, com la RFEF, celebrant una gran victòria del futbol femení, però a la vegada humiliant a les campiones i a tot un país amb les seues actituds sense valors ni ètica alguna.

Hipocresia és la dels polítics que demanen a la població ètica i compliment de les normes mentre que, alguns d'ells, se les boten impertèrrits.

Hipocresia és la de l'Església, que predica la bondat i la humilitat, però que no és capaç de reconèixer les maldats de part del seu clergat.

Hipocresia és quan els governs mostren interès per buscar solucions al canvi climàtic, però no són capaços de capgirar la situació i segueixen donant-li la mà a les grans empreses contaminants.

Hipocresia és la mostrada per moltes societats, que ofereixen una façana de normes i codis ètics a complir, però que tenen una rebotiga plena de vicis, de mentides i contra codis.

Hipocresia és la que veiem dia a dia en l'arribada de migrants a les nostres costes, fugint de països en guerra o de la misèria permanent, i buscant una vida millor en destí, però que no reben la solidaritat ni l'acollida de tots aquells que es manifesten solidaris i acollidors.

Hipocresia és veure la violència al món i que, per interessos econòmics, polítics, militars, estratègics..., es puga aplicar una vara de mesurar diferent a l'hora de condemnar-la.

Hipocresia és quan segueixen existint polítics que diuen governar per a una majoria quan, en realitat, estan fent-ho per a una minoria, aquella que viu en una bombolla, mentre que veuen com s'amplia el desequilibri de la seua societat.

Just, honest, honrat, decent, solidari, empàtic, decorós, íntegre, recte, pur, valent, audaç, coratjós, intrèpid, company, camarada, participant, empàtic, con-

iStock / romrodinka

sens, harmonia, pau... termes que ens haurien de definir com a societat, però que, lamentablement, van quedant en l'oblit i són superats per la hipocresia.

Cal seguir combatent-la des de la paraula! ///

L'honestedat, patró de vida

Amparo Ciscar Palomares

Paraules com justícia, llibertat, honestedat i respecte són massa sovint emprades per aquells i aquelles que res tenen a veure amb aquests conceptes.

Potser ara seria un bon moment per aturar-nos una estona i baixar el ritme frenètic amb el qual totes i tots vivim. Potser ara seria un bon moment per a reflexionar sobre la importància que haurien de tindre tots aquests conceptes en la nostra vida quotidiana.

De tots ells, vull aprofundir en aquell que em sembla el més difícil de tots, per la dificultat que suposa haver de mirar dins de nosaltres mateixos: l'honestedat. Cal dir que aquest és un valor que abasta totes les accions i pensaments de l'ésser humà alhora que genera confiança i que mai accepta l'engany ni la mentida.

És molt difícil d'aplicar a la vida diària, ja que si no la veiem ni ens l'ofereixen des de ben menuts i en l'adolescència, ens costarà molt aplegar a creure que aquesta virtud serveix per alguna cosa.

Segons el diccionari, l'honestedat és "un valor humà consistent a comportar-se amb coherència i sinceritat amb u mateix i d'acord amb els valors de la veritat i la justícia". Pot entendre's com un respecte a la veritat en relació amb el món, els fets i les persones.

En el context del món actual, per què és tan imprescindible? I la resposta és que el valor de l'honestedat ens dignifica com a persones i, a més, i no per això menys important, actua com un mecanisme que possibilita la pau i l'equilibri mental.

La capacitat de ser coherents, de fer aplegar als altres la nostra veritat, les nostres necessitats i els nostres punts de vista, facilita la convivència i és el primer pas per a construir la condició indispensable per a totes les nostres relacions: la confiança.

El fet de no sentir-se superior a ningú, de ser capaços de percebre allò bo que tenen els altres i tindre com a costum conduir-se per normes i valors, provoca un sentimient de seguretat i de tranquil·litat personal.

Ser honestos significa conéixer-nos a nosaltres mateixos, ser capaços d'expressar, sense por, el que sentim o el que pensem sense perdre mai de vista la veritat, significa també, complir sempre allò que prometem i, per damunt de tot, lluitar, netament, per allò que volem.

Ser honest és tindre una actitud d'acord amb la veritat, en les nostres relacions amb totes les persones amb les quals ens relacionem d'una o altra manera.

L'honestedat fa referència a un conjunt d'atributs personals, com ara, la de-

cència, el pudor, la dignitat, la sinceritat, la justícia, la rectitud i l'honradesa, en la forma de ser i d'actuar. No sols és un valor que hem d'exercir, també l'hem d'exigir als altres.

L'honestetat és fonamental per a construir relacions interpersonals basades en la confiança, la sinceritat i el respecte mutu. Això vol dir que l'honestedat significa que les accions dels individus han de ser conseqüents amb allò que pensa i que diu.

També és cert que, sovint, no som conscients del grau d'honestedat o deshonestedat dels nostres actes. Els éssers humans estem molt donats a autoenganyar-nos i això ens fa perdre la perspectiva respecte l'honestedat dels propis actes. Massa vegades obviem altres punts de vista que haurien pogut canviar les nostres decisions i les nostres opinions.

La deshonestetat abunda i molt i és tremendament difícil erradicar-la perquè és el mecanisme de supervivència de moltíssima gent que l'utiliza com un ressort per a escalar socialment.

Ara bé, les persones honestes no sols utilitzen una sinceritat respectuosa i valenta sinó que també esperen que els altres actuen de la mateixa manera amb elles, perquè sols mitjançant l'honestedat aconseguim eixa tranquil·litat que dona el poder mostrar-nos tal

com som, sense haver de disfressar els nostres actes i les nostres paraules.

L'honestedat sempre serà el millor camí en el transcurs de l'existència i en qualsevol relació: volem que els altres ens diguen sempre el que creuen, pensen o senten, sense por i sense condescendència. També nosaltres hem de practicar sempre aquest valor perquè si aquest camí no té doble direcció, no hi ha respecte ni qualitat.

I sí, de tant en tant, haurem d'alentir el nostre ritme per aturar-nos a pensar si realment en la nostra escala de valors, cadascun està col·locat al lloc que li correspon; si és així, l'honestedat possiblement estarà dalt de tot. De ser honestos i honestes amb nosaltres mateixos, depén que puguem ser-ho amb els altres i, molt menys, exigir dels altres que ho siguen amb nosaltres. ///

iStock / dreamedmstudio

CHUUGI

Lleialtat

Guarda'm el secret

Fran Lledó Grau

T'escric aquestes paraules per tal que conegues allò que va passar i pugues donar sentit a tot el que vam viure junts. Ja no puc guardar cap secret amb tu, va contra el meu principi de lleialtat…

La meua família forma part d'un extens llinatge del Japó. Durant molts segles hem heretat la responsabilitat de servir el nostre poble amb els principis que marcava el camí del guerrer, amb els principis de l'honor, la justícia, la perfecció i la lleialtat del codi Bushido. Però ja fa algunes generacions que els Samurais van desaparéixer de la societat japonesa i van quedar fora de la vida, van deixar de ser imprescindibles i van ser relegats a l'oblit. El meu besavi no ho va poder suportar i va decidir deixar el seu país i recórrer Europa. No em preguntes com, però els meus pares acabaren obrint un restaurant japonés a Cullera, prop del pont de la Vega. Només obrir em vaig posar al capdavant del restaurant compaginant els estudis de criminologia a la Universitat de València i els durs entrenaments de Kabudo al soterrani del restaurant. La nostra família hi ha mantés la tradició samurai i hem transmés de generació en generació el codi Bushido i hem practicat l'art del Kabudo sense que ningú ho sabera, sempre intentant servir-ne sense que ningú se n'adonés que estàvem; quasi com si fórem superherois al més pur estil Marvel. Sé que hui no va ningú per ahí amb la seua espasa, fent justícia i aclarint conflictes, però jo soc Samurai i porte a l'ànima la tradició dels meus avantpassats.

Un dia vas entrar a dinar al restaurant amb un grup de gent de la falla que veníeu del taller del vostre artista faller per veure com anava la construcció del monument. En acostar-me a la taula per prendre nota em vas mirar amb una mirada de desesperació que em vas glaçar l'ànima. Immediatament vaig esbrinar que alguna cosa greu us estava passant. A la taula es respirava un ambient de preocupació i desesperació, però als teus ulls vaig veure el reflex de l'angoixa. Tant va ser així que et vas desmaiar i et vam dur al reservat del restaurant on mon pare et va aplicar una de les seues tècniques de Shirin Yoku, de la medicina samurai, basada en la medicina dels boscos i la natura. En retrobar la consciència, ens quedàrem mirant-nos fixament als ulls més temps del que haguera sigut recomanable. Però de seguida et vas incorporar, recuperada, i em vas dir que volies convidar-me a anar a la teua presentació com a fallera Major de Tavernes. Jo no soc gens fester, de fet no he eixit mai amb amics, ni he anat al Medusa, ni a cap acte fester, però després de creuar les nostres mirades no

em vaig poder negar, pressentia que eres una persona especial i no podia deixar que passares per la meua vida sense que em deixares la teua empremta.

I allí vaig estar, gaudint des de la foscor del pati de butaques de la Casa de la Cultura de com et mirava la gent amb els ulls lluents per compartir amb tu l'emoció que ens transmeties a tots. Després de l'acte oficial vas vindre a buscar-me i, malgrat ser la protagonista de la nit, vas voler estar amb mi i contar-me que l'artista faller de la teua falla havia desaparegut, que estaves molt trista i decebuda perquè de segur que no tindríeu monument a la falla Portal, justament l'any que anaves a ser fallera Major del poble. Però també em contaves que havies estat fallera Major del Portal l'any 2014 i també Infantil en 1995, així com regina moltes vegades. Que portes la falla a la sang i que havies estat presidenta de les Lletres Falleres. Jo no podia deixar d'escoltar-te mirant com les piguetes de la teua cara em recordaven els colors de la posta de sol en les vesprades d'estiu, i descobrint que eixa passió que senties tu per la falla i que et venia transmesa pels teus pares, era la mateixa que sentia jo per la meua cultura japonesa i la meua tradició.

L'endemà em vaig posar mans a l'obra, vaig començar per visitar el taller de Rafa Ibáñez a Borriana per po-

der esbrinar alguna cosa. Vaig parlar amb la família de Rafa fent-me passar pel presentador d'Apunt que anava a substituir al "XINO XANO" en la nova temporada; em contaren que l'havien vist la darrera vegada pujant a un Mercedes negre i que el rastre de la ubicació del seu mòbil es perdia al port de València. No vaig tardar gens a anar-hi i adreçar-me a la muntanya de contenidors que hi havia sota les impressionants grues del port. Les hores d'entrenament i la preparació samurai han fet que haja desenvolupat una intuïció extraordinària. Aviat vaig detectar, entre els centenars de contenidors, un de diferent amb la marca inconfusible de l'antiga Unió Soviètica amb un martell i una corbella dins d'una estrella de cinc puntes. D'un cop d'espasa vaig trencar el cadenat de la porta del contenidor i allí estava ell, lligat de mans i peus i preparat per a endur-se´l a Rússia. El Servei d'Intelligència Exterior, SVR de l'antiga KGB l'havia segrestat feia uns dies. L'artista venia d'una família d'artistes importantíssima de Kiev i una de les estratègies de guerra consistia a segrestar artistes i persones rellevants per a Ucraïna. Si lleves la creativitat acabes amb tot!

Després d'avisar la policia del port, el vaig dur a casa una mica desorientat, però en perfecte estat. L'endemà vaig passar a veure'l i vam estar par-

lant tot el matí de milers de coses, de com la seua família s'havia traslladat a València després de la Revolució Russa fugint de la situació política, posat que els seus avantpassats havien estat els artistes més importants de la Rússia dels tsars. També vam parlar de les falles, de les nostres vides, de tu, de la falla Portal, dels samurais, del Japó, del codi Bushido, i li vaig demanar que no contés que jo l'havia alliberat. Rafa em va prometre que seríem amics per sempre, que guardaria el meu secret i que em donaria les gràcies per haver-lo rescatat d'una manera molt especial.

La resta de la història ja la coneixes, vaig estar totes les festes prop de tu, ballant amb l'orquestra Mònaco, en les despertades, preparant paelles (amb un toc oriental), fent bossetes de llonganisses i embotit per a les torrades, en l'ofrena, en els premis, mirant com les llàgrimes et brollaven de la barreja de sentiments, i mirant el ball de les flames en el reflex dels teus ulls mentre cremaves la teua falla.

Ara que ja ha acabat tot, puc dir-te en secret que el dia de la plantà vaig descobrir que viure el codi Bushido basat en servir tothom sense esperar res a canvi sempre té les seues recompenses. L'artista va complir la seua promesa i va dedicar el monument i el ninot central al món dels Samurais, guardant en secret tot el que havia passat per no descobrir-me davant ningú. Però si ha estat meravellós que una falla vaja dedicada a la meua cultura i a la tradició de la meua família més encara ho ha estat haver compartit amb tu tots aquests dies d'amistat i diversió, vivint l'esperit de la falla des del lloc més privilegiat, al teu costat.

Mil gràcies per deixar-me descobrir el món de la falla en els teus ulls…

Hui mateix he tornat al Japó, vull tornar als meus orígens, vull tornar a casa, vull viure, com ho fas tu, l'emoció de sentir-me part del meu poble, de la meua gent i de la meua cultura…

Els personatges d'aquesta història són ficticis, qualsevol paregut amb la realitat és pura coincidencia.

...O potser no. ///

Els límits de la lleialtat (忠義 Chuugi)

Paloma Ferrer Talens

Els samurais, guerrers japonesos que serviren des del segle X fins al XIX, es regien per un codi anomenat *bushido* conegut arreu del món. Aquest basa els seus preceptes en una sèrie de regles que regulen el comportament i la vida dels samurais japonesos i que, ara per ara, encara formen part de la cultura i de les tradicions del Japó. La paraula «bushi» significa guerrer i la terminació «-do» significa camí, és a dir, el significat complet d'aquesta és "el camí del guerrer". Però, el que fa realment interessant aquest codi és que per primera vegada en la història de l'ésser humà, un guerrer es regia per unes directrius que incloïen principis morals com la compassió, el respecte, la benevolència o la justícia; els quals sorprenien davant d'altres de més primitius i pragmàtics relacionats amb la força i el domini com són: el coratge, l'honor o la lleialtat.

En aquest cas, actituds com atacar l'enemic per l'esquena o enganyar-lo amb alguna estratègia de distracció per tal d'aconseguir véncer, estaven totalment prohibides i, d'aquesta manera, s'humanitzava (si es pot dir així) l'adversari. Però aquestes actituds no són recordades per la majoria dels mortals que hàgem pogut conéixer a través d'algun film d'aquesta temàtica, ja que la pràctica que s'endú el gran premi és l'harakiri. El fet de tenir la sang freda de travessar-te el ventre amb una espasa (molt ben esmolada, és clar), simplement perquè algú ha tingut la gosadia de macular el teu honor, és un acte de valentia i coratge superior al de qualsevol altre guerrer que haja pogut existir en la història de la humanitat.

Però aquests valors podien conferir un poder tan extrem que ni ells mateixos serien capaços de gestionar. Per això, per l'any 1192 quan l'emperador japonés pensava que havia aconseguit unificar la gran quantitat de regnes i tribus que existien al país, els mateixos guerrers que l'havien ajudat a assolir aquesta fita, van decidir que preferien manar ells. El goig de l'emperador va durar ben poc perquè el *shogun*, el samurai més poderós de tots, es va convertir en una mena de dictador militar que, encara que (en teoria) obeïa l'emperador, feia el que li donava la santa gana. D'aquesta manera, i igual que el *shogun*, altres samurais van anar agafant més i més força dins dels seus territoris i les disputes no cesaren fins a començaments del segle XVII, que és quan els samurais van ser «domesticats» i tornaren a desenvolupar el seu paper de funcionaris «pacífics».

La definició de *lleialtat* que ens ofereix l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, «Persona que guarda escrupolosament la fidelitat deguda, incapaç d'enganyar,

de fer traïció.», ja indica amb l'adverbi *escrupolosament* el no-límit a què ha d'arribar aquest compromís. Però, la persona que ha de ser lleial ho és per naturalesa i sense condicions o ho és perquè qui rep aquest «regal» el mereix? Per tant, per tal que la persona lleial puga exercir com a tal, sense noses, li hauríem d'afegir el *quid pro quo*, és a dir, un intercanvi en què el lleial rebera també respecte, valoració i reconeixement per la seua tasca realitzada. Malauradament, no sempre ocorre així perquè el poder que implica tenir gent lleial al teu voltant pot esdevenir en un sentiment de superioritat extrem que et faça creure que tot s'hi val i que pots fer el que vulgues dels teus guerrers, en el cas concret que ens ocupa. Així doncs, no era estrany que el samurai lleial vulguera ocupar el lloc del senyor feudal a qui retia lleialtat, sobretot perquè en el seu moment no havia estat reconegut de la manera que esperava o per la simple enveja que rosega per dintre qualsevol ésser humà.

Com se sol dir, «Açò passa en les millors famílies», i de traïcions, n'hem conegut a cabassades al llarg de la història i seguirem vivint-ne dia rere dia. I, si en algun moment, volem tenir algú lleial al nostre costat, parem-nos a pensar una mica i comprovem si nosaltres serem realment mereixedors d'aquest honor. ///

Els samurais: guerrers, llegendes, ensinistrament, manipulació, conseqüències...

Gertru Grau Simó

La paraula *samurai* significa *servir* i s'usa per a referir-se als guerrers de l'antic sistema feudal japonés. Un nom més adient és *Bushi*, terme que significa «home de guerra, guerrer, home d'armes».

Els *samurais* són uns personatges històrics increïblement atractius de la tradició japonesa: ferotges guerrers amb *katana* (espasa) amb un sentit de l'*honor* per damunt de tot.

El món dels *samurais* sempre ha estat fascinant, ja que representen una combinació de disciplina i honor i han estat objecte de relats llegendaris i mites relacionats amb les seues habilitats de combat i força sobrehumana. Aquestes llegendes i mites, encara que exagerats, han ajudat a construir la imatge dels *samurais* com a guerrers invencibles. Però, què hi ha de cert en aquests? La fantasia i la realitat dels *samurais* s'han barrejat i s'han idealitzat i les seves històries han servit de base tant de novel·les com de pel·lícules, historietes i, fins i tot, videojocs.

Com van nàixer aquesta casta de soldats japonesos? Quina és la seva essència i la seva influència?

L'origen dels *samurais* es remunta cap al segle VIII, quan Japó estava dividida en feus i governada per senyors, *daimos*. Provenien de la classe camperola i s'iniciaren com a soldats assalariats amb l'objectiu de servir a l'emperador i a les famílies nobles. Fou una època de la història de Japó marcada pel predomini de la gran l'aristocràcia japonesa lliurada a les arts i a la cultura de l'Imperi. I amb aquests guerrers l´emperador va aconseguir unificar els regnes i les tribus que formaven el país. Però, l'alegria va durar poc perquè els mateixos guerrers que l'havien ajudat van decidir que preferien manar ells i, amb el pas del temps, van anar guanyant més i més presència a palau. Què espavilats, oi? Així, doncs, a partir de l'any 1192, el *samurai* més poderós de tots -el *shogun*- es va convertir en una mena de dictador militar que, en teoria, obeïa l'emperador... però, en realitat, l'emperador quedà a l'ombra com a simple espectador de la política del país.

Així doncs, cap al segle XII hi va haver un canvi radical en la política: els *samurais* van adquirir un paper rellevant i es van convertir en la força militar dominant. Es va acabar el sistema imperial i el control va passar als *samurais* que, al llarg dels segles van conformar l'elit social i política del Japó i van forjar una reputació de noblesa i honorabilitat. I, sobretot, a l'Edat Mitjana van aconseguir tot el poder: manaven els exèrcits, governaven el país, feien lleis i cobraven impostos. Però com que cada senyor tenia un exèrcit es barallaven sovint entre ells, per vore qui era més poderós i el país va viure molts segles de guerres inacabables. I així, la història del Japó va estar condicionada pels conflictes entre els diferents clans d'aquesta casta de guerrers, ben bé, des del segle XII fins a la seua desaparició oficial a la fi del segle XIX.

A la història van tenir un rol protagonista, ja que van participar en moltes batalles i van originar un munt d'històries i llegendes que segueixen vigents en el present. Però tot ha de tenir

un final i així va passar amb aquests guerrers, ja que amb la Restauració Meiji (1868- 1912) un cop abolits els feus, foren inclosos en la noblesa militar i s'inicià una nova era a la història que va significar la seua abolició i la seua integració a la vida civil; ja que en el nou orde, les espases i els guerrers d'antany no eren enemics per a les armes i canons de foc i per a Japó, és a dir, aquest final va suposar una sèrie de canvis socials i polítics.

L'antic sistema d'estatus social que dividia la població en quatre classes: *samurais* i per baix els nobles, els artesans i comerciants i finalment els camperols, va ser prohibit i reemplaçat per un sistema de nobles i plebeus. Mentre que alguns dels *samurais* van pujar a l'estatus de noble, la majoria s'havia de guanyar la vida. I encara que havien perdut el seu estatus de *samurai*, la majoria es va mantenir lleial al seu esperit i valors tradicionals. Per descomptat, la desaparició d'aquesta casta guerrera no va ser immediata però, amb el pas dels anys els *samurais* van haver de deixar enrere els seus costums com a guerrers i reintegrar-se a la societat. Alguns van ser capaços de reintegrar-se a la societat, altres, en canvi, amb una espasa a la cintura van continuar com a rodamons o *ronin* (*samurai* sense senyor).

Els *samurais* eren guerrers savis, temibles i admirats; una mena de milícia sense ànima, però entrenada i armada per a ser vencedora. Grans genets que usaven l'arc i la llança amb una punteria excel·lent. Però, sens dubte, la seua arma més estimada era l'espasa, la *katana*, que manejaven amb una destresa increïble i només ells podien dur-ne: era el seu objecte més preuat i el símbol del seu honor. L'espasa tenia un triple component: el mitològic, hi ha llegendes de forjadors a qui se'ls van aparèixer divinitats i follets per dirigir el seu treball; l'artístic, era considerada una obra d'art, i finalment, una eina per matar. I l'armadura havia de ser tractada amb el mateix respecte que l'espasa. Era una peça lleugera i flexible que estava construïda de múltiples escates de ferro lacat i que tenia com a principal objectiu preservar l'agilitat del guerrer.

Els *samurais* eren «màquines de matar» per a protegir-se en un entorn injust i violent, disfressat també a la seua personalitat, teixida de creences i valors estrictes, que es limita a una única manera de interpretar la realitat i de respondre a la vida. Però, en temps de pau, alguns també practicaven les arts més refinades, com la poesia, la pintura, la cal·ligrafia i el disseny de jardins. I es relaxaven als *ochaya*, uns salons de te molt exclusius, on el més important eren les dones que hi treballaven, les geishes, cortesanes molt boniques i ben educades en les arts tradicionals, com la cerimònia del te i de l'arranjament de flors. Podien mantenir una conversa elegant, ballar, tocar música...

S'era *samurai* per herència, pertanyien a famílies que sempre havien guerrejat i que transmetien als seus fills els seus coneixements. Els xiquets *samurais* estaven envoltats dels símbols de la classe guerrera des del moment del seu naixement. Als cinc anys, rebien el seu primer sabre, una arma de joguina que els servia per familiaritzar-se amb el maneig de l'espasa. Dos anys després començaven a versar-se al camp de la cal·ligrafia, llegir, escriure, el maneig de l'arc, en les arts marcials i la caça. I cap als 15 anys ja entraven de ple al món dels guerrers adults i rebien el seu segon sabre, el de veritat, amb què començaven a ensinistrar-se en l'art de la guerra, rebia el seu nom d'adult i es convertia en *samurai* de ple dret. I a partir d'aleshores ja havia d'entrar en combat si l'ocasió es presentava! En canvi, les xiquetes rarament es feien guerreres, ni els permetien fer política. Però les dones dels *samurais* eren molt respectades i no havien de fer cap feina física. Això sí, aprenien a lluitar amb llances i da-

gues per poder-se defensar elles i els seus fills quan el seu home era lluny de casa, en una batalla.

Durant més de deu segles, els *samurais* van basar la seva vida en el *Bushido* (camí del guerrer). Aquest codi no estava escrit enlloc, sinó que era un codi de conducta que regia la seua vida dins i fora del camp de batalla. Els seus principis eren la lleialtat, el deure i el valor. A nivell pràctic, el *Bushido* se centrava en set valors: la justícia, el valor, la compassió, la cortesia, la sinceritat, l' honor i la lleialtat. Però si hi havia alguna cosa en què feia especial èmfasi el *Bushido*, era en la lleialtat envers el seu senyor. La lluita era fins a vèncer o morir pel seu cap, el *daimio* i de fet, combatre i morir per ell era un orgull i un honor. Si el seu senyor moria a la batalla, els *samurais* tenien tres opcions: fer-se el *harakiri* (tall del ventre), romandre com a guerrers sense amo ("*ronin*") o, bé, convertir-se, reciclar-se, ninges o espies. Seguien la filosofia zen que els ensenyava a meditar, a concentrar-se, i a no tenir por ni sentir inseguretat. El zen arribà a considerar-se la religió dels *samurais*.

Amb el temps, el codi *Bushido* va patir canvis i adaptacions a mesura que el Japó va passar d'una societat feudal a una nació moderna, a finals del segle XIX. Com a resultat, va perdre la seua prominència i van sorgir nous valors, però la seua influència tan arrelada en la cultura japonesa, va deixar un impacte durador a la història militar i els seus principis van persistir i van continuar donant forma a la societat i a l'exèrcit japonesos. El *Bushido* es va convertir en una ideologia que justificava l'expansió imperialista de Japó i la seua participació en guerres com la guerra sino-japonesa (1894-1895), la guerra russo-japonesa (1904-1905), la Primera Guerra Mundial (1914-1918) i la Segona Guerra Mundial (1939-1945).

Així, doncs, el seu llegat va seguir latent a la societat fins a l'arribada de la Segona Guerra Mundial, quan Japó usà l'antic codi *samurai* per convèncer els seus homes que havien de combatre fins a la mort per l'Emperador contra els Aliats.

En el context de la Segona Guerra Mundial el Codi *Bushido* i el seu èmfasi a la lleialtat incondicional i l'auto-sacrifici cap al seu país i el seu emperador, va ser manipulat pel govern japonès per mantenir el control sobre la població i perpetuar una cultura de militarisme. Es va convertir en una poderosa eina perquè els pilots kamicacis, sacrificaren voluntàriament les seues vides estavellant els seus avions contra objectius enemics. Però, encara que les seues accions van ser impulsades per un sentit

d'honor i lleialtat profund, també van ser el resultat d'un adoctrinament i manipulació extrems.

El nacionalisme també va jugar un paper crucial a l'hora de reforçar la influència del Codi *Bushido*. El govern i l'exèrcit japonesos van propagar un fort sentit d'orgull nacionalista, retratant els pilots kamikazes com a herois que encarnaven els ideals dels *samurais* i se sacrificaven pel bé de la nació. Per als pilots kamikazes, sacrificar les seues vides per un bé més gran era la màxima expressió del seu compromís amb aquests valors. En renunciar a les seues vides, creien que estaven complint el seu deure envers el país.

El condicionament psicològic a què van sotmetre els pilots kamikazes va implicar tècniques de manipulació destinades a suprimir la por i el dubte, per tal que acceptaren la mort com un mitjà per assolir un propòsit superior i qualsevol vacil·lació o por es considerava un signe de debilitat. En reprimir els seus propis instints de conservació, els pilots van poder dur a terme les seues missions sense dubtar-ho i acceptar el seu destí com l'única opció viable.

El govern japonès va utilitzar la propaganda per reforçar aquestes accions. A través de cartells, discursos i campanyes als mitjans de comunicació, els recordava el seu deure i l'exposició cons-

tant a la propaganda va crear un sentit d'obligació i de convicció entre els pilots a acceptar el seu destí. És evident que una combinació d'adoctrinament ideològic, propaganda, pressió social i tècniques de manipulació van tenir un paper important en la configuració de la seua manera de pensar. I la seua voluntat de sacrificar les seues vides pel seu país es poden atribuir a aquest condicionament.

Els atacs kamikazes van ser un símbol de compromís amb els ideals d'honor i lleialtat i una manifestació d'un enfocament brutal i despietat de la guerra, perquè van actuar ignorant el valor de la vida humana individual i contra els principis dels drets humans i el dret internacional humanitari. Així doncs, el Codi *Bushido* va tenir conseqüències desastroses. Si bé aquests actes van ser impulsats per un sentit de lleialtat i auto-sacrifici, van resultar ineficaços per alterar el curs de la guerra. Un enfocament més pragmàtic, que tinguera en compte objectius estratègics i consideracions tàctiques, hauria estat una elecció més intel·ligent.

Si bé alguns van vore els atacs kamikazes com a actes d'altruisme, i els pilots kamikazes com a herois disposats a fer el màxim sacrifici pel seu país, altres creuen que els van rentar el cervell i els van obligar a sacrificar les seues vides,

robant-los la seua autonomia i llibertat d'elecció i van ser víctimes d'un sistema manipulador que va explotar la lleialtat i l'idealisme. Però, independentment de la perspectiva de cadascú, el llegat de sacrifici deixat pels pilots kamikazes continua sent un recordatori commovedor de les complexitats de la guerra i de la capacitat humana d'altruisme.

En resum, els *samurais* van captivar la imaginació de les persones a través de llegendes, mites i manipulacions. Siga com siga, continuen sent una figura fascinant i representen valors importants com l'honor, la lleialtat i la disciplina, trets del Codi *Bushido* que han deixat una profunda empremta en la societat japonesa que perdura fins als nostres dies i, si bé aquests principis i valors poden inspirar les persones a actuar amb integritat, cal comprendre'ls bé i aplicar-los amb bon criteri perquè el seu compliment cec pot tenir conseqüències perjudicials. La història dels pilots Kamikazes durant la Segona Guerra Mundial serveix com a exemple commovedor de com els codis, religions, sectes nacionalismes... portats als extrems, per la propaganda i manipulació del poder, poden tenir unes conseqüències desastroses.

La millor opció radica en comprendre'ls i aplicar-los amb criteri sense comprometre el benestar propi i el dels altres. ///

La màscara

Hèctor Vercher i Mompó

Lleialtat i honor

Blanc o negre

La vida està farcida de dicotomies, des de les més esmenades a la literatura com la relació amor-odi, la més bíblica cel-infern o la més catàrtica crisi-oportunitat. De vegades no ens cal triar, i l'opció ens ve donada o tenim la sort de poder triar-la. Altres vegades l'individu es veu enmig de dues opcions contraposades, una lluita que no tot el món sap com fer-li front, en este cas ho anomenem dualitat.

Nippon

El codi bushido té una aura romàntica que ens transporta a altra època. Està ple de misticisme, i els seus valors ens resulten envejables. Però també és un codi estricte, no accessible a la crítica. Com moltes coses en esta vida, depén de la interpretació que li donem, del context on l'exposem, estos valors poden ser interpretats d'una manera o una altra… i també expressats i duts a terme per a bé o per a mal.

El bressol d'esta tradició és el Japó. Este país de l'orient, que ara és el súmmum de la modernitat i el respecte, no sempre va ser així. De fet, el Japó va ser un país amb unes tradicions molt arrelades i amb poca apertura a les cultures estrangeres. El país modern que coneguem és fruit, en gran part, de la fi de la II Guerra Mundial, on els EEUU van exercir una influència cultural i política transformadora. Ja al segle XIX les èl·lits intentaren occidentalitzar-se un poc, i donaren l'esquena a certes figures com els samurais, que acabaren sent prohibides.

Malgrat tot, part de la població, sobretot els membres de l'antiga noblesa, continuaven amb els somnis dels temps passats. I és ací, en una d'estes famílies nobles, d'una que presumia de ser hereva de samurais, va nàixer el nostre protagonista: Yukio Mishima.

Yukio

Mishima és un dels més grans escriptors nipons moderns, i segurament de tota la literatura japonesa. Va ser un dels noms que sonaven per al Nobel de literatura als anys 60, quan encara no havia estat premiat cap escriptor nipó. Però el que ens interessa de Yukio no és la seua obra literària, sinó que ell es considerava l'últim samurai.

Nascut com Kimitake Hirakoa, la seua vida va estar marcada per una profunda connexió amb la tradició i lleialtat dels samurais, cosa que es veu per tot arreu a la temàtica i personatges de la seua obra. Nascut al

1925, a Tokio, va créixer en una època de transformació, on les antigues costums topaven amb la modernitat emergent; cosa que va influir molt a la seua personalitat.

La seua família era de l'aristocràcia, i presumia de la seua vinculació amb els samurais. Açò va despertar l'interés per la literatura, filosofia i arts tradicionals japoneses. Malgrat que la seua família el va animar per fer carrera militar, ell va optar per estudiar dret. Però fou un fet bèl·lic el que el va marcar. Quan Japó va entrar en la II Guerra Mundial, Yukio era un adolescent, d'aspecte més bé poqueta cosa. Degut a la seua fascinació pels samurais i el seu codi, Mishima es va vore atret pels kamikaze, allistant-se a l'exèrcit per formar part d'ells. Però va ser considerat inapte. Esta frustració va fer que es dedicara tota la vida a cultivar el seu cos amb una estricta rutina d'exercici físic que incloïa la pràctica de kendo.

L'art

Ja d'adolescent va destacar escrivint, i fou ben prompte quan assolí el primer gran èxit *Confessions d'una màscara*, llibre de caire autobiogràfic que versa sobre la seua homosexualitat i l'esforç que va haver de fer per encaixar dins dels valors que va rebre. I esta serà una constant en la seua obra i vida. La dualitat

i les màscares que les persones usen per ocultar la seua vertadera identitat.

Obsessionat per la bellesa i la perfecció, el seu cos va ser un camp de batalla per tal d'assolir l'excel·lència. Influenciat pel bushido, va fer de la força física i la disciplina mental les eines per arribar a la virtut. De fet la seua imatge es va transformar en la d'un atleta, i com a bon artista interdisciplinar que era, fins i tot va fer de model per a sessions fotogràfiques, mostrant orgullós el fruit del seu esforç.

Bushido

La dicotomia entre el Mishima sensible i "renaixentista" i el Mishima que aplicava el bushido fins a l'extrem, va ser el nexe amb què va teixir la seua obra.

Amb tot, el Mishima samurai guanyava la partida. El seu descontent amb el rumb polític i social del Japó després de la guerra, el va dur a clavar-se en política. Convençut del passat gloriós, veia les noves atribucions de l'emperador, reduïdes pels americans, i la minva de competències de l'exèrcit, com una ofensa greu a l'essència japonesa. Així que als anys 60 va recolzar moviments nacionalistes i tradicionalistes que abogaven per un retorn als valors tradicionals.

La seua lleialtat a l'emperador com a figura del Japó tradicional, i el seu sentit radical de l'honor, i per què no dirho, certa sobreactuació, el dugueren a l'incident d'Ichigaya.

Seppuku

Als anys 60, Mishima era tot un escriptor de prestigi, respectat i admirat. Aprofitant esta fama, va organitzar un grup de joves seguidors. Baix el nom de Tatenokai (escut del drac), va virar cap una organització paramilitar, l'objectiu de la qual era restablir l'antic ordre i atorgar a l'emperador l'antic poder.

El 25 de novembre de 1970, Mishima i altres membres del Tatekonai, visiten Ichiaga, on està el Quartell general de l'exèrcit a Tokio. Una volta dins, segrestaren el comandant i "s'atrinxeraren" dins. Mishima, va guaitar al balcó per a dirigir-se als soldats llegint un manifest… un colp d'estat.

El discurs tractava d'inspirar als soldats per unir-se al colpistes i restaurar l'emperador i l'antic règim. Mishima, sempre lleial a l'emperador pensava que seria tot un èxit. Però no va ser així. No va ni acabar el seu discurs ja que no s'escoltava bé, i els pocs que l'escoltaren no s'ho van prendre seriosament.

Humiliat, però amb l'honor intacte, Yukio Mishima es disposava a realitzar un acte samurai. L'últim acte samurai. El més honrós. El seppuku, més conegut com hara kiri.

Sense entrar en detalls… també fou un desastre.

A Mishima el va dur al límit la seua visió radicalitzada del codi bushido, de les antigues tradicions japoneses. La seua lleialtat a l'emperador el va dur a donar un colp d'estat; l'honor el va dur a la mort. I paradoxalment, va ser l'altra part de la seua dualitat, la sensibilitat artística, la que l'ha fet un personatge universal.

Gris

Els valors del bushido són molt respectables i nobles, però tal vegada seria millor no vore la vida en blanc o negre i aprendre a apreciar els grisos. ///

Entre soroll i flama

Emilio Grau Pons

La plaça estava plena de gom a gom, sense una ànima més que cabera. Estàvem a pocs minuts abans del moment més esperat. Molts anys havia estat anhelant allò que hui es convertiria en realitat. Tot semblava preparat i a punt. Els bombers ja estaven al seu lloc amb les bombes connectades i els seus característics vestits grocs per a l'ocasió. Protecció Civil preparada com a equip de suport dels bombers i la policia local que ja tenia acordonada la zona per evitar qualsevol accident. La multitud esperava amb fervor el llançament del castell de focs d'artifici abans de la cremà de la falla de l'Ajuntament del poble.

Allà em trobava jo, amb allò que sempre havia somiat, pel que havia estat preparant-me tota la vida i que desitjava amb tanta força. En uns minuts, em convertiria en el personatge principal d'aquesta festa, estava totalment preparada, amb el temps que s'esmicolava com una figureta de porcellana abans de l'encés del principal monument del meu poble.

No obstant això, el camí fins a aquest moment no ha estat gens fàcil, ja que en més d'una ocasió he pensat que les meues il·lusions desapareixerien "en un tres i no res" i que mai hauria arribat fins a aquest moment. La veritat és que soc com una flama al bell mig de la nit, una presència que inspira por i respecte a aquells que no han descobert la veritat darrere del meu resplandor, però al final, soc ben festera i m'encanta el soroll. Molts diuen que sota aquesta pell de canella tinc pólvora i és que sempre m'han agradat tot tipus de combois com a bona valenciana, pero els que més, les falles, despertades, mascletades, castells, tot.

A la meua família diuen que soc ben festera i que hauria de sortir més i fer-me sentir, però al final, el que a mi m'agrada són les falles, el soroll i l'ambient que s'hi troba. Els meus germans i els meus cosins són una mica com jo, també estan enamorats de les falles, però els agraden molt més les despertades i fer el gamberro que a mi. I mira que són gamberros, ja que ara la tenen presa amb una quadrilla de xinesos i estan que no es poden ni veure. Al final, són menuts i trapatroles i, és necessari que entre ells tinguen aquest estira-i-arronsa. Porten sang valenciana i això els fa especials.

Jo sempre he desitjat ser com una nota destacada en una partitura vital, que ressone a través del temps per esdeveniments que perduren eternament. Està clar que un casament o un bateig són esdeveniments importants a la vida de qualsevol, però les falles, el monument del meu poble, ser la protagonista

Lletra d'Or / Emilio Grau Pons

Aquest article ha participat en el Concurs Lletra d'Or de la FDF Junta Local Fallera

iStock / SeanPavonePhoto

iStock / Shi Zheng

Aquest article ha participat en el Concurs Lletra d'Or
de la FDF Junta Local Fallera

d'aquest moment tan especial com és la cremà es queda a la retina de tothom per sempre, i de segur et fa passar a la història del teu poble i d'aquí cap a l'eternitat.

Com podeu comprovar, la meua il·lusió havia estat sempre cremar una falla, la meua falla, i mai havia pensat que seria la del meu poble. He tingut amigues que no han estat tan obsessionades amb el món faller, i amb el temps les he anades perdent. Potser ha sigut culpa meua, potser la meua obsessió ha fet que, en la vida, haja perdut companys rellevants, però no canviaria res del que ha passat fins ara. Al final, el meu destí estava escrit, i cada situació, cada moment de la meua vida m'ha convertit en qui soc i ara més que mai sé que jo havia nascut per ser la protagonista d'aquest moment.

El castell estava a punt de començar i, com sempre, la quadrilla de xinesos es desplegava com un teixit secret al seu voltant. M'era igual el que ocorreguera, perquè independentment dels esdeveniments, jo seguiria sent el personatge central d'aquesta narrativa pirotècnica.

Quina passada, el castell ha sigut molt bonic i ha il·luminat en diverses ocasions tota la plaça. Una infinitat de cabets mirant cap amunt amb el típic "oooooh" a la boca cada vegada que una carcassa omplia de color el fosc cel de la plaça major. I com a colofó final i, com marquen les tradicions valencianes, bombardeig de diverses carcasses que han encés en flama el cel de Tavernes i han omplit de soroll cada racó del nostre poble.

Ara sí, en aquest precís instant, el meu somni s'erigia en una estrela que em portaria més enllà, travessant el vel de l'eternitat per quedar-se per sempre entre les constel·lacions del meu destí.

Emergint de l'ombra del carrer i, envoltat d'un fum blanc impregnat d'essència de pólvora, el mestre pirotècnic s'acostava com el director d'una simfonia, dirigint-se cap a la partitura de la meua història. Mentre caminava, anava encenent la bengala d'un cridaner color verd. Es va apropar a mi amb molta delicadesa i em va traure la càpsula protectora de la metxa. Mentre em sostenia amb una mà, amb l'altra li donava la bengala a la Fallera Major del poble perquè fera els honors i encenguera la meua metxa, i finalment poguera aconseguir el meu somni.

Era el moment que sempre havia somiat i la meua raó de ser: entre soroll i flama, anava a encendre la falla del meu poble. ///

Oda i Mayumi: de lleialtat i amor

M. José Grau Pons

La història que us vaig a narrar esdevingué a la Prefectura de Gunma (ací diríem província), a una ciutat anomenada Tomioka al nord-est de Tokio fa molts, molts anys. Actualment, la ciutat es coneix per haver albergat la fàbrica moderna de filat de seda més antiga del Japó, a més, està ubicada en una preciosa zona envoltada de muntanyes i volcans, amb un clima temperat i unes terres fèrtils condicions indispensables per practicar la sericicultura (cria de cucs de seda amb finalitats comercials).

Mayumi Edo, la menuda de tres germans, era filla d'una família humil de pagesos que es dedicava a conrear i collir bambú a compte d'altri. El seu nom que significa la bellesa de la seda li venia com l'anell al dit, perquè la definia com una xica preciosa, elegant i amb una bellesa natural captivadora. Els seus germans, Akemi i Dai, compaginaven la feina amb la seua preparació per a ser bons samurais, cosa que a ella no li estava permesa. Ser una Onna-Musha (dona samurai) estava destinat a xiques provinents de famílies adinerades i nobles; no obstant això, Mayumi imitava els entrenaments dels seus germans, feia pràctiques meditatives i aprenia les diferents kates per desenvolupar les seues aptituds tant físiques com mentals, sempre en llocs fora de la vista de tothom. Tenia un gran coneixement de les arts marcials perquè observava amb detall cadascun dels moviments que els seus germans practicaven fora de la noka (casa de camperols).

La família de Mayumi treballava per al daimyo Li Naosuke (el senyor feudal de la zona), un home recte que inculcava als seus deixebles la lleialtat i l'honor, dos dels principis més importants del codi bushido. Naosuke tenia un exèrcit de samurais que vetlava pel seu bé i del que aviat en formarien part ambdós germans de Mayumi. A sovint el daimyo visitava les plantacions de bambú acompanyat per un grup de samurais i del seu únic fill Oda Naosuke, qui rellevaria son pare quan arribara l'hora. Oda tenia la mateixa edat que Mayumi però llurs vides no tenien res a veure l'una amb l'altra. Ell era orfe de mare, doncs esta havia mort al seu part i son pare que li tenia una amor incommensurable no havia tornat a casar-se mai més.

Una vesprada, quan estava a punt de posar-se el sol, Mayumi practicava amb una canya de bambú, a mode d'espasa samurai, a un bosc a prop de la seua casa quan, de sobte, escoltà un soroll a frec d'uns matolls. D'un sobresalt volteja el cap pensant que algun dels seus germans estaria vigilant-la, però quina fou la seua sorpresa quan la figura

Aquest article ha participat en el Concurs Lletra d'Or de la FDF Junta Local Fallera

iStock / Skyimages

d'Oda Naosuke aparegué davant dels seus ulls, un home elegant i impecablement vestit tot i que anava amb roba de diari. Ella feu la reverència corresponent i mentrestant, amb la veu entretallada intentava inventar una excusa creïble davant el seu senyor. Deixà caure a un costat la canya de bambú i baixà la mirada en senyal de disculpa. El seu cap anava a mil per hora pensant en el càstig que rebria ella i la seua família. Les llàgrimes començaren a solcar les seues galtes i aleshores Oda començà a parlar. L'havia estat observant durant mesos, en silenci, fent com a propi l'amagatall a dos pams dels matolls. Però hui havia estat descobert. El samurai li digué que sempre sorgia al bosc de bambú per a depurar la seua ànima doncs era un lloc on es respirava molta pau. En una d'aquestes passejades havia filat Mayumi temps enrere i des d'aleshores ençà l'observava amb interés els dies que li venia bé.

No volia espantar-la, ni castigar-la de cap manera. El secret el compartirien ambdós i no sols això, Oda s'oferí a entrenar amb ella i a ensenyar-li tot el que ell sabia de l'art samurai. La xica molt sorpresa i al mateix temps esglaiada acceptà el tracte i amb l'excusa d'anar a llegir poesia a un lloc tranquil, passava quasi totes les vesprades amb Oda aprenent a utilitzar l'arc i les flet-

xes, així com la naginata (arma d'asta). Aquesta relació que anà teixint-se amb el temps donà pas a un interés personal i un lligam quasi indestructible. No sols entrenaven sinó que també llegien literatura i poesia, conversaven i intercanviaven opinions. Fins que s'adonaren del que sentien l'un per l'altre, i al mateix temps, de la impossibilitat de la relació entre tots dos; amb tot, sempre els quedava la il·lusió d'estimar-se per sempre. Malgrat que Mayumi era una xica culta i educada, versada en moltes matèries, la seua procedència no era compatible amb el fill del daimyo.

Oda tenia clar el deure d'un samurai envers la seua família, el seu senyor i els seus companys, era un xic lleial a les seues creences, aquest valor l'havia pogut comprovar Mayumi que mai va ser delatada per les seues pràctiques marcials, però més si cap era lleial al seu amor. Oda era una persona honesta i li va confessar a Mayumi que son pare, des de ben menut, li havia arreglat un matrimoni amb Akeko una noia pertanyent a una família noble i de la qual només coneixia el seu nom. La desesperança es feu l'ama de Mayumi que esclatà a plorar en escoltar les paraules del seu amat que amb una sentida abraçada i a cau d'orella li prometé que parlaria amb son pare per resoldre este entrebanc.

Mayumi tornà a sa casa decaiguda i trista, i així va estar durant setmanes en les quals no va tornar cap dia al bosc de bambú. Els seus no entenien el pesar que mostrava dia rere dia i ja pensaven que alguna malaltia estava acabant amb la seua salut. Quan de sobte, un matí reberen la visita del daimyo Li Naosuke i el seu seguici. Akemi i Dai pensant que havia arribat l'hora d'incorporar-se a l'exèrcit samurai es plantaren davant del seu senyor per acatar les ordres que d'este vingueren. Li Naosuke sol·licità la presència immediata de Mayumi, davant del desconcert que va produir esta ordre a tota la família però, son pare es disculpà explicant que la xica restava al llit afectada d'un malestar que l'estava fent empitjorar per moments. Oda que dret a l'ombra de son pare seguia la conversa, sense deixar anar cap paraula entrà a la casa i en veure a Mayumi en tal estat, s'agenollà als peus del llit i li dipositá al front un bes d'amor tan sincer que feu que ella obrira els ulls i amb un filet de veu i un mig somriure li diguera que sabia que algun dia tornaria a per ella.

Oda i Mayumi Naosuke formaren una gran família d'homes i dones samurais que a més de tots els principis que regeixen el codi bushido foren persones lleials per damunt de totes les coses.

Aquest article ha participat en el Concurs Lletra d'Or de la FDF Junta Local Fallera

iStock / SeanPavonePhoto

La veritat que ser lleial comporta evitar la traïció, la incapacitat d'enganyar; per tant, una persona que estima amb sinceritat té esta qualitat de manera innata. Aleshores, estimem-nos.

Esta història que acabeu de llegir em vingué al cap en veure el monument del meu carrer. Una imponent figura d'un samurai s'erigia al bell mig de la falla com a colofó d'altres escenes japoneses. Uns ulls negre atzabeja et miraven de manera intimidatòria com si anara a travessar-te amb la seua catana, però alhora el seu semblant desprenia confiança, lleialtat... sentia que talment es comportaria ell en la seua vida real. Observava la figura des de tots els angles possibles fotografiant-la amb la càmera i anotant a la llibreta el ventall de detalls que anava descobrint en mirar-la; escrivia les paraules i frases que m'inspirarien per composar una història on els valors principals foren la lleialtat i l'amor. Notava l'excitació que comporta sentir que t'ha sorgit una bona idea i no veia el moment d'arribar a casa i començar el primer esborrany del meu escrit. Amb aquesta ja tindria les cinc històries basades en els valors que relataria als més menuts de la falla durant la setmana cultural fallera. Espere amb impaciència el dia i que la xicalla disfrute escoltant-les. ///

ELS NOSTRES
FALLERS I FALLERES

平成二十七年十一月吉日建之
平成二十九年一月吉日建之
令和四年八月吉日建之
平成二十五年二月吉日建之
令和元年六月吉日建之
令和元年六月吉日建之
平成三十一年四月吉日建之
令和二年二月初午建之
平成二十九年二月吉日建之
平成二十九年二月吉日建之

Recordatori dels representants de l'any 2023

Entrevistador: Hola Aitana i Laura, ens agradaria saber com heu viscut aquest any tan important per a vosaltres. Ens conteu algunes de les millors anècdotes o moments que més recordeu?

Laura

Clar, el nostre any va començar el divendres 29 d'abril. "Un divendres qualsevol" podria pensar la resta de gent, però per a nosaltres va ser un dels dies més màgics de la nostra vida. Era el dia de la telefonada, durant la qual ens comunicarien que seríem les pròximes representants de l'any 2023.

Aquell dia, quan ja eren quasi les 20 h, començaren a estar presents els nervis. Em vaig posar a la porta de casa per tal que tota la gent que havia vingut a presenciar el moment em poguera vore, però qui anava a dir-me que en compte de cridar-me sols una vegada anaven a ser-ne sis? La veritat és que l'errada de connexió a tres (falla, president i el meu telèfon) amb les videotelefonades m'ajudaren a calmar els nervis i disfrutar més del moment, ja que tots estiguérem rient de la situació. I si us conte un secret, l'última cridà no ens esperàvem que funcionara tampoc i estàvem tots rient i cridant fins que escoltàrem al president i callàrem de seguida.

I tu, Aitana, quin és el que més recordes d'eixe dia?

Quan vaig eixir de casa em vaig emportar una sorpresa en sentir la meua primera traca; aquella que marcava el camí cap a la falla per trobar-me amb les persones que m'acompanyarien en aquesta aventura. Encara recorde quan vaig arribar a la porta del casal i tota la gent que m'estima em va fer un passadís, com el començament del gran any que m'esperava. Les meues primeres paraules davant del públic, especialment, les dedicades a les meues amigues que estime molt i que s'emocionaren tant o, fins i tot, més que jo.

A partir d'aquell dia, començaren un fum d'actes sense parar. Primer va arribar la Nit de Sant Joan, on tots els representants de la falla Portal de l'any 2023 començàrem a fer la gran colla que som ara; després, les processons de la baixada i de la pujada del Crist, on desfilàrem per primera vegada com a les properes falleres majors; el mig any faller, que va ser el primer acte que ens reunírem totes les falleres majors de les diferents falles.

Aitana

I com recordeu l'acte de la proclamació?

Aquell dia va començar amb un xicotet passacarrer i, més tard, vam acudir al Saló la Font on seríem proclamades falleres majors. El primer acte va ser la demanada, on els preguntaren als nostres pares i germanes si podíem ser les futures màximes representants de la Falla Portal i, evidentment, digueren que sí.

Laura

Aitana, tu com visqueres la proclamació?

En aquell moment, no era totalment conscient del que passava; estava molt nerviosa perquè havia de

dir el meu primer discurs. Però foren sols uns minuts, ja que prompte em vaig deixar portar pel gran dia. La proclamació va ser, per a mi, un acte quasi tan important com la presentació.

I a tu et va passar alguna cosa emocionant aquell dia?

Aitana

Doncs sí, ja que la meua germana em va sorprendre vestint-se de fallera i presentant l'acte estant embarassada. A més, em va passar el mateix que a tu, els nervis m'eixien del cos d'una forma incontrolada però màgica, ja que em vaig adonar de la importància que tenia per a mi aquell moment i de que no era totalment conscient del que estàvem vivint.

Ara, això sí, i de segur que estàs d'acord amb mi, la sorpresa que ens prepararen els nostres familiars i amics fou increïble i màgica, segur que va ser molt graciós el fet de gravar-la.

Laura

Sí, per a mi també va ser una gran sorpresa que el meu padrí es vestira per a presentar l'acte. I que emotiu el vídeo amb el ballet de tots i la lletra personalitzada! Sí, deguera ser complicat fer un muntatge amb tanta gent, encara que, mirant les preses falses, s'ho degueren passar d'allò més bé.

I que no se'ns oblide el sopar al casal! Com que no en tinguérem prou, continuàrem la festa allí. Rialles, balls i la nostra gent no ens han faltat mai.

Aitana

I ara ens podeu contar un poc com visquéreu la presentació, un dels dies més destacats per a tota Fallera Major?

Doncs la veritat és que no sols és un dia, sino que és la setmana

més esperada, ja que està tota plena de sorpreses i moments únics que mai anem a oblidar. Els preparatius per a la mostra dels vestits; els comptes enrere d'Instagram; les sorpreses de les persones que estimem, etc. Però quan arribà el nostre gran cap de setmana, els dies en què anàvem a ser nomenades les màximes representants de la nostra falla, passaren milers de moments i coses úniques que recorde perfectament. Des dels primers instants en els quals anaven entrant a ma casa familiars i amigues, l'eixida de casa, l'espectacular "eixida" com a fallera major d'aquella màgica caixa de música, les sorpreses dels meus familiars i amics, el discurs on vaig explicar com em sentia en aquell instant i l'esperat musical del grup artístic de la falla Portal. Moments que recordaré per sempre.

Aitana, estic segura que sobre viure el mateix somni cadascuna el visquérem de diferents maneres, com fou per a tu el teu gran dia?

Laura

Quan pense en la presentació em venen primer al cap tots els preparatius de les últimes setmanes: el discurs, els detallets, la decoració del local on mostrarem els vestits i la diversió del dia de l'exposició. Un dia ple de festa que va donar pas a les exaltacions.

La primera, em va tocar vore-la com a espectadora, però el diumenge vaig gaudir sent jo la protagonista. No faltaren els nervis previs, que m'eixiren tant a mi com a la meua família. Tinc tants records... tots molt emotius i especials. Com en una pel·lícula, no podia contin-

dre les llàgrimes en veure les increïbles imatges que transcorrien des que es va alçar el teló. De tots els moments, sempre destaque quan vaig eixir de la caixeta de música; els meus familiars i amics desfilant per la passarel·la; les boniques paraules dels meus cosinets i, com no, el meravellós espectacle musical que prepararen. Sens dubte, un dia màgic i inoblidable.

Aitana

A partir d'ahí començaren a arribar molts actes. Quin va ser el vostre preferit?

Sens dubte, la cavalcada del ninot fou per a nosaltres un dels millors dies de tot l'any. Una vesprada ben divertida en què tots ens disfressem i tornem a ser xiquets i xiquetes per unes hores.

Un moment molt desitjat per tota fallera major durant eixe dia, és pujar a la teua preciosa carrossa. Eixa que ens feia estar uns metres més cap al cel i ens permetia vore, des d'un punt de vista especial, totes les comparses de la falla disfressades, disfrutant i ballant al mateix temps mentre desfilaven amb tu.

Laura

La cavalcada del ninot va ser dels actes més bonics per a mi també. A tot el que has dit, Laura, jo afegiria l'entrada al Passeig, on estaven esperant-nos la resta de la falla mentre aplaudien i cridaven, tan emocionats com nosaltres. No et puc negar que fins i tot, se'm va escapar una llagrimeta.

Aitana

Bo i, no ens oblidem de quan pujàrem a l'escenari per primera vegada per arreplegar un premi, des d'on veus tota la gent de la teua falla botant i celebrant-lo amb tu.

Laura El millor és que aquella sensació es repetí diverses vegades, perquè vam haver de pujar a per més d'un premi!

Aitana Sí, la veritat és que les comparses eren molt boniques i originals i la carrossa, una meravella.

Voldria que em contàreu també com sentíreu el dia de la Crida, el vertader inici de les falles. Eixa frase tan esperada per tota fallera: JA ESTEM EN FALLES!

Laura Doncs, va ser un moment molt bonic. L'eixida al balcó de l'Ajuntament on veiérem la plaça de gom a gom plena de falleres i fallers, increïblement il·lusionats per vore com donàvem l'inici del que serien unes grandíssimes falles.

Aitana Sí! A partir d'eixe dia gaudírem de molts actes que marcaven el compte enrere cap a la setmana fallera. Per exemple, les albades, on, enrotllades amb les mantes morellanes, esperàvem que els cantants ens dedicaren unes paraules personalitzades. O la tradicional matinal motera, que m'agrada molt recordar perquè ho vam passar molt bé pegant la volta al poble vestits de fallers i n'hi havia gran ambient de molts apassionats per les motos.

Laura També el dia de les paelles, ple de festa i celebració ja que és un dia d'assaig front al que ens espera a la setmana fallera. Amb orquestra, multitud de gent a la carpa i moltes, moltes rialles. Encara que he de confessar que fer de jutges de les paelles és una cosa que em va agradar molt, perquè provares totes i cadascuna d'elles, aleshores si t'agraden més salades o dolces alguna serà del teu gust segur.

Ara us done via lliure perquè em parleu de tota la setmana fallera, per on voleu començar?

Laura

Crec que coincidirem en què un dels més impactants és el dia de la plantà, doncs veiérem per primera vegada els nostres monuments vestint el carrer Major del nostre poble. El fet de poder ajudar a traure els ninots que formaven part de la falla infantil i poder pujar a la grua per vore l'interior del monument gran, foren dos dels instants més màgics de tots. Després, també, vore tota la faena de la decoració i cada detall que ha fet cada persona d'aquesta falla… ens deixa sense paraules.

Aitana

Sí, exacte. Recorde que el dia de la plantà no me'n volia anar de la falla per res del món! Estava plena d'il·lusió veient com aquells esbossos cobraven vida. Tota la gent que passava pel carrer quedava sorpresa, igual que nosaltres. El que més ens encantava era seure davant dels monuments i passar hores comentant i contemplant-los.

Laura

I què dir del dia 16, un dels dies més intensos de totes les falles, ja que és l'únic dia en el qual no ens vestim amb la indumentària fallera, però gaudim de molts moments, com seguir amb la plantà, el berenar de xocolatada dels infantils, la "mojità", el passacarrer del cava, etc. És una vesprada molt divertida amb la qual fem falla amb totes les persones que la formen.

Aitana

A partir d'ahí començaren els tres dies més intensos de les falles. El dia 17 vivírem la nostra primera despertada com a falleres majors, i ens arreplegaren de casa al so de

coets i traques per acudir a la xocolatada al casal. Voldríem fer una xicoteta menció a les nostres xocolateres que tots els dies preparaven aquell desdejuni amb molta estima.

Aitana

Arribà el moment el qual recorde, com si sempre estiguera corrent, corrent perquè no tenia el monyo de fallera fet i, en eixe moment, va vindre el jurat a vore els nostres monuments per començar a donar-li una puntuació que anava a decidir la nostra posició als premis.

Laura

I aquella mateixa vesprada, ens reunírem a la Plaça de l'Ajuntament junt a la resta de comissions i tots els fallers i falleres, per rebre els premis dels monuments. Quedàrem en cinquena posició en l'infantil i sisena en la gran.

Aitana

Però, sabeu què? el més important no són els premis, uns banderins que es queden a la falla, sinó els records que guardarem del monument aquell i de la resta de dies.

I si es tracta de dies màgics, més màgic que el dia de l'ofrena no hi ha. Eixe moment en què totes les falleres i fallers es posicionen als laterals de la Plaça de l'Ajuntament per a vore la teua entrada a la plaça; però se'ns dubte el moment més bonic i que tinc gravat a la retina és l'instant en què l'estendard et fa la reverència i et dona pas a entrar a la plaça com a la màxima representant de la teua falla, amb els ulls plens de llàgrimes i el cor ple de felicitat creues el carrer amb mil aplaudiments de la gent que estimes mirant-te. Un moment màgic on els hi haja.

Laura

I totes les nits, ballàvem i disfrutàvem molt dalt l'escenari amb l'orquestra que ens acompanyava.

Aitana

Laura

Amb molta llàstima, arribà el dia 19, l'últim dia de les nostres esperades falles, unes falles de somni, amb un temps espectacular, uns records inoblidables i amb molta, molta il·lusió.

Aitana

I per això, gaudírem de cada moment al màxim: de l'última despertada; del passacarrer a l'eixida de la missa de Sant Josep, on ballàrem i botàrem al ritme de la xaranga; del dinar de gal·la a la carpa. Recorde molt bé aquell moment, tots aplaudint i cridant mentre nosaltres entràvem desfilant cap a la taula. No puc fer-ho sense que se m'escape un xicotet somriure.

Laura

Quan finalitzà el dinar, vam començar a arreglar-nos per al "passacarrer del president" i en aquest passacarrer vam anar a recollir-los a les seues cases i vam fer una cercavila en el seu honor fins finalitzar al casal de la nostra falla on veuríem per última vegada els nostres monuments al carrer.

Aitana

Una cercavila molt divertida! Recorde que quan recollírem Guillem a sa casa l'estendard li feu una reverència, i que a casa d'Antonio Javier, com ens feia il·lusió, fórem nosaltres qui vam encendre la traca.

Aitana

També em ve al cap, les presses canviant-me de vestit de fallera perquè volia cremar la falla amb el de gala. La meua família em deia que no em donaria temps, però jo insistia i, a la fi, amb la seua ajuda, ho vaig aconseguir.

Primer li va tocar al monument infantil, moment en el qual elegírem el nostre gran record de la falla i ens férem mil i una fotos,

Laura

després Aitana i Guillem encengueren la traca que donaria fi a la seua setmana fallera.

Va ser molt emocionant. Sempre recordaré quan estava davant la falla contemplant com es cremava, mentre les meues reginetes i jo no podíem parar de plorar. No m'estranya, tampoc no ens podíem creure que haguera passat tan de pressa el nostre any!

Aitana

Quan acabarem de sopar, ens tocava el torn del monument gran, després de moltes fotos i molts nervis ens tocà a Javi i a mi encendre eixa traca que finalitzaria la nostra setmana fallera. Fou un moment trist però a la vegada alegre, ja que estava veient com es cremava el meu monument, però a la vegada pensava en tot el que havia pogut viure dies enrere i feia que tot haguera valgut la pena.

Laura

Ha sigut, sens dubte, el millor any de les nostres vides falleres. I, encara que haja passat la millor part ens queda gaudir de la recta final acompanyant les pròximes falleres majors tan bé com ho van fer amb nosaltres.

Aitana

Moltes gràcies, Laura i Aitana, per haver compartit amb tots les vostres vivències. ///

Salutació del Regidor

Carlos Torres i Fillol
Regidor de Festes, Joventut i Patrimoni
Ajuntament de Tavernes de la Valldigna

A Tavernes de la Valldigna es desplega una història rica en tradicions, una història que ha estat teixida amb devoció i passió per les Falles. En aquest racó valencià, envoltat de natura i història, es transmet un sentiment faller profund de generació en generació. En aquesta història, ocupe un lloc especial i vull compartir-vos com el meu camí ha estat vinculat a aquest festa.

Des de xiquet, he viscut el mon de les Falles de Tavernes i els meus records estan plens de llums, d'imatges de ninots i de foc quan les imponents falles acaben en flames. Aquells moments màgics han deixat una empremta indeleble en la meua memòria i han fet que aquesta festa ocupe un lloc destacat al meu cor.

La passió per les Falles ha sigut un llegat que hem deixat a la meua família, on hem tingut el privilegi de tindre Falleres Majors i Presidents inclús fallera Major de Tavernes. Aquestes figures no només han liderat les celebracions, sinó que han inculcat un esperit de responsabilitat i respecte cap a la tradició fallera.

Guiat per la devoció cap a les Falles la meua passió i compromís m'ha dut a ocupar el càrrec de Regidor de Festes al nostre Ajuntament. Aquest paper no és solament una posició, sinó una oportunitat de servir al col·lectiu que tant m'ha donat. Amb cada elecció que prenc i cada acció que realitze, recorde la història que m'ha dut fins ací.

Però la vida i les dificultats actuals ens posen a prova. En aquests moments de repte, aguaita l'oportunitat i com a Regidor de Festes, estic compromès a treballar amb totes les falles, fent servir la meua experiència, per trobar nous camins i així celebrar les nostres tradicions d'una manera correcta i segura.

A través de la unió, la solidaritat i l'esforç col·lectiu, estic convençut que superarem els obstacles i mantindrem viva la flama de les Falles de Tavernes de la Valldigna. Com a fill d'aquesta terra i com a amant d'aquesta festa, la meua història és un testimoni de la nostra capacitat de perseverar i de celebrar allò que més ens agrada. ///

Salutació de la Fallera Major de Tavernes

Gemma Altur Alonso
Fallera Major de Tavernes 2024

Benvolguts fallers i falleres de la meua estimada Falla Portal de Valldigna.

M'alegra molt saludar-vos i dirigir-me a tots i a totes com a Fallera Major de Tavernes, en un espai tant apreciat per a mi com és el llibret faller.

Haver sigut fallera durant tota la meua vida i pertànyer a la meua Falla Portal de Valldigna ha fet de mi una persona amant de la festa valenciana, per eixe motiu vull ser agraïda amb tota la gent de la meua comissió. Tots sabeu l'estima que li tinc a la meua falla i encara que aquest any estaré un poc apartada de tots vosaltres sé que estareu prop de mi. Gràcies Falla Portal!

Qui em coneix sap la passió que tinc per aquesta festa, però sobretot pel llibret.

És per això que des d'ací done les gràcies al meu equip de redacció per aquesta bonica oportunitat. I dic el meu equip ja que aquest grup de persones m'ha fet vore que les falles van més enllà. Fer un llibret és dedicació, treball, insistència... i, finalment, satisfacció; ja que el llibret és el que sempre quedarà entre nosaltres.

Però em vull dirigir també a tota la gent que treballa per la falla de manera incansable, per la festa i per la nostra cultura i, ara més que mai, per la nostra llengua.

Totes les persones encarregades de presentació, playbacks, monuments, cavalcada, llibret, muntatge, infantils, protocol i un gran ventall de càrrecs. Sou el motor de les falles, sou la metxa que encén la traca. Una traca que ha de sonar fort per tal que tots i totes se n'adonen que els fallers i les falleres vivim les falles tot l'any i que no sols són festa. Així que, més units que mai, demostrem que som incansables i que seguirem fent festa, tradició i cultura.

A tota la comissió i als màxims representants desitjar-vos que passeu unes bones falles. Que els carrers s'òmpliguen d'alegria i germanor fallera i que gaudiu al màxim de cada moment.

El tro final dona lloc a la setmana fallera. Vos anime a compartir, ajudar i gaudir de cada moment. Fallers i falleres, gaudim tots junts de la millor festa, les falles.

En tots aquests anys de recorregut faller, he tingut el plaer de conèixer persones màgiques, entranyables, meravelloses, que m'han acompanyat i ensenyat a veure i viure el món de les falles amb el cor, i a la Falla Portal de Valldigna tinc el goig de dir que tinc una gran família, la meua segona casa. A gaudir com tots i totes sabem de les falles de 2024. Bones festes josefines, Falla Portal de Valldigna. ///

Salutació de la Regidora

Encar Mifsud
Regidora de Cultura

Una vegada més, ens retrobem per submergir-nos entre les pàgines del llibret de la Falla Portal de Valldigna. Un viatge literari que ens captiva i ens convida a explorar en cadascuna de les seues pàgines, per descobrir infinitat d'històries que ens transporten a èpoques llunyanes, aparentment separades de l'actualitat, però molt connectades en la realitat que estem vivint. Un viatge que a través de la lectura, ens transporta sobretot a descobrir històries que ens encaminen al cor de la festa fallera, la celebració que és la nostra ànima i ens fa feliços.

Les crítiques sàtires, les rimes enginyoses, els relats plens de records, els interessants articles, les poesies, els reculls d'imatges,.. no només ens entretenen, sinó que també ens revelen la importància de mantenir viva la tradició i la seua capacitat d'evolucionar amb el temps.

Quan ens capbussem en la lectura d'aquest llibret, albirem un tresor de relats que reflecteixen les nostres arrels, els nostres somnis i també les nostres lluites i és que, com sempre m'agrada destacar, el llibret de falla no és només un recull de pàgines impreses, és l'herència de la nostra història, una expressió viva de la nostra identitat. Les paraules que omplin aquestes pàgines ens fan viatjar a temps antics i al passat més recent per encaminar-nos a un futur pròxim, connectant-nos amb les generacions que ens han precedit i recordant-nos que som custodis d'unes tradicions que han resistit i han de continuar resistint a les proves del temps i a totes i tots aquells que voldrien ferles desaparéixer.

A més de l'entreteniment que ens proporciona la seua lectura, el llibret de falla també esdevé un vehicle cultural. És crònica viva de la nostra festa i de la nostra història ja que els seus escrits ens encoratgen a reflexionar sobre els temes més rellevants de la nostra societat. Cada article és una lliçó cultural, una oportunitat de mirar-nos al mirall i qüestionar-nos sobre els nostres valors, les nostres decisions i la direcció cap on volem avançar, és per això que és necessari que els llibrets de falla continuen sent eixa poderosa eina de transmissió de la nostre cultura a les futures generacions.

I és que els llibrets de falla no són com peces d'art efímer que desapareixen al mateix temps que els monuments fallers són consumits pel foc la nit de Sant Josep. Els llibrets resisteixen al pas del temps i els seus continguts es poden gaudir en tot moment, permetent, en la lectura de les seues pàgines, la celebració continuada i la prolongació de l'esperit festiu més enllà de la setmana fallera.

Per tal que tot açò siga possible és imprescindible un gran equip de llibret, per això des d'estes línies vull donar l'enhorabona i les gràcies a totes les dones i homes que estan darrere d'aquest llibret, perquè any rere any posen a prova la seua imaginació, habilitats artístiques i literàries per crear continguts únics i impressionants. Homes i dones sense límits, que malgrat les dificultats amb què poden trobar-se, amb el seu temps, la seua dedicació, treball, passió i esforç aconsegueixen vertaderes joies literàries que contribueixen a la preservació i enriquiment de la nostra cultura i les nostres arrels.

Moltíssimes gràcies per tant!

Arribant a la fi d'aquestes línies, sols em resta desitjar-vos que aquesta aventura literària siga un viatge enriquidor per a totes i tots. Que la lectura d'estes pàgines us faça viure moments especials i que dibuixe un gran somriure al vostre rostre per tot allò que ja hem viscut i pel que ens queda per compartir amb companyia de totes i tots aquells que formem part d'aquesta gran família fallera.

Bona lectura i bones falles per a totes i tots. ///

A Gemma Altur Alonso

Miguel Ángel Martínez Tortosa

Fallera, sempre la meua fallera,
subtil en essència llibretera,
amb un llibret i coratge, ella avança,
per a les falles, una veritable bonança.

Sap xarrar amb paraules sense fronteres,
i omplir el món amb Lletres Falleres.
És la imatge de la cultura en moviment,
i, amb cada llibret, derrama sentiment.

En cada pàgina, troba noves aventures,
la seua ment és un tresor sense mesures.
Que les seues paraules ens sàpiguen guiar,
com la flama que mai es deu apagar.

Els llibrets són les seues millors companyies,
a través de pàgines, troba les melodies.
Amb cada llegida, batega fort el seu cor,
com a fallera ella és un veritable tresor.

La Vall aclama la seua saviesa i bellesa,
com una reina que demostra la grandesa.
Fallera i sabia, una combinació bàrbara,
la reina de la Vall, així és com és ara.

Amb gràcia i elegància, ella desfila,
en cada pas, la Vall s'encén i brilla.
Les seues paraules són font de saviesa,
guiant-nos amb amor i tendresa.

Ama del carrer i del corral,
i hui el poble vol que governes
en les Falles de la teua Tavernes,
però fes de cada falla un Portal.

Fallera, la meua fallera estimada,
en les pàgines de la vida, aclamada,
i, en este humil poema, idolatrada,
per un faller que et canta esta albada. ///

KE FOTO
STUDI

Salutació del President

Arturo Alario Vidal
President AC Falla Portal de Valldigna

Estimats fallers i falleres, amics i amigues, veïnat, simpatitzants i lectors de llibrets fallers.

És un honor per a mi dirigir-me a tots vosaltres com a President de la Falla Portal de Valldigna i estic molt agraït que se´m done l'oportunitat d´expressar el que sent.

En primer lloc, voldria donar les gràcies a tota la gent que, de manera desinteressada, aporta el seu gra d'arena a la nostra falla; cadascú en la mesura que pot o considera, però com se sol dir: " tota pedra fa paret". Menció especial per a tots el membres de la comissió, delegats i encarregats de cadascuna de les diferents tasques que hi ha a la falla. Especialment, a l´equip de llibret faller, que any rere any se superen, ens sorprenen i ens fan sentir orgullosos de comptar amb un llibret espectacular.

Enguany, tinc la sort de compartir aquest somni amb un equip increïble: Marta i Gal·la com a Fallera Major i Fallera Major infantil i Ferran, el meu President infantil, tots fallers de soca-rel que, junt a les seues famílies, viuen la festa fallera amb intensitat des que van nàixer.

És motiu d´orgull per a mi vore com la meua benvolguda Falla Portal de Valldigna creix any rere any a un ritme sorprenent, omplint el casal i el carrer Major en cada festa i acte que organitzem. I és que, com sol dir-se, les falles són tot l´any i els nostres fallers i falleres així ho entenen.

Des d´ací, m´agradaria agrair al nostre veïnat la tolerància i paciència que tenen amb la falla, demanar-los disculpes per les molèsties que els puguem ocasionar i obrir-los les portes del nostre casal per qualsevol cosa que necessiten.

Fallers i falleres, s'apropa el mes de març on l´olor a pólvora i la música ompliran els nostres carrers. Prepareu els vostres vestits de valencians i valencianes, perquè anem a disfrutar al màxim de la nostra festa josefina, no es deixeu cap moment per viure, ja hi haurà temps per descansar el dia 20.

Rebeu una forta abraçada del vostre President i recordeu: tots junts fem falla. ///

KE FOTO
STUDI

Vida del President

Cristina Tarín Giner

Arribares de sobte un dia per a canviar-me la vida, per a donar color a cada racó i no va ser bonic, sinó perfecte.

Eres una persona atenta, transmets calma i et fas de voler. I amb tant de voler i voler, vingué Mireia a les nostres vides, el regal més preat del nostre món. Ens omplis d'amor i vida i ens sentim afortunades de tindre't dia a dia.

Recorde la primera vegada que vingueres a la falla, en un obrir i tancar d´ulls em demanares que t´apuntara, perquè transmetre't el meu sentiment faller ha sigut tasca fácil. A partir d'aquell moment, amb la teua senzillesa i humiltat has aconseguit aplegar a tots.

Ha passat el temps i ara amb molta més experiència i, després d´haver sigut vicepresident, t´enfrontes al treball més difícil de tots, dirigir una falla. Però està clar que ser un bon president implica tindre una bona comissió i tu tens la millor, gent disposada a tot per tal que tot isca de 10.

A més, també ens regales la teua dedicació i afició pels calders, has sabut contagiar eixe art per la cuina valenciana a tota la falla i és per això que som l'enveja cada diumenge per a dinar al nostre casal.

Encara que tantes vegades has confessat que et sents atemorit davant d'un micròfon, ens has demostrat que, amb la teua serenitat i saber estar, ens pots deixar bocabadats.

Admiració pel teu comportament, acceptació i dedicació, per la teua bona presència a tots els actes i per sempre estar a punt per a tot.

Orgull és poc per vore't aplegar fins el càrrec més alt a la falla i de sobra saps que la teua família i amics sempre estarem ahí per a tot.

T´estime. ///

KAI TAI

A Marta

Amb molta estima: Rosana

Des de la teua elecció com a Fallera Major em sent afortunada d'estar present al teu costat vivint el teu somni en primera línia. Cada detall del teu compromís i la teua passió són un recordatori constant que, amb determinació i amor per allò que fas, els somnis poden convertir-se en realitat. Eres inspiració per a tots nosaltres, mostrant-nos que tot és possible si es persegueix amb el cor.

Cada pas que has fet en aquest camí ha reflectit la teua alegria i passió per la festa fallera, una tradició que no només portes amb gràcia, sinó que es converteix en una llum que il·lumina la nostra pròpia relació.

La teua essència impregnarà els actes fallers que vas a viure, moments únics que es convertiran en xicotets tresors que romandran per sempre en el teu gran cor. Viu-los amb tota la intensitat, com en una mascletà, on cada tro que s'escolta fa ressonar al cos i un darrere altre s'arriba al més fort; i mentre dura es para el temps, no existeix res més que no siga olor a pólvora i olor a falles, i aquest any, olor a tu.

Eres un dels millors regals que m'ha oferit la vida i és un plaer per a mi compartir la teua il·lusió, veient com et meravelles de cada moment i com sents cada dia d'aquest any faller, un any que ja és teu.

La Fallera Major de la meua admiració, de la nostra complicitat i de l'estima que traspassa els rols familiars. Per a mi, eres més que la meua neboda... una amiga incondicional, una germana inseparable, una filla estimada i la confident que sempre ha estat al meu costat.

Amb molta estima... ///

KE FOTO
STUDI

Vida de la Fallera Major

Dels teus pares i la teua germana Júlia

El 27 de febrer de 1995 va nàixer la xiqueta més divertida de casa, la nostra "paveta".

I, Marta, tot just eixe dia, va començar l'aventura fallera en la teua vida.

Tot va començar gràcies al "uelo" Juan qui, en a penes setmanes de vida, et passejava als braços amb una banda fallera. Però no ens podem oblidar de l'acte de traïció de la tia Lui, la culpable d'esta gran passió que recorre les teues venes. Uns anys més tard, va ser nomenada regina infantil de la festa junt a Cris, acompanyant en cada moment a una personeta molt important per a tu, Àngela.

Passen els anys, una despertà darrere d'altra, molts actes fallers i tu a primera fila disposada a disfrutar al màxim de cada moment dels que són els teus millors dies de l'any.

I així, vas arribar a la comissió major, on prompte vas tornar a ser part important d'ella, ja que et convertires l'any 2015 en regina de l'art de Neus, un any que sempre quedarà al teu record. I mira si et va agradar l'experiència que en 2018 repetires, esta vegada com a regina de la festa de Cris. Van ser dos anys molt intensos i especials.

I de sobte, va arribar el 2019 i les nostres vides van pegar un gir de 180 graus. Qui t'hauria dit a tu que un 17 de març no estaries a la falla? Doncs així va ser, per primera vegada en la teua vida no vivies unes falles. Però açò va servir perquè els anys següents tornares amb més força que mai per acompanyar Àngela i Laura en els seus regnats.

I ara eres tu la Fallera Major de la Falla Portal de Valldigna. Ara és a tu a qui acompanyem i donem suport en absolutament tot per tal que disfrutes i sigues la personeta més feliç del món.

Marta, amb la teua alegria i la teua forma de ser has aconseguit transmetre a tota la teua família aquesta passió tan bonica per les falles, un gran repte que pensàvem que no passaria mai.

29 anys, no has anat a París i, encara que un poc tard, la promesa de la mamà es compleix.

L'alegria de la falla per fi regna i és el 2024 l'any que recordaràs i que recordarem totes les nostres vides.

De segur que aquest any serà inoblidable i quina sort has tingut de poder compartir-lo amb estes 3 personetes: Arturo, Gal·la i Ferran, fallers de cap a peus que porten pólvora a les seues venes.

Les teues amigues, amics i família estarem ahí per fer de nosaltres la teua ombra en aquest any tan emocionant.

T'estimem moltíssim, Marta. ///

LLA PO TAL DE VALLDIGN

Salutació del President Infantil

Ferran Pons Barber
President Infantil AC Falla Portal de Valldigna

Benvolguts amics fallers,

Em dirigeix a tots vosaltres com a President Infantil de la Falla Portal de Valldigna. El poder encapçalar aquesta gran família durant les falles de 2024 és per a mi tot un orgull.

Vull donar les gràcies a tota la comissió que de manera desinteressada fa que dia rere dia tot allò que es proposa a la falla es puga dur a terme i, també agrair a la comissió infantil les mostres d'afecte que he rebut, sempre acompanyant-me i recolzant-me a cada acte.

És tot un plaer compartir aquest any amb Gal·la, Marta i Arturo. Estic segur que junt a les nostres regines i "reginos", ens ho passarem d'allò més bé i el recordarem per sempre.

Us espere a cadascun de vosaltres, fallers, amics i familiars. El nostre casal està sempre obert per a tothom; tots els divendres a sopar o diumenges a dinar i, per descomptat, la setmana fallera. Gaudiu de cada moment amb nosaltres, perquè falles són tot l'any com molt bé m'han ensenyat.

Us espere a tots amb molta il·lusió. ///

Vida del President Infantil

La teua germana que t'estima, Alejandra

Semblava que per fi la mare podria dir que tenia un descans del "*fallerio*", però era inevitable, Ferran no deixaria escapar la gran oportunitat de representar la nostra benvolguda falla. Jo sabia que a la fi es decidiria i me n'alegre molt, perquè és un bonic record que guardarà per sempre.

Ja que cal parlar de la vida fallera de Ferran, cal començar doncs des del principi. Faller de naixement, ha crescut entre despertades, coets i revetlles, sent gens estrany que la falla s' haja convertit en la seua segona casa.

Des de ben menut ha gaudit de les vesprades al casal, de les cavalcades del ninot i dels playbacks de la falla. Poc a poc ha anat perdent la vergonya de ballar i, fins i tot, ha fet algun paper protagonista on ha deixat vore que és d'allò més artista, tot i que nosaltres ja ho sabíem, doncs alguna vegada ens delecta amb ballets dels seus artistes preferits.

Conforme ha crescut s'ha ensenyat a estimar la falla tant com tothom a casa ho fem. Recorde quan els pares van ser "reginos" i més tard el pare, president. Ferran i jo jugàvem a casa amb els nostres vestits i simulàvem ser president i fallera major.

Quan al 2018 vaig ser fallera major infantil, a casa, Ferran era el que més il·lusió tenia de vore com complia el meu somni i ara que és el seu torn, espere que ell també ho faça i jo estaré per a tot el que necessite.

Al 2020 va tindre el seu primer càrrec faller com a "regino" i tant li va agradar que va decidir ser al 2023 vicepresident, on ja li va picar el "cuquet" de ser president. És per això que quan a casa va dir que volia representar la comissió infantil gens ens va estranyar.

Ferran, de segur que aquesta experiència et valdrà per a fer bones amistats. Gaudeix de cada moment i de cada acte, per tal que a la teua memòria perdure sempre com un any inoblidable. ///

SI ET VOLS
AL MEGAPARK
I SI NO
POTS

FALLA PORTAL DE VALLDIGNA

A Gal·la Blasco Escrihuela

14 raons per les quals estimar-te

Núria

1. La capacitat que tens per a a sorprendre i sorprendre't.
2. La fantasia en què engalanes el teu saber estar.
3. La confiança que tens en tu mateixa.
4. Les rialles contagioses i infinites quan et sents feliç.
5. La passió per tot allò que fas i que ens fas sentir a qui estem al teu voltant.
6. Les teues abraçades són un regal per a qui les rep.
7. La facilitat que tens en fer les coses boniques, en transmentre tot el que sents.
8. La teua sinceritat, transparència i lleialtat per tot allò que estimes.
9. La innocència de xiqueta que vol ser adolescent, no tingues pressa, tot arriba en el moment adequat.
10. La teua energia per fer coses, per descobrir, per aprendre, per ser com la clau de sol d'un pentagrama o el sucre en un dolç (imprescindible).
11. Les teues mirades, llestes, clares i enlluernadores i plenes de complicitat.
12. La teua metxa curta, que el ve d'herència, però que el fa aprendre en el teu dia a dia.
13. L'orgull que sent tot el que et coneix de ser família o amic teu.
14. La teua estima sense límits, sense prejudicis, tal qual t'han ensenyat, a valorar a qui et valora.

14 raons, 14 petjades boniques en els teus 14 anys i la més bonica serà la que deixaràs per sempre en la teua falla Portal.

No perdes mai el teu somriure, ni la teua alegria, segueix sempre el que sents, sí, en eixos bategs constants del teu cor.... observa, mira, escolta, però no deixes mai de ser tu!

Quina sort la meua de conéixer-te aquell 30 d'abril de 2009. 14 Sorts! ///

KE FOTO
STUDI

Vida de la Fallera Major Infantil

Els teus pares i el teu germà

Vas nàixer un 30 d'abril de l'any 2009 i, com que tenies tantes ganes de gaudir del món, vas arribar abans d'hora; en eixe moment ja ens vas mostrar que sols tu anaves a decidir quan era el moment. Xiqueta sensible, amb un gran caràcter i personalitat, que des de ben menuda ja lluites per aconseguir el que per mèrit creus que tens merescut.

Valenciana, de tradicions de soca-rel, balles les nostres danses valencianes tocant les castanyoles al so de la dolçaina i el tabalet. Però igualment eres una gran fallera que participes de tot acte faller. I és que la música recorre per tot el teu cos, així ens ho demostres també al so del teu instrument, quan del teu del saxofon ix igual un sostingut, que un bemol.

Des de ben menudeta, per dins de tu, un somni anava fent camí, ser fallera major infantil de la teua estimada falla. Somni que cada vegada es va fer més consistent en vore al teu germà ser president. Més tard vas ser regina del foc, un llarg període de temps va durar aquest càrrec, per demostrar-nos que vivies aquesta tradició amb molta passió.

El pas dels temps i la teua perseverança van fer que tot quedara enllestit perquè aquest desig se't poguera complir. I arribà la telefonanada de Ferran, el teu president, per anunciar-te que fallera major infantil anaves a ser. Des d'aleshores el teu cor fa pampallugues i no deixa de ballar.

A la fi arriba el dia tant desitjat per tota fallera major, l'exaltació. Xiqueta nostra, què no ho saps? Ets el nostre amoret, per tu tenim el cor encés en flama en veure't dalt l'escenari lluint el teu vestit de gala.

Disposada estàs per donar-ho tot de tu. Compartiràs cada acte faller amb la cort d'honor de la teua estimada falla i en especial amb les regines, reginets i vicepresidents que t'han volgut acompanyar en aquest any. I com no, estarà per a tu una gran referent, Marta, la teua fallera major, a qui des del primer dia ja admires com a persona i com a fallera. Compartiràs amb ella, Arturo i Ferran moments d'alegries, rialles i també alguna que altra llagrimeta, i és que aquest equip de representants ha sigut una gran elecció.

Vindrà el mes de març, i amb ell la setmana fallera i els ninots prendran el teu carrer, els mateixos que any rere any tu imaginaves rescatar de les flames el dia de Sant Josep. Aquest any un d'ells serà per tu l'elegit i fugirà d'ei-

xes flames que donen per finalitzat les festes josefines i el començament d'un nou exercici faller.

Xiqueta nostra, plora, plora, però d'alegria perquè s'ha complit el teu somni que quedarà en un bonic record per tota una vida.

Els teus pares i el teu germà volem que gaudixques molt, volem mirar-te als ulls i dir-te que el que sentim és això: t'estimem molt, nosaltres a tu t'estimem molt, si estàs amb nosaltres desapareix tot el que és trist i es que un dia gris el pintes de colors, fins a la lluna i tornant t'estimem molt. ///

Lax'n'Busto
T'estimo molt

Batist
Foc
2020
Falla
Foc
2020

LÍMITE
EN
DIRECTO

Regines, acompanyants i vicepresident

Regina de la festa
Anna Grau Vercher
Acompanyant
Ximo Gascón Bononad

Regina de l'Art
Valeria Pons Pons
Acompanyant
Alejandro Ortega Gascón

Regina de la poesia
Neus Pachés Serra
Acompanyant
Javier Pachés Balaguer

Regina del foc
Andrea Carbó Grau
Acompanyant
Gerard Fonseca Grau

Vice-president
Juan Bautista Mafé Escrivà

Regina de la festa infantil
Carla Mifsud Hidalgo
Acompanyant
Vicent Gascón Almiñana

Regina de l'art infantil
Irene Estruch Albacete
Acompanyant
Guillem Camarena Saiz

Regina de la poesia infantil
Ariadna Altur Sotoca
Acompanyant
Iker Serra Rentero

Regina del foc infantil
Paula Grau Pons
Acompanyant
Marc Grau Pons

Vice-president infantil
Batiste Serra Rentero

Comissió major

President
Arturo Alario Vidal

Natalia Alberola Estruch
Mª José Almiñana Palomares
Gemma Altur Alonso
Pepe Altur Grau
Antonio Javier Altur Sánchez
Antonio Altur Vercher
Lidia Andrés Garcia
Sylvie Andrés Garcia
Jose Armengol Sala
Núria Blasco Magraner
Imma Bononad Plancha
Carol Bordes Palomares
Sílvia Borràs Chofre
Mario Camarena Colomar
Salvador Carbó Climent
Andrea Carbó Grau
Carme Carbó Grau
Vicent Cremades Juan
Lucía Díaz Escrihuela
Carles Durà Bono
Mario Enguix Arlandis
Mario Enguix Sales
Vicent Enguix Torres
Ximo Estruch Crespo
Ximo Felis Alberola
Adrián Felis Grau
Gema Felis Grau
Juan José Felis Grau
Júlia Felis Grau
Ximo Felis Ortega
Juan Felis Sancho
Aitana Felis Talens
Lidia Ferrer Vila
Gerard Fonseca Grau
José Fonseca Martí
Antonio Gimeno Clar
Enrique Gimeno Franco
Vicent Gimeno Pardo
Sara Gómez Palomares
Javier González Moreno
Marta Grau Ábalos
Marisa Grau Estruch
Pura Grau Hernández
Maite Grau Pedraza
Carla Grau Pons
Emilio David Grau Pons
Mª José Grau Pons
Noelia Grau Pons
Anna Grau Vercher
Olga Hidalgo Fernández
Cándido Jiménez Mompó
Sergi Llácer Sansaloni
Sergio Lozano Caralero
Juan Bautista Mafé Escrivà
Juan Mafé Vidal
Esther Magraner Enríquez
Luis Magraner Escrihuela
Imma Marco Castelló
Encar Mifsud Estruch
Teresa Mifsud Palomares
Lluïsa Mifsud Tormo
Belén Molina Bonilla
Laura Muñoz Alberola
Alejandro Ortega Gascón
Neus Ortiz Vercher
Javier Pachés Balaguer
Carme Pachés Serra
Salva Palomares Grau
José Peiró Climent
Christian Peiró Cuñat
Josep Lluís Peiró Cuñat
Pep Peiró García
Javier Pelegrí Serra
Ana María Pellicer Merenciano
Núria Pérez Estruch
Ximo Peris Sala
Alejandra Pons Barber
Emilio Felipe Pons Meló
Sheila Romero Chaveli
Yasmina Romero Chaveli
José Saiz Blasco
Juan Bautista Serra Gascó
Mª Carmen Serra Gascó
Andrés Solanes Felis
Mariam Talens Artigues
Pilar Talens Artigues
Ximo Talens Marrades
Pep Tarcons Albert
Cristina Tarín Giner
Dalina Torres Vercher
Miguel Vercher Borràs

Comissió infantil

President
Ferran Pons Barber

Mireia Alario Tarín
Valeria Altur Mateos-Aparicio
Paula Altur Mateos-Aparicio
Belén Armengol Saiz
Raquel Barber Donet
Gal·la Blasco Escrihuela
Yago Bononad Bordes
Ona Bosch Bononad
Martina Bosch Martí
Valeria Bosch Martí
Guillem Camarena Saiz
Anna Camarena Saiz
Gea Company Escrivà
Irene Estruch Albacete
Ximo Estruch Albacete
Aitana Felis Talens
Martina Felis Talens
Paula Castelló Montáñez
Iris Fons Vercher
Aurora García Altur
Fran García Altur
Elena Gascón Almiñana
Marta Gascón Almiñana
Vicent Gascón Almiñana
Lluna Gómez Felis
Dídac Gómez Felis
Elsa González Magraner
Júlia González Magraner
Gala Gascón Grau
Marc Grau Pons
Elia Hernández Bononad
Andreu Jiménez Escrivà
Àxel Jiménez Escrivà
Mireia Maestro Blasco
Ainara Mafé Mifsud
Eugeni Mafé Mifsud
Marc Martín Grau
Alan Mifsud Hidalgo
Carla Mifsud Hidalgo
Àlex Ortega Muñoz
Aria Palomares Altur
Mia Palomares Altur
Llum Palomares Díaz
Jordi Palomares Rives
Júlia Palomares Rives
Àlex Pelegrí Palomares
Alaia Pérez Almiñana
Gala Peris Grau
Joel Peris Grau
Pau Peris Grau
Álvaro Picón Enguix
Ferran Pons Barber
Joan Sastre Pla
Guillem Solanes Andrés
Pau Tarín Sifres
Elena Teruel Almiñana
Marta Teruel Almiñana
Amaia Vercher Andrés
Éric Vercher Talens
Migue Vercher Talens

Falleres i fallers

Natàlia Al Saghir Mora
Arturo Alario Vidal
Amparo Albacete Cremades
Natalia Alberola Estruch
Mª Ángeles Alberola González
Maria Isabel Alberola Marrades
Juan Almiñana Armengol
Mª José Almiñana Palomares
Laura Almiñana Palomares
Ivan Almiñana Sansaloni
Bela Altur Alonso
Gemma Altur Alonso
José Altur Grau
Virginia Altur Sánchez
Sergio Altur Sánchez
Antonio Javier Altur Sánchez
Antonio Altur Vercher
Lidia Andrés Garcia
Sylvie Andrés Garcia
Francesc Anguita Escrihuela
José Luís Aparicio Peñarrubia
Jonathan Arcos Fernández
Emilio Arlandis Estruch
Mª José Arlandis Galera
Maria Armengol Saiz
José Francisco Armengol Sala
Mario Armengol Sierra
Mª Amparo Artigues Talens
Celia Ausina Garcia
Rufo Miguel Ballester Miñana
Alejandro Barber Pons
Pepi Barber Pons
Mila Barres Fabado
Pepa Biendicho Mifsud
Juan Antonio Blasco Bo
Vicent Blasco Escrihuela
Judit Blasco Llinares
Núria Blasco Magraner
Salvador Blasco Magraner
Marina Blasco Peiró
Mª Isabel Bolinches Martínez
Maria Piedad Bonilla Goicoechea
Gema Bononad Climent
José Emilio Bononad Climent
Ivan Bononad Escrihuela
Jaume Bononad Ferrer
Carla Bononad Ferrer
Jorge Bononad Ferreres
Jaume Bononad Hernández
Imma Bononad Plancha
Immaculada Bononad Xaixo
Carlota Bononat Pellicer
Mª Dolores Bordes Palomares
Carolina Bordes Palomares
Juanjo Bordes Vidal
Víctor Borràs Chofre
Sílvia Borràs Chofre
Pau Bosch Bononad
Juan Bosch Mifsud
Olga Bosch Peyró
Juan Sixto Bosch Pons
Ana Bosch Rivera
Marc Bosch Talens
Toni Brines Almiñana
Melinda Brito Juan
Gema Burgos Mancha
Oscar Burgos Mancha
Paco Burgos Quirós
Mario Camarena Colomar
Antoni Camarena Colomar
Estela Camarena Delgado
Mar Camús Bono
Amparo Canet Ciscar
Carme Canet Mollà
Batiste Cantus Enguix
Ana Cantus Vercher
Sandra Carbó Barres
Vicente Carbó Barres
Salvador Carbó Climent
Carme Carbó Grau
Andrea Carbó Grau
Ignacio Cardona Cañiz
Carla Cascales Escija
Ignacio Castelló García
Núria Chofre Espinós
Lorena Cholvi Sansaloni
Mónica Chover Alemany
Raül Chover Meló
Fernando Cid Escrihuela
Míriam Clemente Donet
Júlia Climent Tarcons
Adrià Colomer Tarcons
Anabel Colomer Tarcons
Sandra Company Enríquez
Josefa Company González
Raquel Company Villora
Inma Corts Palomares
Diana Corts Raimundo
Tessa Coyle Grau
Júlia Cremades Corts
Vicent Cremades Juan
Pau Cuéllar Escrihuela

Marc Cuéllar Escrihuela
Ana Maria Cuñat Chofre
Aïda Cuñat González
Laura Cuñat Martínez
Lucia Diaz Escrihuela
Míriam Donet Climent
Juan Carlos Durà Bono
Santiago Durà Langañ
Vicent Enguix Alberola
Mar Enguix Arlandis
Mario Enguix Arlandis
Noelia Enguix Egea
Mª Amparo Enguix Egea
Salvador Enguix Grau
Mario Enguix Sales
Vicente Enguix Torres
Mª Dolores Enríquez Escrihuela
Marian Escrihuela Bono
Amparo Escrihuela Bononad
Vanessa Escrihuela Castelló
Amparo Escrihuela Català
Mª Dolores Escrihuela Català
Salvador Escrihuela Durà
Maria Victoria Escrihuela Grande
Paula Escrihuela Grau
Anabel Escrihuela Llopis
Eduardo Escrihuela Palomares
Carol Escrihuela Toledo
Maria Escrihuela Vidal
Concepción Escrivà Benavent
Elena Escrivà Chover
Ana Escrivà Company
Judit Espí Selfa
Déborah Espí Selfa
Ferran Estruch Bononad
Ximo Estruch Crespo
Noelia Expósito Palomares
Montserrat Fabra Sala
Ximo Felis Alberola
Àlex Felis Candela
Júlia Felis Grau
Adrián Felis Grau
Ana Felis Grau
Gema Felis Grau
Juan José Felis Grau
Ximo Felis Ortega
Juan Bautista Felis Sancho
Aitana Felis Talens
Joan Fernández Escrivà
Sergi Ferrando Polache
Carla Ferrando Talens
José Ángel Ferrer Pellicer
Lidia Ferrer Vila
Alan Folguerà Soler
Cristina Fons Palomares
Tania Fons Sala
Iris Fons Vercher
Guillem Fons Vercher
Xavier Fonseca Grau
Gerard Fonseca Grau
José Fonseca Martí
Anna Fonseca Sifres
Alexandra Galan Company
Paco Galera Taberner
Jimena García-Cano Sancho
Neus Garcia Company
Maria Garcia Galan
José Garcia Gascon
Maria José García Gascón
Lluís Garcia Grau
Batiste Garcia Grau
Ana Garcia Mafé
Luis Garcia Mansanet
Jesús Gascó Clar
Nieves Gascó Franco
Arnau Gascó I Borràs
Jordina Gascó I Borràs
Joaquin Blas Gascon Bononad
Carmen Gil Ferrer
Carlos Gil Grau
Ruth Gil Selfa
Joaquin Antonio Gimeno Clar
Enrique Gimeno Franco
Diego Gimeno López
Vicente Gimeno Pardo
Maria Giner Albiach
Guillermina Giner Mas
Helena Girbés Beltran
Paco Gómez Blasco
Sara Gómez Palomares
Débora Gómez Palomares
Marc Gómez Sabate
Neus Gomis Margalejo
Alba Gomis Margalejo
Raúl González Bellver
Adriana González Blasco
Maite González Castelló
Francisco Javier González Moreno
Marta Grau Abalos
Paco Grau Corts
Mariano Grau Estruch
Joanfer Grau Estruch

Marisa Grau Estruch
Víctor Grau Grau
Pura Grau Hernández
Maria Grau Pardo
Maite Grau Pedraza
Jose Grau Plana
Eduardo Grau Plana
Paula Grau Pons
Carla Grau Pons
Noelia Grau Pons
Emilio David Grau Pons
Mª José Grau Pons
Carolina Grau Salom
Herminia Grau Sánchez
Adrià Grau Sansaloni
Lia Grau Sifres
Iker Grau Vercher
Anna Grau Vercher
Maria José Grau Vila
Maria Salud Grau Vila
Neus Guijarro Martí
Vicente Gumilla De Haros
Verónica Hernández Alemany
Laura Hernández Gimeno
Carles Hernández Luz
Olga Hidalgo Fernández
Mireia Ibáñez Armengol
Cándido Jiménez Mompó
Miguel Juan San Roque
Mari Carmen Lena Rubio
Vero Limón Expósito
Sergi Llàcer Sansaloni
Maite López Rodíguez
Sergio Lozano Carralero
Feli Mafé Durà
Juan Bautista Mafé Escrivà
Ruth Mafé Escrivà
Juan Bautista Mafé Vidal
Esther Magraner Enríquez
Luis Magraner Escrihuela
Clara Magraner Grau
Rosa Magraner Lledó
Lluís Magraner Mifsud
Salvador Magraner Mifsud
Àngela Magraner Mifsud
Carlos Magraner Plana
Ivan Mancha Escrivà
Carlos Mancha Escrivà
Mari Lola Mancha Pons
Isabel Maria Manclús Egea
Elena Manclús Gimeno
Inma Marco Castelló
Núria Marco Magraner
Maria Inmaculada Margalejo Zaragoza
Lorena Martí Chover
Maria Del Mar Martí Manclús
Salvador Martín Félix
Tony Martínez Adrià
Ana Martínez Giner
Lara Martínez Peris
Rosalia Mateos-Aparicio Garcia
Pilar Mayans Roca
José Antonio Melis Borrull
Mercé Merí Roig
Neus Merí Roig
Juanjo Merí Sancho
Clara Mestre Gascon
Hugo Mifsud Escrihuela
Encar Mifsud Estruch
Vicent Mifsud Estruch
Juan Mifsud Palomares
Teresa Mifsud Palomares
Salvador Mifsud Tormo
Luisa Mifsud Tormo
Mª Amparo Mifsud Tormo
Carlos Mínguez Magraner
Victoria Mínguez Magraner
Antonio José Miñana Grau
Zulema Miñana Grau
Antonio José Miñana Hernández
Roger Miñana Miret
Belén Molina Bonilla
Juan Luis Montoya Giner
Irene Monzó Talens
Paula Morales Vercher
Carmen Morant Femenia
Laura Muñoz Alberola
Arantxa Muñoz Alberola
Ester Muñoz Corts
José Manuel Muñoz García
Eva Muñoz Llorens
Ana Muñoz Llorens
Marina Desireé Muñoz Oliver
Vicent Ordiñana Sancho
Alejandro Ortega Gascón
Josep Ortiz Armengol
Aitana Ortiz Armengol
Neus Ortiz Vercher
Josep Ortiz Vercher
Dolores Ortolà Fermín
Javier Pachés Balaguer
Carme Pachés Serra

Neus Pachés Serra
Rosa Ana Pallàs Magraner
Júlia Pallàs Martínez
Marta Pallàs Martínez
Maria Del Carmen Palomares Armengol
Pilar Palomares Asuncion
Paula Palomares Díaz
José Salvador Palomares Grau
Ana Palomares Hernández
Beatriz Palomares Lloret
José Palomares Palomares
Ximo Palomares Pérez
Carla Palomares Solanes
Pedro Pareja Parra
Fernando Pastor Castelló
Lluís Pastor Laparra
José Salvador Peiró Climent
Josep Lluís Peiró Cuñat
Christian Peiró Cuñat
Josep Peiró Garcia
Roberto Pelegrí Mifsud
Baptista Pelegrí Mifsud
Javier Pelegrí Palomares
Javier Pelegrí Serra
Àlex Pellicer Altur
Ana Maria Pellicer Merenciano
Martina Peña Tur
Marta Pérez Arlandis
Paula Pérez Escrihuela
Núria Pérez Estruch
Ximo Peris Sala
Marta Pesquera Plaza
Miguel Picón Núñez
Alejandra Pons Barber
Irina Pons Brito
Manolo Pons Espi
Arancha Pons Fuster
Athenea Pons Meló
Emilio Felipe Pons Meló
Anto Pons Meló
Valeria Pons Pons
Andreu Pons Selfa
Marc Pons Selfa
Clàudia Pons Villanueva
Marian Rentero Martínez
Maria José Ripoll Clemente
Juan Ripoll Menent
Nerea Rivera Estruch
Jordi Rivera Margalejo
Ximo Rivera Margalejo
Epifanio Rivera Navarro
Ana Rivera San Martín
Raquel Rives Escrihuela
Carles Roda Villar
Antonio Rodríguez Bascon
Alejandro Rodríguez García
Carlos Rodríguez Magraner
Antonio Joaquín Rodríguez Martínez
Noèlia Roig Alvárez
Yasmina Romero Chaveli
Sheila Romero Chaveli
José Andrés Romero Mazarrota
José Vicente Saiz Blasco
Verònica Saiz Blasco
Laura Saiz Blasco
Daniel Sala Calafat
Sonia Sala Climent
Salva Sala Garcia
Alejandro Sala Roqueta
Josep Sala Talens
Marta Sales Martínez
Ana Salom Estruch
Carla San Antonio Masó
Paula San Antonio Masó
Àlex Sánchez Pons
José Sánchez Sánchez
Eva Sanchis Sifres
Mª José Sancho Delfa
Andrea Sancho Gil
Isabel Sanmartí Morant
Vicente Sansaloni Escrihuela
Ana Sansaloni Ferrando
Neus Sansaloni Ferrando
Rebeca Sansaloni Guillem
Yolanda Sansaloni Selfa
Vicent Sansaloni Tormos
Vera Sansaloni Tormos
Sergi Sansaloni Tur
Noelia Santos Pérez
Sofia Sapiña Clar
Carla Serra Alberola
Mª Carmen Serra Gascó
Juan Bautista Serra Gascó
Salvador Serra Ivars
Mª Pilar Serra Magraner
Àngela Serra Manclús
Sílvia Serra Martinez
Laura Sierra Lledó
Mª José Sifres Camarena
Raquel Sifres Camarena
Lara Sifres Camarena
Carla Sifres Pelegero

Neus Sifres Pelegero
Guillem Solanes Andrés
Paula Solanes Andrés
Marcos Solanes Armengol
Mª José Solanes Felis
Andrés Solanes Felis
Ignasi Soler Canet
Mª Del Carme Soler Canet
Jordi Soler Palomares
Laura Sotoca Jerez
Carmen Talens Almiñana
Mireia Talens Altur
Andrea Talens Altur
Javier Talens Artigues
Jose Talens Artigues
Pilar Talens Artigues
Mariam Talens Artigues
Juan Bautista Talens Felis
David Talens Giner
Jose Antonio Talens Giner
Anna Talens Mafé
Joaquin Talens Marrades
Jaume Talens Rodríguez
Júlia Xing Talens Sala
Natalia Talens Sala
Joan Talens Torres
Alberto Talora Giménez
José Tarcons Albert
Desireé Tarcons Serra
Leo Tarín Gil
Cristina Tarín Giner
Àlex Tarín Giner
José Nicolàs Teruel Alcaide
Mariola Tormos Chover
Dalina Torres Vercher
Rafael Toscano Pérez
Joan Tur Palomares
Joel Vallejo Zamorano
Miguel Vercher Borràs
Miguel Angel Vercher Duato
Desireé Vercher Grau
Encar Vercher Palomares
Victoria Vercher Sansaloni
Martina Vidal Bonilla

Fallerets i falleretes

Victoria Alario Escrihuela
Jose Alario Escrihuela
Gloria Alario Escrihuela
Mireia Alario Tarín
Lina Alberola Rachid
Vega Almiñana Cholvi
Lia Almiñana Cholvi
Valeria Altur Mateos-Aparicio
Paula Altur Mateos-Aparicio
Ariadna Altur Sotoca
Hugo Altur Sotoca
Nadia Andrés Palop
Valeria Andrés Palop
Pablo Aparicio Garcia
Hugo Arcos Camarena
Abril Arcos Camarena
Belén Armengol Saiz
Olímpia Arnau Enguix
Júlia Arnau Enguix
Cecilia Arnau Toran
Eduard Arnau Toran
Alba Ballester Pesquera
Raquel Barber Donet
Àlex Barber Donet
Lucia Beloso Sancho
Hugo Beloso Sancho
Noa Benavent Armengol
Rubén Blanco Almiñana
Mia Blanco Almiñana
Gal·la Blasco Escrihuela
Martín Bo Plana
Yago Bononad Bordes
Hugo Bononad Torres
Maria Border Ferrer
Martina Borque Altur
Paula Borque Altur
Victòria Borràs I Garcia
Ona Bosch Bononad
Cayetano Bosch Navarro
Candela Bosch Candel
Martina Bosch Martí
Valeria Bosch Martí
Marc Burgos Abellán
Guillem Camarena Saiz
Anna Camarena Saiz
Sara Canet Faix
Leo Cañamares Sansaloni
Paula Castelló Montañez
Héctor Castelló Montañez
Sara Català Arlandis
Roser Climent Tarcons
Marta Colomer Gil
Gea Company Escrivà
Victoria Coyle Grau
Chloe Duart Talens
Carles Durà Serra
Julia Durà Serra
Unai Escrihuela Català
Maria Escrihuela Morales
Irene Estruch Albacete
Ximo Estruch Albacete
Núria Estruch Bononad
Marc Felis Hernández
Carles Felis Hernández
Aitana Felis Hernández
Martina Felis Talens
Alba Fernández Bolinches
Maria Fernández Escrivà

Almudena Ferrando Grau
Gerard Flores Nieto
Gràcia Fons Ferrando
Clàudia Galera Biendicho
Mario Galera Biendicho
Aurora Garcia Altur
Fran Garcia Altur
Celia García Biendicho
Aitana García Biendicho
Laia Garcia Bononat
Aina Garcia Bononat
Ariadna Garcia Company
Pau García Company
Miquel Garcia Escrihuela
Vicent Gascón Almiñana
Marta Gascón Almiñana
Elena Gascón Almiñana
Martina Gascón Corts
Ximo Gascón Corts
Gala Gascón Grau
Adriana Gimeno Collado
Macarena Gimeno Giménez
Aitana Gimeno López
Dídac Gómez Felis
Lluna Gómez Felis
Borja González Blasco
Júlia González Magraner
Elsa González Magraner
Martina González Tarcons
Laia González Tarcons
Isabel Grau Bofí
David Grau Bofí
Eric Grau Boluda
Àlex Grau Boluda
Asier Grau Brines
Sira Grau Brines
Néstor Grau Fabra
Robert Grau Fabra
Leo Grau Muñoz
Dídac Grau Muñoz
Juanqui Grau Palomares
Concha Grau Palomares
Marc Grau Pons
Nadia Grau Rodríguez
Carme Grau Talens
Neus Grau Talens
Marina Grau Tarcons
Valeria Gumilla Garcia
Juan Vicente Hernández Berrutti
Marc Hernández Bononad
Elia Hernández Bononad
Andreu Jiménez Escrivà
Axel Jiménez Escrivà
Athacayte Laguna Hernández
Laura Llumpo Biernacka
Santiago Llumpo Biernacka
Daniela Lozano Serra
Ainara Mafé Mifsud
Eugeni Mafé Mifsud
Vicent Magraner Hernández
Aimar Magraner Hernández
Gerard Mancha Calatayud
Ariadna Manclús Expósito
Marc Martin Grau
Natalia Martínez Talens
Míriam Melis Bononad
Lara Melis Bononad
Emma Mifsud Alberola
Enzo Mifsud Alberola
Mercedes Mifsud Cuéllar
Paola Mifsud Escrihuela
Emma Mifsud Fos
Carla Mifsud Hidalgo
Alan Mifsud Hidalgo
Mar Mifsud Salord
Miquel Miñana Colomer
Martí Miñana Colomer
Marco Miñana Sendra
Pablo Miñana Sendra
Clàudia Miquel Sansaloni
Joan Montoya Muñoz
Alexia Montoya Muñoz
Martina Motilla Masiulyte
Ona Motilla Masiulyte
Diana Muñoz Alario
Sara Muñoz Alario
Chloe Nieto Girbes
Alejandra Nieto Girbes
Marc Nieto Quintana
Paula Nieto Quintana
Elsa Oltra Toran
Paula Ortega Muñoz
Alejandro Ortega Muñoz
Joana Ortellano Talens
Albert Pacheco Ortiz
Aria Palomares Altur
Mia Palomares Altur
Llum Palomares Díaz
Jordi Palomares Rives
Julia Palomares Rives
Borja Pareja Martínez
Ferran Pareja Martínez

Àlex Pelegrí Palomares
Sienna Pellicer Gómez
Alvaro Peña Vargas
Daniela Peña Vargas
Alaia Pérez Almiñana
Gala Peris Grau
Joel Peris Grau
Pau Peris Grau
Álvaro Picon Enguix
Ferran Pons Barber
Mara Pons Brito
Guido Puig Al Saghir
Nayara Ramírez Rodríguez
Alexia Ripoll Pérez
Eric Ripoll Pérez
Valèria Roca Espí
Daniela Rodrigo Bordes
Leo Rodrigo Bordes
Jorge Rodríguez Pons
Pablo Rodríguez Pons
Lúa Romero García
Alberto Saiz Muñoz
Theo Saiz Muñoz
Aleix Sala Chover
Ona Sala Chover
Martí Sánchez Sansaloni
Naima Sansaloni Moreno
Joan Sastre Pla
Andrea Serra Alberola
Batiste Serra Rentero
Iker Serra Rentero
Aina Serra Soler
Pau Serra Soler
Flavia Talens Ibáñez
Joana Talens Mafé
Adrià Talens Mafé
Arnau Talens Mayans
Ferran Talens San Martín
Jose Talens San Martín
Xavi Talens San Martín
Pau Tarín Sifres
Elena Teruel Almiñana
Marta Teruel Almiñana
Álvaro Toscano Ripoll
Martina Toscano Ripoll
Amaia Vercher Andrés
Ander Vercher Andrés
Ferran Vercher Magraner
Migue Vercher Talens
Eric Vercher Talens
Júlia Zimprich Sancho

Nous nadons

29/01/23 - Paula Borque Altur

01/04/23 - Ariadna Manclús Expósito

15/07/23 - Pablo Aparicio Garcia

04/12/23 - Gloria Alario Escrihuela

26/12/23 - Theo Saiz Muñoz

5/12/23 - Eda Romero Garcia

Programació setmana fallera

Divendres, 9 de febrer
19h. Presentació llibret faller.

Dissabte, 10 de febrer
20h. Crida.
Sopar de germanor.

Dissabte, 17 de febrer
Cavalcada del ninot.

Divendres, 23 de febrer
21h. Nit d'albades.

Dissabte, 2 de març
11.30h. Jocs per als menuts.
13h. Concurs de paelles.
17h. Ball amb l'orquestra "LA TRIBU".

Diumenge, 3 de març "Dia de l'infantil"
14h. Dinar: Fideuà de peix i arròs a la cubana per als xiquets.
16h. Marató de playback infantil.

Dissabte, 9 de març
10h. Zumba solidària.
11h. Tarkin devoradors de somriures amb Star Wars.
12.30h. Actuació de la xaranga Amalgrama.
14h. Dinar: Arròs a banda.
16h. Actuació grup Jotajaybers.
19h. DJ. Culebra.

Diumenge, 10 de març
9h. Exposició de Motos i Cotxes clàssics.
14h. Dinar: putxero.
16h. Lliurament de recompenses.
16.30h. Homenatge als majors.
19h. Fallers d'honor.

Dijous, 14 de març
Plantada monument gran.

Divendres, 15 de març
14h. Dinar: Cassoles arròs al forn.
DJ Jony.

Dissabte, 16 de març
8.30h. Despertà i xocolatada.
10h. Esmorzar.
10.30h Jocs per als menuts.
14h. Dinar: fideuà de peix.
16h. Campionat de truc.
16h. "*Mojità*".
17.30h. Xocolatada infantil.
19h. Cercavila del *Cava*.
21h. Sopar.
23h. Revetlla amb l'orquestra "MONTESOL".

Diumenge, 17 de març
8.30h. Despertà i xocolatada.
10h. Esmorzar.
10.30h. Jocs per als menuts.
14h. Dinar: paella.
16h. Final del campionat de truc .
19h. Lliurament de premis i cercavila.
21h. Sopar.
00h. Revetlla amb l'orquestra "MONACO PARTY".

Dilluns, 18 de març
8.30h. Despertà i xocolatada.
10h. Esmorzar.
10.30h. Jocs per als menuts.
14h. Dinar: fideuà de carn.
17h. Ofrena de flors.
21h. Sopar.
00h. Revetlla amb l'orquestra "EMPOPADOS".

Dimarts, 19 de març
8.30h. Despertà i xocolatada.
10h. Esmorzar.
11:30h. Missa en honor a Sant Josep.
14h. Dinar de gal·la.
18.30h. Última cercavila.
20.30h. Cremada del monument infantil.
21h. Sopar.
00h. Cremada del monument gran.

El valor de governar

Artista: Rafa Ibáñez

Comencem a escriure i no sabem què fer,
ens cenyim a l'estil de Barrera
o triem el del tècnic de l'Ajuntament?
Destapat el dilema, allà anem.

Bushido de la incultura

Votat pel poble, ha arribat un samurai
escarxofat a la casa dels valencians.
Com a samurai, ens imposa els seus valors,
i tothom el coneix per Carlos Mazon.

Posicionat a la dreta més dreta,
ens trobem el Conseller de Cultura;
gran defensor de la nostra llengua
i també amant de la incultura.

Com a exemple del seu benfer, us direm
que els bous s'han emportat tots els diners
i ha restat subvencions a projectes d'art,
literaris, de teatre i musicals.

A mesura que van passant els dies
i el sol brilla amb major intensitat,
a nosaltres se'ns fa de nit en pensar
com torejar el que acaba d'arribar.

El valor de la valentia

Tirant de carro, n'Encarnito, l'antigós;
el pobre s'ha quedat passat de moda.
Per no voler que el carro el porte una dona,
s'ha pegat un bac a les eleccions.

Encara que ara ens ho faces gros,
el poble com a malcarat et coneix.
Mira al teu voltant a qui tens d'assessors,
pren la "iniciativa" per ser valent de debò.

El valor de l'honestedat

Tot i no haver estat escollida
per governar la ciutadania,
es manté altiva fent equilibris
a la cadira de Conselleria.

Semblarà una xiqueta fent malícies,
igual que fa als plens de l'Ajuntament?
Eva, recorda el que feren els teus
o les crítiques se't tornaran del revés.

El valor de l'honor

Com un buda apoltronat es comporten
els que treballen a l'ajuntament.
Igual compren al mercat el dijous,
que passen el matí fent-se cafenets.

El guepard, "Reiet" de la nostra selva,
creu que té el poder de la veritat.
I més val controlar horaris laborals
que pagar-li hores extres al personal.

El valor del respecte

Com que no li agrada massa treballar,
se n'ha anat del seu poble per a figurar.
Fa números i medita per vore
si després de quatre anys es pot jubilar.

Però si els càlculs no t'ixen, Cunyat,
continuaràs malparlant als subordinats.
L'èxit del treball ben fet consisteix
a tractar a la resta d'igual a igual.

El valor de la integritat

Les grues, com a símbol de felicitat,
visiten l'alcaldessa al seu despatx.
Han passat el gosset, familiars acostats,
les falleres, bunyoleres i amistats.

Si no eres amiga de l'alcaldessa,
però aquest magnífic *tour* vols realitzar,
apunta't ràpid a aquesta agenda;
afanya't, que t'ho prendran de les mans.

El *tour* consisteix en visita al despatx,
dolça abraçada documentada,
traure el cap a la immensa balconada
i tot publicat a les xarxes i a l'estat.

El valor de la lleialtat

Els ossos pandes, com a signe de protecció,
van alçant-li la bufa a l'alcaldessa,
sense pensar que una crítica ben feta
podria conduir-la per una millor senda.

Carlos i Emilio, ballar-li les aigües
no sol ser sinònim de lleialtat.
Segur que fent servir criteri propi
enriquiu el poble de veritat.

El valor de la compassió

Camuflades de guerrer amb arc i casc,
claven la tabarra les associacions.
Sense elles, ni cavalcada ni festes
ni música ni esport ni collons de Montgó.

L'Ajuntament, amb la cara tapada,
afirma que aquest poble està content, viu!
Els convenis revisats no acontenten ningú,
semblem jornalers d'obediència forçada.

Volem que els col·lectius es tracten per igual,
diners al futbol talment com per a escalar.
El patinatge, en un lloc sense ventar
i atletes sense esquivar el veïnat.

Públics i concertats no van al mateix so
i una xiqueta es preocupa pel seu cor:
desfibril·lador al seu centre no hi ha,
als col·legis concertats no han arribat.

Per acabar…

Si vosté ha arribat a la fi del recorregut,
vorà que el codi Bushido pel polític no és conegut.
Amb la seda el vell i savi va tapant
els problemes d'ara i de la vida real.

El poble, com la xiqueta, es deixa acaronar,
però caldrà que el govern vaja espai
perquè, malgrat que es deixen enganyar,
els xiquets coneixen la veritat.

Si vots voleu, actueu amb respecte i honor,
tingueu empatia amb el poble
i practiqueu millor la justícia
davant qualsevol situació.

I fins ací l'explicació d'enguany
amb el desig que haja agradat.

Si hi ha algú que s'ha sorprés
i, en conseqüència, s'ha sentit ofés,
que recorde que la crítica s'ha de defensar,
perquè les coses s'han de dir i parlar;
ja que de les errades creixem i dels consells s'aprén.

Ací només hem deixat palés
tot allò que nosaltres hem entés
sobre la ciutat i la seua gent.

Si t'ha fet riure o t'hem tret un somriure,
ens donem per satisfets i els versos van per tu,
l'expressió fallera ha de ser lliure i fer per perviure.
Així doncs, t'esperem en la lectura
del llibret de l'any que ve! ///

Les romanceres del Portal

Viatge al país d'Oz

Artista: Víctor Hugo Giner Blasco

Gal·la amb les seues regines,
Ferran i els acompanyants
enguany estan radiants
per ser fallers importants
de la festa i les borines.

Tots han demanat que el lema
de la falleta infantil
suggeresca històries mil
a qui té por i és humil
perquè sap que té un problema.

I li han demanat a Gemma,
Fallera Major del poble
que els assessore i s'acoble,
ella que és tan llesta i noble,
a desentranyar el tema.

I a Víctor, el nostre artista,
la falla han encomanat
perquè el Portal d'esta ciutat
desprenga felicitat
i un color ben optimista.

Al país d'Oz anirem
per aprendre moltes coses.
Pel sender de grogues lloses
i si el calcer roig et poses
bona aventura tindrem.

A Dorothy l'acompanya
sempre el seu gosset Totó
que no perd cap ocasió
de saltar amb emoció
quan veu una cosa estranya.

Veiem flors prop del camí,
pasturen caragolets
i van volant pardalets
de molts i bells colorets
que auguren un bon destí.

Però Dorothy té por,
és una nena insegura,
tot i que amb l'ànima pura.
Amb molt bon ànim procura
trobar amics de bon cor.

I, aprofitant la tempesta,
el viatge ha començat
i en el camí ha contactat
amb uns sers sense maldat
que s'han unit a la festa.

El primer és l'home de palla
que espanta més d'un ocell
i que desitja un cervell
per pensar millor amb ell
i no cremar-se a la falla.

El segon és l'home de llauna,
sense cor ni sentiment
i busca algun al·licient
que el faça sentir content
com els xiquets o la fauna.

I el tercer és tan covard,
encara que és un lleó,
que fingeix una agressió
o aparenta crispació
quan, de ser bo, ja està fart.

Ciutat Esmeralda
OZ
JIO

Van cantant els quatre amics
i a Oz volen arribar,
perquè allí esperen trobar
el mag que els podrà ensenyar
com desfer mals i embolics.

Mentrestant fan amistat
i esquiven els maleficis
de la bruixa amb sacrificis
o intel·ligents artificis
desfent la seua maldat.

Per fi arriben a Ciutat
Maragda tan desitjada.
Són més forts cada vegada
i amb la saviesa acumulada
descobreixen la veritat.

El mag d'Oz, en realitat,
no té un poder especial,
és un homenet normal
que, amb un efecte visual,
aparenta autoritat.

A un lloc ben alt ha pujat,
darrere d'una cortina
i de fora s'endevina
una aparença divina,
quan els llums l'han enfocat.

Pareix un mag i és falsedat.
I així han vist clar que el poder
només s'obté al voler saber
i quan ha trobat cada ser
la seua pròpia identitat.

Qui té personalitat
no tindrà por d'enfrontar
els reptes per avançar
i el millor camí triar
que la vida li ha posat.

Dorothy ja no té gens de temor,
l'espantaocells ara ja pot pensar,
l'home de llauna ja ha aprés a estimar
i el lleó s'ha ensenyat a expressar
que no és menys valent qui mostra candor.

Esta història ens ha ensenyat
el valors de la tendresa,
la comprensió, l'enteresa,
la constància en tota empresa
i, per desfer la tristesa,
cultivar bona amistat. ///

Rosa Magraner Grau

Recompenses

Recompenses Infantils

Alan Mifsud Hidalgo
Alba Ballester Pesquera
Albert Pacheco Ortiz
Alejandro Ortega Muñoz
Aria Palomares Altur
Aurora García Altur
Carla Mifsud Hidalgo
Elena Gascón Almiñana
Elsa González Magraner
Irene Estruch Albacete
Lara Melis Bononad
Marta Gascón Almiñana
Martina Bosch Martí
Míriam Melis Bononad
Valeria Bosch Martí
Vega Almiñana Cholvi
Vicent Gascón Almiñana
Ximo Estruch Albacete

Recompenses Majors

Amparo Albacete Cremades
Ana Escrivà Company
Andrea Carbó Grau
Ángeles Alberola González
Cristina Tarín Giner
Dolors Ortolà I Fermín
Francisco Javier González Moreno
Gema Bononad Climent
Guillermina Giner Mas
Immaculada Bononad Xaixo
Joaquín Antonio Gimeno Clar
Jordina Gascó I Borràs
Jose Antonio Melis Borrull
Lidia Andrés Garcia
Maria José Almiñana Palomares
Marta Pesquera Plaza
Rosa Magraner Lledó

Cursa 8k Falla Portal

Àlex Barber Pons

Comença el nou exercici faller i quina millor manera que amb un esdeveniment esportiu que complete el que significa una falla en el nostre poble: Educació, Cultura, Festa i Esport.

Ho tenim tot preparat: sol·licituds formals, ambulància, assegurança, bossa de l'atleta, trofeus, cronometratge…, sols ens queda el més important en l'organització d'una cursa i el més difícil d'aconseguir: el voluntariat, i estem a falta d'una setmana i mitja. Qualsevol estaria preocupat, però nosaltres no perquè sabem en quin terreny ens movem.

Ens reunim amb la junta i en 10 minuts els posem al dia del que tenim entre mans. Tot controlat:

- → Jo duré esta setmana les taronges.
- → Dimecres venen a descarregar l'aigua.
- → A mi em porten esta setmana les rosquilles.
- → Jo duré mostres de pasta de dents.
- → Jo organitze la gent per al sopar.

La dosi de tranquil·litat que necessitàvem. I és que el que passa en la meua falla no passa en cap altre lloc, la implicació de les persones i el sentiment de pertinença supera el que s'haja vist mai en cap associació. El millor de tot és que cada acció, siga organitzar el casal, muntar pavelló, anar a per falla o carregar el que siga, va acompanyat d'un dinar o sopar de germanor, perquè amb la panxa plena es treballa millor.

Arriba el dimecres i hi ha sopar d'homes a la falla, sopar que s'ha convertit en un joc entre ambdós sexes i una excusa per trencar la setmana (ara es diu així): "Chuletón", quasi res porta el diari. Jose i jo baixem amb el mapa i el llistat. Anem a sopar, però també a captar voluntaris. I, en un bec en sec, tot aclarit.

Estem preparats, convoquem al voluntariat per al dissabte 3 hores abans de la cursa. Sols ens queda fer força per tindre el màxim nombre de participants, i que l'oratge ens acompanye.

Ens veiem al Casal, fallers, falleres i gent del Club d'atletisme. Muntem les tanques, equip de so, zona de dorsals i avituallament, i distribuïm a la gent per donar cobertura a tot el circuit. Cadascú sap quina és la seua feina i estem tots nerviosos perquè és la nostra cursa i tots volem que isca el millor possible.

Ja estem a punt per a començar, tots al seu lloc i vora 200 persones preparades per a la prova d'esforç que els hem preparat. I, de sobte, apareix a l'altura de l'arc de meta un grup d'animació poc usual en les curses populars, un grup d'amigues que ha vingut amb la intenció de fer de la cursa un moment di-

vertit, allí estan elles, “Les astupendes”. 10, 9, 8, 7... se sent un coet i comença la cursa.

I amb tots aquests ingredients junt a alguns dels principis propis dels samurais com integritat, respecte, valor i compassió, es du a terme la “8k Falla Portal de Valldigna”.

Organització, col·laboradors, participants i públic contents i satisfets de la tasca realitzada. Ha eixit tot de categoria especial. I com anem a celebrar-ho? Com sempre, amb un bon soparet de torrada i una vetlada de germanor amb música i festa per a tota la gent que es vulga quedar.

L’any que ve més i millor, diu la gent quan s’acomiada. També sents a algú dient: “Serà bonic això!”, i tant que ho és, pensem tots. ///

Som notícia

SER O SERF: Els llibrets fallers sovint es mouen entre la tradició i la modernitat. De vegades ens movem entre l'ambivalència de ser tradicionals i ancorar-nos al passat o ser servents de la moda i apuntar-nos a les noves corrents tecnològiques amb el perill que comporta perdre part dels principis de l'essència fallera.

Nosaltres sempre ho hem tingut clar i hem decidit que no volem renunciar a cap de les dos vessants: ser lleials mantenint els aspectes de la transmissió de fets històrics o inventats, de la narració de contes i contalles, de l'explicació de coneixements, de creences, de pràctiques i costums, unit a ser valents i esbrinar en l'avantguarda del disseny, maquetació i impressió en un mateix projecte sense renunciar als principis de la tradició, però oberts a les noves tendències de tot allò virtual que es presenta en societat a una velocitat quasi inabastable.

Amb **rectitud** i **valor** posem en marxa tota la maquinària d'enginy i creació. I una vegada tot enllestit no hi ha res que done major satisfacció que veure com allò que fas amb tanta cura i interés arriba també a la resta de la gent.

Tants anys formant part de l'elaboració de llibret donen per a molt: alegries i premis, que ens motiven a continuar, però també decepció i malhumor, que ens animen a abandonar; però lluny de fer-ho, resta l'opció de fer autocrítica per a millorar i cercar el que ha de fer superar-nos dia a dia i continuar treballant per tot allò que tant ens agrada.

Llunyanes queden aquelles maquetacions fetes a mà i les primeres transcripcions a ordinador, per endinsar-nos en l'ampli món de possibilitats que ens ofereixen les noves tecnologies i opcions digitals, això sí, sense perdre ni una mica d'il·lusió i imaginació que són l'essència del nostre saber fer.

Amb els anys hem anat incorporant persones a l'equip de redacció, totes elles falleres i que han anat afegint la seua llavor, en benefici i millora del nostre llibret, sens dubte va ser la millor decisió, perquè si d'alguna cosa ens agrada presumir, és de sumar i aportar i no de restar i minimitzar.

És per això que des d'aquestes línies i en agraïment a totes aquelles persones que any rere any ho fem possible va el nostre més sincer reconeixement al seu treball, al seu talent des de cada aspecte, des de cada apartat, per mantindre intacta la il·lusió en cada projecte.

En aquesta última edició, un 8é premi reconegut per la Generalitat per a les activitats de promoció de l'ús del valencià en les festes de les Falles. Conselleria reconeix la tasca i llavor en l'ús que se'n fa del valencià en un llibret de falla i un any més el llibret de la Falla Portal de Valldigna està entre els millors.

La feina és constant, any rere any i, a més a més, tot això no passa desapercebut pels organitzadors de la Mostra de llibrets de Gandia, prova d'això fou la invitació a participar en la 17a Mostra de llibrets fallers celebrada al Museu faller de Gandia, cal afegir que la Falla Portal de Valldigna ha estat una

comissió assídua a la mostra i ha participat de manera activa en diferents ocasions durant tot aquest temps i açò s'ha traduït en **honor** i **cortesia** mútua. No debades hem d'afegir que no hem faltat a la cita en totes les edicions que s'han dut a terme.

Parlant de premis i reconeixements un premi que ens va fer moltíssima il·lusió fou atorgat per l'ajuntament de Tavernes de la Valldigna a la millor crítica local, on una barreja d'emocions entre l'alegria i l'eufòria esclataren a la plaça en el moment d'escoltar el nom de la nostra comissió. Demostrem que podem criticar amb **valentia** i **respecte**.

També poder presumir del premi concedit per l'AC Falla Santa Anna de Sagunt que premiava novament la nostra Comissió pel seu contingut didàctic i cultural infantil en un llibret de falla. La xicalla a la nostra comissió té una participació molt activa, a qui se li dona una gran importància i dedicació. Així que és de **justícia** el reconeixement a la part infantil. Molt contents i orgullosos del treball elaborat per la nostra encarregada.

Açò només és una xicoteta mostra, però que ens anima i ens mou les ganes de fer, de ser, de continuar treballant en nom de la nostra benvolguda comissió. Arrelar amb ganes i promoure la transmissió dels valors que garanteixen la continuïtat del treball en benefici de la cultura i tradició de la qual està considerada la millor festa del món, una prova de **lleialtat** sense precedents.

A la Falla Portal de Valldigna, queda clar que les falles són tot l'any, perquè el nostre casal sempre està ple d'activitats i s'ompli de gom a gom en cadascuna d'elles.

Ja no sols els més menuts tenen el seu dia d'activitats al calendari faller, sinó les dones i homes han creat la seua nova tradició; de manera que cada quinze dies organitzen un sopar: els homes, en dimecres i les dones, en dijous.

Aquest sopar ha creat una gran expectativa i un gran repte entre els dos grups; perquè, a més de gaudir dels meravellosos cuiners i cuineres que tenim, cada setmana s'esforcen i realitzen diferents menjars, decoració, cartells i vídeos, on es manifesta la gran tasca d'organització de cada grup, creant així, una gran competitivitat entre els fallers i les falleres per veure cada setmana quin ha estat el sopar més popular, portant la votació fins a les xarxes socials.

En aquests sopars s'han creat moltes anècdotes divertides. D'una banda, la foto dels homes fallers duplicats, on hi havia peus, mans i braços solts; la nova camisa fallera dels homes en les seues frases tan gracioses com: "*serà bonic això*" i "*To lo tinglao m'ha pillat*". D'altra banda, un graciós vídeo de les dones cantant, més bé desentonant i, per descomptat, el magnífic sopar de cloenda de les dones on gaudiren d'una gran nit de rialles amb la "*Tia Visantica*" com a colofó final.

Esperem amb moltes ganes veure que han ideat per a aquest any.

#éremsomiseremfallaportaldevalldigna ///

Levante

LA SAFOR

Un hombre se atrincheira armado en su vivienda en el barrio de Benimaclet

La falla Portal de Valldigna arrasa en la Cavalcada del Ninot de Tavernes

La comisión decana logró cuatro de los siete premios que se repartían, entre ellos los de Millor Cavalcada

TE PUEDE INTERESAR

SER

Gemma Altur es la nueva Fallera Mayor de Tavernes de la Valldigna

19:29

¿Quieres más?

Levante

La comisión Portal de Tavernes deja de admitir nuevos falleros al recibir un alud de inscripciones

- La entidad ha alcanzado las 670 personas y no deja de recibir solicitudes "cada semana"
- La ejecutiva considera que superar esa cantidad no garantiza una buena gestión y atención a sus asociados durante las fiestas
- El 21 de marzo, una vez finalicen las fiestas, volverá a abrir las altas y valorará alternativas para el siguiente ejercicio

Toni Álvarez Casanova | toni_casanova

Gandía | 17-03-24 | 18:28 |

Actualizado a las 19:18

Levante

Así han quedado las fallas de la Safor en los premios a los "llibrets" de la Generalitat

Tavernes vuelve a situar a todas sus comisiones en el listado, mientras que de Gandia hay 9 y una de Oliva

Las fallas de la comarca de la Safor han vuelto a demostrar, un año más, que son punteras en 'llibrets'. Hace años que muchas de ellas se han consolidado **entre las mejores de toda la Comunitat Valenciana** en lo que a la elaboración de estas obras literarias se refiere. La calidad en el diseño, los artículos y las firmas es palpable y, a ello, se ha sumado el afán de superación, la capacidad por encontrar cada año **una nueva forma de sorprender**, introduciendo novedades **que los hacen cada vez más atractivos** y, al mismo tiempo, suponen un dolor de cabeza para los equipos que se encargan de elaborarlos, ya que cada vez es más difícil darle una vuelta más.

Y todo ello lo han vuelto a demostrar con una amplia presencia en el listado de 'llibrets' premiados por la Generalitat en la convocatoria al uso del valenciano que organiza la Conselleria de Cultura. Como es habitual, la relación está repleta de comisiones de la comarca de la Safor, que llevan muchos años demostrando la gran calidad que atesoran en cuanto a la elaboración y edición de estas obras que son auténticas joyas literarias falleras. **Tavernes de la Valldigna**, como ya es tradición, vuelve a contar con todas sus seis fallas entre las 80 galardonadas, repartidas en diferentes puestos. **Gandia**, por su parte, cuenta con 9 entidades, mientras que **Oliva** tiene una, Barri de Sant Francesc, también habitual en este listado.

TE PUEDE INTERESAR

Cómo limpiar una plancha quemada usando ingredientes de tu cocina: la solución más rápida ...

El aparato para quitar la suciedad de las persianas por fuera y dejarlas como recién compradas ...

Una cuchara junto a la ventana: el fenómeno que logra evitar el paso de la humedad a nuestro ...

Joyas eternas bajo un manto de estrellas de ensueño: el regalo para esta Navidad

Marta Ortega da una segunda vida a la gaseosa con este vermut vintage

instax
Queridos Reyes Magos: Necesitamos una INSTAX PAL

La mejor situada de la comarca ha sido **Portal de Valldigna, de Tavernes**, que ha situado en el puesto número 8 su "Cantar i Contar", que se presentaba hace unos días. No hay ninguna otra en el top 10 del listado que encabeza la falla La Malva, de **Alzira**, también una comisión con gran tradición en "llibrets" de calidad. Pero entre las 20 primeras sí que **tres comisiones de la capital de la Valldigna**, además de Portal, están **La Via** y **La Dula**.

Respecto a la capital de la Safor, la mejor situada ha sido Rois de Corella, en el puesto 21, y no faltan en el listado las tres comisiones de la sección Especial: Prado (27), Vilanova (34) y Corea (39). El resto de fallas son Plaça del Mercat (35), Sant Nicolau-Mosquit (52), Avinguda República Argentina (59), Grau (62) y Benlopa (77).

Todas las fallas de la comarca de la Safor se desplazarán el próximo 10 de marzo a València para participar en el acto de recogida de los banderines que les acrediten como ganadoras de los premios al uso del valenciano, un acto en el que participará la Fallera Mayor de València, **Laura Mengó**, y la consellera de Cultura, **Raquel Tamarit**.

Así han quedado las comisiones de la Safor en la convocatoria de premios al uso del valenciano en Llibrets Falleros de este año:

museu faller

PREMI
SANTA ANNA
AL CONTINGUT
DIDÀCTIC I CULTURAL
INFANTIL

8è
Premi

Premi Portal de Valldigna

Un any més, la nostra falla i dins de la Federació de Lletres Falleres, atorga el Premi Portal de Valldigna a la millor poesia lírica escrita a un llibret de falla. Aquest premi està patrocinat per Mandriladora Alpesa, amb la col·laboració de l'Ajuntament de Tavernes de la Valldigna.

Aquest 2023, el poema guanyador fou Cloenda. De l'autor **Josep Maria Tomàs González de la Falla El Mercat de Silla**.

Cloenda

L'última carcassa porta el silenci,
els comentaris, els comiats.
El cor s'assossega i s'asserena.
La calma abraça els carrers orfes de música i color.
L'aire perd la seua aroma de flors,
i els bunyols es queden sense vent,
mentre la pell de mil colors de masclets altius
esvara sense sentit per les voreres.

Els despertadors substitueixen les despertades.
El foc s'apaga després de consumir
l'efímer art de ninots i somnis.
Les fulles del llibret esgoten el seu treball
sense deixar d'enyorar les mirades dels seus protagonistes.
Un badall resignat tanca les portes del casal.

Xicotets nuvolets de cendra
s'amaguen en els racons dels jardins,
temorosos de ser agranats.
En un d'aquests,
la més xicoteta de les espurnes batega somorta.

Cansada, es va apagant lentament
fins que s'adona que,
ella sola, té el poder de convocar
la il·lusió de milers i milers de cors
que viuen per i per a la festa,
i es posa roja d'emoció
davant un futur que ja l'està cridant.

El seu caliu encén l'ànima de la terra
i de nou comença a bategar el record
de l'essència perfumada de pólvora i flors,
de llum i flama, de música i soroll màgic.
De nou, com un mític fènix,
comença a ressorgir pertot arreu
una nova imatge brillant de somnis adormits
que ressorgeixen per onsevulla.

Un sospir trèmul
anhela la pròxima emoció del soroll eixordador,
viu i generós, de la festa fallera. ///

Cada festa una causa

Com cada any i des del 2018, la nostra falla va encetar un projecte per a demostrar que les falles també som solidàries. Un projecte que va nàixer de l'equip de redacció de llibret com una iniciativa per al llibret d'aquell any. Però que ha quedat com un referent a la nostra falla i a les nostres festes sempre està present.

Com bé diu el nom del nostre projecte, intentem a cada festa que la nostra falla duga a terme una causa solidària i, aquest darrer any faller, n´hem participat de tres.

La primera causa solidària va anar destinada per a l'associació ALANNA. Una associació que té com a objectiu lluitar per la igualtat i la inclusió de les dones, especialment, per les víctimes de la violència de gènere i minories ètniques. La resposta dels fallers i falleres va ser molt bonica i es va fer una bona recaptació econòmica amb totes les coses que l'associació va portar per a vendre.

La nostra segona causa va ser a la setmana fallera. Férem una sessió de "zumba" solidària on els diners que es recolliren es destinaren de manera íntegra per a dues associacions. Les associacions foren Artogriposis Múltiple Congènita i Fundació Alpe Acondroplasia. Dues associacions, a les quals les persones del poble solen recolzar, ja que hi ha dues xiquetes valleres afectades i una d'elles pertany a la nostra falla. Així que seguirem col·laborant amb tot el que a la falla li siga possible. Estem molt contents amb els fallers, falleres i tota la gent que va col·laborar, ja que amb la recaptació dels dorsals per al "zumba", que cal dir que va ser de la mà d'Adriana Grau i Dani "Roto" de manera gratuïta, i amb la venda de detalls i complements aportats per les associacions es van aconseguir 1886€. Seguirem col·laborant!

Finalment, l'última causa de l'any faller i com sol ser ja tradició, va ser per a la Creu Roja de Tavernes de la Valldigna. En aquesta arreplegàrem material escolar per tal que la xicalla començara el curs amb tot el que necessitara.

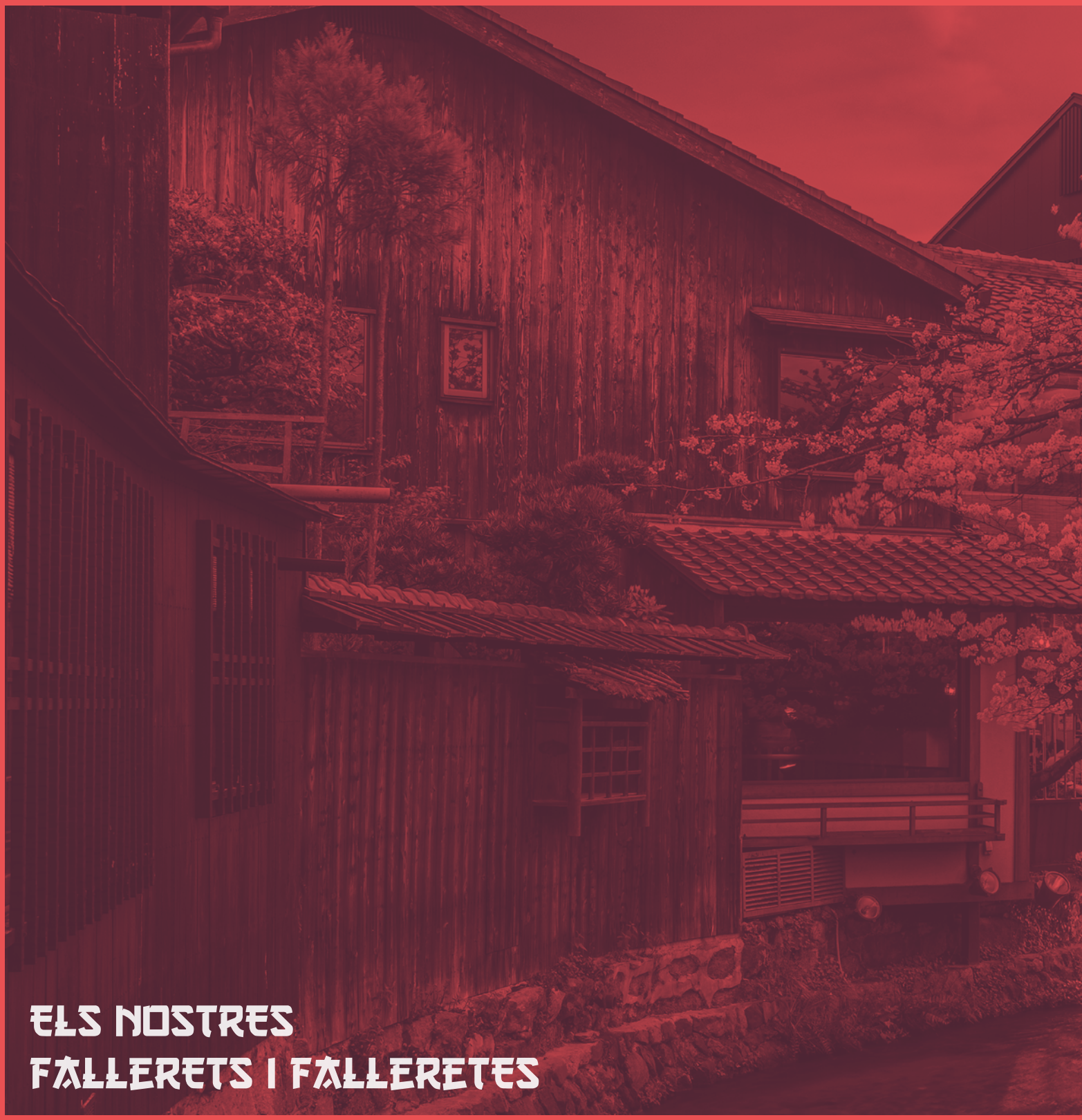
Al llarg de l'any realitzem moltes festes i causes a les quals intentem donar la nostra ajuda i col·laboració. Així que la Falla Portal de Valldigna seguirà amb diverses causes. Érem, som i serem una falla solidària. ///

cada festa

ELS NOSTRES FALLERETS I FALLERETES

Una vegada cremat el monument, atabalats encara per la intensitat amb què vivim la setmana fallera, arranca un nou exercici faller. Els delegats i les delegades infantils de presentació, playback, cavalcada, monument i llibret es reuneixen per tal d'acordar un tema que servisca de nexe per a treballar en un projecte conjunt.

Com de difícil serà superar el de l'últim any, ja que la música era d'una temàtica tan àmplia.

De colp i volta, l'artista faller ens dona la solució. El monument infantil tractarà del tradicional conte d'*El mag d'Oz*. Per què no? Pensant-ho bé, és un relat tradicional, escrit al 1900, però, tanmateix, és una peça mestra que ens parla sobre la valentia moral i posa de manifest valors com l'amistat, el coratge, la tendresa o la comprensió.

Per contra, *El mag d'Oz* conserva els estereotips de l'època i les delegades de playbacks no hi estaven massa d'acord, així que decidiren pegar-li la volta al conte de manera que no sols apareguera una Dorotea feble i sensible, sinó que hi participaren dones lluitadores, com la Dona de Llanda, i perverses i poderoses, com la Maga d'Oz. T'agradaria escoltar la nostra història? De segur que aquesta nova versió no et deixa indiferent ni tampoc els balls, el vestuari i els decorats del nostre musical. Als QR podràs gaudir d'algun fragment de l'espectacle.

Fixa't en el decorat. Series capaç de reconstruir aquest trencaclosques?

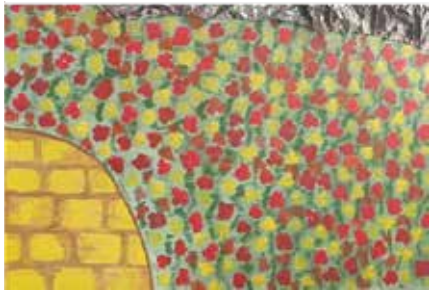
Tristament, en l'actualitat, es mantenen aquests estereotips sobre la dona. Als videojocs, per exemple, la figura femenina és representada unes vegades com la princesa que un home, valent i musculat, ha de salvar i, d'altres, com un personatge femení hipersexualitzat.

Al següent videojoc, Dorotea és la protagonista. Segueix les indicacions i sabràs quin és el camí que ha de seguir per tal de recollir tots els personatges i aconseguir arribar fins a la Maga d'Oz.

La història està plena de dones silenciades per una societat masclista incapaç de reconéixer els seus mèrits. Cal recuperar els assoliments de totes aquestes dones que han romàs a l'ombra durant tants anys i donar-los llum.

Sabies, per exemple, que Enheduanna, una dona que va viure en el segle 23 aC en l'antiga Mesopotàmia, és considerada la primera persona en la història que va crear una obra literària pròpia?

Vols conéixer més dones extraordinàries? Els nostres fallerets i les nostres falleretes van realitzar una gimcana al parc dels Vents on aprengueren alguns aspectes de la vida de moltes científiques, escriptores, informàtiques, pintores... Dones que van fer una gran aportació a la humanitat en el seu moment, però no se'ls havia donat el reconeixement que mereixien fins a hui.

Per al joc, els repartírem un full amb un text incomplet sobre la vida de deu dones destacables i un plànol del parc amb els lloc on es trobaven els textos complets.

Si vols jugar, dibuixa un plànol senzill de ta casa, retalla les fitxes que hi trobaràs al QR, demana-li a alguna persona adulta que te les amague pertot arreu i que et marque al mapa on es troben.

DONES DE LA HISTÒRIA
Busca seguint el plànol del Parc dels Vents algunes de les dones més importants de tots els temps. Llig la seua història i completa les paraules que falten per tal de superar la prova.
1.- Frida Kahlo
Va ser una xiqueta molt malalta que va patir molt, però va aprendre a disfrutar de les coses bones de la vida amb alegria i optimisme. La _____ li ajudà a expressar els seus sentiments i es va convertir en la primera dona a exposar en el Museu del Louvre, París.
2.- Marie Curie
Va ser una gran _____ i la primera en aconseguir un doctorat a França. Els seues estudis es van centrar en la radioactivitat i gràcies a ella es descobriria més avant les radiografies. Va se la primera dona en aconseguir dos premis Nobels de Física i Química.
3.- Valentina Tereshkova
Malgrat tindre una infància difícil mai es va rendir. Després de passar unes proves físiques molt dures, va complir el seu somni de ser una de les primeres dones que anaren a l'_____.
4.- Rosa Parks
Va ser una dona _____ que va lluitar contra la discriminació racial ja que en aquell moment la gent de color no era tractada igual que la de la raça blanca. Per exemple, a les escoles i autobusos havien de seure en un racó. Ella ho va portar als tribunals i va fer que la situació canviara.
5.- Helen Keller
Quan tan sols tenia un anyet es va quedar cega, sorda i muda, però gràcies a la seua cuidadora, Anne _____, va aprendre a comunicar-se amb signes i inclús a parlar en diferents idiomes. Va anar a la universitat i va escriure un llibre sobre la seua vida que va ser portat al cinema i va guanyar dos Oscars.

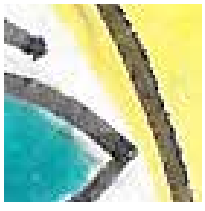

DONES DE LA HISTÒRIA
6.- Ada Lovelace
Fa dos-cents anys va inventar el llenguatge de programació que és el que s'utilitza perquè funcionen les màquines, els videojocs i els _____. Saps que des de 2009 se celebra el Dia Internacional d'Ada Lovelace?
7.- Malala Yousafzai
Al país de Malala Yousafzai uns homes malèits prohibiren que les xiquetes pogueren _____, però ella va continuar anant a l'escola i va contar la seua història als mitjans de comunicació. Es va fer molt famosa, per la qual cosa li dispararen i quasi mor. Però va seguir lluitant i va rebre, inclús el Premi Nobel de la Pau.
8.- J.K Rowling
Gràcies a la seua imaginació va poder superar tots els problemes econòmics i va escriure la famosa col·lecció de llibres de _____. Però sabies que l'editorial li va demanar escriure sota un pseudònim perquè ningú sabera que era una dona?
9.- Ana Frank
Va ser una xiqueta_____ que va viure la Segona Guerra Mundial. Els nazis volien acabar amb els jueus i els portaven als camps de concentració. Allí va morir Ana i la seua família i gràcies al diari que va escriure ella coneixem la seua història de la qual es va escriure un llibre i es va fer una pel·lícula.
10.- Cleopatra
Amb tan sols vint-i-dos anys va ser nomenada _____ d'Egipte, el país de les piràmides. Va ser molt volguda perquè era molt llesta i va intentar tornar la cultura i millorar les condicions de vida del seu poble que estava dominat per Roma. Finalment va morir per la picadura d'una serp.

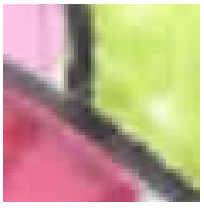
Ací tens uns dibuixos d'algunes de les dones que vas conèixer. Fixa't bé en els detalls i esbrina a quina part de la imatge correspon.

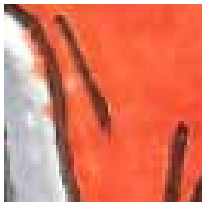

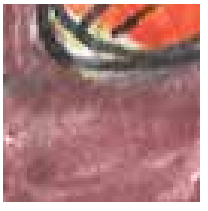

CCCP

Com cada any, el 25 de novembre es commemora el Dia Internacional de l'Eliminació de la Violència contra les Dones. Pensem que qualsevol edat i espai és adequat per treballar valors com la tolerància i el respecte, així com fomentar la igualtat de gènere per a la prevenció de la violència masclista. És per això que, un any més, tornarem a tenyir-nos de violeta per a fer visible aquesta problemàtica mitjançant un taller de símbols confeccionats amb granadures de planxar.

Es tracta d'una activitat molt entretinguda en la qual sols necessitaràs una plataforma com la de la fotografia i granadures de colors que pots adquirir en un basar. Copia aquests models o altres figures que trobaràs al QR. Després, demana ajuda a un adult perquè ho planxe sobre un full vegetal a temperatura mitjana. La calor les fondrà, es formarà una massa i... llesta!

Com havíem dit, *El mag d'Oz* és un conte tradicional que, com molts altres, els i les nostres infantils no coneixien. Cal que totes aquestes històries que han anat passant de generació en generació no caiguen en l'oblit.

Així doncs, amb motiu del Dia Internacional del Llibre vam preparar, per als més menuts, un joc anomenat «De qui és aquest llibre?». Consistia a agafar una targeta amb la portada d'un llibre, que podia ser clàssic o actual, i buscar per tot el casal la seua parella, la qual contenia un QR amb el nom de l'autor. Per cadascun que anotaven, obtenien punts que després van canviar per un punt de llibre d'*El Petit Príncep*.

Ací es recullen totes les targetes perquè pugues repetir l'activitat en ta casa, com també la plantilla del punt de llibre. No oblides plastificar-lo amb folre adhesiu.

Tan important com mantenir i transmetre la literatura tradicional és mostrar també els jocs autòctons, com hem fet de vegades amb el truc i el raspall. Enguany, va tindre lloc el primer campionat de La Fallera Calavera i la nostra falla quedà campiona! No el coneixes? Es tracta d'un un joc de cartes valencià on una fallera torna a la vida convertida en zombi després de morir en una mascletada. Per tal de detindre-la, cal aconseguir els cinc ingredients per a cuinar una bona paella. Baixa al casal i aprendràs a jugar fàcilment.

Les festivitats, especialment les valencianes, són costums que no falten mai a la nostra programació. Enguany, per a celebrar el Nou d'Octubre muntàrem un taller de penjaportes i clauers dissenyats amb dibuixos de Jaume I en cartolines que els xiquets i les xiquetes pintaren i plastificaren.

Si t'abelleix realitzar l'activitat, imprimeix els patrons i personalitza'ls. Caldrà que els plastifiques amb folre adhesiu i li enganxes al clauer una antiga anella que ja no utilitzes.

Una altra festa que hem adoptat des de ja fa bastants anys és la de *Halloween* on els més menuts i les més menudes recullen llepolies per tot el poble vestits i vestides amb unes originals disfresses terrorífiques.

T'agradaria arreplegar els dolços amb una bossa fluorescent feta amb material reutilitzat? Necessitaràs una caixa de galetes, una cartolina negra gran, cola, cartolines fluorescents, quatre tubs de neó i un cordell.

En primer lloc, mesura l'altura de la caixa de galetes. Tot seguit, marca eixa mida en una cartolina negra en posició horitzontal, retalla-la i enganxa-la a la caixa. Amb els retalls folra també la base. Dibuixa fantasmes, carabasses, gats, etc., a les cartolines fluorescents i enganxa'ls per les dues bandes. A continuació, fes dos forats als laterals i passa el cordell. Finalment, una estona abans de començar la desfilada, enganxa els tubs de neó amb silicona al voltant de la caixa i veuràs com fa llum en l'obscuritat!

En contra d'allò que pensa molta gent, el *Halloween* (*All hallows eve*: Nit d'Ànimes) no és una tradició americana, sinó que va ser exportada pels irlandesos emigrants als Estats Units i correspon a la festa cèltica del Samhain que, a Galícia, encara se celebra. Segons aquesta tradició entre Tots Sants i Sant Martí, l'1 i l'11 de novembre s'obrien les portes de l'inframón i els avantpassats visitaven els seus familiars, que els obsequiaven amb presents per rebre'n la benedicció. A Catalunya se'ls reservava un lloc a taula i se'ls oferien panellets. Pel contrari, si no s'hi feia, provocava la còlera dels esperits que emprenien la seua venjança. És per això que els xiquets i xiquetes, disfressats de fantasmes, emulen aquest ritual i, si no reben llepolies per les cases, fan malifetes.

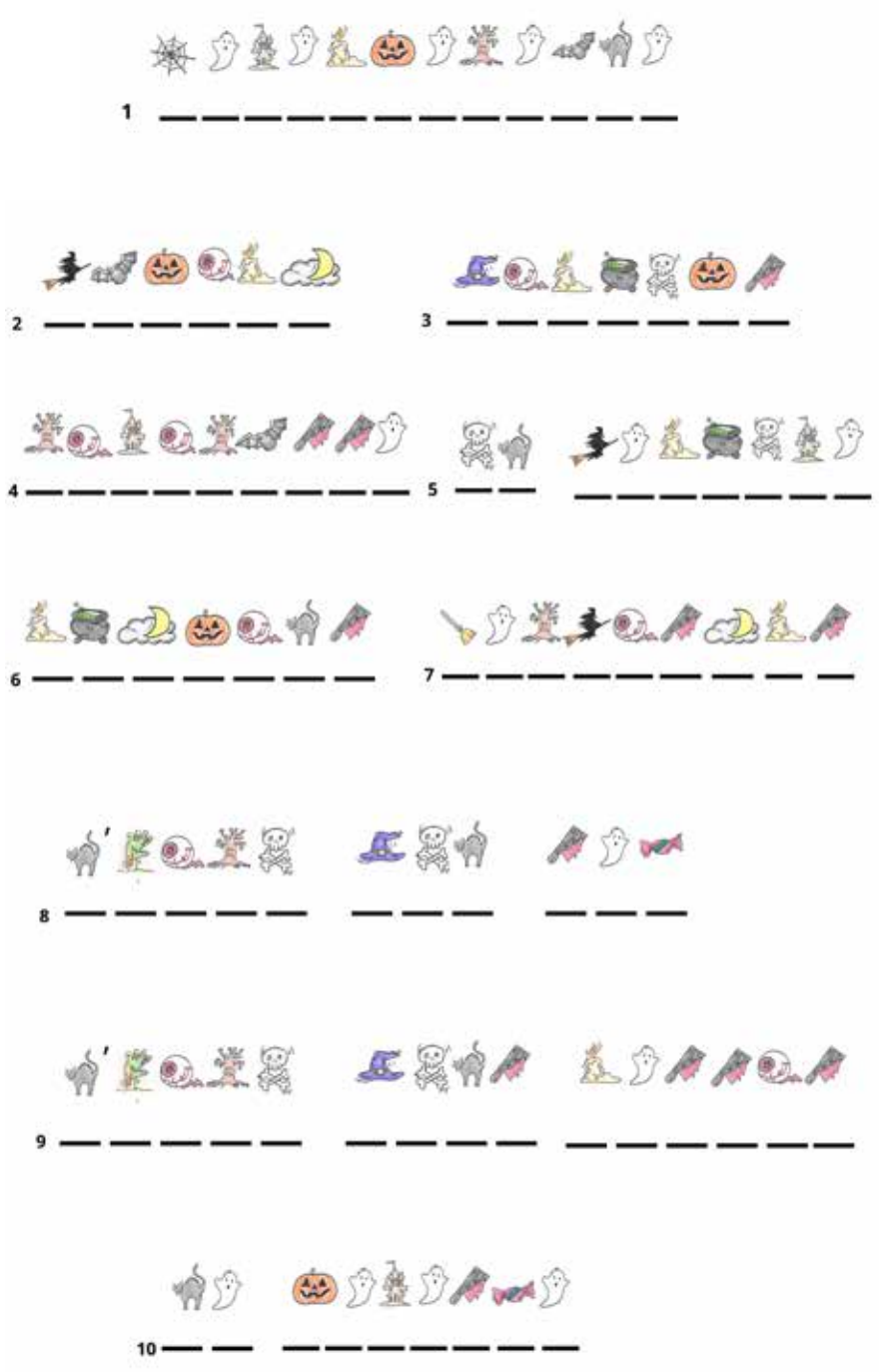
Per Tots Sants, monstres valencians! Després d'esbrinar la procedència d'aquesta festa, pensàrem que calia compartir aquesta història amb tots els nostres infantils perquè conegueren i valoraren les nostres tradicions i recuperàrem un poc algunes de les figures mítiques valencianes com l'Home del sac o el Moro Mussa. Així que, una vegada finalitzada la cercavila per les cases dels fallers i de les falleres, els nostres representants els contaren l'origen de la festa de Tots Sants, els parlaren dels personatges de por valencians més coneguts i els contaren alguna que altra rondalla d'Enric Valor i històries de por.

Te'n recordes dels seus protagonistes? Substitueix els dibuixos per les lletres corresponents i descobriràs els seus noms.

Sabies què? N'hi ha un llibre anomenat *Guia inacabada de la fantasia valenciana*, de Joan Borja, Francesc Gisbert i Víctor Labrado, que recull totes aquestes criatures fantàstiques. L'obra forma part del programa anual d'Espanta la por, creat per L'ETNO, amb la missió de difondre les rondalles valencianes de por i els monstres quan s'acosta la festa de Tots Sants.

Altra tradició que ens encanta és la celebració de Nadal; tanmateix, alguns dels seus costums els hem adoptat d'altres països. Per exemple, rebem la visita del Pare Nadal que ve de Laponia; decorem amb la flor de Pasqua, que és tradicional de Mèxic, i plantem l'arbre de Nadal que és d'origen alemany.

També cuinem galetes de gingebre. Sabies que va ser la cort de la reina Isabel I d'Anglaterra la creadora d'aquestes galetes amb forma de persones?

T'agradaria provar a fer-ne amb una recepta molt senzilla? Necessitaràs l'ajuda d'un adult per fornejar-les i preparar els següents ingredients:

- 125 g de mantega
- 125 g de sucre extrafí
- 1 ou de grandària mitjana
- 1 cullerada de sucre amb aroma a vainilla
- 250 g de farina
- Fondant de colors

Fes una massa amb tots aquests ingredients, aplana-la sobre paper vegetal i talla-la amb motles nadalencs. Preescalfa el forn a 180 graus (hauràs d'haver-ne seleccionat la part de dalt i la de baix) i, tot seguit, posa les figures durant uns deu minuts i deixa que es gelen. Després decora-les amb fondant de diferents colors.

La diversitat cultural i lingüística en què vivim forma un mosaic ric i variat que ens ensenya a respectar i aprendre les tradicions d'altres pobles. Amb el Dia Internacional de la Llengua Materna es pretén promoure aquesta varietat lingüística, però també donar la importància que es mereix a l'ús de la nostra llengua per a mantindre viva la memòria històrica.

Per tal de commemorar aquest dia, els i les nostres infantils realitzaren un taller de pedres per a penjar notes i, així, poder comunicar-se en la nostra llengua cada dia. T'agradaria decorar-ne una?

Busca una pedra arredonida i retoladors de pintura acrílica. Fes un dibuix, envolta-la amb filferro i enganxa-li una pinça menuda de metall en un extrem. Llesta! Ja hi pots penjar els teus recordatoris!

COORDENADES

	A	B	C	D	E
1	H	G	E	F	V
2	A	C	D	I	Z
3	Q	B	K	J	U
4	M	S	L	O	Y
5	T	P	R	N	X

4B	4D	4C	1C	2C	2A	5A			
1A	3E	4A	2D	4C	2D	2A	2B	2D	4D
1C	5D	1E	1C	3D	2A				
5C	1C	4B	5B	1C	2B	5A	1C		
2A	4C	1C	1B	5C	2D	2A			
2B	4D	4A	5B	5C	1C	5D	4B	2D	4D

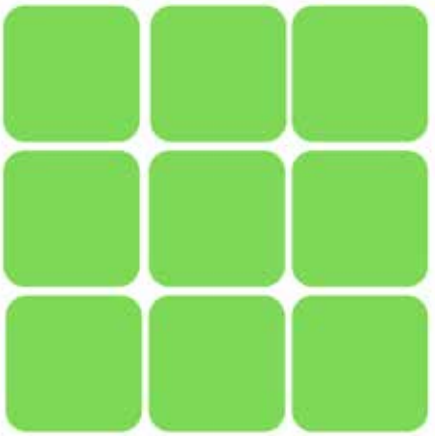
2D	4C	4C	3E	4B	2D	4D					
1C	4A	5B	2A	5A	2D	2A					
5B	5C	1C	4D	2B	3E	5B	2A	2B	2D	4D	
1D	1C	4C	2D	2B	2D	5A	2A	5A			

Com hauràs comprovat, *El mag d'Oz* és una novel·la molt profunda, una vertadera joia que mostra els valors essencials de la vida pels quals Dorotea emprén el seu viatge amb l'objectiu d'aconseguir un món millor.

El Dia de la Pau, volguérem que els nostres fallerets i les nostre falleretes conegueren algunes persones que han dedicat la seua vida a aconseguir una societat justa i pacífica mitjançant diferents jocs.

Memoritza l'ordre d'aquestes imatges durant un minut i, tot seguit, cobreix-les amb un paper. Quants personatges has sigut capaç d'emparellar?

Els personatges d'*El Mag d'Oz*? expressen, de vegades, les seues emocions. Algunes són negatives com l'enveja, la ira…, i d'altres, positives com la valentia i l'estima.

Vols descobrir-ne algunes més? Fixa't en aquestes coordenades i ompli les caselles per formar paraules. Els dibuixos t'ajudaran.

Al llarg de la vida experimentaràs tant emocions positives com negatives i no pots sentir-te culpable per fer-ho. Però si busques els valors correctes, com Dorotea, de segur que seràs més feliç. Ets capaç de trobar el símbol de la felicitat entre totes aquestes emocions?

De vegades, el problema no és tenir aquests sentiments, sinó no saber com gestionar-los. Et proposem jugar al «Dòmino de les Emocions». Es tracta del joc tradicional on hem substituït els punts per pautes que t'ajudaran a tractar les diferents emocions.

Fixa't en les fitxes soltes i col·loca-les on calga.

Què hi podries fer si sents...

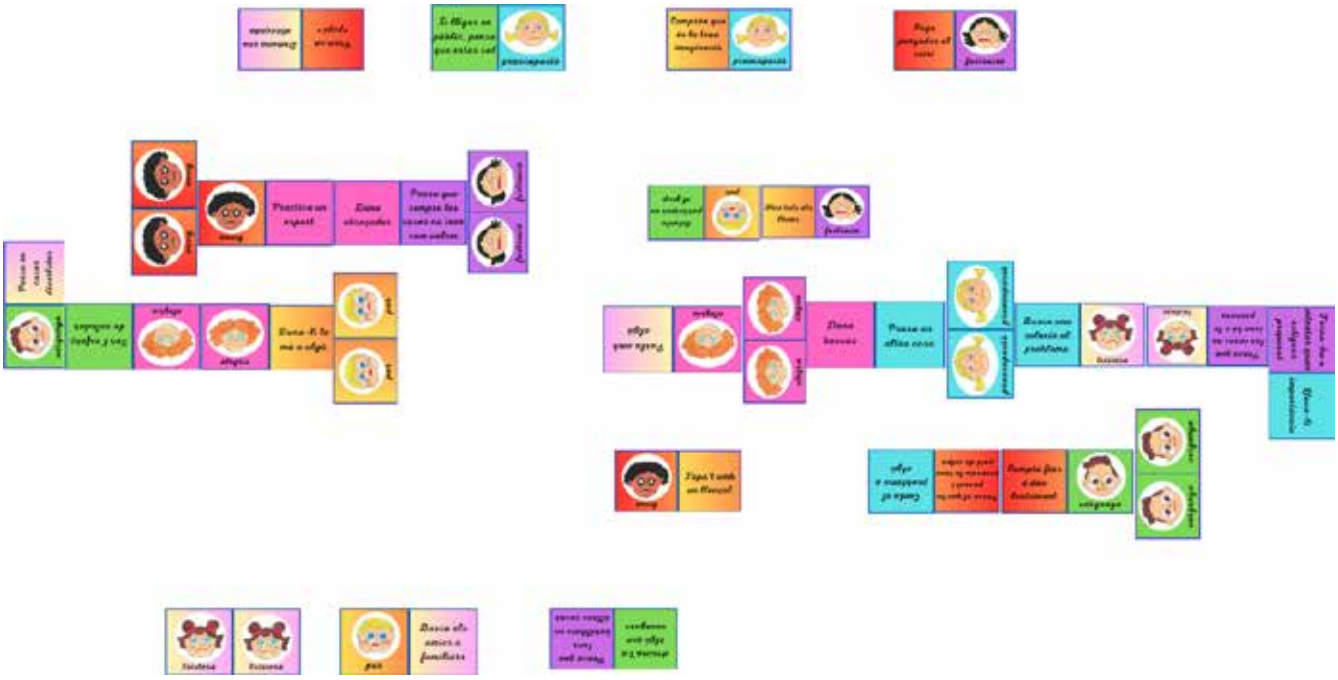
... tristesa? Doncs...
Demana una abraçada.
Parla amb algú.
Busca els amics o els familiars.
Pensa en esdeveniments pròxims divertits.

... enuig? Doncs...
Compta fins a deu lentament.
Pega punyades al coixí.
Pensa el que ha passat i reconeix la teua part de culpa.
Prem un «popi».

...alegria? Doncs...
Fes abraçades.
Practica un esport.
Fes besos.
Anima a qui no ho està.

...por? Doncs...
Dona-li la mà a algú.
Tapa't amb un llençol
Obri tots els llums.
Comprén que és la teua imaginació.

<u>... vergonya? Doncs...</u>
Intenta participar en el grup.
Arrima't a algú que conegues.
Si lliges en públic, pensa que estàs sol.
Fes l'esforç de saludar.

<u>... frustració? Doncs...</u>
Pensa que les coses no ixen bé a la primera.
Pensa que tens habilitats en altres coses.
Torna a intentar-ho quan estigues preparat.
Pensa que sempre les coses no ixen com volem.

<u>... preocupació? Doncs...</u>
Conta el problema a algú.
Busca una solució al problema.
Lleva-li importància.
Pensa en una altra cosa.

La música és un idioma universal a través del qual podem expressar els nostres sentiments i les nostres emocions. Hem seleccionat algunes cançons carregades de valors, consells i ànims que poden ajudar-te a afrontar dificultats en aquells moments en els quals et trobes malament.

Al costat de cada títol i autor es mostra un enllaç per poder escoltar la cançó. Busca la desena paraula de cadascuna i podràs esbrinar quina porta obri cada clau.

1. «Girasoles» de Rozalen https://youtu.be/0228mfBzZEk?si=54d2AOSe5g-R-RNr

Va dedicada a tots aquells companys i aquelles companyes que saben estimar, que et faciliten la vida amb tendresa i saben escoltar.

2. «Que nadie» de Manuel Carrasco i Malú https://youtu.be/dseH6etLh1M?si=u0PMa4PJAT1-PKvo

Explica que si estàs en una situació difícil, estancat i sol no has de permetre que ningú et silencie i has de continuar perseguint els teus somnis.

3. «Iguales» de Diego Torres. https://youtu.be/XnuuvDT2xxY?si=G6VT-3D1kOn6Wj5b1

Parla de la llibertat, l'amor i la tolerància i que cal demanar ajuda quan et trobes malament.

4. «Ets la força» d'Aitana Ocaña https://youtu.be/44YgKmcbDwA?si=XggadyTV4OQmpvVH

Et diu que has de tindre valor perquè tu ets la força, has de ser lliure i perseguir els teus somnis.

5. «Tu enemigo» de Pablo López https://youtu.be/EipMn1Hsva8?si=NjwXMy6njAs5Rqfm

Aborda la problemàtica dels refugiats siris que fugen de la guerra buscant una llar.

6. «Adictes a viure» de la Fúmiga https://youtu.be/cytfTPZZL_o?si=NBh9QKTVFAbuRvpm

T'ensenya el valor de la vida, a combatre la por i a buscar un món millor.

7. «No dejes de soñar» de Manuel Carrasco https://youtu.be/gg7odj4FpVE?si=Wicm0FO7SMFTTYD5

Anima a seguir endavant, encara que les coses no sempre isquen com vols.

8. «Ho podrem tot» de El Diluvi https://youtu.be/tDEVIWinv78?si=W_Ls_WYAse8bUj-d

Fa una crítica a les persones que es queden sense llar, que treballen en males condicions, i et recorda que mai estàs sol perquè hi ha molta gent que et dona suport.

9. «Se buscan valientes» de Langui https://youtu.be/omZkxy3wU1c?si=xeD4rv3p052TS69w

Tracta l'assetjament escolar, cas en què tots hem de ser valents i enfrontar-nos als assetjadors.

«Se buscan valientes» és una cançó amb la qual els nostres infantils estan molts familiaritzats perquè l'han escoltada moltes vegades a l'escola. Aprofitant el dia de l'assetjament escolar, decidírem fer una xicoteta campanya de conscienciació i muntar aquest videoclip. No te'l pots perdre!

Els personatges d'aquest conte se senten frustrats, poregosos i tristos perquè presenten alguna mancança que els impedeix ser com la resta. En la vida real també hi ha persones amb alguna discapacitat que requereixen l'eliminació de barreres arquitectòniques per a poder tindre accessibilitat i autonomia personal.

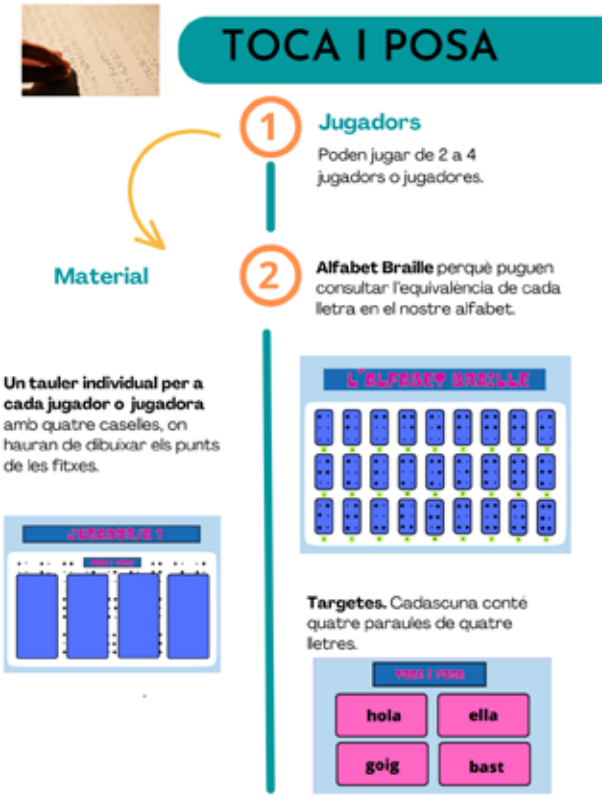
Imagina que la història té lloc a un poble com el teu i l'espantapardals té un esquinç; la dona de llanda, una deficiència auditiva, i el lleó, una deficiència visual. Què necessitaria cadascun per poder arribar on es troba la Maga d'Oz?

Nosaltres també podem facilitar la integració d'aquestes persones que tenen tantes dificultats per a adaptar-se al món dia a dia. L'any passat vam practicar el llenguatge de signes. Què et sembla si ara aprens el llenguatge Braille?

"Toca i posa" és un joc molt divertit on aprendràs a formar paraules amb els teus amics i amigues en Braille. Llig atentament les instruccions, fixa't en les targetes de l'alfabet i compon la paraula abans que ningú!

El nostre llibret ha arribat a la fi. Esperem que hages comprés la transformació de Dorotea en el seu llarg viatge: com renega dels valors negatius que l'envolten i decideix trobar els valors essencials de la vida per poder viure en un món millor i ser feliç. Que hages entès que no necessites cap Maga d'Oz, sinó que ets tu qui, superant les teues mancances, gestionant les teues emocions i vencent les teues pors seràs capaç de tot allò que et proposes. Ànims! ///

TOCA I POSA

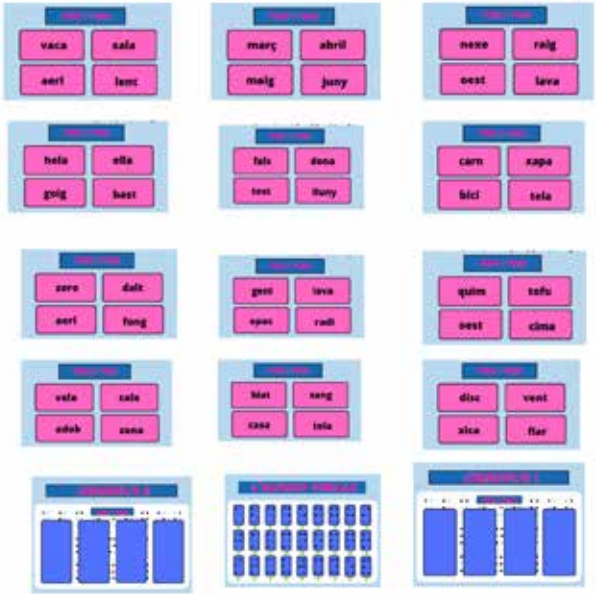
Desenvolupament del joc 3

Cal dibuixar o imprimir un panell com aquest.

Abans de començar i, segons el nombre de jugadors, s'ha d'acordar quina paraula ha de buscar cadascun. Per exemple, si en són quatre, el jugador número 1 buscarà sempre la paraula de dalt a l'esquerra; el jugador 2, la de baix a l'esquerra... D'altra banda, si solament en són dos, deixaran la columna de la dreta per a una altra partida.

Una vegada tothom estiga llest, cada jugador buscarà les lletres en Braille de la paraula que ha de formar el més aviat possible. Qui ho aconseguisca, obtindrà un punt.

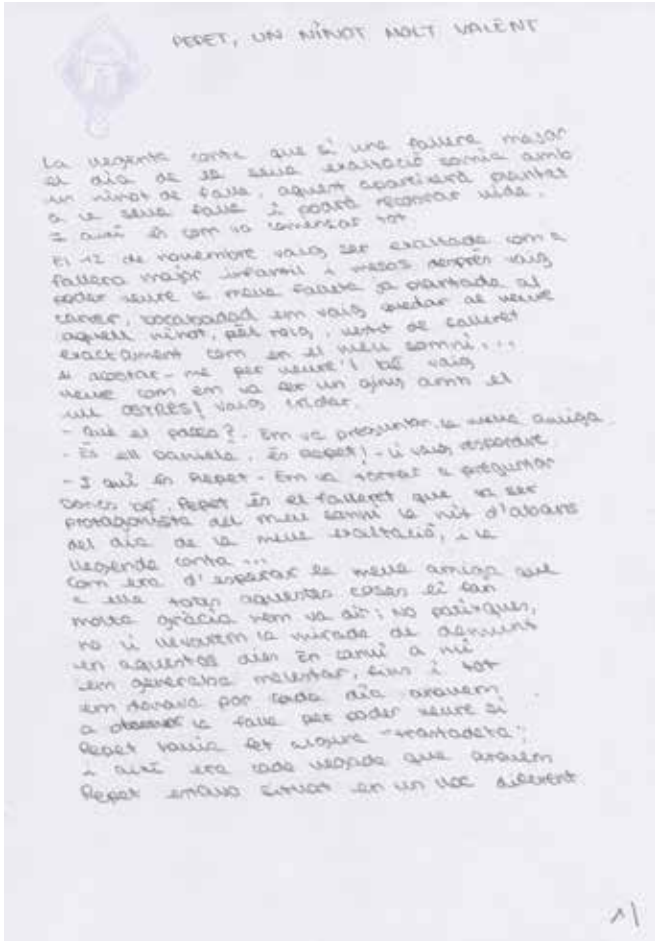

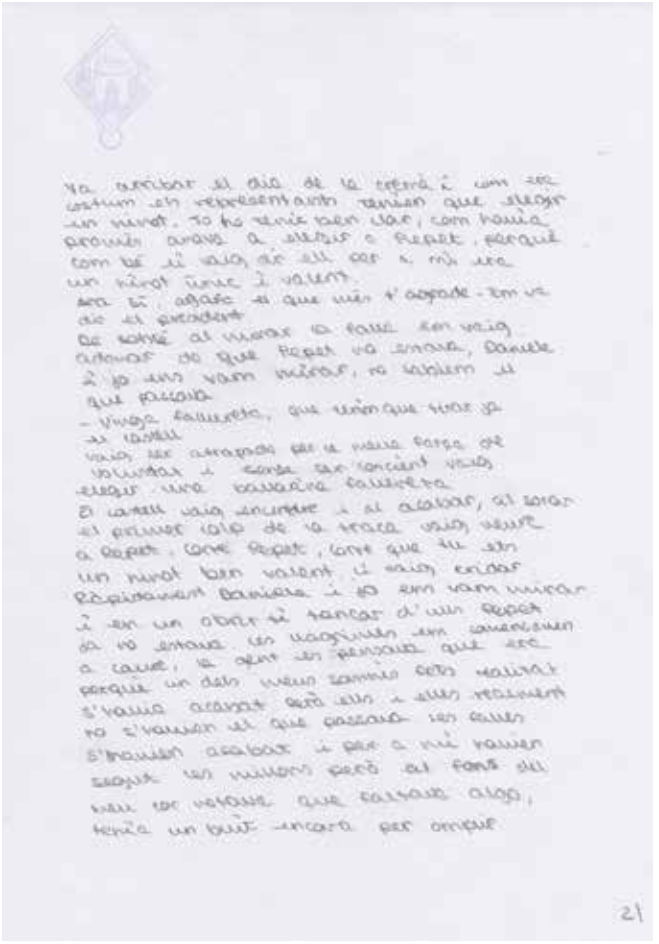

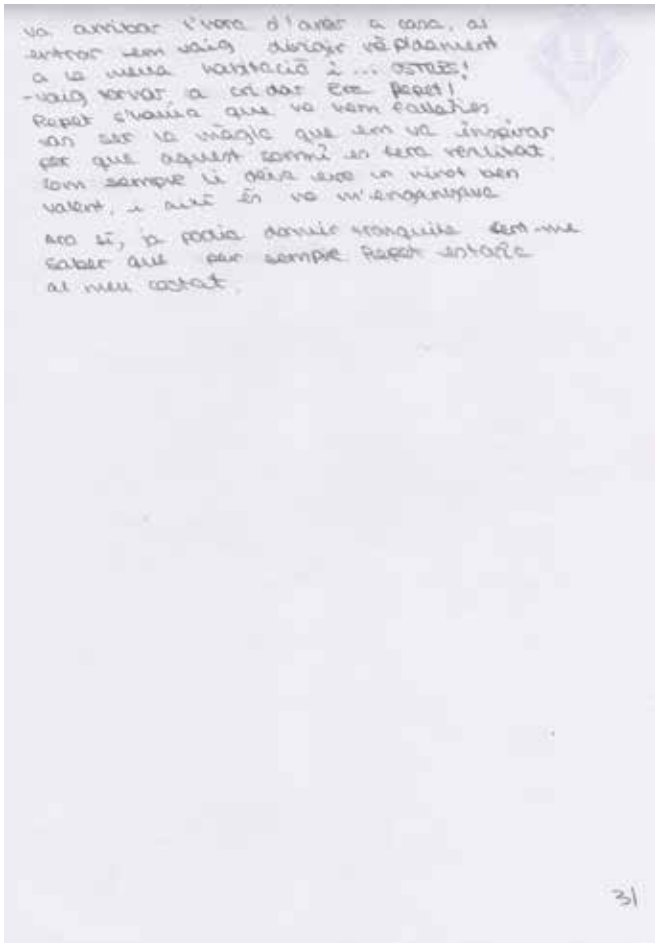

Narrativa i Postals Nadalenques

Categoria de 12 a 14 anys: GAL·LA BLASCO ESCRIHUELA amb el text *Pepet, un ninot molt valent*.

PEPET, UN NINOT MOLT VALENT

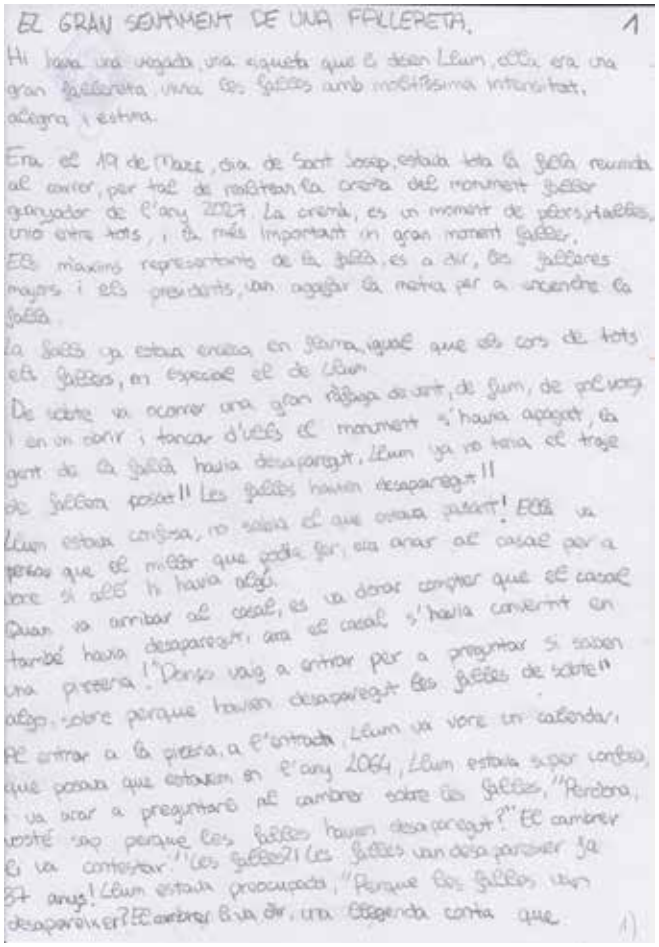
Categoria d'1 a 2 anys: **MIA PALOMARES ALTUR**

Categoria de 3 a 5 anys: **FLAVIA TALENS IBÁÑEZ**

Categoria de 9 a 11 anys: LLUM PALOMARES DÍAZ
amb el text *Gran sentiment d'una fallereta*.

EL GRAN SENTIMENT DE UNA FALLERETA. 1

Hi havia una vegada una xiqueta que li deien Llum, ella era una gran fallereta, vivia les falles amb moltíssima intensitat, alegria i estima.

Era el 19 de Març, dia de Sant Josep, estava tota la falla reunida al carrer, per fer la traditional cremà del monument fallerer guanyador de l'any 2027. La cremà, es un moment de pànic, tristesa, crits entre tots, i és més important un gran moment fallerer. Els màxims representants de la falla, es a dir, les falleres majors i els presidents, van agafar la metxa per a encendre la falla.

La falla ja estava encesa en flama, igual que els cors de tots els falleres, en especial el de Llum.

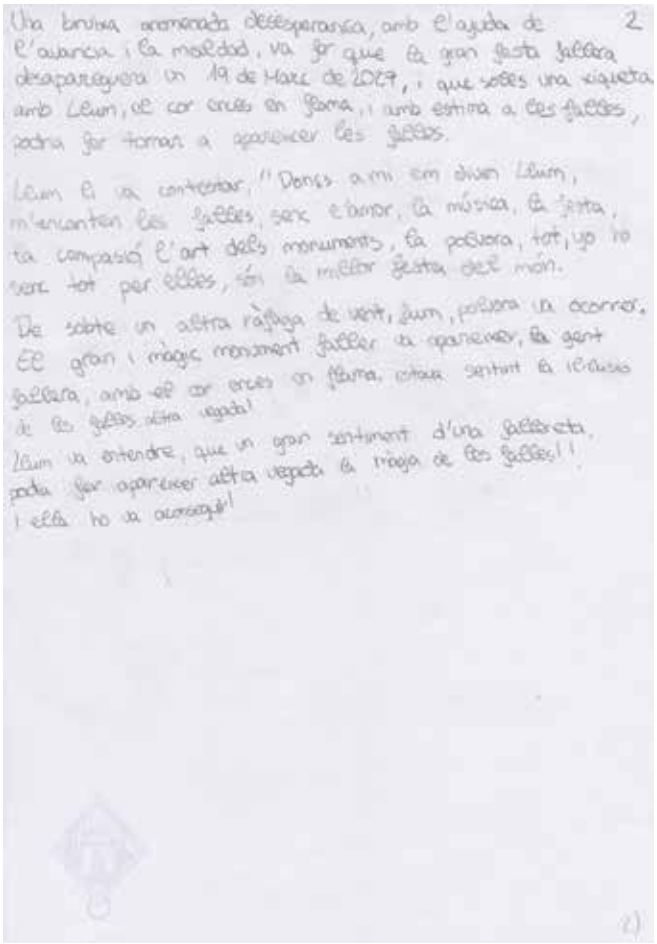
De sobte va ocorrer una gran ràfega de vent, de fum, de pólvora i en un obrir i tancar d'ulls el monument s'havia apagat, la gent de la falla havia desaparegut. Llum ja no tenia el traje de fallera posat!! Les falles havien desaparegut!!

Llum estava confosa, no sabia el que estava passant! Ella va pensar que el millor que podia fer, era anar al casal per a veure si allí hi havia algú.

Quan va arribar al casal, es va donar compte que el casal també havia desaparegut, ara el casal s'havia convertit en una pizzeria. "Perdó vaig a entrar per a preguntar si saben algo, sobre perquè havien desaparegut les falles de sobte!!"

Al entrar a la pizzeria, a l'entrada Llum va veure un calendari, que posava que estavem en l'any 2064, Llum estava super confosa, i va anar a preguntare al cambrer sobre les falles, "Perdona, usté sap perquè les falles havien desaparegut?" El cambrer li va contestar "Les falles? Les falles van desaparèixer ja fa 37 anys! Llum estava preocupada, "Perquè les falles van desaparèixer?" El cambrer li va dir, una llegenda conta que

1)

Una tarda ennegrida desesperança, amb l'ajuda de l'avarícia i la maldat, va fer que la gran festa fallera desaparegueres un 19 de Març de 2027, i que sobre una xiqueta amb Llum, el cor encés en flama, i amb estima a les falles, podria fer tornar a aparèixer les falles.

Llum li va contestar, "Déus a mi em diuen Llum, m'encanten les falles, sent el·lenor, la música, la festa, la compasió l'art dels monuments, la pólvora, tot, jo ho veig tot per elles, són la millor festa del món.

De sobte un altra ràfega de vent, fum, pólvora va ocorrer. El gran i màgic moment fallerer va aparèixer, la gent fallera, amb el cor encés en flama, estava sentint la il·lusió de les falles altra vegada!

Llum va entendre, que un gran sentiment d'una fallereta, podia fer aparèixer altra vegada la màgia de les falles!!

I ella ho va aconseguir!

2)

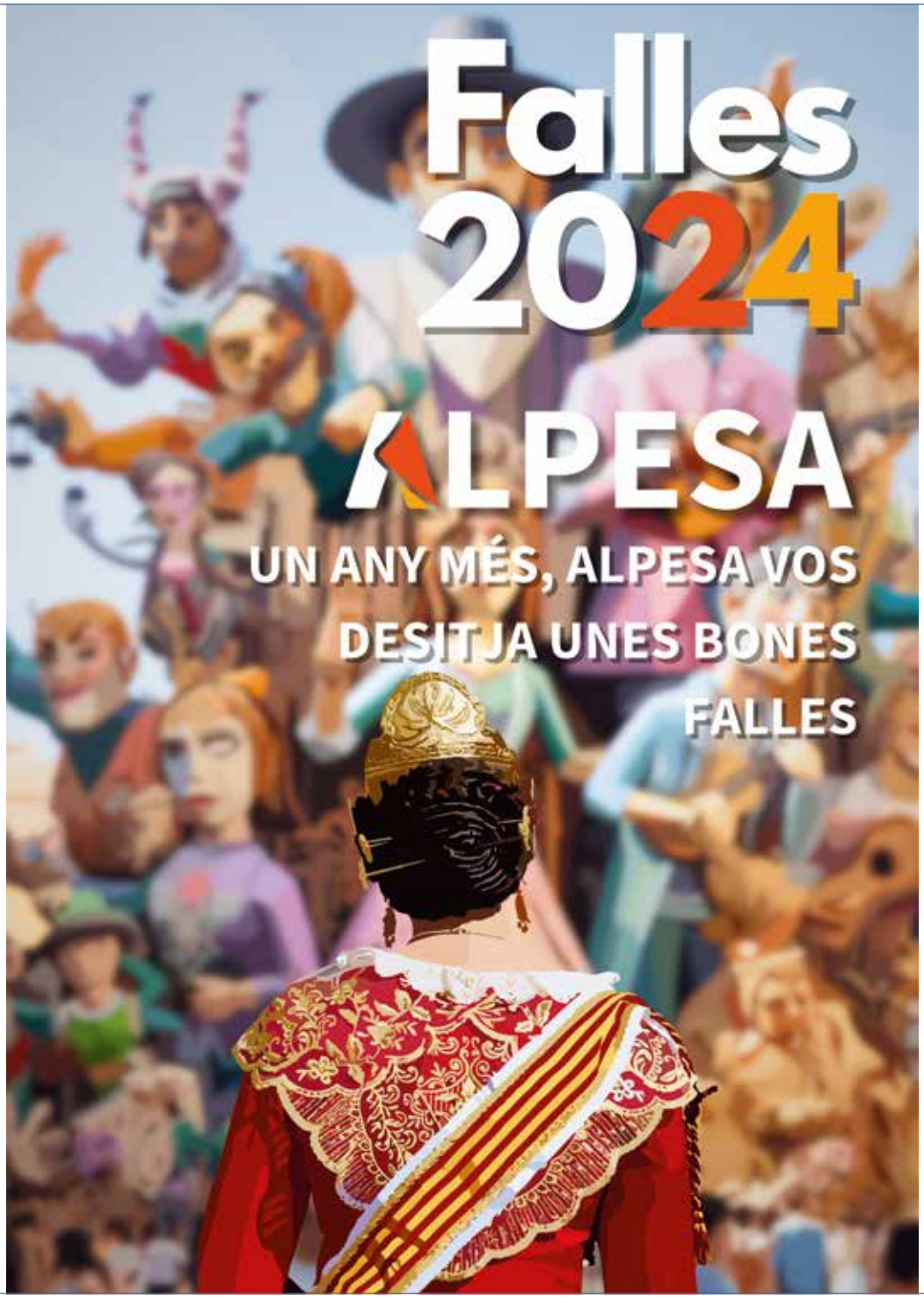
Categoria de 9 a 11 anys: IRENE ESTRUCH ALBACETE

Concurs de Fotografia Paco Teodoro

Guanyadora: Sara Català Arlandis

Falles
2024
ALPESA
UN ANY MÉS, ALPESA VOS
DESITJA UNES BONES
FALLES

alverlamp
Simply brilliant

EVENTIME
ORGANIZACIÓN DE EVENTOS
de principio a fin

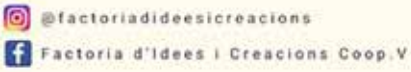

SOM COOPERATIVA
FACTORIA D'IDEES I CREACIONS COOP.V
CARRER EN PROJECTE 3 PPI2, 7 - ALGINET
600264723 (TONI) - 600241784 (ENRIC)
WWW.FACTORIADIDEESICREACIONS.ES
ADMIN@FACTORIADIDEESICREACIONS.ES

MTC SERVICE

POUS
RIEGOS POUS
Tel. 96 289 00 31
SOLUCIONES AVANZADAS
PARA UNA AGRICULTURA
MÁS EFICIENTE
Distribuidor
caprari
pumping power
Distribuidor
Regaber
Riegos Pous distribuidor y SAT de Bombas Caprari zona Levante. Reparación y montaje de todo tipo de bombeos.
Bombas Caprari, desde 1945 fabricando bombas para todo el ciclo integral del agua.
Bombas sumergidas de alta resistencia al desgaste entre 100 g/m³ y 450 m³/h de limos en suspensión.
Bombas sumergidas provistas del "defender" para alta resistencia a la corrosión.
Bombas Caprari es líder en bombeo solar; simple, a presión constante, múltiples bombas funcionando en paralelo o combinadas entre ellas.
www.bombascaprari.es
www.regaber.com
www.riegospous.com

COMPAC
COMPAC.ES

Amavall
665 960 634
Construccions i Reformes

BRICOLAJE
GRUPO
F. BURGOS
www.fburgos.com
JARDINERÍA

project
Tribu
www.latribuproject.com
telf: 96 280 8725

SALÓ LA FONT
Es fan bodes Civils
Ctra. Tavernes - platja, s/n · Tavernes de la Valldigna · Móbil: 656 909 722
Atenció al públic. Reserves al Tel. 96 282 01 32 de 16 a 21 h. a la mateixa sala.

MIFSUD,S.L.

Cereals i Subproductes

Partida del Plà s/n - Tel: 962 820 062 , 962 820 063
mifsud@micro-area.com
46760 TAVERNES DE LA VALLDIGNA (Valencia)
SPAIN

VIRGINIAALTUR

clínica dental

Cuidem del teu somriure

Passeig País Valencià Nº20
(Tavernes de la Valldigna)

629059329

@clinicadentalvirginiaaltur

PEGASUS

Carrer Nou, 13

633.460.270

Tavernes de la valldigna

Pegasus Soluciones Integrales S.L.

Ofrecemos Soluciones a Empresas y Comunidades

- Limpieza y Limpieza Industrial
- Jardinería
- Carga y Descarga
- Conserjería
- Medidas vs Covid
- Merchandising y Detalles Publicitarios

www.pegasussoluciones.com

Creamos Soluciones

Clean Energy® systems

ESPECIALISTES EN EFICIÈNCIA ENERGÈTICA

TESLA POWERWALL CERTIFIED INSTALLER

PROJECTES CLAU EN MÀ, DIMENSIONAMENT, INSTAL·LACIÓ, LEGALITZACIO I TRAMITACIÓ D'AJUDES

Consulta'ns gratuitament

722 11 04 26

ARA ÉS EL MOMENT.
GENERA LA TEUA PRÒPIA ENERGIA

- INSTAL·LACIONS FOTOVOLTAIQUES
- PUNT DE RECÀRREGA PER A VEHICLES ELÈCTRICS
- INSTAL·LACIONS ELÈCTRIQUES

Maestro Guerrero, 8.
46008. Valencia

Major, 115. 46760
Tavernes de la Valldigna

sol@cleanenergy.es
cleanenergy.es

DULA
MATERIALS
ALMACÉN DE CONSTRUCCIÓN

HORNO - BOLLERIA
PASTELERIA

TORAN

C/. Mayor, 57 • Tel. 96 283 65 09
TAVERNES DE LA VALLDIGNA
C/. San Blas, 21 • Tel. 96 256 05 37
LLAURI

MSC
CRUCEROS

ESPECIALISTAS en CRUCEROS

SIMEON VIAJES

Info ☎ y reservas en 962824021

Bellver

ASESORIA CULINARIA

www.bellverasesoriaculinaria.com
info@bellverasesoriaculinaria.com
606 176 815

sentit comú
- Serveis de manufactura
- Serveis de neteja
- Assistència a domicili per a majors
- Consergeria
- Suministres
- ... Pregunta'ns!!
"Ens necessitem..."
CEE0285
Pepe Ferrer Pellicer
625 68 77 82
pepe@kenet.es
Plaça dels Furs, 2 Bajo
46760 Tavernes de la Valldigna
MULTISERVEIS

TARIN GIL, S.L.
CERAMICA
Avda. La Valldigna, 21 - Magatzem: Lepant, 14
Telèfon / Fax: 96 282 29 99
TAVERNES DE VALLDIGNA

TORRERO
MARBRES

Ford Quick Lane

Motorcraft

Tallers Auta

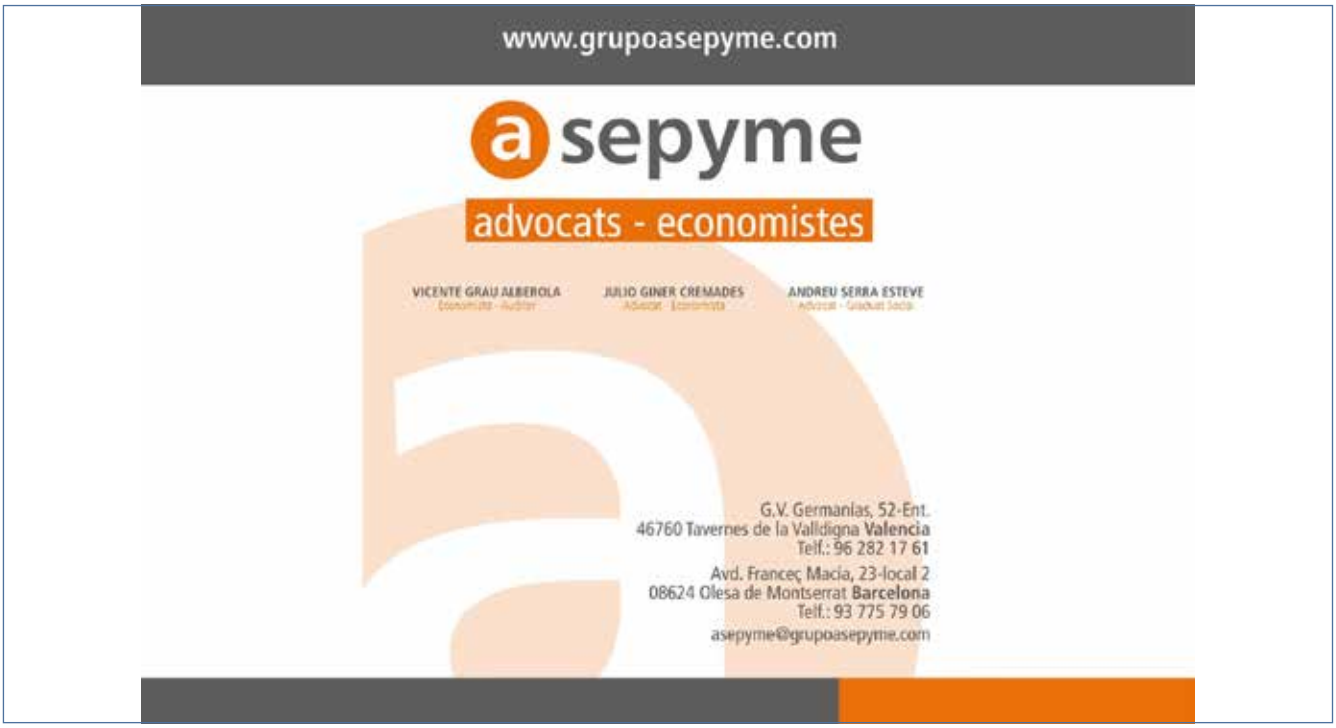
- Mecànica
- Electricitat
- Xapa
- Pintura.
- Aire condicionat
- Pneumàtics...

La Costera, 16
46760 TAVERNES DE LA VALLDIGNA
Taller: 96 282 21 46 - Vendes: 96 282 20 66
Móvil: 687 704 772 - mail: talleresauta@gmail.com

Josi Enguix
LACADOS
muebles • puertas • cocinas

T. 962 811 068 / T. 676 916 567
j.enguix.sancho@gmail.com
C/ Teodoro Llorente, 19 / Benifairó de la Valldigna

Ferreteria
DECOFER
Suministres Industrials

www.grupoasepyme.com
asepyme
advocats - economistes
VICENTE GRAU ALBEROLA
JULIO GINER CREMADES
ANDREU SERRA ESTEVE
G.V. Germanías, 52-Ent.
46760 Tavernes de la Valldigna Valencia
Telf.: 96 282 17 61
Avd. Francesc Macià, 23-local 2
08624 Olesa de Montserrat Barcelona
Telf.: 93 775 79 06
asepyme@grupoasepyme.com

VICENT GRAU

CLÍNICA DENTAL

@banoorbezo

Som Falles!, Som...

BAÑÓ ORBEZO DESDE 1995

DISTRIBUCIONES

Enguera: 96 222 53 43
Picanya: 96 120 43 93

DISFRUTA DE UN CONSUMO RESPONSABLE

FUNERARIA
JUANI MARTÍNEZ
Serveis funeraris i tanatori

jose armengol
ENGINYER TÈCNIC INDUSTRIAL

PROJECTES

Tràmits ajuntament: comunicacions i llicències ambientals, plànols i certificats.
Tràmits edifici prop: línies alta tensió, transformadors, d'incendis, d'aigua i de baixa tensió; de pública concurrència, d'indústries, vivendes, etc.

T. 655 842 452 · jfarmengol@yahoo.es

CARNISSERIA Agustin Blasco

Especialitat en embotits

Parada 30 mercat municipal
c/Verge dels Desemparats, 24
Telèfons 962821578 i 629627739
Tavernes de la Valldigna

Disvall

Heineken · Amstel · Cruzcampo · El Aguila · Lanjarón · Codorníu · Argente · Bazar Coffee & Tea · Lácteos Covap · Covinas · Coca-Cola · Terreta

CASH TAVERNES

C/ Costera, nº 8
Tavernes de la Valldigna
Tlf. 960 457 710

HORARIO
de Lunes a Viernes
de 8:30 a 20:00

Sábados
de 8:30 a 14:00

Click & Collect
669 774 889

SABE · eliges · unnia

Creixem junts, fent poble.
Centre Esportiu Canvi

CANVI
CROSSFIT

EDIFICI BONAVISTA
(FRONT AL CAMP D'ESPORTS)

INMOBILIARIA EURO
Telf. 962836515
Tavernes de la Valldigna

Vivendes des de 81.000€
Cotxeres des de 5.715€

www.inmoeuro.es

herreros
Herreros y Sendra | Servicios Hosteleros
96 283 53 38 herrerosysendra.com

M.G.M.
Asistencia
S.L
Ctra.Nac.332, km.239
Tavernes de la Valldigna
46760-Valencia
www.gruasmgm.com
gestion@gruasmgm.com

Servicio de gruas y remolcadores de pequeño y gran tonelaje
Asistencia en carretera de motocicletas, turismos, furgones,
camiones de pequeño y gran tonelaje,y autocares.
Transportes en góndola
Alquiler de maquinaria

Tlfno.24h 962836777
Whatsapp 649875630

LA MAR
D'IL·LUSIONS

ADMON. DE LOTERIA Nº4
GANDIA
Avda. Marqués de Campo nº2
loteria4gandia@gmail.com
Tel. 96 287 38 68
Fax 96 295 13 57

SMT
AGROTECH
Seleccionem la Millor Tecnologia per als teus cultius
Valagro VerdeVivo Bierizen biotech
Benifairó de la Valldigna - Alzira - Pedralba - Anna - La Pobla de Vallbona

Savi
Puertas & Automatismos

BOTIGA
PIROCRESPO
venda al públic

vijoca
CARPINTERIA
DISEÑO 3D ▪ PUERTAS ▪ ARMARIOS
COCINAS ▪ MUEBLES DE BAÑO
CARPINTERIA EN GENERAL
madersan
T. 659 52 56 76 ▪ info@vijocastil.com ▪ TAVERNES DE LA VALLDIGNA

Logipalm
DISTRIBUCIÓN BEBIDAS
Estrella Galicia
Estrella Galicia 0,0
CAERCÍPROA
Bones Festes!!!!
Carrer Benitaixi, 9
46714 PALMERA (València)

FISIOCLÍNIC
ZEUS GRAU
HORARI
DILLUNS A DIVENDRES
9:00 - 14:00
15:00 - 20:00
Disposem d'un ampli horari per adaptar-nos a les teves necessitats
SOM EL TEU REFERENT EN SALUT I BENESTAR
CITA ON LINE!
664 69 55 14
info@fisiocliniczeusgrau.com
Carrer La Barca 131, 46760, Tavernes de la Valldigna
fisiocliniczeusgrau.com

RESTAURANT CLUB DE TENIS
"VALLDIGNA"
Josep Ortiz

1910
HTL
MAJOR 107
Tavernes de la Valldigna

BAR HOSTAL
685 485 733

CORTINATGES
DEC - HOGAR
Articles de llar i decoració

Avda. La Valldigna, 10
Tavernes de la Valldigna
Tel. 96 282 10 93

CA SAORET
BAR - RESTAURANT

C/ Carnisseria, 24 - Tel./fax. 96 283 71 85 - Mòbil. 639 147 644
46760 Tavernes de la Valldigna (València)

pelayo
CRISTINA MARTÍ MARTINEZ
Agent exclusiu
Tel. 722 718 678
C/Llevant, 1.Entlo. 1

helvetia
JUANJO MARTÍ MARTINEZ
Agent exclusiu
Tel. 625 106 458
C/Llevant, 1.Entlo. 1

Reportaje social
Fotografía corporativa
Fotografía de eventos
Fotografía de fallas
Fotografía de mascotas
Fotografía con Drone
KEFOTOSTUDI.SMUGMUG.COM
KE FOTO
STUDI
FOTOGRAFIA
☎ 629 90 67 18 - C/ La barca 131
46760 Tavernes de la Valldigna

perezinteriors.com

PÈREZ | INTERIORS

San Agustí, 8. Tavernes de la Valldigna.
962821449
info@perezinteriors.com

congelados pascual
la calidad nos hace diferentes

Carrer Major, 25

PAOLA SALÓ DE BELLESA

Passeig país Valencia 12
Tavernes de la Valldigna

961037431

paolasalodebellesa

JOGUETERIA
EL BAZAR
C/. Ramón i Cajal, 3 - Telf. 962837935 - 633438116
Correu electrònic: elbazar.joguets@gmail.com
TAVERNES DE LA VALLDIGNA

Bar - Restaurant - Menjars
Casa Murciano
659 092 375

PERRUQUERIA
D' HOMENS
Juan Canet
C/. Rafols, 43
TAVERNES DE LA VALLDIGNA

FORN DE LLENYA
TAVERNES
PIZZERIA
LA MIA PIZZA
PIZZAS ARTESANAS ELABORADAS EN HORNO DE LEÑA
TAVERNES DE LA VALLDIGNA
C/ Major, 68.
96 282 23 36 - 647 00 12 42

·Realització de rams de disseny
·Rams per a novia
·Decoració d'interios (bodes, batejos, comunions)
Av.Germanies, 77 Telf. 962823593
46760 Tavernes de la Valldigna
(València)
www.florsiris.com - florsiris@florsiris.com
Flors Iris

Bar - Restaurante
Aires del Sur
Aires del Sur
C/ Major 92
46.760 Tavernes de la Valldigna (Valencia)
Teléfonos: 679 579 573 - 638 028 379

LLEVANTINA, S.L.

FERROS, ALUMINIS I CRISTALLS

C/ La Costera, 14
Tel: 962 820 643 · Fax: 962 824 305
llevantina@yahoo.es
46760 TAVERNES DE LA VALLDIGNA

MULTI SERVICIOS
MULTI LLEONS, S.C.

MANTENIMIENTO DE FINCAS - LIMPIEZA - PINTURA - FONTANERÍA - REFORMAS

C/ Cervantes, 48 - 1º - 1ª / 46760 Tavernes de la Valldigna / T. 626 619 238

GOALS
Centre d'entrenament

Sorolls · Medi Ambient · Dret Administratiu · Propietat Intelectual

Valencia
Santo Cáliz, nº 7-7º
Tel: 963 921 206

Tavernes de la Valldigna
Av. de la Valldigna, nº 7- entlo.
Tel: 962 820 391

seronda-juridico.com
seronda@seronda-juridico.com
seronda juridico

SUSO MELÓ

AVM STREAM
AUDIO - VIDEO - MEDIA - STREAM

650 18 98 69
admin@avmstream.com
www.avmstream.com

Ferreteria Major

Telf.: 96 282 18 02
WhatsUp: 628 242 099
e-mail: vercher@cadena88.com
Carrer Major, 90 TAVERNES de la VALLDIGNA 46760 (València)

Vicent Enguix
PINTORS

disseny d'idees
regals personalitzats en valencià
www.dissenydidees.com
c/Ràfol nº21 baix
46760 Tavernes de la Valldigna (València)

Forn de Pa i Dolços
Fons-Meló
Forn de Juanvi
Pans artesans, pa integral 100% ecològic.
Galletes caseres, rollets d'anís, pastissets de moniato
i d'atmenló, coques cristines i tot tipus de dolços típics.
Coques salades, pizzes... i moltes coses més!
655718150 Forn Fons Melo
962820791 C/ Empedrat, 7

caixa popular
On toca estar.

Amb les Falles,
de *tota la vida*.

caixapopular.es

土佐ノ五郎

més que carn

Carnisseria Martínez Adrià

PRODUCTES DE GRAN QUALITAT

Especialistes en carn de poltre

Embotits d'elaboració pròpia

Menjars casolans per emportar

C/Ramon y Cajal nº 11
Tavernes de la Valldigna
València

600 351 450

#ÉREMSOMISEREM